

SEYYİD İSMAİL HAKKI (MİSLÎ) DÎVÂNİ

Hazırlayan: Fuat Asım ARVAS
Danışman: Doç. Dr. Ali İhsan Öbek

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Edebiyatı Bilim Dalı için öngördüğü YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.

Edirne
Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mayıs, 2010

SEYYİD İSMAİL HAKKI (MİSLÎ) DÎVÂNI

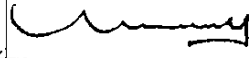
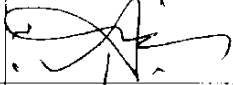
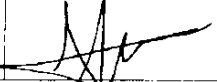
Hazırlayan: Fuat Asım ARVAS
Danışman: Doç. Dr. Ali İhsan Öbek

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Edebiyatı Bilim Dalı için öngördüğü YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.

Edirne
Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mayıs, 2010

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

FUAT ASIM ARVAS tarafından hazırlanan **SEYYİD İSMAIL HAKKI (MİSLİ) DİVANI** konulu **YÜKSEK LİSANS** Tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 12.-13. maddeleri uyarınca **13.05.2010** **Perşembe** günü saat **11.00**'da yapılmış olup, tezin **Kabul edilmesine** **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Recep DUYMAZ (Başkan)	Kabul edilmesine	
Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK (Danışman)	Kabul edilmesine	
Doç. Dr. İbrahim SEZGİN (Üye)	Kabul edilmesine	

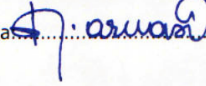
T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	369033
Yazar Adı / Soyadı	Fuat Asım Arvas
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 23483652542
Telefon / Cep Telefonu	2822932495 5055072264
e-Posta	fuatarvas@hotmail.com.tr
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Seyyid İsmail Hakkı (Misî) Dîvânı
Tezin Tercümesi	(Misî) Dîvânı of Seyyid İsmail Hakkı
Konu Başlıkları	Türk Dili ve Edebiyatı
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	Türk Edebiyatı Bölümü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2010
Sayfa	557
Tez Danışmanları	Doç. Dr. Ali İhsan ÖBEK
Dizin Terimleri	İsmail Hakkı=İsmail Hakkı Eski Türk edebiyatı=Old Turkish literature Mevlevilik=Mawlawiyya
Önerilen Dizin Terimleri	Misî, Seyyid İsmail Hakkı Seyyid İsmail Hakkı
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelenmesini istiyorum

a. Yukarıda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimize ilgili fikri mülkiyet haklarımız saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

25.05.2010

İmza:

Yazdır

ÖN SÖZ

Tanzimat Devri Edebiyatı'nda Sadullah Paşa, Akif Paşa, İbrahim Şinasi, A.Ziya Paşa, Nâmık Kemal, Ahmed Vefik Paşa, Ahmed Midhat Efendi, Abdülhak Hâmid ile roman, hikâye, şiir, tiyatro başta olmak üzere, nihayet gazetecilik ve edebiyatın diğer türlerinde başlayan Batılılaşma faaliyetlerinin tam ortalarında yaşamasına rağmen, Divan Şiiri'nin şekil, muhteva, dil ve üslûp geleneğinden asla kopmayan, belki de Mevlevî olmasından ve Mevlevîlik anlayışının kendine has mûsikî, mazmun, remiz, dil, üslûp ve zihniyetinden olsa gerek, asla bu Batılılaşma anlayışına kaymayan Misli mahlaslı Seyyid İsmail Hakkı'nın, kayıtlardaki bilgilere göre tek nüshasını bulduğumuz ve tez konusu yaptığımız H. 21 Zilhicce 1286'da (24 Mart 1870) tamamladığı divanı, ne ismiyle meşhur ve ne de şairiyle malumdur.

Biz tezimizde, malum ve meşhur olmayan bu divan ile, Mevlevîlik zihniyetinin Osmanlı'nın son devirlerindeki manâsını; mûsikî, estetik ve kültür kıymetlerini, eşya ve hâdiselere bakış istikametini anlamaya ve anlatmaya çalıştık. *Giriş* Bölümü'nde Divan hakkında genel bilgi verdik. *Birinci Bölüm*'de, kendisiyle alakalı birkaç satırlık bilgiden başka herhangi bir kayıta kendisinden bahsedilmeyen Seyyid İsmail Hakkı'yı, divanından hareketle yani tümevarım metodu ile tanıtmaya çalıştık. *İkinci Bölüm*'de, yine eserden müessire yani tümevarım metoduyla, şiirlerinin şekil ve muhteva özelliklerini inceledik. *Metin Kısmı*'nda Divanı, mürettep şekle sokarak transkribe ettik. *Sonuç* Bölümü'nde de şahsî kanaatimizi, objektiflik esasında bildirdik. *Kaynakça* Kısmı'nda da, bütün bu çalışmalarımızda kullandığımız kaynakları yazdık.

Bu çalışmamda daima teşviklerini gördüğüm ve rehberliğinden istifade ettiğim tez danışmanım Doç. Dr. Ali İhsan Öbek'e, Yrd. Doç. Dr. Cumhur Ün'e ve Dr. Oğuzhan Durmuş'a en samimi hislerimle teşekkürlerimi arz ederim.

Fuat Asım Arvas
Edirne-2010

Tezin Adı: Seyyid İsmâil Hakkı (Mislî) Dîvânı

Yazar: Fuat Asım ARVAS

ÖZET

Tez konumuz olan Seyyid İsmâil Hakkı (Mislî) Dîvânı, Türk Edebiyatı'nın bütün türlerinde Batılılaşmanın başladığı Tanzîmât Devri Türk Edebiyatı'nın tam ortalarında bir tarihte, 24 Mart 1870'de tamamlandığı hâlde hiç bilinmeyen, tanınmayan bir eserdir. Bizim bu tezimizdeki gâyemiz, bu yazma dîvânın edebî kıymetini ve bu dîvânında Mislî mahlasını kullanan Seyyid İsmâil Hakkı Efendi'nin şahsiyetini ve sanatını tanıtmaktır. **Giriş**'te; Mislî Dîvânı'nın tek yazma nüshası olan bu İstanbul Üniversitesi 318 No'lu Nüshası'nın ve bu yazma nüshadan hareketle çıkardığımız şâiri Seyyid İsmâil Hakkı ile alakalı kısa bilgi; **Birinci Bölüm**'de Seyyid İsmâil Hakkı'nın hayatı, edebî şahsiyeti ve eserleri; **İkinci Bölüm**'de Seyyid İsmâil Hakkı'nın şiirlerinin şekil özelliklerinin incelenmesi; **Üçüncü Bölüm**'de Dîvân'ı oluşturan şiirlerin muhtevâ olarak incelenmesi; **Sonuç Bölümü**'nde eser hakkında şahsî kanaat ve değerlendirmemiz; **Metin Bölümü**'nde çalışmamıza merkez teşkil eden Mislî Dîvânı'nın transkripsiyonu; **Kaynakça Bölümü**'nde de buraya kadarki bölümlerde kullandığımız kaynakların isimleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk Edebiyatı, Mislî Dîvânı, Seyyid İsmâil Hakkı, Mevlevîlik.

Name of Thesis: Seyyid İsmâil Hakkı (Mislî) Dîvânı

Author: Fuat Asım ARVAS

ABSTRACT

“(Mislî) Divânı of Seyyid İsmâil Hakkı” which is topic of my thesis, one of the work that has been completed in exactly in the middle of a date Reforms Era of Turkish Literature which began to Westernization in all kinds of Turkish Literature 24 March 1870, how in case no unknown, unrecognized. Our aim in this thesis; to explain, literary value of this hand-written dîvân and Seyyid İsmâil Hakkı Efendi’s personality and literary artifice, who used Mislî as pseudonym in his dîvân. In introduction, brief information about one and only hand-written copy of Istanbul University Number of 318 Copy of Mislî Divânı and this hand-written copy’s poet Seyyîd İsmâil Hakkı. *In First Section*, Seyyid İsmâil Hakkı’s life, literary personality and works are available. *In Second Section*, Seyyid İsmâil Hakkı’s poem’s have been examined in respect to their formations. *In Third Section*, poem’s that compose Dîvân have been examined. *In Result Section*, our conviction and evaluation about this Dîvân. *In Text Section*, Mislî Divân’s transcription which is our main study is available. And *In Reference Section*, the names of the sources that have been used for all sections until here are located.

Key Words: Old Turkish Literature, Mislî Dîvânı, Seyyid İsmâil Hakkı, Mawlawiyya.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ i

1. BÖLÜM

SEYYİD İSMÂİL HAKKI'NIN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

1. 1. Seyyid İsmâil Hakkı'nın Hayatı.....	iii
1. 2. Seyyid İsmâil Hakkı'nın Edebî Şahsiyeti.....	v
1. 3. Seyyid İsmâil Hakkı'nın Eserleri.....	xii

2. BÖLÜM

SEYYİD İSMÂİL HAKKI'NIN ŞİİRLERİNİN EDEBÎ AÇIDAN İNCELENMESİ

A. Şekil, Vezin ve Kâfiye, Dil ve Üslûp, Edebî Sanatlar..... xv

2. 1. Nazım Şekilleri	xv
2. 2. Vezin ve Kâfiye.....	xvi
2. 3. Dil ve Üslûp.....	xxvii
2. 4. Edebî San'atlar.....	xxxiii

B. Muhtevâ Özellikleri liii

2. 5. Dînî Konular ve Unsurlar.....	liii
2. 6. Âyetler, Hadîsler, Arabça ve Farsça beyitler ve tabirler.....	lxv
2. 7. Tarihî Şahsiyetler ve Efsânevî Kahramanlar	lxxvi
2. 8. Atasözleri ve Deyimler.....	lxxxviii

SONUÇ cvii

3. BÖLÜM

METİN

1. Kasideler	1
2. Tarihler	44
3. Musammatlar	46
4. Mesnevîler.....	101
5. Gazeller	107
6. Şarkılar	406
7. Mukatta'ât.....	415
8. Yenişehirli Avni Beğ'in Takrîz Gazeli	428
KAYNAKÇA.....	430

GİRİŞ

Seyyid İsmâil Hakkı'nın (Mislî) Dîvânı isimli bu tez çalışmamız, klasik bir dîvânın, şekilde ve muhtevâda taşıdığı bütün özelliklere sahip bir dîvândır. Dîvân, Türk Edebiyatı'nın bütün türlerinde Batılılaşmanın başladığı Tanzîmât Devri Türk Edebiyatı denen devrin tam ortalarında yazılmasına rağmen, gerek şairi Seyyid İsmâil Hakkı Efendi ile alakalı ve gerekse bu dîvânla alakalı, o dönemde ve sonraki zamanlarında yazılmış kaynak eserlerde hiçbir bilgi yoktur. Bu eserden bahseden tek kaynak, Tuhfe-i Nâilî'dir.¹ Burada da, birkaç kelimele bir bilgiden başka bir açıklama yoktur. Bu bilginin de, bugün kayıtlarda tek yazma nüshası olan ve bizim çalışmamıza esas teşkil eden Üniversite Nüshası'ndan çıkarıldığını tahmin ediyoruz. Bugün elde bulunan tek nüsha Üniversite Nüshası olup bu da Müellif Nüshası değildir. Müellif Nüshası mevcut değildir veya kayıtlara girmemiştir.

Seyyid İsmail Hakkı'nın Mevlevî olduğunu ve dîvânını 21 Zilhicce 1286 'da (24 Mart 1870) tamamladığını, bu Üniversite Nüshası'nın 34-b sayfasındaki "Ta'rîh-i Dîvân-ı Âciz"indeki şu beyitten anlıyoruz:

Söylesün Mislî bu şeb ta'rîhîni

Hû diyüben buldı dîvânum hıtâm=1286

Dîvânın son varakı olan 124-b sayfasında, bu tarih daha netleşiyor. Burada, Tuhfe-i Nâilî'deki çok kısa bilgilerin aynısına rastlıyoruz:

Āstāneli El-Faķīru'l-Mevlevī Es-Seyyid İsmā'ıl Hakkī

Eş'ârda şöhreti Mislî'dür.

Sene: 21 Zi'l-Hicce 1286

¹ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı (Haz.) (2001): *Dîvân Şairleri'nin Muhtasar Biyografileri* (Tuhfe-i Nâilî Çevirisi), Bizim Büro Yayınları, Ankara: 903.

Bu hesaba göre, Seyyid İsmail Hakkı, dîvânının tamamlandığı tarihten sonraki senede sonra vefat etmiştir.

Mislî Dîvânı'nın tek nüshası olan bu Üniversite Nüshası mürettep değildir.

Dîvân'ın sonunda Yenişehirli Avnî Beğ'in gazel şeklindeki Takrîzi de dahil toplam 447 şiir vardır. Dîvân'ın imlâsı, açıklayıcı işaretlerle düzeltmekle gösterilemeyecek kadar çok ve bozuktur.

Mislî Dîvânı, Klasik Dîvân'ların taşıdığı bütün özellikleri taşımaktadır. Dîvân'ın asıl rengini ve sesini veren Mevlevîlik inancına, hemen her beyitte rastlamak mümkündür. Bu ses ve renk, yaklaşık yedi asırlık bir tecrübenin, muazzam bir mîrasın ve muhteşem bir şiir geleneğinin mahsülüdür.

Biz bu tezimizle, bu muazzam mîrasın, bu muhteşem medeniyetin ve geleneğin son temsilcilerinden Seyyid İsmâil Hakkı'yı ve eserini ortaya çıkarmaya ve tanıtmaya çalışacağız.

1. BÖLÜM

SEYYİD İSMAİL HAKKI'NIN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ:

1.1 Seyyid İsmail Hakkı'nın hayatı:

Seyyid İsmail Hakkı'dan bahseden tek kaynak Tuhfe-i Nâilî'dir. Bunun dışında ne Fatîn Tezkiresi¹nde, ne Osmânî Mü'ellifleri²nde, ne de Sicill-i Osmânî³de ve Sefîne-i Evliyâ⁴da kendisiyle alakalı bir bilgi bulamadık. Tuhfe-i Nâilî'deki kayıt da çok kısadır:

İstanbulu, Mevlevî; vefâtı: H.1286 (M. 1869)

Eger küstâh isem de Misli-veş echelliğimdendir

Rucû' itdüm peşîmânım meded yâ Şems-i Tebrîzî⁵

Bu beyit, bizim esas aldığımız Üniversite Nüshası'nın 115-a/116-b sayfalarındaki 312. Gazel'in makta' beytidir. Biz, kendisiyle alakalı olarak, bu dîvânındaki şiiirlerinden hareketle bilgiler vereceğiz. Bu metod, tümevarım metodu olup zor da olsa, elimizde kaynak olmadığından başka da çaremiz yoktur.

Seyyid İsmail Hakkı, bütün şiiirlerinde Misli mahlasını kullanmıştır. Dîvânının Tarîhler Bölümü'ndeki "Ta'rîh-i Dîvân-ı Âciz"de 1286 Hicrî tarihi dîvânını tamamladığı tarihtir. Bu hesaplâ, 1869-1870 yıllarında hayattadır.

Söylesün Misli bu şeb tarîhini

Hü diyüben buldı dîvânım hıtâm=1286

¹ Fatîn Dâvûd (1271h./1855): *Tezkire-i Hâtimetü'l-Eş'âr*, İstihkâm Alayları Litoğrafyası, İstanbul.

² Bursalı Mehmed Tâhir (1333 h./1915): *Osmânî Mü'ellifleri*, Matbaa-i Âmire, 3 cild, İstanbul.

³ Mehmed Süreyyâ (1308 h./1891): *Sicill-i Osmânî Yâhûd Tezkire-i Meşâhîr-i Osmânîyye*, Matbaa-i Âmire, 4 cild, İstanbul.

⁴ Hüseyin Vassâf Uşşâkî (1345 h./1927): *Sefîne-i Evliyâ*, Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışı 2305-2309, İstanbul.

⁵ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı (Haz.) (2001): *Dîvân Şairleri'nin Muhtasar Biyografileri* (Tuhfe-i Nâilî Çevirisi), Bizim Büro Yayınları, Ankara: 903.

Dîvânın sonundaki 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870] tarihi, dîvânının tamamlandığı tarihtir. Bizim çalışmamızda esas aldığımız nüsha, Üniversite Nüshası olup bu nüsha müellif nüshası değildir. Bu tarihin, bu nüshanın tamamlandığı tarih olduğu muhakkaktır. Ancak, müellif nüshasındaki tarihin aynı tarih olup olmadığını bilemiyoruz. Eğer aynı ise, İsmail Hakkı'nın 24 Mart 1870'den sonraki günlerde vefat ettiği anlaşılmış olur. Zira, Tuhfe-i Nâilî'de kaynak verilmeden yazılan vefat tarihi doğru kabul edilirse, dîvânını tamamladığı sene içinde vefat ettiği gerçeği ortaya çıkar.

Seyyid İsmail Hakkı Efendi, zamanının Mevlevî Şeyhleri'ne intisap ettiğini kendisi yazmaktadır. Ağazâde, Abdî Dede ve Âdem Dede İsmail Hakkı Efendi'nin Mevlevîlik yolundaki hocalarıdır. Zâhirî ve Bâtînî ilimlerdeki üstadları bunlardır.

Ṭâlib-i cām-ı Elest'düm sırr-ı **‘Abdî Dede’** de

Ḥâne-ķāhında hezār-ırfân ile buldum feraḥ

(Dîvân,60-a, 70.Gazel,4.beyit)

Ḥâne-ķāh-ı sırr-ı **‘Abdî Dede** buldum kemali

Mişliyâ şatdum raķibe kâle-i âzârımı

(Dîvân,119-a, 330.Gazel,8.beyit)

Sâkin-i bâb-ı rızâyum **Ḥâzret-i Āġa-zâde’** de

Sâye-i şâriḥde bir sultân ile buldum feraḥ

Bende-i ednâsiyum **Âdem Dede’**nüñ Mişliyâ

Râhı içre pertev-i îmân ile buldum feraḥ

(Dîvân,60-a, 70.Gazel,7-8.beyit)

Sebük-bâr Mişli-veş Sultân-ı ıřkuñ sâyesi içre

Cenâb-ı Ḥâzret-i **Āġa-zade** olur mı bârım hîc?

(Dîvân,58-b, 4.Gazel,5.beyit)

Bu feyz Mişliyâ fehm it Ağa-zâde ʿatâ kıldı
İnşâʿİlâh dâʿimîdür dilde rûhânî meḥabbetler

(Dîvân,73-b, 126.Gazel,7.beyit)

1.2 Seyyid İsmail Hakkı'nın edebî şahsiyeti:

Mislî mahlaslı Seyyid İsmail Hakkı Efendi, Mevlevî olduğundan, Mevlevîlikle alakalı mazmûnları, remizleri, isimleri ve bilhassa Mevlevî Âyînlerindeki bütün mûsikî makamlarını dîvânının hemen her yerinde yazmış, tezkirelerdeki “âşıkâne, rindâne, şairâne” tabirlerinin kendisi için rahatlıkla kullanılabileceği meşrepte bir şairdir.

Başta Mevlevîlik Tarîkati'nin Kutup Şahsiyeti Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ve Sultân Veled olmak üzere Şems-i Tebrîzî, Sadreddîn Konevî; Şeyh Gâlib, Esrâr Dede; kendi hocaları Abdî Dede, Ağazâde ve Âdem Dede'den aldığını yazdığı himmet ve feyizle, dîvânında derûnî bir ma'nâ, ince hayâller, manâlarını kendi şahsiyetiyle de şekillendirdiği ve renklendirdiği mazmûnlar; usta şairlere mahsûs bir hassâsiyetle yazılmıştır. Şair, bazen sınırsız bir tevâzu göstererek şiiirlerinde “letâfet, belâgat, fesâhat” olmadığını ve şiiirlerinin “deli saçması” olduğunu yazar:

Yoḡdur ne letâfet ne belâgat ne feşâḡat

Eglence için ḡayli dem itdi anı âlet

Ger-çi budalâ saçmasıdır Mişli dîvânım

ʿAfv eyleyeler böylece iḡvân-ı beşâret

(Dîvân,52-b, 4.Gazel,8-9.beyit)

Bazen de edepli bir iftihârla kendinden bahseder:

Âferîn ey hâme bu şeb kayd olan dürdâneye

Böyle sencide gazeller tola Mişli defterün

(Dîvân,93-b, 211.Gazel,7.beyit)

Kes sülhan hâme-i işkeste bu şeb gayrı yeter

Mişli'nün nazmı gibi şâfir ü üstâd olamam

(Dîvân,101-a, 244.Gazel,2.beyit)

Mişli-i nazm-keşün kilkinde söz yok aşlâ

Şimdi meydân-ı sülhan içre gideriz

(Dîvân,78-b, 146.Gazel,15.beyit)

İsmail Hakkı, “rind-meşreb”tir. Dîvânının tamamında coşkun bir muhabbet ve taşkın hürmetle yazdığı “Ehl-i Beyt” sevgisi, Mevlevîlik meşrebine ve Sünnî Akîdeye uygundur. Bu dîvânın asıl ve asıl rengi işte bu “Ehl-i Beyt” ve “Ashâb-ı Kirâm” sevgisidir. Esasında bu coşkun muhabbet ve taşkın hürmetin merkezi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’dir:

“ Evliyânın her birinde husûsî birer mazhariyyet var imiş. Ez-ân cümle, **ışk ve mehabbetde Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî**, nakş-i hakikatde, tevhîd ve fenâ ve istiğrâkda Pîr-i Tarîkat Muhammed Behâ’eddîn-i Naşk-bend, havârik-ı âdât ve fütüvvetde Ahmedü’r-Rufâ’î, tesarruf ve imdâdda Abdülkâdir-i Geylânî, kuvvet-i ilm ve irâdetde Alî bin Haseni’ş-Şâzilî, terahhum ve te’attufda Seyyid Ahmed-i Bedevî, sehâ ve keremde İbrâhîm-i Düsûkî, irfân ve kemâlde Şeyh-ı Ekber, mahv ve gaybetde İmâm-ı Sühreverdî, tehassür ve riyâzatda Şeyh Hızır Yahyâ, vecd ve cezebâtda Necmeddîn-i Kübrâ “tayyeballâhü ervâhahüm ve kaddesallâhü esrârahüm” Hazarâtı pek ziyâde ileri gitmişlerdir.”¹

¹ Hâce-zâde Ahmed Hilmî (1318 h./1900): *Hadikatü'l-Evliyâ'dan Silsile-i Meşâyih-i Mevleviyye*, Şirket-i Mürettibiyye Matbaası, İstanbul: 48.

Ḥubb-i Mevlānā'yı eyle serde tāk

İtme ḥalkā 'ac-z-i nef-s-i iḥtiyāc

(Dîvân,59-b, 4.Gazel,1.beyit)

Bende-i Āl-i 'Abāyuz dil ü cāndan ezeli

Müñkirüñ rāhını pür-ḥār u ḥāşāk ideriz

(Dîvân,75-a, 135.Gazel,2.beyit)

Men ḥāk ḥāk-i Munlā-yı Rüm'um

Men iḥtidā-yı Munlā-yı Rüm'um

(Dîvân,97-b, 230.Gazel,1.beyit)

Şā'ir-i Munlā-yı Rüm'um ğayr-ı şoḥbet bilmezüm

Bende-i Āl-i 'Abā'yum şān u şöhret bilmezüm

Atmışum delḳ-ı riyā vü zerḳı egnümden heme

Rind-i sākī-meşrebüm küşe-i ḥalvet bilmezüm

(Dîvân,99-a, 238.Gazel,1-2.beyit)

Hānedān-ı Ehl-i Beyt'ün bir seg-i ednāsıyüm

Ġayrıla ḥaşr eyleme bu 'abdiñi tekrarı kes

(Dîvân,79-a, 151.Gazel,14.beyit)

Ḥaḳīḳat gevheri nūr-ı Muḥammed dīnüm imānum

Ebū Bekrū 'Ömer 'Oşmānu Ḥayder Şāh-ı devrānum

(Dîvân,97-b, 231.Gazel,1.beyit)

Seyyid İsmail Hakkı, tasavvuf meşrepli dîvân şairlerinin çoğunun ictibâs yoluyla şiirlerini süsledikleri Ehl-i Beyt'in şânında nâzil olan âyet-i kerîmeleri sık sık beyitlerinde yazmıştır.

Varlığı virdüm fenâya çok şükür

Men ğubâr-ı “**Hel etâ**”¹-yı Şemsiyüm

(Dîvân,97-a, 232.Gazel,9.beyit)

Sırr-ı Qurʾân şehri-i ʿilmüñ bâbıdur sâķī “Elest”

Ol ʿAliyyü'l-mürtezâ şânında geldi “**Hel etâ**”

(Dîvân,s.4-b,5.beyit)

Girye-sâzum rûzu şeb İsnâ ʿAşer râhında ki

Mevlevîyüz meşreb-i ʿAnķâ ola murgânlaruz

(Dîvân,76-b, 138.Gazel,13.beyit)

Reh-i İsnâ ʿAşer râhında ħurbânım şükür sâķī

Olaydım mazhar-ı sırr-ı şeh-i dil-dârum illâ Hû

(Dîvân,99-a, 279.Gazel,4.beyit)

Seyyid İsmail Hakkı, yaşadığı zamanın Mevlevîlik Tarîkati'nin îcaplarından olarak, Mevlevî âyînlerini, bu âyînlerdeki mûsikî makamlarının isimlerini kullanarak şiirini âdetâ “raks” ve “simâ” ettirmiştir. 12-b/15-b sayfalarındaki 54 beyitlik Kasîdesinde “ Râst, Rehâvî, Sâz-kâr, Sûz-i dil-ârâ, Râst-ı Cedîd, Penc-geh, Nikrîz, Nihâvend, Nev-eser, Sûz-nâk, Mâhûr, Zâvîl, Şevk-ı dil, Hicâz-kâr, Çâr-gâh, Uşşâk, Sabâ, Bayâtî, İsfehân, Hümâyûn, Nişâbürek, Rehrevân, Sultân-ı Irâķî, Hüseyinî, Hisâr, Gerdâniyye, Arazbâr, Şeh-nâz, Muhayyer, Pûselik, Evc, Enver, Hüz-zâm, Se-gâh, Mârûnâk, Karcıĝâr,

¹ İsmâil Ferruh Kırmî (1286 h./1869): Tefsîr-i Mevâhib Tercemesi, Matbaa-i Âmire, cild:2, İstanbul: 474-475. Ayrıca bakınız: Şemsüddîn Ahmed bin Muhammedi's-Sivâsî (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-ı Güzîn*, Matbaa-i Osmâniye, İstanbul: 241-243.

Aşîrân, Şet-Arabân...” olmak üzere Arab, Fars ve Türk makamlarının çoğunu telmîh, kinâye, tenâsüp ve tevriye yollu yazmıştır. Ayrıca, 17, 19, 35 ve 66. Gazelde de bu makamları aynı yollarla kullanmıştır:

Gül-şen içre Râst geldüm bir Rehāvî dil-bere
Sâz-kâr itdi figânum geçdi nağmem mermere

Ĥ^âb-ı rāhat mı virür Sûz-i dil-ārâ ‘âşığa
Aldırub Râst-i Cedîd’i Penc-gehde ezbere

(Dîvân,21.Kasîde, 1-2. beyit)

Sûz-nâk oldı figânum Evc-i ‘ışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevâ

(Dîvân,17.Gazel,3. beyit)

“Sima’, yaşadığı devrin Mevlevî Tarîkati’nin îcaplarındandır. Esasen Mevlevîlik’te bu mesele, son 4-5 asırdır Hazret-i Mevlânâ’nın yaşadığı ve yaptığı gibi doğru anlaşılmamıştır. Nitekim Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, “Simâ” hakkında da şu ölçüyü koymuştur:

*“Es-simâ’u li’l-kavmi farzun. Ve li-kavmi sünnetün. Ve li-kavmi bid’atün. El-farzu li’l-hâzırîn, ve’s-sünnetü li’t-tâlibîn. Ve’l-bid’atü li’l-gâfilîn.”*¹ Yani “Simâ’, bazı kimseler için farz, bazı kimseler için sünnet, bazı kimseler için bid’attir. Sima’ın farz olduğu kimseler huzûr makamundakiler, sünnet olanlar taleb makamundakiler, kendilerine bid’at olanlar da gaflet makamında olanlardır.” demektir. Seyyid İsmail Hakkî’nin bu anlayışını ve sanatının vazgeçilmezi olan mûsikîyi, simâ’ı ve raksı bu söz ölçüsünde anlamak, Mevlevîlik anlayışına uygun olanıdır. Dîvân’da 87-a/88-b sayfalarındaki 184. Gazel, 115-a sayfasındaki 311. Gazel “simâ” ile ve 96-a/97-b sayfasındaki 227. Gazel de “raks”la ilgilidir:

¹ Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nûru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası,İstanbul: 159-160.

Bezm-i vahdet vaşl-ı Yezdân'dur simâ

‘Ārife bir özge seyrāndur simâ

Biñ hiçābı ref’ ider raqş eyleyüb

Ehl-i hāle āb-ı hayvāndur simâ

(Dîvân,87-a/88-b, 184.Gazel,1-2.beyit)

Sırr-ı ışık-ı “Hel etā”dür raqş-ı Mevlānā-yı Rūm

Ķalb-i ‘uřşāka cilādur raqş-ı Mevlānā-yı Rūm

(Dîvân,96-b/97-a, 227.Gazel,1beyit)

Noqta-i bā’-i haķīkatdür simā-ı Mevlevī

‘Āřık-ı vaşl-ı ħurūfātdur simā-ı Mevlevī

(Dîvân,115-a, 311.Gazel, beyit)

İsmail Hakkı, dîvânının 28-a/29-a sayfasında Leylâ Hanım’ın bir gazelini, 25-b/26-a’da Esrâr Dede’nin bir gazelini, 29-a/29-b’de Vîrânî’nin bir gazelini, 28-a/28-b’de Melek Efendi’nin bir gazelini, 26-b/27-a’da Dervîş Sabri’nin iki gazelini ve 27-b/28-a’da da Fuzûlî’nin bir gazelini Tahmîs etmiştir. 30-a/30-b’de Esrâr Dede’nin “Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet bana.” Mısra’ını Tazmîn etmiştir. 23-a/25-a sayfalarında da Hazret-i Mevlānâ’ya veya şeyh Gâlib’e atfedilen

“Āh mine’l-ışıkı ve ħālātihī

Eħraķa ķalbī bi-ħarārātihī

Mā nazara’l-‘aynü illā ħayriküm

Uķsimü bi’l-lāhi ve āyātihī” mısra’larını Tesmîn etmiştir.

113-a/144-b’deki 303. Gazel, Râsih’in meşur “Üstüne” redifli gazeline bir Nazîre’dir:

Bülbül-āsā eylerüm efgān efgān üstüne
N'ola olsa gonce-ter ḥandān ḥandān üstüne

Neylesün Mişlî tesellî bulmaduḡca sâḳıyâ
Ḥalk-ı 'âlem eyleyor bühtān bühtān üstüne

(Dîvân,113-a/114-b, 303.Gazel,1-11.beyitler)

120-b/120-a sayfalarındaki 334. Gazel de Fuzûlî'nin meşhur gazeline bir Nazîre'dir:

Benüm bu düdu āhımdan nigāruñ şem'î yanmaz mı?
Nigāh-ı çeşm-i ḥummārı 'aceb kim nāza ḳanmaz mı?

Gehî luṭfuñ gehî cevruñ getirür Mişli āvāza
Şebān rüz eyleyüb ta'cîz 'aceb olma uşanmaz mı?

(Dîvân,120-b/120-a, 334.Gazel, matla' ve makta' beyitler)

Dîvân Şiiri'nin son dönemlerdeki otorite isimlerinden biri olan Yenişehirli Avnî Beğ'in Mişlî Dîvânı için gazel nazım şeklinde yazdığı "Takrîz", Seyyid İsmail Hakkı'nın san'atkârlığına, şairliğine şahitlik eder ki, İsmail Hakkı burada Fars Şiiri'nin otoritelerinden Sâ'ib'e benzetilmiştir:

Dîvân-ı şî'ri Mişli-i Şâ'ib-ṭabî'atuñ
Gencîne-i ḥayâli gibi bî-mişâldür

Nâ-ḥ^ānde bir kemînesi şâḥib-kitāb olur
'Avnî bu da kerāmet-i Munlā Celāl' dür

(Dîvân,124-b,Takrîz Gazeli,matla' ve makta' beyitler.)

Sonuç olarak, Mevlevî olması dolayısıyla Farsça'yı bildiği, ki Mesnevî Farsça'dır, kullandığı remizlere, mazmûnlara bakılırsa, tarîhî ve efsânevî kahramanları ve bilhassa Fars Tarihi'nin ve Edebiyatı'nın meşhûr sîmâlarını iyi tanıdığı; Peygamberler'in kıssalarından yaptığı telmîhlerle de Siyer ve Tefsîr ilminden nasipli olduğu; Mevlevîlik Tarîkati'nin zihniyetini, inançlarını, gereklerini, zevkini ve estetiğini dili, üslûbu ve mazmûnlarıyla çok iyi bildiğini ve yaşadığını ve bu sebeple de aklî ve naklî ilimlerin yanında Bâtînî ilimleri yani tasavvuf ilimlerini de iyi bildiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki, Yenişehirli Avnî Beğ'in de dîvânın sonundaki takrîz gazeli bunu teyid etmektedir.

1.3 Seyyid İsmail Hakkı'nın Eserleri:

Seyyid İsmail Hakkı'nın, bizim ulaşabildiğimiz tek eseri, transkribe ettiğimiz Dîvânı'dır. Bu dîvân da Müellif Nüshası değil, Üniversite Kütüphânesi'nde Yazma Eserlerde 318 Numarada kayıtlı nüshadır. Müellif Nüshası da kayıtlarda yoktur.

Bu nüshanın, Müellif Nüshası'ndan istinsâh edilip edilmediğini bilemiyoruz. Dolayısıyla bu nüshadaki tertîp, imlâ, vezin hataları nüshanın katibine aittir, demek doğru olan yoldur. Dîvânın kayıtlardaki tek nüshası olan bu Üniversite Nüshası, baştan sona imlâ hatalarıyla doludur. Bu sebeple bu hataları köşeli parantezle “[]” göstermek, hataların sayılamayacak kadar çok olması sebebiyle mümkün değildir ve karışıklığa da yol açacağından, biz doğru şekilleriyle okuduk ve yazdık. Az sayıdaki düzeltilebilir hece noksanlıklarını ve anlam hatalarını köşeli parantez içinde gösterdik. Bunlardan bazıları aşağıdadır:

4-a/4-b sayfalarındaki Na't'ın başlığındaki düzeltme:

DER-NA^cT-İ KURRATÜ'L-^cAYN[EYN] CENĀB-I İMĀM-İ HÜSEYN

28-a/29-a sayfasındaki Tahmîs'in başındaki düzeltme:

TAḤMĪS-İ ĞAZEL-İ LEYLĀ ḤĀNİM EL-MEŞHŪR[E] ŞĀḤĪB[ET]İ'D-
DĪVĀN RAḤMETU'LLĀHĪ ʿALEYH[Ā]

19-b'de 4. Bend'deki düzeltme:

Varlığından şoyunub ʿışk yolına ikrār vir
Maḥrem olmaqlığa esrār-ı Ḥudā'ya ser vir
Tāb-veş her dü-cihān[da] nefesinden fer vir
Gel ḥaḳīḳatde şalın ʿışkile tāze ter vir
Dü-cihānda eger altun ola dırsen nāmuñ
Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

56-b sayfasında, 7. Beyitteki düzeltme:

Cām-ı vaḥdet nūş [idüb] mestāne ol
Seyl ğubārı Mişliyā dilden göz ac

Dīvān'daki imlâ hatalarını şöyle maddeleyebiliriz:

Kelimelerde ve tamlamalardaki hatalara örnekler:

6-a sayfasında 1. beyitte, 8-b sayfasında 4. beyitte, 29-a sayfasının son mısra'ında, 29-b sayfasında 10. mısra'da, 36-b sayfasında 1. mısra'da, 37-a sayfasının son beytinde, 63-a sayfasında 9. beyitte, 64-a sayfasında 11. beyitte, 107-a sayfasında 2. beyitte ve 107-b sayfasında 6. beyitte yazılı olan “Nehāru'l-leyl” tamlamasını “Nehāru leyl” olarak değiştirdik.

2-b sayfasında 3. beyitte, 16-b sayfasında 6. mısra'da, 40-a sayfasında 7. beyitte ve 44-b sayfasında 13. beyitte yazılı “Cüdü's-seḫā” tamlamasını “Cüd ü seḫā” olarak değiştirdik

2-a sayfasının 9. beyitindeki Âyet-i Kerîme’de geçen ve noktalı hâ [h] ile yazılı “Ĥâlîkūn” kelimesini, noktasız “he” ile değiştirdik.

Harf hatalarına örnekler:

Noktalı hâ [hâ-i mu’ceme, ĥ/Ĥ] ile yazılması gerektiği hâlde noktasız hâ [h/H, yani hâ-i mühmele] ile yazıldığı için doğru şekilleri yazılan kelimelerden bazıları:

“Ĥalecân, ĥummâr, Ĥunkâr, maĥmûr, ĥandân, ruĥşat, ĥâme, Muĥayyer, ĥayâl, ĥâver, ĥâverân, endâĥt, maşhara, maĥfî, ĥulyâ, ĥayâl, ĥâtem, Ĥadîce, seĥâ, ĥavâĥır, ĥızmet, ĥirmen, ĥaĥâ, ĥâl [“beñ” anlamında], muĥammes, taĥmîs, taĥt, ĥaste, baĥt, maĥbaĥ, ĥurrem, Züleyĥâ, ĥırĥa, küstâĥ, Ĥalîl, ĥuddâm, ĥande, raĥne, faĥr...”

“Zel” [z/Z] harfi ile yazılması gerektiği hâlde “Ze” [zâ-i mu’ceme] harfi ile yazıldığı için doğru şekilleri yazılan kelimelerden bazıları:

“Zerre, ĥızmet, ‘Azrâ...”

“Ze” [zâ-i mu’ceme] harfi ile yazılması gerektiği hâlde “Zel” [z/Z] harfi ile yazıldığı için doğru şekilleri yazılan kelimelerden bazıları:

“Zâvîl, zülf, Zeyneb, zâhid, zühd, zühhâd, müstezâd, zencîr...”

Bunlardan bařka “ârzû, tazmîn, ģaraž, intizâr, medĥûř, ülfet, üstâd, ĥâřâ, âzâd...” kelimelerinin imlâları düzeltilmiřtir.

Dîvân’ın bir çok yerinde “belirtme hâli eki”ni gösteren “ye” harfi yazılmamıştır. Meselâ, 25-b/26-a sayfalarındaki Esrâr Dede’nin bir gazelinin Tahmîsindeki “-âr” zengin kâfiyesinden sonraki redif görevli “-ı unutma” grubundaki belirtme hâli ekleri hiç yazılmamıştır.

Toplam 447 şiirden oluşan Dîvân, mürettep olmadığından, Mürettep Dîvân esaslarına göre tertîp ettik. Şiirlerin yerleri değiştiiğinden, sayfa numaralarını gereken yerlerde, her nazım şeklinin sayı numarasının yanına köşeli parantez içinde gösterdik

2. BÖLÜM

SEYYİD İSMAİL HAKKI'NIN ŞİİRLERİNİN EDEBÎ AÇIDAN İNCELENMESİ:

A. Şekil, vezin, kâfiye; dil ve üslup, edebî sanatlar

2.1 Nazım şekilleri:

Mislî Dîvânı'nda, dîvânın en sonundaki Yenişehirli Avni Beğ'in Gazel nazım şekliyle yazdığı Takrîz dahil, toplam 447 şiir vardır. Seyyid İsmail Hakkı Efendi, Klasik Şiirin kurallarına bağlı kalmış, İbrâhîm Şinâsi başta olmak üzere, Ziya Paşa, Namık Kemal gibi Dîvan Şiiri'nin nazım şekillerini muhteva ile birlikte şeklini değiştirenlerle aynı zamanda yaşamasına rağmen, Mevlevîlik meşrebinden kaynaklandığı düşünölebilecek klasik ve gelenekçi bir anlayışla, asla bu yenileşme ve başkalaşma taraftarı olmamış, bilakis, Klasik Şiirin en mühim temsilcilerindeki titizliği hatırlatan hassasiyeti, mazmûnları kullanma başarısı, nazım şekillerindeki mahareti ile mücerredi müşahhasa yani manâyı kalıba yerleştirme becerisiyle karşımıza çıkmıştır. Dîvânındaki toplam 447 şiirin, nazım şekillerine göre dağılımı şöyledir:

1. **Kasîde:** 21
2. **Tarih:** 2
3. **Musammâtlar:** 34 [Terkîb-i Bend: 3, Tercî-i Bend: 1, Murabba': 7, Muhammes: 3, Tahmîs: 7, Tazmîn: 2, Müseddes: 5, Müsemmen: 1, Şatranc: 1, Müstezâd: 4]
4. **Mesnevî:** 2
5. **Gazel:** 336

6. **Şarkî:** 8

7. **Mukatta'ât:** 43 [Rubâ'î: 26, Kıt'a: 3, Müfred: 14]

Gazellerin bazıları Mutavvel Gazel ölçülerindedir. 3. Gazel 29 beyit, 24 Gazel 16 beyit, 83. Gazel 19 beyit, 85. Gazel 20 beyit, 122. Gazel 16 beyit, 128. Gazel 19 beyit, 293. Gazel 18 beyit olup Mutavvel Gazel ölçülerindedir. 1. Gazel “Acrostiche” de denen “Muvaşşah Gazel” özelliklerinde ve 28 beyitlidir. Bütün nazım şekillerinde, mahlasalar, kullanılması gereken yerlerde yazılmıştır.

2.2 Vezin ve kafiye:

Şiirde âhenk unsurları vezin, kâfiye, redif, aliterasyon, asonans ve cinâstır. Türkçe’de uzun ünlülerin olmaması, zengin kâfiye için dil malzemesinin farklılığı arûz kalıplarına kelimelerin yerleştirilmesinde yer yer imâle, zihaf ve bu da olmazsa kelimelerden fedâkârlık veya ferâgati yahut manâda, hayâlde, mazmûnda bazen alakasız kelimelerin kullanılmasını icbar ettirmektedir. Usta şairlerde bile az da olsa görülen bu zafiyet, Mislî Dîvânı için de geçerlidir. Dîvân’daki arûz kusurları bu sebeplerle mazûr görülebilir. Kaldı ki bu kusurları Seyyid İsmail Hakkı Efendi’ye de mâl edemeyiz. Zîra bu nüsha Müellif Nüshası değildir. Müellif Nüshası da, daha önce yazdığımız üzere hiçbir kayıta yoktur. Bu kusurlar, bu nüshanın müstensihine yani katibine aittir. Aruz kusurları daha çok kelime noksanlığı veya fazlalığındandır. Dîvândaki 447 şiirin tamamı da arûz vezniyle yazılmıştır. Heceyle yazılan bir mısra’ dahi yoktur. Dîvân’daki arûz kusurlarının bazıları aşağıda örneklerle yazılmıştır:

Vezne uydurmak için kelimelerde yapılan değişikliklere örnekler:

Şu iki beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” arûz vezni kullanılmıştır. İlk iki beyitte “fakrile” olması gereken kelime “Mefâ’îlün” kalıbına uydurulmak için “fakırla” şeklinde değiştirilmiştir:

Menüm ‘Āl-i ‘Abā’nuñ hāne-kāhında seg-i kemter

“**Fakırla** fahr” idüb devlet bulub feyzinde mihmānum

(Dîvân,s.5-a,7.beyit)

“**Fakırla** fahr id”eriz dü-cihānda bende-i ışkum

Gönül gencinde dīnārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr

(Dîvân,s.5-a,16.beyit)

Şu dört beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” arûz vezni kullanılmıştır. Her beyitte, anlam uygunluğu bakımından “kalbim” olması gereken kelime, “Mefâ’îlün” kalıbına uydurulmak için “kulûbüm” şeklinde değiştirilmiştir:

Kulûbüm kaşr-ı bāğında gül-i hāndān-ı Şemsüm var

Yazılmış levh-ı sīnemde benüm Kur’ān-ı Şems’üm var

(Dîvân,s.6-b,16.beyit)

Dü-‘ālem içre maqşūdum bular pāyında hāk olmak

Kulûbüm pertevi cem‘iyyet-i Zeynü’ l-‘abā’ dandur

(Dîvân,s.-a,8.beyit)

‘İzāruñ var iken mir‘āta bakmaq ‘āşıka zülldür

Cemāl-i āftābuñla **kulûbüm** genc-i raşşāndur

(Dîvân,s.66-a,1.beyit)

Kulûbüm kabzile pürdür ne kimse rāzıma vākıf

Ġarīķ-ı seyl-i eşküm şanki bir tufān olur peydā

(Dîvân,s.44-a,15.beyit)

Bu beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” arûz vezni kullanılmıştır. “Rahm” kelimesi, “Mefâ’îlün” kalıbına uydurulmak için “rahim” şeklinde yazılmıştır:

Rahim kıl nāme-i sūz-ı derūnum sīnede kayd it

Hāķīķat şehrine āmed şüdin ker-vānı dil-berşin

(Dîvân,s.8-a,4.beyit)

Bu iki beyitte “ne” bağlama edatı “Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün” veznine uydurulmak için “neh” şeklinde yazılmıştır:

Neh derd temāmıyla ne ‘ıŝkuñ ele geldi

Hasret beni itmekte hemîn ‘āleme menfūr

(Dîvân,s.72-a,1.beyit)

Neh medrese vü mescid ü ne tekye bilürler

‘Uşşâka hemîn yanmasıdur ‘ayn-i ‘ibâdet

(Dîvân,s.52-a,10.beyit)

Bu beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün” veznine uyması için “rahm” kelimesi “rahim” şekliyle yazılmıştır:

Hüveydâ rûzu şeb sâķī hayâlün

Rahim kıl ‘āŝıka ‘arz it cemâlün

(Dîvân,s.91-a,9.beyit)

Bu beyitte “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün” veznine uydurmak için malum ve meşhur olan “On sekiz bin âlem” tabirinin “on” sayısı atılmıştır:

Sekiz biñ ‘ālemiñ nūrı Rasûl-i müctebâdur heb

Velâyet mülkünüñ ŝâhı ‘Aliyyü’l-mürtezâdur heb

(Dîvân,s.50-b,11.beyit)

Arûz kalıplarının noksanlıklarına örnek beyitler:

Burada “Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün” arûz vezni kullanılmıştır. Ancak bu bendin 1. mısra’ında noksanlık vardır:

Hamdü li’llâh oldı [...] her nazar mir’âtimuz

Yed-be-yed irür velāyet devletine destimüz
 Bī-meḥābā şundi cāmı oldı hüşyār mestimüz
 Bülbül-āsā vaşf-ı gül-rūyuñla geçdi vaḳtimüz
 Sırr-ı dil fāş oldı baḳ inkāra ḥācet ḳalmadı

(Dîvân,s.28-a,4.bend)

Burada, “Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün” arüz vezni kullanılmıştır. 1. beytin ikinci mısra’ında ve ikinci beytin de ikinci mısra’ında noksanlık vardır:

Piş-i nigāhumda hemîn Tübā-nihālũñ ey şanem

Vaşluñ tarz-ı nev ‘uşşākiña nevres-edā

(Dîvân,s.44-b,8.Gazel,8.beyit)

Mişlî gibi dest-i tehî geldüm ḳapuña ḳıl kerem

Kaldum heme ihsānuña ey cüdü seḥā

(Dîvân,s.44-b,8.Gazel,13.beyit)

Kâfiye yapmak için kelimelerde yapılan değişikliklere örnekler:

Burada “ashâb/Vehhâb” kelimelerindeki “-âb” zengin kâfiyesine uyması için “Dârâ” özel ismi “Dârâb” olarak yazılmıştır:

Cân baḥş ider nigāhı ol ‘İsa-i yegāna

Leşker gibi müjenler şan şāffa durmuş **ashâb**

Vaşfında kilik-i ‘āciz ḳaşır ey ehl-i ‘irfān

Virmiş envār ‘at başdan ayağa **Vehhâb**

Vaşl-ı Bihişte nisbet olmaz nihān bu neş’e

Tahtın virür ve tâciñ gördükde çeşm-i **Dārāb**

(Dîvân,s.49-b,27.Gazel,15-17.beyit)

Ararken **kāfye**-i zā'dan ğazel-nev

Zuhûrı Misli'den efgân-ı Hâfız

(Dîvân,s.87-a,182.Gazel,6.beyit)

Dîvân'da imâle yapılan yerlere örnekler:

Zülâl-i la'l-i fâmuñ Kevşer'i sâlik-i dil-^çatşân

Hemîşe ma^çnada **a** maqşûd olan sübhân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,16.Kasîde,4.beyit)

Berâ-yı zât-ı kaddüñle **türāba** sūriniür cûlar

Ṭuyürāt ü ^çAnkâ'nuñ heme efgân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,16.Kasîde,18.beyit)

Dîvân'da zihaf yapılan yerlere örnekler:

Ya**küb**-ı hasret-keş-i vaqt ol o hüsn-i Yūsuf'a

Sen Züleyhâ-veş harâret göster ey âsân olur

(Dîvân,s.69-a,112.Gazel,2.beyit)

Şu beyitler de, Dîvân'daki arûz kusurlarına örnektir:

Hayder-i Kerrâr rāh-ı Muştafâ'dur şāhımız

Kutb-i devrānu zemān [...] Selmān'umuz

(Dîvân,s.74-a,130.Gazel,7.beyit)

[...]Deryāda bir Mişlī bulunsa çok midur?

Ol ki taḥīr-i ḳulūbdür anda çimenlerdeñüz

(Dîvân,s.77-b,141.Gazel,6.beyit)

Olub sultān-ı ʿıṣkuñ nā-gehān-ı luṭfı [...]

Raḳīb-i nā-sezālardan şükür Ḥaḳḳ’a rehā meclis

(Dîvân,s.81-b,156.Gazel,1.beyit)

Sūz-i dilimüz kūşe-i mey-ḥāneye ṭalmış

Zühdī vü şalāḥ mescidü miḥrābda ḳalmış

Nāşh oluyor [...]zemāne baña dāʿim

Ḥāl-i dili terk eyleyüb efsāneʿi almış

ʿArz eylese bir sūḥte-derūn ḥālını bilmez

Bilmem nereden [...]seccādeʿi çalmış

Egninde riyā delḳı bürünmüş aña şebürüz

Taḳlīl ile dūnyāya bütin ḡulḡule şalmış

Lāf ile kemāl ehli olursa ʿacebā kes

Mişlī gibi bir şāʿir-i yek-tā neye ḳalmış?

(Dîvân,s.83-a,167.Gazel)

Olmuşum derdü belā-keş ādemiyetdür ḡaraż

Sālik-i fakr olmakda rāhatdur ḡaraż

(Dîvân,s.86-b,177.Gazel,12.beyit)

Āstānında nişīn olan bulur ḳadrin anuñ

Gelmedi devri zemāne-veş dīndār-ı Ḥakk

(Dîvân,s.90-b,192.Gazel,5.beyit)

Ka'be-i dil āstān-ı hākidiür

[....] Der bu gün bize ser-dār-ı ırışk

(Dîvân,s.90-b,193.Gazel,14.beyit)

Zahidā bāzār şanma

Mişli maḥbūb-i Peyem-ber severim

(Dîvân,s.102-a,249.Gazel,15.beyit)

Bu tekellüm eyleyen fāmında Mişli'nüñ diger

Mişli bî-nürdan zinhār ırifān isteme

(Dîvân,s.115-b,309.Gazel,10.beyit)

Şu 112-a'daki 297. Gazel'in 1. beyti ve diğér beyitlerinin 2. mısra'ları "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbıyla, 1. mısra'ları ise "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbıyla yazılmıştır:

Ey dilā gel ṭālibāne cāy-penāh

Ol ḥaber-dār sālikāne cāy-penāh

Maṭlabı fi'l-cümle eşyā zāhidānu ʿābidün

Dāmenüñ ṭut ʿārifāne cāy-penāh

Cān nişār it ḥızmetin kıлмаk temāmıyla müdām

ʿĀşık iseñ ʿāşıkāne cāy-penāh

Merd iseñ meydān-ı ırışkda ol fidā-kār-ı zemān

Ḳoyma elden cām-ı cāna cāy-penāh

Ṭoğrı söz ister iseñ benden bu şeb gel gūş kıı

Mişli-i derd-i dilāna cāy-penāh

(Dîvân,s.112-a,297.Gazel)

Seyyid İsmail Hakkı'nın Dîvânı'nda kullanılan arûz kalıplarının, kullanıldığı manzûmelere göre dağılımı (A: Kasîdeler, B: Ta'rîhler, C: Musammâtlar [Terkîb-i Bendler, Tercî-i Bendler, Murabba'lar, Muhammesler, Tahmîsler, Tazmînler, Müseddesler, Müsemmen, Şatranc ve Müstezâdlar], D: Mesnevîler, E: Gazeller, F: Şarkîlar, G: Mukatta'ât [Rubâ'iler, Kıt'alar, Müfredler], H: Takrîz olarak yazılan 1 Gazel olmak üzere, aşağıdaki tablodadır:

VEZİNLER		MANZÛMELER								SONUÇ
		A	B	C	D	E	F	G	H	
1	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i>	12		8	2	169	2	23		216
2	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i>		2	3		15	2	3		25
3	<i>Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün</i>	9		13		87		13		122
4	<i>Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün</i>			2		10				12
5	<i>Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün</i>			1		36		3		40
6	<i>Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün</i> <i>Mef'ülü/Fe'ülün</i>			2						2
7	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i> <i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i>			1						1
8	<i>Müstef'ilün/Müstef'ilün</i>						3			3
9	<i>Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün</i>					10				10
10	<i>Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün</i>					2				2
11	<i>Müstef'ilâtün/Müstef'ilâtün</i>					4				4
12	<i>Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün</i>					1				1
13	<i>Müfte'ilün/Fâ'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün</i>					1				1
14	<i>Mefâ'ilün/Mefâ'ilün</i>						1			1
15	<i>Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün</i> <i>Müstef'ilün</i> <i>Müstef'ilün</i> <i>Müstef'ilün</i>			1						1
16	<i>Mef'ülü/Fâ'ilâtü/Mefâ'ilü/Fâ'ilün</i>								1	1
17	<i>Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün</i>							1		1
18	<i>Müfte'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün</i>			3						3
TOPLAM		21	2	34	2	337	8	43	1	447

Dîvân'daki toplam 447 şiirinin çoğunda zengin kâfiye ile redif beraber kullanılmıştır. Redifsiz şiir çok azdır. Türkçe kelimeler, yapı ve ses özellikleri gereği zengin kâfiyeye müsait olmadığından, kâfiyeler daha çok Arabça ve Farsça isim ve isim cinsinden kelimelerle yapılmış, rediflerdeki Türkçe kelimelerde genellikle yardımcı fiiller, fiilimsiler, ismin hâl ekleri ve bazı edatlar kullanılmıştır. Dîvân'da, Türkçe'ye en uygun olan revî yani yarım uyak yok denecek kadar azdır. Cinâslı kâfiye hiç yoktur. Aşağıda, dîvânın farklı yerlerinden seçilen ve çeşitlerine göre gruplanan kâfiye ve redif örnekleri yazılmıştır:

Yarım kâfiye+Redife örnekler:

Mışhaf-ı rüyuñdaki haţtuñ oқunsın **ba'de-zîn**

‘Arz-ı hâl-i suhte-gân nîrâna yansın **ba'de-zîn**

Kâle-i hüsnüñ behâ-yı dün ile virme şehâ

Nev-hevesler zehr-i istiğnâya kıansın **ba'de-zîn**

(D.s.105-b, Gazel 263/1-2.beyit)

Tam kâfiyeye örnekler:

Қıl şefâat bir güzîde gevheri zü'l-kibriyâ

Şüretüñ naқşı hemîşe ‘ilm içinde reh-nümâ

Süre-i “Ve'l-Leyl” turrañ vaşfidur harfen be-harf

Қâmeti serv-i nihâlüñ oldı Sidrü'l-Müntehâ

(D.s.2-b, Kasîde 4/1-2.beyit)

Baһr-i ğamda mevc urur seyl-âb-ı eşküm dem-be-dem

Çek dili hoşça kenâra şâhib-i luţf u kerem

Kalmadı zerre tüvānum tīg-ı müjgānum benüm
Eyle fermān bir gün evvel eyleyüm rāh-ı ʿadem

(D.s.101-b, Gazel 247/1-2.beyit)

Tam kâfiye+Redife örnekler:

Bülbül bırağub gül-şeni şahrālara düşmüş
ʿAqlın yitirüb hicrile ferdālara düşmüş
Bilmez mi ʿaceb meclis-i dil-dārımı bunda
Hayfā tehī bir vāle-i hulyālara düşmüş

(D.s.83-b, Gazel 165/1-2.beyit)

Bu bende-i nāmına himmet saña maḥşüş
Derd-i dile dermānu selāmet saña maḥşüş

Ben bilmez idim ʿıŝku meḥabbet ne cevāhir?
Bimārına iḥsān u ʿināyet saña maḥşüş

(D.s.84-a, Gazel 170/1-2.beyit)

Zengin kâfiyeye örnekler:

“Küllü şey’in hālikün” vü bī-zevālü zü’l-Celāl
ʿArş ü Kürsī vü melāʾik buldı ʿıŝkıyle kemāl

Eyleyüb izhār şunʿun Ādem’i kıldı icād
Perde-i mirʾāt-i vechiñ eyledi bī-şek güşād

(D.s.2-a, Kasīde 2/1-2. beyit)

Zengin kâfiye+redife örnekler:

Günde biñ dürlü günāh-ı nev icād itmekdeyüm
Gayrıya hem-pālîğıkla çok fesād itmekdeyüm

albimiñ mir'atını her dem **sevād itmekdeyüm**
 Āfet-i varlıkla cismüm **key-ubād itmekdeyüm**
 Yā Muammed baña imdād eyle Allāh ıkına

(D.s.3-a,3.bend))

Mūznibüm eyle **efā'at yā Rasūla'llāh amān**
 ıl kerem eyle **ināyet yā Rasūla'llāh amān**

Sulıya mehūr efā'at cürm-i bī-add ācizüm
 āme-i defter-**ekāvet yā Rasūla'llāh amān**

(D.s.4-a, Kasīde 6/1-2.beyit)

alāt-i ıkda **ezkārüm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür**
 Gönül bāğında **göl-zārüm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür**

Ne derc itdümse evrā-ı perīāna ser-ā-ser heb
 Heme nazm-ı **güher-bārüm Celālū'd-dīn-i Rūmī'dür**

(D.s.5-b, Kasīde 11/1-2.beyit)

ık ile begüm āıı dīvāneye **dönmüş**
 Yanmada dili sūz ile pervāneye **dönmüş**

Bir bende-i ednāyı apuñda anı hıfz it
 Gör ālını bir kūe-i vīrāneye **dönmüş**

(D.s.84-b, Gazel 169/1-2.beyit)

2.3 Dil ve Üslûp:

Mislî Dîvânı'nın dili, Seyyid İsmâil Hakkı'nın Mevlevî olması sebebiyle baştan sona Mevlevîlik anlayışının mazmûnları, remizleri ve işaretleriyle doludur. Bilhassa, dîvânın aslı ve merkezi diyebileceğimiz Ehl-i Beyt ve Ashâb-ı Kirâm sevgisinin coşkun bir edâ ve taşkın bir iştiyak ve aşkla dillendirildiği yüzlerce beyitte, Ehl-i Beyt'in şânında nâzil olan ve tasavvuf meşrepli bütün dîvân şairlerinin de iktibâs ettiği âyet-i kerîmeler ve hadîs-i şerîfler yazılmış ve bu kısımlarda üslûp, ancak erbabının tadabileceği ulvî bir zevk, bu aşkla bakabilenlerin görebileceği nûrlarla süslenmiş kudsî bir renk hâlinedir. Bu zevkte ve renkte el değmemiş hayâllerin, çağrışımların, imajların yanık nefesi vardır:

Hânedân-ı Ehl-i Beyt'ün bir seg-i ednâsıyum

Ġayrıla haşr eyleme bu 'abdiñi tekrârı kes

(Dîvân,79-a, 151.Gazel,14.beyit)

Hakîkat gevheri nûr-ı Muhammed dînüm imânum

Ebû Bekrî 'Ömer 'Osmânu Hayder Şâh-ı devrânım

(Dîvân,97-b, 231.Gazel,1.beyit)

Berâ-yı zât-ı kıaddünle türâba sürinür cûlar

Ṭuyürât ü 'Ankâ' nuñ heme efgân-ı dil-bersin

(D.s.7-b, Kas.16/1. beyit)

Gerdânuñda bir dizi dürdâne mi nûr-ı siyâh?

Birikmiş micmerde 'üd-âsâ ṭurur fülfüllerüñ

(D.s.93-a, Gazl.210/4. beyit)

Mislî Dîvânı'da atasözleri çok az olmakla beraber deyimler çoktur. Bu deyimler, günlük hayattan, sokaktan, cemiyetten sesler ve renkler taşır. Nedîm'deki, Enderûnlu Vâsîf ve Fâzıl'daki Mahallîleşme'yi hatırlatan bu hava, Gâlib Dede'nin Sebki Hindî üslûbunun dîvândaki etkisinin altından sızmayı başarmıştır:

Her kesîñ bir dürlü bāzārı gönülde mañfîdür

Añlaşılmaz ‘aql u pindār ile pinhān-ı şafā

(D.s.45-b, Gazl.11/1. beyit)

Ĥātırur vīrānedür ābād şeklin gösterür

Ba‘de-zīn Başra ĥarāb Bağdād şeklin gösterür

(D.s.65-b, Gazl.96/1. beyit)

Ĥaṭ-ı ĥālūñden almış noḡta-i nergis **boyun bükmüş**

Şarmış sünbül ü rayĥān dil-i şādān-ı dil-bersin

(D.s.8-a, Kas.16/15. beyit)

Pehlevān-ı Rüstem-i nazmıñda Mişlî yok kuşūr

Bilmeyenler kıymet-i eş‘ārı elbet **tel kırār**

(D.s.72-b, Gazl.122/16. beyit)

Şerāb-ı ‘ışkı nüş eyle yed-i dil-berden **‘ışk olsun**

Tehī koyma gönül sāğarını ĥumlardan **‘ışk olsun**

(D.s.105-b, Gazl.262/1. beyit)

Gönül bir şūĥa meftündür feḡaṭ aḡyār **el taḡdı**

Gül-i ruĥsāra üftāde olaldan ĥār **el taḡdı**

(Dîvân,s.118-b,7.beyit)

Seyyid İsmail Hakkı, yaşadığı zamanın Mevlevîlik Tarîkati'nin îcaplarından olarak, Mevlevî âyînlerini, bu âyînlerdeki mûsikî makamlarının isimlerini kullanarak şiirini âdetâ “raks” ve “simâ” ettirmiştir. Bu raks ve sima', aliterasyonların, asonansların şeklen desteğindedir ve Mevlevî âyinlerinin şiirde icrâ edilmesiyle de ses ve nefes olarak desteğindedir. 12-b/15-b sayfalarındaki 54 beyitlik Kasîdesinde “Râst, Rehâvî, Sâz-kâr, Sûz-i dil-ârâ, Râst-ı Cedîd, Penc-geh, Nîkrîz, Nihâvend, Nev-eser, Sûz-nâk, Mâhûr, Zâvîl, Şevk-ı dil, Hicâz-kâr, Çâr-gâh, Uşşâk, Sabâ, Bayâtî, İsfehân, Hümâyûn, Nişâbürek, Reh-revân, Sultân-ı Irâkî, Hüseyinî, Hisâr, Gerdâniyye, Arazbâr, Şeh-nâz, Muhayyer, Pûselik, Evc, Enver, Hüz-zâm, Se-gâh,

Mârûnâk, Karcıgâr, Aşîrân, Şet-Arabân...” olmak üzere Arab, Fars ve Türk makamlarının çoğunu telmîh, kinâye, tenâsüp ve tevriye yollu yazmıştır. Ayrıca, 17, 19, 35 ve 66. Gazelde de bu makamları aynı yollarla kullanmıştır:

Gül-şen içre Râst geldüm bir Rehāvî dil-bere
Sâz-kâr itdi figānum geçdi nağmem mermere

H^âb-ı rāhat mı virür Sûz-i dil-ārâ ‘âşıka
Aldırub Râst-i Cedîd’i Penc-gehde ezbere

(Dîvân,21.Kasîde, 1-2. beyit)

Sûz-nâk oldı figānum Evc-i ‘ışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevâ

(Dîvân,17.Gazel,3. beyit)

Mislî Dîvânı’nın en hâkim renginin seyredildiği ve en otoriter sesinin işitildiği üslûbunda, çoğunluğu Mevlevî olan ve bu zevkin geleneğinde yetişen Şeyh Gâlib Dede’nin nefesi; Leylâ Hanım’ın aklının nezâfeti ve rûhunun nezâketi; Esrâr Dede’nin İlâhî davete icâbetindeki iştiyâkı ve samimiyeti; Vîrânî’nin ve Melek Efendi’nin zarâfeti; Dervîş Sabri’nin kalender mizâcı ve asâleti; Hâfız-ı Şîrâzî’nin manâdaki rikkati ve şekildeki dikkati ve en önemli ve en bâriz olarak da Mevlevîlik anlayışına ve inancına teslimiyetinin, kabulünün ve zevkinin şekilde ve manâda oluşturduğu kendine has rengi ve sesi vardır. Nitekim, İsmail Hakkı, dîvânının 28-a/29-a sayfasında Leylâ Hanım’ın bir gazelini, 25-b/26-a’da Esrâr Dede’nin bir gazelini, 29-a/29-b’de Vîrânî’nin bir gazelini, 28-a/28-b’de Melek Efendi’nin bir gazelini, 26-b/27-a’da Dervîş Sabri’nin iki gazelini ve 27-b/28-a’da da Fuzûlî’nin bir gazelini Tahmîs etmiştir. 30-a/30-b’de Esrâr Dede’nin “Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet bana.” mısra’ını Tazmîn etmiştir. 23-a/25-a sayfalarında da Hazret-i Mevlânâ’ya veya Şeyh Gâlib’e atfedilen

“*Āh mine’l-ışkı ve hālātihī*

Ehrağa kalbī bi-ħarārātihī

Mā nazara’l-‘aynü illā ğayriküm

Uksimü bi’llāhi ve āyātihī” mısra’larını Tesmîn etmiştir.

113-a/144-b’deki 303. Gazel, Râsih’in meşhur “Üstüne” redifli gazeline bir Nazîre’dir:

Bülbül-āsā eylerüm efgân efgân üstüne

N’ola olsa ğonce-ter ħandân ħandân üstüne

Neylesün Mişlî tesellî bulmaduğca sâkıyâ

Ĥalk-ı ‘âlem eyleyor bühtân bühtân üstüne

(Dîvân,113-a/114-b, 303.Gazel,1-11.beyitler)

120-b/120-a sayfalarındaki 334. Gazel de Fuzûlî’nin meşhur gazeline bir Nazîre’dir:

Benüm bu düdu âhımdan nigāruñ şem’i yanmaz mı?

Nigāh-ı çeşm-i ħummârı ‘aceb kim nāza kıanmaz mı?

Gehī luţfuñ gehī cevruñ getirür Mişlî āvāza

Şebân rüz eyleyüb ta’cîz ‘aceb olma uşanmaz mı?

(Dîvân,120-b/120-a, 334.Gazel, matla’ ve makta’ beyitler)

Seyyid İsmâil Hakkı, dîvânında aşığıdaki Farsça mısra’lardan ve Hazret-i Mevlânâ’ya veya Şeyh Gâlib Dede’ye atfedilen Arabça bir kıt’a dışında Arabça ve Farsça mısra’ veya beyit yoktur. Ancak, bu, üslûbunun ve dilinin sâde olduğunu asla göstermez:

“Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü en ĩnem h ĩ”

Çi mümkin bulmağa nām-ı feraħ ƣalb-i ģazĩnem hĩc

(Dĩvān,s.56-a,6.beyit)

Ħāl-i mā der-rāh-ı ıřƣ sūƣı tū d ĩl

Rūz-be-rūz oldı cıger-sūzum mezĩd

(D.s.59-a, Gazl.77/1. beyit)

Ƙıl kerem eyle tenezzül ey şanem

Tū biyā ģā ģr-be-dest Miř ĩbed ĩl

(D.s.59-a, Gazl.77/6. beyit)

Āh mine’l-ıřƣı ve ģālātih ĩ

E ģra ƣa ƣalb ĩbi- ģarārātih ĩ

Mā naşara’l-ıynü illā ģayriküm

Uřsimü bi’lģhi ve āyūtih ĩ

(Dĩvān,s.23-b,1.bendden.)

Mislĩ Dĩvānı, baştan sona Arabça ve Farsça kelimelerle yüklü ve Fars Dili’nin kurallarıyla örölmüş yüzlerce terkĩb ve tamlamalarla doludur:

Bende-i sulřān-ı ıřƣuz ıřıřƣ-ı řeydā bizüz

şalik-i sāģar-keş-i ģuddām-ı Mevlānā bizüz

şöhret-i dũnyā degüldür ƣalb-i sũhte-dillerüñ

İñfiřāl-i yār-i taƣrĩr-i āteř-i kübrā bizüz

(Dĩvān,s.73-b,8-9.beyit)

Veliyyün Vāli bā-Mevlā ıAliyyün ıĀli bā-ıĀlā

Ħafıyyün Maĥfiyyün ihfā Muĥĩtun baĥr-i bĩ-pāyān

Kemāl-i kuds-i Rabbānī vişāl-i nūr-ı Sübhānī

Cemāl-i sırr-ı nūrānī firāk-ı kurbе-i hübān

(Dîvân,s.2-a,5.beyit)

Ülker-i vaqt-i seher kevkeb-i nūr-ı ‘aynuñ

Leyle-i Kâdr’i mehî-tâb-ı se‘âdet sende

(Dîvân,s.111-a,5.beyit)

Türkçe kelimelerin de kullanıldığı Farsça tamlamalara örnekler:

Sâkıyâ hem ayrılık “Hubb-i vatan” zulm-i felek

Mürğ-ı gönlüm lānesin itdi hārāb-ender-hārāb

(Dîvân,s.11-b,10.beyit)

Hāne-ķāhında şadāķatde buluñ it hızmеt

Der-i yoklukda muķīm ol ire dest-i himmet

(Dîvân,s.19-b,1.beyit)

Āfet-i varlıkla cismüm key-ķubād itmekdeyüm

(Dîvân,s.3-a,19.mısra’)

Belā-yı hicr-i mübremmiş **irağ-ı nezd-i yār** olmaķ

Müşerref oldı çeşmüm çok şükür dīdār ile imşeb

(Dîvân,s.48-b,4.beyit)

Ki luţfuñ bī-nihāyet baħr-i ‘ummāndur gedāyāna

Dudağ-ı Kevşerüñ dil-teşneyim ħaylī zemān-āver

(Dîvân,s.79-b,2.beyit)

2.4 Edebî Sanatlar:

Dîvân şiirinde sanatsız bir beyit hemen hemen yok gibidir. Seyyid İsmail Hakkı Efendi, bilhassa Kasîdeler kısmında edebî sanatları çok yoğun olarak kullanmıştır. Dîvân'ın çeşitli yerlerinden seçilen bazı örnekler aşağıdadır:

Hüsn-i Ta'îl:

Meşâm-ı hâtırım bû-yi mehabbet eyledi altûn
 'Abîr-i müşg-i Tâtâr'um Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür
 (D.s.5-b, Kas.11/11. beyit)

Berâ-yı zât-ı kıaddüñle türâba sürinür cûlar
 Tıyûrât ü 'Ankâ'nuñ heme efgân-ı dil-bersin
 (D.s.7-b, Kas.16/1. beyit)

Muht-ı baħr-i feyzuñla sözüñ gevher-feşân oldı
 Göñül bâğı güşâd oldı bihiştü gül-sitân oldı
 (D.s.8-b, Kas.17/10. beyit)

Ruhsâr-ı âlüñ pertevi kâşânemi pür-nür ider
 Meh-tâbu şem'-i hâvere kılmam nazâr ey cân-fezâ
 (D.s.44-b, Gazl.8/5. beyit)

Derûna lâle dâğ urmuş idelden vaşlıñı izkâr
 Meşâmm-ı hâtar-ı ğonce 'abîr-i pür-feşân oldı
 (D.s.8-b, Kas.17/12. beyit)

Qadîm olmaqlıĝa hâcet degül sâlikle halvetde
 Hemîn bād-ı şabâ taqsîm-i feyza kâr-bân oldı
 (D.s.9-a, Kas.17/8. beyit)

Eṭrāf-ı ḥüsnüñ bāğını bir kez temāşā itmege

Pişümdedür peyk-i şabā cevlanuma sensüñ sebeb

(D.s.50-b, Gazl.30/4. beyit)

Bāğ-ı ruḥsāruñ görelden ey gül-i şad-berg-i nāz

Ta o demden Cenneti'l-Meṣvā nedür bilmem nedür?

(D.s.61-a, Gazl.85/2. beyit)

Gerdānuñda bir dizi dürdāne mi nūr-ı siyāh?

Birikmiş micmerde ʿūd-āsā ṭurur fülfüllerüñ

(D.s.93-a, Gazl.210/4. beyit)

Gül-femiñden nūş kılsun Selsebilü Kevşer'i

Gitmesün uzaklara laḳ-i bedaḥşān isteyen

(D.s.105-a, Gazl.264/3. beyit)

Hem şekāyık kān-ı yāḳūt laḳlinüñ teṣṣīridür

Lālenüñ ḥün ile bağrını bedaḥşān itdiren

(D.s.105-a, Gazl.265/2. beyit)

İrsāl-i Mesel:

Añladum māhiyyetüñ bir nebzesin ey meh birāz

Keselim Āydın ʿabāsı olmasun ḥāmem dırāz

(D.s.21-b, Tk.Bnd..1/1. bend)

Her kesin bir dürlü bāzārı gönülde maḥfīdür

Añlaşılmaz ʿaḳl u pindār ile pinhān-ı şafā

(D.s.45-b, Gazl.11/1. beyit)

Meşeldür **dü gönül yeg olsa dünyâyı harâb eyler**

Meşabbet germ olub nâza Zâvil-i yâr ile imşeb

(D.s.48-a, Gazl.23/4. beyit)

Râh-ı maşşûda varılmaz zür ile zarb-ı meşel

Dâmen-i teslîme el ur görelüm n'eyler habîb?

(D.s.50-a, Gazl.28/4. beyit)

Hâtırüm vîrânedür âbâd şeklin gösterür

Ba'de-zîn Başra harâb Bağdâd şeklin gösterür

(D.s.65-b, Gazl.96/1. beyit)

Bu meşeldür **kul kuşürsuz olamaz bir ân hîc**

Anı mestür eylemeklik zât-veş huşyâredür

(D.s.63-a, Gazl.90/3. beyit)

İsti'âre:

Ân pelîd hûk har-seri nice saña tîğ çekdi ki

Sen bu dînde reh-nümâ-yı pîşvâsın yâ Hüseyn

(D.s.4-a, Kas.8/5. beyit)

Hat-ı hâlûnden almış noқта-i nergis boyun bükmüş

Şararmış sünbül ü rayhân dil-i şādân-ı dil-bersin

(D.s.8-a, Kas.16/15. beyit)

Hilâf-i Şer'ile halkı tuzâğa tutmasun ol har

Kelâmından olur ma'lûm beytinden 'ayân oldı

(D.s.9-b, Kas.17/5. beyit)

Sākıyā nīm-sāğar-ı ikrāma mazhar olmadum

Ḥāşılı hayretde kaldum ey ḥaķıķī māh-tāb

(D.s.11-a, Kas.20/16. beyit)

Bu şeb bir mehle ülfet eyledüm ki āşnā yoķdur

Velākin tarzı etvārı güzel ammā şafā yoķdur

(D.s.36-a, Mur.1/4. beyit)

İştikāk:

Raḥīmün raḥmet-i Raḥmān Ḥakīmün ḥikmet-i ʿummān

Naʿīmün niʿmet-i nuʿmān ʿAzīmün ʿizzet-i ʿirfān

(D.s.1-b, Kas.1/1. beyit)

Hem ʿaşā vü Mūsa-i muʿciz ü Firʿavn-i saķīm

Ḳuvvet-i Peyğam-berānū **siḥr** ü **sehḥār** mest

(D.s.10-b, Kas.19/11. beyit)

Münevvir nūrı nūrānī Müşekkir şükri şükranī

Muşavvir şuru şürānī Cemlün Ḥālīķun ḥayrān

(D.s.1-b, Kas.1/11. beyit)

“Nefeḥnā” nefḥasın güş itdi ʿāşıķlar olub ser-mest

Deriñde her biri bir gevher bir baḥr-i kān oldı

(D.s.8-b, Kas.17/17. beyit)

Gel ey zāhid dem-i ʿışķ dime **esmā müsem mā** bu

Hezārān şad-dil-i mürde “Nefeḥnā”-yı Mesīḥā bu

(D.s.109-b, Gazl.281/1. beyit)

Kinâye:

Çemen şahnında pür-hündur derûn-ı lâle hasretle
Gül ü nergis güşâde olmağa fermân-ı dil-bersin

(D.s.7-b, Kas.16/3. beyit)

Halk içinde şerm-sâr itdüñ beni ey gül-‘izâr
Terk-i ‘âşık şānuña lāyık görölmezdi nigār

(D.s.21-b, Tk.Bnd..1/1. bend)

Perçemüm geçdi yediñe ğayrı dest uzatmasın
Rāh-ı ‘ışka bir kadem koymak muqaddemdür baña

(D.s.47-a, Gazl.20/4. beyit)

Der-i hâkinde sâķinün olaldan
Açıldı Mişli gül-zār-ı meħabbet

(D.s.53-b, Gazl.46/7. beyit)

Sen de üstād olduñ ey meh cevri tecdīd itmede
Eyledi taħsīn saña da‘vā nedür bilmem nedür?

(D.s.61-a, Gazl.85/4. beyit)

Yedinde sāğar-ı vaħdet hayālinde ruħ-ı dil-dār
Sürinüb cūy-veş Mişlī reh-i ‘ışkda nihān ağlar

(D.s.71-a, Gazl.121/5. beyit)

Pehlevān-ı Rüstem-i nazmında Mişlī yok kuşūr
Bilmeyenler kıymet-i eş‘arı elbet tel kırār

(D.s.72-b, Gazl.122/16. beyit)

Şerāb-ı ʿıŝk-ı nūŝ eyle yed-i dil-berden ʿıŝk olsun

Tehī koyma gönül sāgarını humlardan ʿıŝk olsun

(D.s.105-b, Gazl.262/1. beyit)

Nihāyetsiz ŝafā ʿıŝkuñ muhibb-i ŝādıka dil-ber

Mey-i ʿıŝkuñ ile leyl ü nehār sūzāna ʿıŝk olsun

(D.s.107-a, Gazl.273/2. beyit)

Leff ü Neşr:

Çapanub ʿayn-ı ʿadū oldı güŝād çeşm-i derün

Serpilüb rahmet-i Hakk nūrına talmakda cihān

(D.s.23-a, Kas.18/4. beyit)

Ser-te-ser kındil-i rahşānla menārān tonanub

Eyledi ŝaʿŝaʿası ārz u semāda lemeʿān

(D.s.23-a, Kas.18/5. beyit)

Rāh üzreydi gönül-i Yaʿküb seyl-i çeşm ile

Mıŝr-ı ʿıŝkuñ Yūsuf-ı dil-şehr-yārum geldi ya

(D.s.46-a, Gazl.14/6. beyit)

Faşl-ı behār hattı zeyn eyledi bu bāğı

Eşcār-ı feyz için dökmekte Mişlī gül-āb

(D.s.50-a, Gazl.27/9. beyit)

Her dü-ʿālem mihrini iħrāc idüb dilden heme

Āstān-ı hāk-i dil-ber intizārumdur benüm

(D.s.99-b, Gazl.240/2. beyit)

Nūr-ı velāyet ki o Dāmād-ı Peyem-ber-i ʿIşk
Hem ʿAlī İbn-i Ebī Ṭālib-i Ḥayder severim

(D.s.102-b, Gazl.250/4. beyit)

Mecâz-ı Mürsel:

Menbaʿ-ı feyzum diyü enhār iderken eşkümi
Gevher-i çeşm-i sefid laʿl-i bedaḥşān oldı heb

(D.s.50-a, Gazl.29/3. beyit)

Bir fitneye bend olmuşum dünyā güler ben ağlarum
Ḳalbimdedür nār-ı Caḥīm ʿuqbā güler ben ağlarum

(D.s.99-b, Gazl.239/1. beyit)

Baḥr-i ğamda mevc urur seyl-āb-ı eşküm dem-be-dem
Çek dili ḥōşça kenāra şāḥib-i luṭf u kerem

(D.s.101-b, Gazl.247/1. beyit)

Aşmasuñ gerdānına dūr-i cevāhir Nāşırā
Ḳalbi ḳara olanuñ gönünde envār istemem

(D.s.102-b, Gazl.251/17. beyit)

Mübâlağa:

Yazarsam dūd-ı āhumla bu On iki İmāmān'ı
Yanar kilkülüm yed'üm üzre ṭutuşur belki dīvānum

(D.s.5-a, Kas.10/5. beyit)

Sāḳıyā bu ibtilānuñ intihāsı yok mıdır?

Var mı ʿuqbāda ʿaceb bundan eşed derdü ʿazāb?

(D.s.11-b, Kas.20/10. beyit)

Sitem sözlerle bağrum oldı pür-hjün

Nehāru leyl gözümüñ yaşı Ceyhün

(D.s.39-a, Mur.3/8. bend)

Yūsuf' da bulunmaz bu ʔarāvet bu leʔāfet

Ya nice ʕaceb olmayayım hüznila Yaʕküb

(D.s.49-b, Gazl.26/2. beyit)

Vaşl-ı Bihişte nisbet olmaz nihān bu neş'e

Tahtın virür ve tācın gördükde çeşm-i Dārāb

(D.s.49-b, Gazl.27/7. beyit)

Meh-tāba bizi eyleme daʕvet naʔar eylese

Süz-i dilimüz rāhımıza kāhkeşāndur

(D.s.61-b, Gazl.83/13. beyit)

Cānib-i sulṫān-ı ʕışkumdan olaldan devr-i dūr

Ĝarḫ-ı eşk olmaḫdayum deryā nedür bilmem nedür?

(D.s.62-b, Gazl.85/12. beyit)

Neyi nisbet idersem şānına lāyık degül zerre

Miyānuñ görse Ṭübā bāĝ-ı cennetde hemān titrer

(D.s.65-b, Gazl.95/4. beyit)

Olaldan dūr çeşmümden sirişküm Nūh Ṭūfāndur

Enīsüm maḫremüm ta şubḫ olunca āh u efgāndur

(D.s.65-a, Gazl.97/1. beyit)

Nihān-ı süz-i dil biñ dūzaḫu nīrāna ʔa'n eyler

Sirişk-i çeşümü ger görse Nūh Ṭūfān'a ʔa'n eyler

(D.s.68-b, Gazl.106/1. beyit)

Niřin-i āstānuñ naqđ-i Yaķūb'ı olan ʿāşıķ
Olursa ref'-i perde Yūsuf-ı Kenʿān'a ʿaʿn eyler

(D.s.68-b, Gazl.106/7. beyit)

Rūhsār-ı nigāra nazār itmeklige dā'im
Āyīnemi İskenderü Dārā dağı bilmez

(D.s.73-a, Gazl.128/6. beyit)

Cemālūñ Kaʿbesin ķaşd eyledükce dūr olub dā'im
Gözüm enhārımı seyl-āb-ı Ceyhūn itmek istermiş

(D.s.81-a, Gazl.160/2. beyit)

Cām-ı la'lūñ řun kerem kıl teřne-i efgendeñe
Heft-deryā eylemez teskīn yanarum řasretūñ

(D.s.94-a, Gazl.215/2. beyit)

Çıķdı bu şeb göklere āh ile efgānlarum
Eyledi Tūfān-ı Nūh dīde-i giryānlarum

(D.s.102-a, Gazl.253/1. beyit)

Görünmez çeřmüme ʿarż u semālar dūd-ı āhumdan
Seʿādet görmedük çarđ-ı sipihrüñ şemsü māhından

(D.s.106-b, Gazl.268/1. beyit)

Tecâhül-i Ârif:

Mühtürñ güherin hâtem-i dil eyleyeliden
 ‘Işka gideliden
 Artmağda hemîn sîneçigüm içre harâret
 Bilmem ki ne hikmet

(D.s.33-a, Müstz.1/4. bend)

Ey gönül hîc söylemezsün bendeñe kâmuñ nedür?
 Vardur elbetde hafî râzuñ bu aḥkâmuñ nedür?

(D.s.61-b, Gazl.84/1. beyit)

Nedür Leylâ ‘itâbuñ bir kerre Mecnûn’ı şormazsın?
 Neden ketm-i nigâhuñ ‘aşık-ı maḥzûnı şormazsın?

(D.s.107-b, Gazl.271/1. beyit)

Nedür küstâhlıgum ey mâh-ı nev-‘âlem nihân söyle
 Şadâkat yok mı benden hîc saña şâh-ı cihân söyle

(D.s.113-b, Gazl.301/1. beyit)

Efendüm âşnâlık yok ‘aceb bilmem nedür bâ‘is?
 Nizâm-ı mülket-i ḥüsnuñle yanmaḥlık mıdur bâ‘is
 Hevâ-yı perçemüñ başdan çıkardı bendeñi cânâ
 Nigâha aldanub izhâr-ı ‘ışk kılmak mıdur bâ‘is

(D.s.123-b, Rub.6)

Telmî':

*“Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü en ĩnem h ĩ”*¹

Çi mümkün bulmağa nām-ı feraħ ƙalb-i ĥazānem hīc

(Dīvân,s.56-a,6.beyit)

*Hāl-i mā der-rūh-ı ıřƙ sūƙı üi d ĩl*²

Rūz-be-rūz oldı ciger-sūzum mezīd

(D.s.59-a, Gazl.77/1. beyit)

Ƙıl kerem eyle tenezzül ey şanem

*Tü biyā ĥātr-be-dest Miřlībed ĩl*³

(D.s.59-a, Gazl.77/6. beyit)

Telmîh:

Mūr-veř pā-māli ol važ^c itdigi āyīnine

şad-Süleymānān'a ĥātem Ĥazret-i Sultān Veled

(D.s.6-b, Kas.14/13. beyit)

Nigāhuñ Tūr-i Sīne'mde tecellī eyleyen bī-řek

Didüm Tevrāt-ı ıřƙ-ı Mūsa-i ĩmrān-ı dil-bersin

(D.s.7-a, Kas.16/8. beyit)

Düřüb deryā-yı ıřƙa keřtüm ol dem Nūĥ-ı İbnü'l-vařt

Dü-çeřmüm seyl olub ařmařdadur Tūfān-ı dil-bersin

(D.s.7-a, Kas.16/9. beyit)

¹ “Gönlün feryadı, sensiz āh ve inlemek olduğunu bildi.” manâsında Farsça mısra’.

² “Sâkî, aşk yolunda hâlimizi sen gördün.” manâsında Farsça mısra’.

³ “Mişlî, hatırın elinde olduğu hâlde keremle âşikâre gel.” manâsında Farsça mısra’.

Dudağun Kevser'üñ nüş itdürüb ehl-i ħarābāta

Kimi Ĥāmūş şıfatludur bu Mişlī şā'irān oldı

(D.s.9-b, Kas.17/14. beyit)

İrişüb dīde-i Ya'qūbı'na pīrāhen-i Yūsuf

Rūşen-i dīde olub oldı ħacīl mu'tekiyān

(D.s.23-a, Kas.18/2. beyit)

Söyledi kimi "Ene'l-Ĥaqq" rāh-ı ıışqda ser virüb

"Lā Yehāf"üñ itdigi rüz-i ezel ikrār mest

(D.s.10-b, Kas.19/5. beyit)

Deşt-i ħüsne kıl tecellī 'āşıkum Mūsā gibi

Nefħa-i la'lüñ irüşdür cān bulam 'İsā gibi

(D.s.40-a, Müsmn.1/14. beyit)

Ĥubb-i naqşıñda gönül kāşānesin Bih-zād idem

(D.s.3-b, Muhm.3/3. mısra')

Mihriñi naqş itmege her dem dilüñ Bih-zādı var

(D.s.27-b, Tahm.5/3. mısra')

N'ola ħan dökmeke māhir ola çeşmüm merdümi

Nuḫfe-i Qābil'dürür ġamzeñ gibi üstādı var

(D.s.27-b, Tahm.5/9-10. mısra')

Güş kıl Ya'qūb Nebī aħzānunu

Zindana ħabs eyledi Ken'ānunu

(D.s.20-b, Müsed.5/6-7. mısra')

Rişe-i bağrına her lahzada Lođmānum odur
Ĝamla Ya'qūb olayım Yūsuf-ı devrānum odur

(D.s.30-a, Tazm.2/4-5. mısra')

Ṭūr-ı sīnemde tecellī nice eyler o güzel
'Iŝkıla Mūsā-i 'İmrān'ına ŝor ŝorma baña

(D.s.43-b, Gazl.5/7. beyit)

Āh Leylā diyerek Ḥazret-i Mevlā'yı bulan
Ḥālīmī Ḳays-ı dil-i sābıka şor şorma baña

(D.s.44-a, Gazl.6/3. beyit)

Züleyhā-veŝ gönül virdüm yine bir Yūsuf-ı vaqte
Gözüm yollarda Ya'qūb-ŝıfat bārān olur peydā

(D.s.44-a, Gazl.7/2. beyit)

Ḳahramān-ı nāvek-i müjgānuña oldum ŝikār
Keyqubādu Ḥusrevü Rüstem de olsa yoğ rehā

(D.s.45-b, Gazl.12/2. beyit)

Gülbün-i bāđ-ı İrem reşk ider görse seni
Gül-şen-i ḥüsn ü cemālün getürtür revnağ-ı 'İd

(D.s.59-b, Gazl.74/4. beyit)

Ŝeyḥ-ı Şan'ān Ḳıŝsası'n ḥātırda muḥkem berkidüb
Gec qamudan Mişli rüsvā-yı cihān heb budur

(D.s.68-a, Gazl.108/5. beyit)

Ṭālib-i Raḥmān olanlar oldı ŝeytāndan ḥalāŝ
Keŝti-i Nūḥ'a girenler oldı Ṭūfān'dan ḥalāŝ

(D.s.85-a, Gazl.175/1. beyit)

Tenâsüb:

Şundi cām-ı ʿıŝkı sākī eyledi her bār mest

Şanma bir ben olmuşum mest günbed ü devvār mest

(D.s.9-b, Kas.19/1. beyit)

Nāzil-i Qurʾān u İncil ü Zebūr Tevrāt hem

Defter-i ʿuŝşākıyāna kayd olan güftār mest

(D.s.10-b, Kas.19/7. beyit)

Nüh-felek Beyt-i Haḳīkat ʿarz olan ḥüsn ü cemāl

Ḥ^āce vü müftī vü zāhid rāhibü zünnār mest

(D.s.10-b, Kas.19/8. beyit)

Gül-şen içre Rāst geldüm bir Rehāvī dil-bere

Sāz-kār itdi fiğānum geçdi nağmem mermere

(D.s.12-b, Kas.21/8. beyit)

Seyr idüb ʿUŝşāk içinde oldı gāhī bir Şabā

Vaşlına oldum münādī çıkdum āḫir minbere

(D.s.13-a, Kas.21/6. beyit)

Haḳīkat gevheri nūr-ı Muḥammed dīnüm imānum

Ebū Bekrū ʿÖmer ʿOsmānu Ḥayder Şāh-ı devrānum

(D.s.97-b, Gazl.231/1. beyit)

Teşbîh:

Mür-veş pâ-mâli ol vaz^c itdigi âyînine

Şad-Süleymânân'a hâtem Hâzret-i Sulţân Veled

(D.s.6-b, Kas.14/13. beyit)

Gezerdüm dūr olaldan kör gibi dünyâyı ser-tâ-ser

Žıyâlandı dü-çeşmüm merdümü envâr ile imşeb

(D.s.48-b, Gazl.23/13. beyit)

Eşk-i dü-çeşmüm hemîn dökmede bārân-veş

Ŗalb-i şadef dürr için çekdi Nisân-sehâb

(D.s.48-b, Gazl.24/2. beyit)

Geldükce ‘ayyâr-ı şabâ vaqt-i seher ‘ar‘ar-mişâl

Olsam hırâmân-ı nazmla ‘ünvânuma sensüñ sebep

(D.s.50-b, Gazl.30/6. beyit)

Gulâm olmak saña genc-i beķâ bulmak gibi cānâ

Saña dil virdigüm benden degül feyz-ı Hūdâ’dur heb

(D.s.50-b, Gazl.31/2. beyit)

Çeşm-i hasret-keş Nisân-bārân-veş yağmaķdadur

Derc olur dürdâneler fâm-i şadefden bî-hisâb

(D.s.51-a, Gazl.34/2. beyit)

Fezâ-yı rûhu nergisler serinde sünbül ü reyhân

Perîşân eyleyen Ferhâd-veş Şîrînimüz vardur

(D.s.64-b, Gazl.93/3. beyit)

Gün gibi Mişlî-i pâ-der-gil meh-tâb-ı cemâl

Bî-devâ derde giriftârı bilübdür bilürüm

(D.s.100-a, Gazl.241/7. beyit)

Meḥabbet küh-sârında ğarībüm hem-demüm yokdur

Hemîşe seyl-i eşküm cüy-veş çağlar yetişmez mi?

(D.s.119-a, Gazl.329/1. beyit)

Teşhîs:

Sâl-i nev başdı kâdem artdı derûnum yâresi

Mişli'nün dâru'l-emânı ilticâsın yâ Hüseyin

(D.s.4-b, Kas.8/6. beyit)

Vişâl-i zâtına irmeklik için ferş olur jâle

Seḫābuñ nev-behâr üzre bükāsı Şems-i Munlâ'dur

(D.s.6-a, Kas.12/8. beyit)

Tâb ü fer virdi heme ehl-i dilānuñ tenine

Giyünüb cām-ı şıyām mäh-ı mübârek Ramezân

(D.s.22-b, Kas.18/4. beyit)

Ey Şabâ gül-şende söyle Püselik'den bir ğazel

Çıl karar rāh-ı Hicāz'ı Püselik'de bir yere

(D.s.13-b, Kas.21/10. beyit)

Tevriye:

Sākıyā emr eyle tır-i ğamze-i cellādına
Belki āhır olurum bir kūze-i cāmu qarāb

(D.s.11-b, Kas.20/11. beyit)

Ŧut Hüseyn'ün mātemin çek nefsiñe muhkem Hışār
Gel 'Acem'le senĝ-i la'net ur Yezīdī leşkere

(D.s.13-b, Kas.21/2. beyit)

Bir muhibbān-ı Hüseynī'yi 'Aşır'dı fenn ile
Heb pesend itdi 'Acem Mülki'nde bu cān-pervere

(D.s.15-a, Kas.21/7. beyit)

La'l-i mey-gūnuñdan ayru oldıĝum eyler ħarāb
Rūzgāra uymadı bād-ı ümīdüm sākıyā

(D.s.45-b, Gazl.12/7. beyit)

İrdi ümmīdüm behārı gül-'izārum geldi ya
Sāye şaldı başuma servü çenārum geldi ya

(D.s.46-a, Gazl.14/1. beyit)

Sūz-nāk oldı fiĝānum Evc-i 'ışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevā

(D.s.46-b, Gazl.17/3. beyit)

Gezmeke beyābān-ı belāda yine Mişlī
Pīrāhen-i nā-mūsını çāk itmedi māhcüb

(D.s.49-b, Gazl.26/9. beyit)

Mür-veş pâ-mâl olursam ey Süleymân-ı zemân

Bu dıraht-ı ʿömrime bir sâye-bân ister gönül

(D.s.96-b, Gazl.225/7. beyit)

Cân baħş ider nigâhı ol ʿİsa-i yegâna

Leşker gibi müjenler şan şâffa durmuş aşhâb

(D.s.49-b, Gazl.27/5. beyit)

Çeşm-i ħasret-keş Nisân-bârân-veş yağmağdadur

Derc olur dürdâneler fâm-i şadefden bî-ħisâb

(D.s.51-a, Gazl.34/2. beyit)

Âşmasuñ gerdânına dür-i cevâhir Nâşırâ

Ķalbi Ķara olanuñ gönlünde envâr istemem

(D.s.102-b, Gazl.251/17. beyit)

Şâma irişdi günüm örtüdi seħâb mâhumı

Söndü bu şeb Mişliyâ Ķındıl-i râħşânlarum

(D.s.102-a, Gazl.253/6. beyit)

Ol kemân-ebürsını Evce çıkarmış nâ-gehân

Sinemi def nâlemi tanbür u Ķânün eyleyen

(D.s.104-a, Gazl.261/4. beyit)

Kilkü ħâmemle nevâlar itdigüm Ķılma ʿaceb

Şîr-i Mişlî'le güleşsün şîr-i meydân isteyen

(D.s.105-a, Gazl.264/8. beyit)

Ķarâ'ib kü-yı inşâfa yolu Râst gelmemiş mi ħîc?

Nefes aldırsa ʿUşşâĶa düşer mi tãĶu cãhından?

(D.s.106-b, Gazl.268/4. beyit)

Tezâd:

Hasen Şâh ʿışķına nūşem ki zehri cāna tiryāk̄dur
Dökülse āh Hüseyn-i Kerbelā için n'ola ķānum

Geçüb hestī vü nīstīden heme dünyā vü ʿuķbādan
Hemīn Mişlī-i nā-kāmuñ hudāsı Şems-i Munlā' dur

(D.s.6-a, Kas.12/14. beyit)

Sem-i ğaddāra nuţķuñ ya zehirdür şerbet-i nāfiʿ
Şifā mehdinde tıfl-i sālīkūñ pistān-ı dil-bersin

(D.s.8-a, Kas.16/2. beyit)

Kimi oldı küfrile kimi imān-ı ezeli
Ārzū-yı şöhret ile oldı kimi vār mest

(D.s.10-b, Kas.19/1. beyit)

Nüh-felek Beyt-i Hāķīķat ʿarz olan hüsñ ü cemāl
H^āce vü müftī vü zāhid rāhibü zünnār mest

(D.s.10-b, Kas.19/8. beyit)

Nūru zulmet hemi baştu ķabz derūnu derd-mend
Āb-ı Hızrī vü Sikender çeşme-i pīñār mest

(D.s.10-b, Kas.19/17. beyit)

Kūyuñ üzre ʿazm-i rāh ider hemīşe Mişliyā
Āşkāre cān fidā iķfā nedür bilmem nedür?

(D.s.62-a, Gazl.85/19. beyit)

Bir muşibet-bahta yār oldum gören ağlar güler

Dūzah-ı ğamda yanār oldum gören ağlar güler

(D.s.71-b, Gazl.119/1. beyit)

Bir fitneye bend olmuşum dünyā güler ben ağlarum

Ķalbimdedür nār-ı Caħīm ʿuqbā güler ben ağlarum

(D.s.99-b, Gazl.239/1. beyit)

Derd-i tāmmı bulmaduĶca derde dermān isteme

Olmadan iħrāĶ-füzūn berdü bārān isteme

(D.s.115-b, Gazl.309/1. beyit)

B. Muhtevâ Özellikleri:

2.5 Dînî Konular ve Unsurlar:

Allâhü teâlâ:

Dîvân'da, çok azı Farsça ve ekseriyeti Arabça olmak üzere, Allâhü teâlânın zât, sıfat ve ef'âl isimlerinin bazıları, bilhassa "Tevhîd" konulu 1. Kasîde'de geçmektedir. Bunlar "Rahîm, Rahmân, Hakîm, Na'îm, Azîm, Bedî', Râfi', Latîf, Allâm, Hannân, Mennân, Deyyân, Yezdân, Celâl, Cemâl, Hudâ, Mevlâ, A'lâ, Evvel, Âhir, Zâhir, Bâtın, Alîm, Kadîm, Mu'izz, Mudîll, Kâdir, Kadîr, Semî', Basîr, Sâni', Hâlık, Muhîr, Ganî, Âdil, Nûr, Bâkî, Şâfi, Vâhid, Ehad, Ferd, Samed..." isimleridir. Bundan başka, dîvânın birçok yerinde de bu isimler sıklıkla yazılmıştır.

Rahîmün rahmet-i **Rahmân** **Hakîmün** hikmet-i 'ummân

Na'îmün ni'met-i nu'mân **Azîmün** 'izzet-i 'irfân

(Dîvân,s.1-b,1.beyit)

Câm-ı 'ışkıyla olub müstağrak-ı baħr-i **Ehad**

Virdi pey-der-pey faķire **Ķâdirü** **Ħayyü**'ş-**Şamed**

(Dîvân,s.40-b,17.beyit)

'Avn-i **Ħudâ** iriše ger bu za'îf kemtere

Meclis-i 'uşşâķda şerħ ideyim bāb bāb

(Dîvân,s.48-b,10.beyit)

Ħâķruñ al şāh u ednā itme işkeste kesi

Beyt-i **Ħakķ**'dur dil nazarda nūr-ı **Yezdān**'ı gözet

(Dîvân,s.53-a,11.beyit)

Rāh-ı 'ışķda pāk kıl gönlüñ mişāl-i isfidāc

Ba'de-zā **Feyyāz-ı** **Muṭlaķ** eyleye ħōşca sirāc

(Dîvân,s.55a,6. beyit)

Melekler:

Dîvân'da, Hazreti Cebrâ'îl veya Rûhu'l-Emîn yahut Cibrîl olarak ve vahiyle görevli melek olarak ismi en çok geçen en büyük dört melekten biridir.

Hem Hâlîl-i Âzer İsmâ'îl-i kurbân-ı Hakk
Hem-nüzûl ü **Cebra'îl** ü Aḥmed-i Muḥtâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

Eyle Mişlî-i gedâyı bezmiñe ey meh karîn
‘Aynuma zerrece gelmez sensizin ‘âlem hemîn
Ma‘bed ü maḫşûd-ı ‘uşşâkânısın **Rûhu'l-Emîn**

(Dîvân,s.17-a,4.bendden)

Şad-şehper-i **Cibrîl** olurise de ‘ışkda
Şayyâd-ı meḥabbetde şikârum dil-i zârla

(Dîvân,s.112-b,9.beyit)

Kitâblar:

Telmîh, tenâsüp, isti'âre, hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

Şalât-i ‘ışkuñ âgâhı gider mi câmi‘-i ğayra?
Oḫuyan Mışḫaf-ı ‘ışkı bilür **Furḫân**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,8.beyit)

Nâzil-i **Ḳur‘ân u İncîl ü Zebûr Tevrât** hem
Defter-i ‘uşşâkıyâna kayd olan güftâr mest

(Dîvân,s.10-b,7.beyit)

Tefe‘ül eyledüm ḫüsnüñ **kitâbindan** şehen-şâhum
Ḥurûf-i Fâtiḫa çıkdı yaḫîndan mı ki **Ḳur‘ân**'dur

(Dîvân,s.65-a,13.beyit)

Dü-âlemde murâd-ı ‘âşıkân sâkî-i vahdetdür
Ki oldur maqşad-ı eşyâ delîlüm sırr-ı Kur’ân’dur

(Dîvân,s.69-a,8.beyit)

Peygamberler (Kıssalar):

Hazret-i Muhammed (s.a.v.):

“Hâtemü’l-Enbiyâ”, “Sâhib-i Makâm-ı Mahmûd”, “Şâfi’”, “Rasûlullâh”, “Tâhâ”, “Yâsîn”, “Beşîr”, “Nezîr” “Mustafâ”, “Ahmed”, “Server-i Kâ’inât”, “Fahr-i dü-cihân”, “Mahbûb-ı Rabbü’l-âlemîn”, “Küntü Kenz’in Mazharı ve Mahzeni”, “Mahzar-ı Lev-lâ-ke Lev-lâk” gibi birçok isim, sıfat ve lakap ve ünvanıyla yazılmıştır. Dîvân’da, Peygamber Efendimiz’in şânında olmak üzere, 3 Na’t ve Muhammes nazım şeklinde de bir Münâcât vardır. Mevlevî olan Seyyid İsmâil Efendi, dîvânın hemen her beytinde Ehl-i Beyt sevgisini, çoğu zaman da, Ehl-i Sünnet İ’tikâdî’na uygun bir üslûpla yazmıştır. Dîvân’ın esas ve özü, Ehl-i Beyt’e duyulan bu hudutsuz muhabbet ve hürmettir, denebilir.

Müz̄nibüm eyle şefâ‘at yâ **Rasûla’llâh** amân

Çıl kerem eyle ‘inâyet yâ **Rasûla’llâh** amân

(Dîvân,s.4-a,3.beyit)

Güften-i Hakk hakkına “Levlâke levlâk mâ-ğaleğ”

On sekiz biñ ‘âlemiñ cânı vücûduñ Müctebâ

(Dîvân,s.2-b,12.beyit)

Oldı münzel âyet-i “**Yâ-sîn**” belî **Mahbûb-ı** ‘ışk

Nûr-ı vechüñdür ħurûf ü Süre Süre “**‘Tâ-Hâ**”

(Dîvân,s.2-b,10.beyit)

Ser-te-ser sırra muvaffakdur **Muhammed Muştafâ**

Bâr-gâh-ı Kible-i Haqq'dur **Muhammed Muştafa**

(Dîvân,s.124-b,14.beyit)

Açıldı "Küntü Kenz"üñ maḥzeni teşrîf-i **Aḥmed**'de

Gürüh-ı evliyâ râh-ı tarîka pîşvâdur heb

(Dîvân,s.50-b,12.beyit)

Senüñ vaşfuñdurur "**Ṭâ-hâ**" vü "**Yâ-sîn**" Haqq Kelâmı'nda

Senüñ şânuñdadur "İnnâ feteḥnâ" âh ne deftersin

(Dîvân,s.103-a,12.beyit)

Hazret-i İbrâhîm(a.s.):

Telmîh yoluyla, cömertliği, misâfirperverliği ve Allâhü teâlânın "Halîl"i olması ve Nemrûd tarafından ateşe atılmasıyla telmîh, tenâsüp ve teşbîh yollu ismi geçmektedir.

Hem **Ḥalîl-i Âzer** İsmâ'îl-i kurbân-ı Haqq

Hem-nüzül ü Cebra'îl ü Aḥmed-i Muḥtâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

Şefkatü elṭâf-ı 'Alî menba'ı feyz-ı celîl

"*Rabbi ekrimnî bi-ḥaqqı nûrî İbrâhîm Ḥalîl*"¹

(Dîvân,s.40-b,16.beyit)

Nâr-ı hicrânunda **İbrâhîm**-âsâ her zemân

Yanmağa lâyıq mı söyle ḥâṭırum süzânesi

(Dîvân,s.117-b,7.beyit)

¹ "Rabbim, İbrâhîm Halîl'in (a.s.) mübârek nûrunun hakkı ve hürmetine bana ikrâm et."

Hazret-i Mûsâ bin İmrân (a.s.):

Allâh'ın Kelîm'i olmasıyla, Tûr-ı Sînâ'da Allâhü teâlâ ile konuşmasıyla, Firavun'a ve kavmine gösterdiği sayısız mucizeleriyle, İlahî aşkın tecellîsi olmasıyla ismi, daha çok telmîh ve tenâsüp yoluyla Dîvân'da en çok geçen en büyük peygamberlerden biridir.

Nigâhuñ Tûr-i Sîne'mde tecellî eyleyen bî-şek
Didüm Tevrât-ı ıışk-ı **Mûsa-i İmrân**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,7.beyit)

Hem ıaşâ vü **Mûsa**-i mu'ciz ü Fir'avn-i saķım
Kuvvet-i Peyğam-berânü sihir ü sehhâr mest

(Dîvân,s.10-b,11.beyit)

Deşt-i hüsne kıl tecellî ıāşıķum **Mûsâ** gibi
Nefha-i la'luñ irişdür cân bulam ıİsâ gibi

(Dîvân,s.40-a,14.beyit)

Tûr-ı ıışkuñda tecellî eyleyüb sâğar müdâm
Naķd-i Hızr'ı **Mûsa-i İmrân Kelîm'dür** baña

(Dîvân,s.47-a,14.beyit)

Hazret-i Meryem ve Hazret-i İsâ (a.s.):

Annesi Hazreti Meryem (r.a.) ile beraber, dîvânda ismi en çok geçen en büyük peygamberlerden biridir. Bilhassa, ölüleri nefesiyle diriltmesi mucizesi telmîh yoluyla yazılmıştır. Şair, başta Hazreti İsâ Peygamber olmak üzere Hazreti Ya'kûb ve Hazreti Yûsuf Peygamberlerin mucizelerini telmîh, isti'âre, tenâsüp ve hüsni ta'lîl yoluyla yazarken, bazen, dînî bilgilere, Ehl-i Sünnet İtikâdî'na aykırı olarak anlaşılabilir şekilde ve gultiv derecesindeki mübâlağa ve tefrit yoluna gitmiştir.

Demiñdür nefhâ-i **‘İsâ** hezâr-‘İsâ Aña muhtâc
Nice şad-mürde qalbüñ gevher-i cân cân-ı dîl-bersin

(Dîvân,s.7-a,8.beyit)

Esmâ-i şerîfûñle simâ‘ eyleyelüm âh
Hâl el vire nâ-gâh
Nefh eyle dil-i mürdelere ta ola Ādem
Ey **‘İsa-i Meryem**

(Dîvân,s.31-a,3.bend)

Deşt-i hüsne kııl tecellî ‘āşıkum Mūsâ gibi
Nefhâ-i la‘lûñ irüşdür cân bulam **‘İsâ** gibi

(Dîvân,s.40-a,14.beyit)

Bulalı pîr-i muğânı qalb buldı tâze cân
Hum u kûze nefhâ-i **‘İsâ-i Meryem**’dür baña

(Dîvân,s.47-a,13.beyit)

Nefhâ-i **‘İsâ**’ya mâlik yâre kul oldum ise
Dâğ-ı ışıkda lâle-zâr oldum gören ağlar güler

(Dîvân,s.71-b,17.beyit)

Sen söyle baña emrine fermân ne olursa
Men dür-i lebüñ **Rûh-ı Mesîhâ**’ya değışmem

(Dîvân,s.100-b,2.beyit)

Hazret-i Ādem (a.s.):

Dîvân’da, Allâhü teâlânın Hazret-i Ādem’e (a.s.) bütün ilimleri ve lugatleri öğrettiği ve kendisini, kendi rûhundan nefh ederek yarattığı telmîh, iktibâs ve tenâsüp yollu geçmektedir.

“Alleme’l-Ādeme esmā”¹ sırrı sen de kıl güşād
Vāhidü Ferd ol yetiş gel gül-şenü nesrînlere

(Dîvân,s.15-b,5.beyit)

Esmā-i şerîfûnle simā^c eyleyelüm āh
Hāl el vire nā-gāh
Nefh eyle dil-i mürdelere ta ola **Ādem**
Ey Āsa-i Meryem

(Dîvân,s.31-a,3.bend)

Hazret-i Nūh (a.s.):

Tûfân Vakası ve Hazret-i Cebrâ’îl’in talimiyle yaptığı gemi telmîh, gulüv derecesindeki mübâlağa ve tenâsüp yollu yazılmıştır.

Düşüb deryâ-yı ışkâ **keştüm** ol dem **Nūh**-ı İbnü’l-vaqt
Dü-çeşmüm seyl olub aqmaqdadur **Tûfan**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,8.beyit)

Olaldan dūr çeşmümden sirişküm **Nūh-Tûfan**’dur
Enîsüm maḥremüm ta şubḥ olunca āh u efğāndur

(D.s.65-a, Gazl.97/1. beyit)

Tālib-i Raḥmān olanlar oldı şeytāndan ḥalāş
Keşti-i Nūh’a girenler oldı **Tûfan**’dan ḥalāş

(D.s.85-a, Gazl.175/1. beyit)

¹ Kur’ân-ı Kerîm, Bekara Sûresi, 31. Âyet-i Kerîme.

Hazret-i Hûd (a.s.):

Âd Kavmi'ne peygamber olarak gönderilen Hazret-i Hûd'un (a.s.) ismi, Allâh'ın aşkıyla bütün mahlûkâtın kendinden geçmiş olduğu dile getirilirken tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

İsa vü Ya'kûbu Yûsuf **Hûd**ü Yaḥyâ vü Şu'ayb
Âdem-i müstağrağ-ı baḥr-i Eḥad reh-yâr mest

(Dîvân,s.10-b,12.beyit)

Hazret-i Süleymân (a.s.):

Nübüvvet'i, bütün insanlara, cinlere ve şeytânlara olan saltanatı, Mühr'ü, karıncanın[Nemle] kendisi ile konuşması ve kendisine hediye vermesi kıssası telmîh, teşbîh ve tenâsüp yollu yazılmıştır.

Ḳalbimüñ şehrine bi'llâh **Süleymân**-ı zemânsın

(Dîvân,s.17-a,4.bendden)

Bu fenâ gül-zârına kıлма nazar ma'nâyı gör

Pây-mâl ol **mür-veş mühr-i Süleymân**'ı gözet

(Dîvân,s.53-a,9.beyit)

Mür-veş şüretde âsândur velî

Taht-ı taḥkîka **Süleymân**'dur ḳadeḥ

(Dîvân,s.59-b,7.beyit)

Hazret-i Ya'kûb ve Hazret-i Yûsuf (a.s.) ve Hazret-i Züleyhâ (r.a.):

Dîvân'da isimleri en çok geçen peygamberler Hazret-i Ya'kûb ve oğlu Hazret-i Yûsuf'tur. Hazret-i Ya'kûb'un (a.s.) şefkati, hüznü, sabrı, intizârı; Hazret-i Yûsuf'un (a.s.) bütün insanların güzelliğinin yani "sabâhat"ın yarısının kendisine

verildiği, zindan hayatı, iffeti, üzüntüsü, sabrı ve sonradan kendisinin hanımı olacak Hazret-i Züleyhâ'nın (r.a.) aşkı, sabırsızlığı ve sabrı, dillere destan güzelliği telmîh, tenâsüp, isti'âre, mübâlağa ve teşbîh yollu yazılmıştır.

Taleb deşinde **Ya'qûb'a** dönüb yansın **Züleyhâ**-veş
Aqıdsun Nîl-i eşküñ mermere ki **Ken'ân-ı** dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,13.beyit)

Firâk-ı hüznile **Ya'qûb** olursam râhat-ı cândur
Haqîkat-i Mışır içre **Yusuf**-dîdâr-ı Şems'üm var

(Dîvân,s.6-b,2.beyit)

‘Anâşır içre **Ya'qûb**'um bu ‘âlem sicn-i miñnetdür
Bu Mışır-ı ‘ışk içinde **Yusuf-ı Ken'ân-ı** Şems'üm var

(Dîvân,s.6-b,7.beyit)

Diyemem **Yusuf-ı Ken'ân** yüzine nûr-ı dehânsın
Seni Ya'qûb olan elbette bilür genc-i pinhânsın

(Dîvân,s.17-a,4.bendden)

Güş kııl **Ya'qûb Nebî** aḫzânunı
Zindana ḫabs eyledi Ken'ânunı

(Dîvân,s.20-b,6-7.mısra')

Aç gözini ḫüsn-i **Züleyhâ**'ya baḫ
Yusuf-ı ma'nâyla idüb ittifâḫ

(Dîvân,s.24-a,3.bendden)

Züleyhâ-veş göñül virdüm yine bir **Yusuf-ı** vaḫte
Gözüm yollarda Ya'qûb-şıfat bārân olur peydâ

(Dîvân,s.44-a,14.beyit)

Sicn-i miñnetde nişîn oldum begüm **Yusuf** gibi
İntizârũnda olub **Ya'qûb**-âsâ dâ'imâ

(Dîvân,s.47-b,12.beyit)

Hazret-i İsmâ'îl (a.s.):

Babası Hazret-i İbrâhîm'in, kendisini Allâh için kurbân olarak adaması telmîh ve tenâsüp yoluyla yazılmıştır. Şair İsmâîl Hakkı, kendi ismiyle alaka kurarak, kendisinin Hazret-i İsmâîl gibi kurban olmaya istekli olduğunu yazmaktadır.

Hem Hâlîl-i Âzer **İsmâ'îl-i kurbân-ı** Hakk

Hem-nüzûl ü Cebra'îl ü Aḥmed-i Muḥtâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

‘İşğda İbrâhîm-i Hâlîl’ün Milleti’nden gelmişüm

İsmüm İsmâ'îl olub kurbâna meyyâldür gönül

(Dîvân,s.94-b,6.beyit)

Hazret-i Eyyûb (a.s.):

Sabrı telmîh ve teşbîh yoluyla belirtilirken, şair bazen de mübâlağa ederek kendi sabrının derecesinin Hazret-i Eyyûb'den fazla (!) olduğunu veya sabrının O'nun sabrına benzerliğini teşbîh yollu yazmıştır.

İḥsân cefâdur baña ol serv-i bülendiñ

Çekmem yed’imi derdile olsam da çü **Eyyûb**

(Dîvân,s.49-b, 4.beyit)

Hem-çü Ya‘kûb Mişli ‘âşığdur zemân-ı Yûsuf’a

Şabr ider **Eyyûb** gibi hicrâna ḳalbim yâ Ra‘ûf

(Dîvân,s.89-b, 10.beyit)

Hazret-i Şu’ayb (a.s.):

Medyen ve Eyke Kavmi'ne peygamber olarak gönderilen ve Hazret-i Mûsâ'nın (a.s.) kayınpederi olan Hazret-i Şuayb'in (a.s.) ismi, Allâh'ın aşkıyla bütün

mahlûkâtın kendinden geçmiş olduğu dile getirilirken tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

‘İsa vü Ya‘qūbu Yūsuf Hūdū Yaḥyā vü **Şu‘ayb**
 Ādem-i müstağraḳ-ı baḥr-i Eḥad reh-yār mest

(Dîvân,s.10-b,12.beyit)

Hazret-i Lokmân (a.s.):

Peygamberliği ihtilâflı olan Hazret-i Lokmân (a.s.) hikmet ve tıp kelimeleriyle tenâsüp hâlinde ve şairin mübâlağa yollu, tıbbına ve hikmetine muhtaç olmadığı ve bazı yerde de teşbîh yoluyla Üstâdını-Mürşidini överken ismi geçmektedir.

Buldı dil **Loḳmân**’ını tîmâra ḥâcet ḳalmadı

(Dîvân,s.28-a,4.mısra’)

İki ‘âlemde efendüm şeh-i devrânım odur
 Rîşe-i bağrıma her laḫzada **Loḳmân**ım odur

(Dîvân,s.30-a,4-5.mısra’)

Rîş-i cānum merhemi **Loḳmân** sensüñ ey ṭabîb
 İzṭırâbımdan olub ta şubḫ olunca ‘andelîb

(Dîvân,s.40-a,11.beyit)

Var mı Mişlî-veş oñulmaz yâresi **Loḳmân**-ı dil?
 Râh-ı ‘ışḳda olmuşum mihmânesi bir kimsenüñ

(Dîvân,s.92-b,11.beyit)

Hem Felâṭûn-ı zemân **Loḳmân**u Cālînüs daḫî
 Olsalar anlar dahî bâbıñda eylerdi ḳarâr

(Dîvân,s.72-b,1.beyit)

Hikmet-i **Loqmānu** Eflātūn'a itmez itibār
Derd-mend-i Mişli-i nā-şāda dermāndur gönül

(Dîvân,s.94-b,16.beyit)

Hazret-i Yahyâ (a.s.):

Hazret-i Yahyâ'nın (a.s.) ismi, Allâh'ın aşkıyla bütün mahlûkâtın kendinden geçmiş olduğu dile getirilirken tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla yazılmıştır.

İsa vü Ya'qûbu Yûsuf Hüdü **Yahyâ** vü Şu'ayb
Âdem-i müstağrak-ı baħr-i Ehad reh-yâr mest

Hazret-i Hızır (a.s.):

Âb-ı hayât mazmûnu ile ve İskender ismiyle tenâsüp hâlinde ve telmîh yollu yazılmıştır. Bazen mübâlağa yoluyla, şair, sevgilisinin dudağındaki yani mürşidinin ilmindeki lezzeti anlatmıştır.

Nûru zulmet hemi baştu kabz derûnu derd-mend
Âb-ı **Hızır** vü Sikender çeşme-i pînar mest

(Dîvân,s.10-b,17.beyit)

Lebinüñ Kevşer'i **Hızır**-ı cāvidāndur bi'llāhi

(Dîvân,s.17-b,1.mısra')

Tende bir şem'e-i şeb-istāndur kadeħ
Mürde cāna **Hızır**-ı hayvāndur kadeħ

(Dîvân,s.59-b,7.beyit)

Âhîret günü, Mahşer, Hesâb, Mîzân, Sırât, Cennet ve Cehennem:

Tecâhül-i ârif, hüsn-i ta'lîl, tenâsüp ve teşbîh yoluyla bu kelimeler yazılırken şair, mürşidinin ilmindeki, sohbetindeki ve sevgisindeki lezzeti cennet nimetlerinin lezzetinden fazla olduğunu yazmış, âhîret günündeki azaptan, sırattaki ıstıraptan ve cehennemden kurtuluşu mürşidinin şefâtine ve himmetine bağlamıştır. Bu inancı, dini bilgilere aykırı değildir.

Kemend-i mihrüni itdüm miyâne beste ser-medle

Bihîşt-i cānumuñ hūrîleri **Rıẓvān**-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,2.beyit)

Ver bu miḥnet ‘āleminüñ zevkını sen ehline

Ol **Caḥîm**-i ğamdan āzād **Cennetü'l-Mevā**ya gec

(Dîvân,s.55-b,5.beyit)

Bāĝ-ı ruḥsāruñ görelden ey gül-i şad-berg-i nāz

Ta o demden **Cennetü'l-Mevā** nedür bilmem nedür?

(Dîvân,s.61-a, 15.beyit)

Hem ḥayāt ile memāt himmet ü hem rāḥat

Ḥaşru Mîzân u **Şırât** vü daḥî **Sā‘at** sende

(Dîvân,s.111-a,17.beyit)

2.6 Âyetler, Hadîsler, Arabça ve Farsça beyitler ve tabirler:

Âyet-i Kerîmeler:

Dîvân şairlerinin hemen tamamı şiirlerini, iktibâs ve telmîh yoluyla Âyet-i Kerîmelerle, Kudsî Hadîs-i Şerîflerle, Hadîs-i Şerîflerle süslemişler; tanzîr, tazmîn ve telmî’ yoluyla da Arabça ve Farsça mısra’lar, beyitler yazmışlardır. Dîvân şairlerinin bir tarîkate bağlı ve tasavvuf ilminden nasipli ve bunlardan da bilhassa Mevlevî olanları, Ehl-i Beyt sevgisini taşkın bir üslup ve coşkun bir dille yazarlarken dîvânlarını, Ehl-i Beyt’in şanında nâzil olan onlarca Âyet-i Kerîmeyle ve yine bu

manâdaki yüzlerce Hadîs-i Şerîfle süslemişlerdir. Bu itibarla, Mevlevî Seyyid İsmâil Hakkı Efendi de hem Seyyidlik ve hem de Mevlevîlik tarafıyla dîvânını samîmî bir taşkınlık ve riyâsız bir coşkunlukla böyle süslemiştir. Dîvânı'ndaki Âyet-i Kerîmeler, Kudsî Hadîs-i Şerîfler ve Türkçe olmayan diğer kısımlar, iktibâs edildikleri mısralar ve beyitler hâlinde çıkarılmıştır:

1. “Küllü şey'in hâlikün”¹

“Küllü şey'in hâlikün” vü bî-zevâlü zü'l-Celâl
‘Arş ü Kürsî vü melâ'ik buldı ‘ışkıyle kemâl

(Dîvân,s.2-a,9.beyit)

2. “Hâzâ şırâṭun müsteḳîm”²

Oldı mihrüñ ‘aşıkâ “Hâzâ şırâṭun müsteḳîm”
Hüsniñe eyler sücüd cümle melâ'ik dâ'imâ

(Dîvân,s.2-b,8.beyit)

3. “Yâ-sîn”³ ve “Ṭâ-Hâ”⁴

Oldı münzel âyet-i “Yâ-sîn” belî Maḥbûb-ı ‘ışk
Nür-ı vechüñdür ḥurûf ü Süre Süre “Ṭâ-Hâ”

(Dîvân,s.2-b,10.beyit)

Vâ'izâ ‘uşşâka ‘arz itme biḥştüñ zevḳını

Süre-i “Yâ-Sîn”i bil “Ṭâ-Hâ”yı gözler çeşm-i dil

(Dîvân,s.96-b,13.beyit)

¹ Kasas Sûresi, 88. Âyet-i Kerîme.

² Âl-i İmrân Sûresi, 51., Yâsîn Sûresi, 61., ve Zuhuruf Sûresi 61. ve 64. Âyet-i Kerîme.

³ Yâ-sîn Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

⁴ Tâ-hâ Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

4. “Hel etā”¹

Bu Âyet-i Kerîme'nin nüzül sebebi, Seyyid İsmâil Hakkı'nın yazdığı şekliyle, Hazret-i Ali'nin şahsında ve “şânında” Ehl-i Beyt olduğunu, tefsîr ve hadîs ilimlerinin ve âlimlerinin bütün delilleriyle ve sözbirliğiyle bildirildiğini Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-i Güzîn² Kitabı da çok geniş olarak yazmıştır.

Ol ‘Aliyyü’l-mürtezâ şânında geldi “**Hel etā**”

(Dîvân,s.4-b,5.beyit)

Çün senüñ şânında geldi Şîr-i Yezdân “**Hel etā**”

(Dîvân,s.16-b,1.mısra’)

Sırr-ı ıışk-ı “**Hel etā**”dür raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

Qalb-i ‘uşşâka cilâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

(Dîvân,s.96-b,16.beyit)

5. “Elestü Rabbüküm”³

Göñül bâğında şad-berg gül-i Hunkâr-ı Şems’üm var

“**Elestü Rabbüküm**”den ta benüm iqrâr-ı Şems’üm var

(Dîvân,s.6-a,15.beyit)

Ta “**Elestü Rabbüküm**”den gelmişüz iqrâr ile

İtmeyüb anı ferâmüş ‘ahdü peymānum Şems

(Dîvân,s.80-b,16.beyit)

¹ İnsân (Dehr) Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

²Şemsüddîn Ahmed bin Muhammedi’s-Sîvâsî (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-ı Güzîn*, Matbaa-i Osmâniye, İstanbul: 241-243.

³ A’râf Sûresi, 172. Âyet-i Kerîme.

Ya nice Һasretle sūzān olmayum şubh u mesā
Ta “**Elestü Rabbüküm**”den cismüm anuñ perveri

(Dîvân,s.116-a,5.beyit)

6. “**Ev ednā**”¹

Tācıdur ʿuşşākıyānuñ revnağ-ı şems-i cihān
Sırr-ı “**Ev ednā**”ya maħrem Һazret-i Sulţān Veled

(Dîvân,s.6-b,11.beyit)

7. “**Lā yeħāf**”²

Gürüh-ı sālİKān sāyeñde oldı “**Lā yeħāf**” her vech
İdüb meydān-ı ʿışğdı tōp-ı ser-çevgān-ı dil-bersin

(Dîvân,s.8-a,1.beyit)

Girelden bāğ-ı ʿışğa ʿandelīb ki “**Lā yeħāf**” oldum
Kemāle irdirüb dil-ber dür-i ʿaqlum yamān oldı

(Dîvân,s.9-b,6.beyit)

Sāye-i Munlā-yı Rūmī’de olaldan “**Lā Yeħāf**”

(Dîvân,s.22-a,13.mısra’)

Söyledi kimi “*Ene’l-Ḥaḳḳ*” rāh-ı ʿışğda ser virüb
“**Lā Yeħāf**”uñ itdigı rüz-i ezel ikrār mest

(Dîvân,s.10-b,5.beyit)

¹ Ve’n-Necmi Sûresi, 9. Âyet-i Kerîme.

² Tâ-hâ Sûresi, 172 ve Ve’s-Şemsi Sûresi, 15. Âyet-i Kerîme.

Olalı hāk-i der-i mey-hāne dil-i “**lā-yeḥāf**”
Tā ezel bezminde key peymān itdüm ittiḥāz

(Dîvân,s.60-a,5.beyit)

8. “**Alleme’l-Ādeme esmā**”¹

“**Alleme’l-Ādeme esmā**” sırrı sen de kıl güşād
Vāḥidü Ferd ol yetiş gel gül-şenü nesrînlere

(Dîvân,s.15-b,5.beyit)

Behresiz ḳalur mı ‘ālemde tutan dāmānını
“**Alleme’l-esmā**”ya maḫhar cānı bilenlerdeñüz

(Dîvân,s.77-b,3.beyit)

Tesbîḥ u seccāde-i ‘ışḳa deḡişdüm zāhidā
“**Alleme’l-esmā**” olan insāna meyyāldür gönül

(Dîvân,s.94-b,3.beyit)

9. “**La-tükellefü nefsün illā vüs‘ahā**”²

“**La-tükellefü nefsün illā vüs‘ahā**” Allāh’a
Budur sa‘y eyleyüb bulmaḳlıḡa ḫaḳḳı saña ḫuccet

(Dîvân,s.52-a,4.beyit)

10. “**Seḳāhüm**”³

“**Seḳāhüm**” ḫamrını gel Ḥayder-i Kerrār olandan iç
Ḥayāt-ı cāvidānı vāḳıf-ı esrār olandan iç

(Dîvân,s.56-b,9.beyit)

¹ Bekara Sûresi, 31. Âyet-i Kerîme.

² Bekara Sûresi, 233. Âyet-i Kerîme.

³ İnsân (Dehr) Sûresi, 21. Âyet-i Kerîme.

11. “Nūn ve'l-**Q**alem”¹ “Mā Yeşturūn”²

Ruḡyet-i “Nūn ve'l-**Q**alem”dür sırrdur “Mā Yeşturūn”

Ehl-i ʿişka kıble-gāh-ı cā-yı vaḥdetdür Şems

(Dîvân,s.80-a,9.beyit)

12. “İnnā Feteḥ”³

Güft-i Ḥaḳḳ “Lev lā-ke lev lāk” şānına “İnnā Feteḥ”

Eyledi mirʿāt ḥūd kendini seyrāndur ğaraż

(Dîvân,s.86-b,9.beyit)

13. “Aḥseni taḳvīm”⁴

“Aḥseni taḳvīm”i ṭabʿ-ı Mişli raḳḳam itmeden

Pertev-i nazmuñ cihān içinde eḫşāndur ğaraż

(Dîvân,s.86-b,11.beyit)

14. “**Q**ul Hüve'llāhü Eḫad”⁵

Ġayrı şıgmaz araya çün “**Q**ul Hüve'llāhü Eḫad”

Ṭürlü reng-i cāmeden maʿnā-i ḫalvetdür ğaraż

(Dîvân,s.86-b,13.beyit)

¹ Kalem Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

² Kalem Sûresi, 2. Âyet-i Kerîme.

³ Fetih Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

⁴ Ve't-Tîni Sûresi, 4. Âyet-i Kerîme.

⁵ İhlâs Sûresi, 1. Âyet-i Kerîme.

15. “Şemme Vechu’llāh”¹

Seylü ğubār-ı ğayra baĸma ey göñül Allāh’a baĸ
Terki terk it geĸ fenādan “Şemme Vechu’llāh”a baĸ

(Dîvân,s.89-a,5.beyit)

16. “Nefehñā”²

Özünden olmayan vāķıf ki bir ĸar
“Nefehñā” nefĸasın uran cevānsın

(Dîvân,s.104-a,4.beyit)

Gel ey zāhid dem-i ıŸĸ dime esmā müsemmä bu
Hezārān Ÿad-dil-i mürde “Nefehñā”-yı Mesīhā bu

(Dîvân,s.109-b,5.beyit)

“Nefehñā” nefĸasın ğüş itdi ‘āŸıĸlar olub ser-mest
Deriñde her biri bir gevher bir baĸr-i kân oldı

(Dîvân,s.8-b,17.beyit)

Kudsî Hadîsler ve Hadîs-i Şerîfler:

1. “Küntü Kenz[en maĸfiyyen fe-aĸbebtü...]”³

Eyledi ‘uŸŸāk ĸalbin “Küntü Kenz”üñ mazĸarı
Oldılar Ÿāĸib-velāyet sālîk-i Ÿadıĸları

(Dîvân,s.2-a,12.beyit)

Eyle iĸyā “Küntü Kenz”üñ maĸzen-i Ÿāĸib-reŸād

¹ Bekara Sûresi, 115. Âyet-i Kerîme.

² Enbiyâ Sûresi, 91 ve Tahrîm Sûresi, 12. Âyet-i Kerîme.

³ [Kudsî Hadîs-i Şerîf] İsmâil Hakkı Bursevî (1290 h./1873): *Kenz-i Maĸfî*, Hâcî Mustafa Efendi Matbaası, İstanbul: C [Cîm] sayfası. Ayrıca bakınız: İsmâil Hakkı Bursevî (1328 h./1910): *Lübbü'l-Lübb ve Sırru's-Sırr*, Uhuvvet Matbaası, İstanbul: 5,10,12.; Seyyid Abdullāh İbrāhîm Efendi-zâde Sarı Abdullāh Efendi (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu'âd Fi'l-Mebde'i Ve'l-Me'âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 4,21.

Feyz-ı Mevlânâ'ya mazhar eyle şevk olsun ziyâd

(Dîvân,s.40-a,8.beyit)

Açıldı “**Küntü Kenz**”üñ maḥzeni teşrîf-i Aḥmed'de

Gürüh-ı evliyâ rāh-ı ʿarîka pîşvâdur heb

(Dîvân,s.50-b,12.beyit)

“**Küntü Kenz**”iñ gevheri zât-ı derûn-ı ehl-i ʿışk

Vâkıf-ı esrâr-ı ḥākân-ı celâletlik budur

(Dîvân,s.66-a,12.beyit)

Bir ʿadem taşra ʿoma mey-ḥānede olub nişîn

Sîne-i pîr-i muḡānda “**Küntü Kenzu**”llāh'a baḡ

(Dîvân,s.89-a,7.beyit)

“**Küntü Kenz**”üñ sırrı tekmîl anda olmış Misliyâ

Bir uzunca mâ-cerâdur raḡş-ı Mevlânâ-yı Rûm

(Dîvân,s.97-a,8.beyit)

ʿĀşıkuñ ser-çeşme-i mâ-i ḡayât-ı cāvıdi

Diñle ʿāşık “**Küntü Kenz**”üñ mifteḡıdur ol perî

(Dîvân,s.116-a,4.beyit)

2. “**Lev lâke lev lâk mâ-ḡalaḡ**”¹

Güften-i Ḥaḡḡ ḡaḡḡıña “**Lev lâke lev lâk mâ-ḡalaḡ**”

On sekiz biñ ʿālemiñ cāmı vücūduñ Müctebâ

(Dîvân,s.2-b,12.beyit)

¹ [Kudsî Hadîs-i Şerîf] Seyyid Abdullāh İbrāhîm Efendi-zâde Sarı Abdullāh Efendi (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu'âd Fi'l-Mebde'i Ve'l-Me'âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 3,284. Ayrıca bakınız: İsmâil Hakkı Bursevî (1291 h./1874): *Silsile-i Tarikat-i Celvetiyye*, Haydar Paşa Hastahânesi Matbaası, İstanbul: 50.

Güft-i Hakk “**Lev lāke lev lāk**” şânına “İnnā Feteḥ”

Eyledi mir’ât ḥūd kendini seyrāndur ğaraż

(Dîvân,s.86-b,9.beyit)

Didi Hakk ḥaḥkıñda “**Lev lāk**” senüñ ıŝkuñla turur ḥāk

Ki sensin cümle maṭlûbât gönül taḥtında ser-versin

(Dîvân,s.103-a,13.beyit)

3. Fakru faḥrî¹

Menüm ‘Āl-i ‘Abā’nuñ ḥāne-ḳāhında seg-i kemter

“**Fakırla faḥr id**”üb devlet bulub feyzinde mihmānum

(Dîvân,s.5-a,7.beyit)

“**Fakırla faḥr id**”eriz dü-cihānda bende-i ışkum

Gönül gencinde dînārum Celālî’ d-dîn-i Rümî’dür

(Dîvân,s.5-a,15.beyit)

“**Fakru faḥrî**”le faḥirlenmiş melāmet ıŝkıma

(Dîvân,s.16-a,6.mısra’)

4. “Lā feten illā ‘Alī [Lā seyfen illā Zü’l-feḳār]”²

“**Ki yoḳdur Zü’l-feḳār ğayrî O kim Şāh-ı velāyetdür**”

Dinildi “**Lā feten illā ‘Aliyy**”e’l-Mürtezā’ dandur

(Dîvân,s.5-b,9.beyit)

Menüm Munlā-yı Rüm’uñ bende-i ednāsı Mişliyā

¹ [Hadîs-i Şerîf] Abdurrahmân bin İbrâhîm Efendi (Çev.): (1272h./1856), *Ayn-i Hayât Terceme-i Hayâtü’l-Hayevân*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 66.

² [Hadîs-i Şerîf] Şemsüddîn Ahmed bin Muhammedi’s-Sivâsî (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-ı Güzîn*, Matbaa-i Osmâniye, İstanbul: 281.

Dilümde “**Lā feten illā ‘Alī**” güftār-ı Şems’üm var

(Dîvân,s.6-b,4.beyit)

“**Lā-feten**”dür kilik-i kudret menba‘-ı cüdü **sehā**

(Dîvân,s.16-b,6.mısra’)

Dilümde “**Lā feten illā ‘Ayye**”e’l-ekberüm vardur

(Dîvân,s.29-a,8.mısra’)

5. “**Ḥubbu’l-Vaṭan [mine’l-īmān]**”¹

Sākıyā hem ayrılık “**Ḥubb-i vaṭan**” zulm-i felek

Mürğ-ı gönüm lānesin itdi ḥarāb-ender-ḥarāb

(Dîvân,s.11-b,9.beyit)

Sālik-i deryā-dil ol mecmū‘adur ḳalb-i muğān

‘Āşık-ı “**Ḥubbu’l-Vaṭan**” ol gizli ‘ilmü’llāh’a baḳ

(Dîvân,s.89-a,12.beyit)

6. “**‘Alī ve bābühā**”²

Şehr-i ‘ilmüñ bābı söylendi “**‘Alī ve bābühā**”

(Dîvân,s.16-b,5.mısra’)

¹ [Hadîs-i Şerîf] Müstekîm-zâde Süleymân Sa’deddîn Efendi (Çev.): (1270 h./1853) *Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî-i Serhendî*, Ali Rızâ Efendi Matbaa-i Litografyası, C:1, İstanbul: 106. Ayrıca bakınız: Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nûru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 156.

² [Hadîs-i Şerîf] Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nûru’l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 249.

7. “Men ‘Araf[e nefsehü fe-ğad ‘arafe Rabbehü]”¹

“Men ‘Araf” sırrı bilinmez fark-ı ‘irfân itmeden

(Dîvân,s.17-a,4.mısra’)

“Araf”dan dersi almağsa murâduñ ey dil-i şeydâ

Bu nefsüñ ölmeden öldür der-i hâkiñde ber-bād it

(Dîvân,s.53-b,11.beyit)

Ledünnî mektebüñ ħandân idüb ders-i “Araf”dan vir

Ki fetĥ it bâğ-ı sînem menba‘-ı ‘ışğâ piñâr eyle

(Dîvân,s.112-b,2.beyit)

Nefsini ħatlı eyleyüb cānile olmış āšnâ

“Men ‘Arafe” sırrın bilüb sulţân olan añlar seni

(Dîvân,s.116-b,9.beyit)

8. “Mütü ħable en temüt”²

“Mütü ħable en temüt”e mağhar olmağ isteyen

Tekye-i ‘ışğâ girer tağşîl-i ‘irfândur ħarağ

(Dîvân,s.86-b,10.beyit)

¹ [Kudsî Hadîs-i Şerîf] Müstekîm-zâde Süleymân Sa’deddîn Efendi (Çev.): (1270 h./1853) *Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî-i Serhendî*, Ali Rızâ Efendi Matbaa-i Litografyası, C:1, İstanbul: 153,268. Ayrıca bakınız: Seyyid Abdullâh İbrâhîm Efendi-zâde Sarı Abdullâh Efendi (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu’âd Fi'l-Mebde’i Ve'l-Me’âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 47.; Lâmi’î Osmân Çelebî (Çev.): (1270h./1854) *Terceme-i Nefehâtü'l-Üns*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 59.

² [Hadîs-i Şerîf] İsmâil Hakkı Bursevî (1328 h./1910): *Lübbü'l-Lübb ve Sırru’s-Sırr*, Uhuvvet Matbaası, İstanbul: 32. Ayrıca bakınız: Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi (1286h./1870): *Nûru'l-Hüdâ Li-meni’htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul: 17.

Arabça ve Farsça beyitler:

Âh mine'l-ıŝķı ve ħālātihī
Eħraķa ķalbī bi-ħarārātihī
Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm
Uķsimü bi'llāhi ve āyātihī¹

(Dîvân,s.23-b,1.bendden.)

Ĥāl-i mā der-rūh-ı ŝķ sākī tü dīd²
 Rüz-be-rüz oldı ciger-sūzum mezīd

(Dîvân,s.59-a,7.beyit)

Ķıl kerem eyle tenezzül ey şanem
 Tü biyā ħāṭır-be-dest Mislī bedīd³

(Dîvân,s.59-a,12.beyit)

“*Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü enīnem hīc*”⁴

Çi mümkin bulmaĝa nām-ı feraḥ ķalb-i ħazīnem hīc

(Dîvân,s.56-a,6.beyit)

2.7 Tarihî şahsiyetler ve efsānevî kahramanlar:

Hazret-i Ali, Haret-i Fâtıma, Hazret-i Hasan, Hazret-i Hüseyin ve Ehl-i Beyt İmâmları ve Peygamber Efendimiz'in hanımlarından Hazret-i Hadice ve Hazret-i Âiŝe (r.a.):

Dîvânın başından sonuna kadar Ehl-i Beyt sevgisi, Ehl-i Beyt İmâmları'na duyulan sınırsız bir hürmet ve muhabbet, Ehl-i Beyt'in şânında ve Hazret-i Alî'nin şahsında nâzil olan Âyet-i Kerîmeler ve fazîletini, ilmimi, ŝânını, kıymetini bildiren

¹ “*Âh aşktan ve onun hâllerinden!/Âh yüreĝimi yakan ve kavuran harâretinden!/Allâhü teâlâya ve O'nun âyetlerine kasem olsun ki göz Senden başkasına bakmadı.*” Manâsındaki Hazret-i Mevlânâ'ya ait olduĝu rivâyet edilen Arabça ŝiirinden.

² “*Sâķi, aşk yolunda hâlimizi sen gördün.*” manâsında Farsça mısra'.

³ “*Mislî, hatırın elinde olduĝu hâlde keremle âŝikâre gel.*” manâsında Farsça mısra'.

⁴ “*Gönlün feryâdı, sensiz âh ve inlemek olduĝunu bildi.*” manâsında Farsça mısra'.

Hadîs-i Şerîflerle süslenerek ve delîllendirilerek coşkun bir üslupla dillendirilmiştir. Ehl-i Beyt ve On iki İmâm (r.a.) Hazretleri için Kasîdeler Bölümü'nde 10, 11, 12. Kasîdelerde; Musammâtlar Bölümünde 15-b/16-b sayfaları arasındaki na't konulu Terkîb-i Bend'de, 29-a/29-b'deki Vîrânî'nin gazelini tahmîsde 12 İmâm'ın isimleri ve şânları, Mevlevî terbiyesine ve İslâm edebine uygun olarak pek güzel bir üslupla yazılmıştır. Bunlardan başka hemen her gazelde bu coşkun muhabbet ve taşkın bağlılık telmîh, tenâsüp, isti'âre, hüsn-i ta'lîl yollu dile getirilmiştir. Birkaç örnek aşağıda yazılmıştır:

Şem'î-i ıřkuñ olalı men mâ'ili
 Olmuşumdur cām-ı vaşluñ sâ'ili
 Kalmışum ihsân-ı ışka hâşılı
 Eyle imdād yā Muḥammed yā 'Alī

(Dîvân,s.3-b,3.bend)

Sırr-ı Qur'ân şehri-i ıilmüñ bābıdur sākī "Elest"
 Ol 'Aliyyü'l-mürtezā şânında geldi "Hel etā"

(Dîvân,s.4-b,5.beyit)

Muḥammed Muştafā Ḥayder 'Alī'dür benüm imānum
 Fidādur On iki Şāh'ıñ rehinde bī-gümān cānum

(Dîvân,s.4-b,12.beyit)

"Ki yokdur Zü'l-fekār gayrī O kim Şāh-ı velāyetdür"
 Dinildi "Lā feten illā 'Aliyy'e'l-Mürtezā'dandur

(Dîvân,s.5-a,16.beyit)

Menüm Munlā-yı Rūm'ıñ bende-i ednāsı Mişliyā
 Dilümde "Lā feten illā 'Alī" güftār-ı Şems'üm var

(Dîvân,s.6-b,4.beyit)

Çün senüñ şânında geldi Şîr-i Yezdân “Hel etâ”

(Dîvân,s.16-b,1.mısra’)

Muhibb-i Hânedân’ın tâcısın serde Şeh-i nâzum

‘Alî-meşreb olan şādıklarūñ Selmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.8-a,17.beyit)

Biñ isimüñ hürmetiyçün ey Şeh-i mülk-i beķā

İtme yā Rabb Hânedân-ı Ehl-i Beyti’ñden cüdā

(Dîvân,s.2-a,17.beyit)

Efendüm bā‘ış-i ‘ışķum Muḥammed Muştafā’ dandur

Bütün bu genc-i pinhānum ‘Aliyyü’l-Mürtezā’ dandur

(Dîvân,s.4-b,2.beyit)

‘Āşıkum zāhir ü bāṭın dilde sulṭānum ‘Alī

Yazarum eşk-i dü-çeşmüm ile dîvānum ‘Alī

(Dîvân,s.15-b,Terk. Bend,1.bendden)

Noḳta-i bā’dan habersiz şöhretüm zındık dimiş

Bilmeyen Āl-i ‘Abā’yı Rabbisinden dūr imiş

(Dîvân,s.40-b,8.beyit)

“Seķāhüm” ḥamrını gel Ḥayder-i Kerrār olandan iç

Ḥayāt-ı cāvidānı vāķıf-ı esrār olandan iç

(Dîvân,s.56-bbeyit)

Cānısın iki cihānuñ nūr-ı vāḥidsin belī

Şāh-ı ‘ışķsın penc-i ‘Āl-i ‘Abāsın yā Ḥüseyn

(Dîvân,s.4-a,13.beyit)

Tut Hüseyin'ün mâtemin çek nefsiñe muhkem Hişâr
Gel 'Acem'le seng-i la'net ur Yezîdî leşkere

(Dîvân,s.13-b,2.beyit)

Hadîce kevkeb-i bahtum se'âdet necmidür bi'llâh
Ezelden kân-ı ıalbüm Fâtıma Hayru'n-Nisâ'dandur

(Dîvân,s.5-a,10.beyit)

Nür-i vechiñden Sentün bir şemmedür şems ü kamer
Sırrıña mahrem Hadîce Fâtıma Faḥru'n-Nisâ

(Dîvân,s.4-b,3.beyit)

Hadîce merdüm-i çeşmân nürü zâhir u bâtın
Se'âdet tâcı başum üzre Zehrâ kü-yı amānum

(Dîvân,s.4-b,13.beyit)

Gül-'izârı ḡonce-i Zehrâ vü nür-ı Aḫmedî
Virmedi bir kaçre âbı şundı destin ḡancere

(Dîvân,s.13-b, 3.beyit)

Hem Hadîce Fâtıma Maḫmüd-ı mir'ât 'ışkına

(Dîvân,s.16-a, 5.mısra')

Hadîce Fâtıma Hayru'n-Nisâ'dur dînüm imānum

(Dîvân,s.29-b,1.mısra')

Bekleriz bâb-ı Rızâ Mūsâ-i Rızâ-yı 'ışқа
Hadice 'Äyişe Peyḡam-ber-i ḡâher severim

(Dîvân,s.102-b,6.beyit)

Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî:

Dîvân'da, Ehl-i Beyt muhabbeti ve hürmetinden sonra en taşkın sevginin ve en hürmetkâr ifâdelerin, müstakil n'atlarda ve gazellerde, kullanıldığı zât, Dîvânın tamamında tezahür eden manâsı ve şekliyle Hazret-i Mevlânâ ve şairin kendi Mevlevî üstadları başta olmak üzere Mevlevîlik Tarîkati'nin bütün pîrleri ve şairleridir. Şems-i Tebrîzî, Sadreddîn Konevî ve Hazret-i Mevlânâ'nın oğlu Sultân Veled de dâhil olmak üzere bu hudutsuz sevginin tezâhür ettiği bazı mısra'lar ve beyitler şunlardır:

Şalât-i ıışkda ezkârum **Celâlû'd-dîn-i Rûmî'**dür

Göñül bâğında gül-zârum **Celâlû'd-dîn-i Rûmî'**dür

Ne derc itdümse evrâk-ı perîşâna ser-â-ser heb

Heme nazm-ı güher-bârum **Celâlû'd-dîn-i Rûmî'**dür

(Dîvân,s.5-b,2-3.beyit)

Ne gevher taşşil itdüm cümle Senden

Dimem hâşâ bu kayd-ı nazmı benden

Bu pür-ıışyânı dūr itme deriñden

Yetiş imdâdıma **Munlâ-yı Rûmî**

(Dîvân,s.10-a,1.bend)

Nūr-ı Zâtu'llâh'a kalbiñ olmağ isterseñ mağal

Sür yüzün der-gâh-ı hâk-i **Hazret-i Munlâ'ya** gel

(Dîvân,s.18-b,12-13.mısra')

Dü-cihânda eger altun ola dirsен nâmuñ

Sikkesi altına gir **Hazret-i Mevlânâ'nuñ**

(Dîvân,s.19-b,6-7.mısra')

H zret-i Sulţ n Cel l 'd-d n-i R m  p rim z

Hamd ola  ilm-i ezelde bu imiş ta d rim z

(D v n,s.40-b,14.beyit)

 aker-i **Munl -y  R m** olma  ne devletd r ba a

Olmazuz bir  n   bir dem h k-i p ki nden c d 

(D v n,s.46-b,1.beyit)

Şems-i Tebr z :

V c d-ı  Ő ku    lemd  es s  **Şems-i Munl '** dur

Ezelden ehl-i  uŐ aku  bin s  **Şems-i Munl '** dur

(D v n,s.6-b,6.beyit)

G n l b gında Şad-berg g l-i H nk r-ı **Şems'** m var

 Elest  Rabb k m "den ta ben m i r r-ı **Şems'** m var

(D v n,s.6-a,15.beyit)

Ő k rler k -y  y r  zre bulundu  biz g b r- s 

Ne g m Şimden ger  ey dil der-i  m n-ı **Şems'** m var

(D v n,s.6-a,9.beyit)

MiŐliy  gel sen de i r r-ı **Şems'** de Ő d k ol

(D v n,s.19-a,17.misra')

Der  nde kemter ins num meded y  **Şems-i Tebr z **

Ki  iz-t  yo dur am num meded y  **Şems-i Tebr z **

(D v n,s.115-a,17.beyit)

Sadreddîn-i Konevî:

Şemsü Sulţân-ı Veled Zerküb **Şadru'd-dîn** Seyid
 Hâne-i ervâh-ı Kudsi sâkin-i Hunkâr mest

(Dîvân,s.10-b,14.beyit)

Hazret-i Sultân Veled:

Vâriş-i Hunkâr-ı a'zam **Hazret-i Sulţân Veled**
 Nefha-i Ğsâ-i Meryem **Hazret-i Sulţân Veled**

(Dîvân,s.6-b,10.beyit)

Sulţân-ı Veled âyinine kim ide ta'zîm

Cānuñ yola teslîm

‘Uşşâk mecâlis-i derûnda ola ekrem

Sālîke bu aqdem

(Dîvân,s.31-a,4.bend)

Hallâc-ı Mansûr:

İlâhî aşk sarhoşluğu ve cezbesi hâlinde söylediği sözüyle telmîh edilmiştir.

Söyledi kimi “*Ene'l-Ĥakk*” râh-ı ışıkda ser virüb

“Lâ Yehâf”uñ itdigi rûz-i ezel ikrâr mest

(Dîvân,s.10-b,5.beyit)

Bih-zâd:

Îrân'ın meşhûr eski nakkâşlarından ve resim san'atı üstadlarından olup Dîvân'da bu yönleriyle ve Ferhâd ile Şîrîn Hikâyesi'yle de alakalı olarak telmîh yoluyla ismi geçmektedir:

Hubb-i naqşında gönül kâşânesin **Bih-zâd** idem

(Dîvân,s.3-b,4.mısra')

Her-kesiñ hâlince derdi gün-be-gün müzdâd olur

Kimi Ferhâd ırışk-ı Şîrîn'de kimi **Bih-zâd** olur

(Dîvân,s.21-a,9-10.mısra')

Eger **Bih-zâd** iseñ naqş-ı nigârı almağa bî-şek

Bu deşt-i ırışkda bir kaçır-ı nev icâd sen de icâd it

(Dîvân,s.53-b,13.beyit)

Mihriñi naqş itmege her dem dilüñ **Bih-zâd**'ı var

(D.s.27-b, Tahm.5/3. mısra')

İskender ve Dârâ:

Tarihte iki İskender vardır. Birine Büyük İskender denir. Asıl İskender-i Zülkarneyn budur. Hem Peygamber, hem Pâdişâh olmuştur. Kur'ân'da ismi geçer. Âb-ı Hayât'ı bulmak için Hızır'la [a.s.] beraber Zulümât'a giden İskender'in bu olması gerektir.

Diğeri, Makedonya Hükümdârı olan Filip'in oğlu İskender'dir. Buna da Zülkarneyn derler. İrân'ı baştanbaşa zaptetmiştir.

Dârâ ise, İrân'ın Keyâniyân Sülâlesi'nin Dokuzuncu ve sonuncu hükümdârıdır. Mecâzen, büyük hükümdârlara da Dârâ denir.

İskender'le yaptığı büyük muhârebede mağlup olmuş ve kaçarken ölmüştür. Keyâniyân Sülâlesi bu sûretle sona ermiştir.

Bu münâsebetle İskender'le Dârâ çok kere beraber zikredilir.¹ Dîvân'da da bazı mazmûnlarla beraber telmîh, tenâsüp ve mübâlağa yollu isimleri geçmektedir:

Cihânda istemem mâli melâl-i Hakk'ı sevdim ben

Gözüm yok mülkü **Dârâ**'da cemâl-i Hakk'ı sevdim ben

(D.s.104-b, Gazl.323/1. beyit)

Gâhîce ye's-i hâl füzûn olduğu demde

‘Aynumda görünmez şeh-i **İskenderü Dârü**

(Dîvân,109-a, 282.Gazel,6.beyit)

Nûru zulmet hemi baştu kabz derûnu derd-mend

Âb-ı Hızrî vü **Sikender** çeşme-i pînar mest

(Dîvân,s.10-b,17.beyit)

Ma'nide mir'ât-i **İskender** odur

Her dü-âlem içre seyrândur kadeh

(Dîvân,s.59-b,9.beyit)

Rûhsâr-ı nigâra nazar itmeklige dâ'im

Âyînemi **İskenderü Dârâ** dahi bilmez

(D.s.73-a, Gazl.128/6. beyit)

Cem (Cîmşîd):

Îrân'da en evvel hükûmet süren Pîş-dâdiyân Sülâlesi'nin Dördüncü ve en büyük hükümdârıdır. Asıl ismi Cem'dir ki büyük pâdişâh manâsınadır... Şarabın

¹ Âgâh Sırrı Levend, (1984),*Dîvân Edebiyatı*, Enderûn Kitâbevi, 4. basım, İstanbul:160,161.Ayrıca bakınız: Abdüllatif Subhî bin Abdîrahmân (Çev.) (1276h./1860) *Miftâhu'l-İber* (Abdurrahmân bin Haldûn'un *Ünvânü'l-İber ve Dîvânü'l-Mübtede'i ve'l-Haber*'in tercümesi), Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul: 176-180.

icâdı, Nev-rûz Günü'nün senebaşı ve bayram ittihâzı da Cemşîd'e isnat olunur.¹
Dîvân'da tenâsüp ve telmîh yoluyla ismi birçok yerde geçmektedir.

Hevâ-yı rûh-ı **Cem** rindâne **bezl**-i sîm ü zer itdi

(Dîvân,s.27-a,24.mısra')

Sâlik-i râh-ı haqîkat beste-i zülfüñ olub

Dâ'imâ bulur hâlâvet 'ayn-i **Cem**'den inşirâh

(Dîvân,s.58-b,4.beyit)

Pertev-i hürşîd-i vechüñdür çerâğ-ı 'âşîkân

Kisb olur mı bî-tü cânâ câm-ı **Cem**'den inşirâh

(Dîvân,s.58-b,6beyit)

Rüstem:

Rüstem, Zâloğlu Rüstem ki Firdevsî'nin Şehnâmesi'nde adı çok geçen meşhûr bir kahramandır. Birçok efsânevî mâceralar ve kahramanlıklar kendine isnat olunmuştur.² Dîvân'da bu yönleriyle tenâsüp ve telmîh yoluyla adı geçmektedir.

Zebûn-i hâk-sâr olmuş gelenler âstâneñde

Nigâh-ı Kahramân'ıñ düşdi **Rüstem** Husrevân oldı

(Dîvân,s.9-a,14.beyit)

Kahramânu **Rüstem**-i ğam yâreler açmağdadur

Hem bu yüzden seng-i ağıyar dâ'imâ artmağdadur

(Dîvân,s.40-a,17.beyit)

Şabırda **Zâl-i Rüstem**-veş olub Mişlî figân itme

Seni senden giderince virür her dem-be-dem zağmet

¹Âgâh Sırrı Levend, (1984),*Dîvân Edebiyatı*, Enderûn Kitâbevi, 4. basım, İstanbul:156,157. Ayrıca bakınız: Abdüllatif Subhî bin Abdîrahmân (Çev.) (1276h./1860) *Miftâhu'l-İber* (Abdurrahmân bin Haldûn'un *Ünvânü'l-İber ve Dîvânü'l-Mübtede'i ve'l-Haber*'in tercümesi), Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul: 176-209.

²Âgâh Sırrı Levend, *a.g.e.*,s.165.

(Dîvân,s.53-b,8.beyit)

Pehlevân-ı Rüstem-ı nazmında Misli yok kuşur
Bilmeyenler kıymet-i eş'arı elbet tel kırar

(Dîvân,s.72-b,14.beyit)

Kahramân:

Îrân'ın Piş-dâdiyân Sülâlesi'ne mensup hükümdarlardan Tahmurs'un oğlu olup (Kahramân-ı Katil) lâkabını alan meşhur bir pehlivandır. Efsânevî maceraları Îrân Şairleri'nin dillerine destan olmuştur.¹ Dîvânda tenâsüp, telmîh ve hüsn-i ta'lîl yoluyla ismi geçmektedir.

Hümâ-yı hüsnüñe 'âşık degül de mürğ-ı dil ya ne?
Müjenler her biri gitdükce bir bir **Ḳahramân** oldu

(Dîvân,s.9-a,6.beyit)

Zebûn-i hâk-sâr olmuş gelenler âstâneñde
Niğâh-ı **Ḳahramân**'uñ düşdi Rüstem Ḥusrevân oldu

(Dîvân,s.9-a,14.beyit)

Ḳahramānu Rüstem-i ğam yâreler açmağdadur
Hem bu yüzden seng-i ağyâr dâ'imâ artmağdadur

(Dîvân,s.40-a,17.beyit)

¹Âgâh Sırrı Levend, (1984),*Dîvân Edebiyâtı*, Enderûn Kitâbevi, 4. basım, İstanbul: 156. Ayrıca bakınız: Abdüllatîf Subhî bin Abdirrahmân (Çev.) (1276h./1860) *Miftâhu'l-İber* (Abdurrahmân bin Haldûn'un *Ünvânü'l-İber ve Dîvânü'l-Mübtede'i ve'l-Haber*'in tercümesi), Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul: 176-209.

Felâtûn[Eflâtun, Platon]:

Platon, eski yunan felsefecisidir.Sokrat'ın talebesi,Aristo'nun hocasıdır. Avrupalılar, mîlâddan [429] sene önce tevellüd etmiş diyorlar ise de, Îsâ “aleyhisselâm” zemânında yaşadığı (Burhân-ı Kâtı')da yazılıdır.Mısır'a da gitdi. Sekseniki yaşında vefât etdi. Çok kitâb yazdı. Tenâsüha inanırdı. (**Trinite**) denilen (**Teslîs**) inancını ilk olarak ortaya çıkaran budur. Îsâ “aleyhisselâm” göke çıkarıldıktan sonra, dört İncîl'i yazanlar, bu inancı karışdırarak, beşeriyeti büyük felâkete sürüklediler.¹ Dîvân'ın bir çok yerinde tenâsüp, mübâlağa ve telmîh yoluyla ismi geçer. Şair, çoğu zaman kendisine itibar etmez ve kıymet vermez. Bazen de övgüyle sözedilmiştir:

Nühâs-ı kalbe iksîr-i mu'azzam nîm-nigâhuñdur

Felâţûn'um derûn-i rişenüñ Loğmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-a,14.beyit)

Neş'e gelmez şab'a zerre 'aql-ı **Eflâţûn**'dan

(Dîvân,s.29-b,1.mısra')

Hem **Felâţûn**-ı zemân Loğmânu Câlînüs dahî

Olsalar anlar dahî bâbıñda eylerdi qarâr

(Dîvân,s.72-b,1.beyit)

Hikmet-i Loğmânu Eflâţûn'a itmez i'tibâr

Derd-mend-i Mişli-i nâ-şâda dermândur gönül

(Dîvân,s.94-b,16.beyit)

¹ M. Siddık Gümüş (2003)*Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye*, Hakikat Kitâbevi, 88. baskı, İstanbul:1097. Ayrıca bakınız: Şemseddîn Sâmî (1306h./1889) *Kâmûsu'l-A'lâm*, Mîhrân Matbaası, c.2, İstanbul:1003-1004.

Ebû Müslim-i Horasânî:

Abbâsî Devleti'nin kurucusudur. İsmi Abdurramân bin Müslim'dir. Zulmüyle dillere destan olmuştur.¹ Dîvân'da "Ehl-i Beyt"ın "intikâmı"nı almasıyla kendisinden bahsedilir.

Şoñra **Ebâ Müslim** alub intiķâm
 La'net Anuñ haķķına oldı temâm
 Çıķma düzaħdan ebed ve's-selâm
 Ola şalât ile selâm Server'e
 La'net ola şüm Yezid-i ebtere

(Dîvân,s.12-b,4.bend)

2.8 Atasözleri ve deyimler:

Mislî Dîvânı'nda atasözlerinin sayısı azdır. Ancak deyimler, hemen hemen her beyitte kullanılmıştır. Biz, aşağıda, dîvânın çeşitli yerlerinden aldığımız bazı deyimleri ve bu deyimlerin içinde geçtiği mısraları ve beyitleri yazıyoruz. Metindeki yüzlerce deyim ve kullanıldığı beyitleri yazmak, tahlîli şişireceğinden, bundan vaz geçtik.

-A-

Âfâkı tutmak: Dünyayı kaplamak; her yere yayılmak.

Tutdı âfâkı zıyâsı ne zulüm kaldı ne dūd
 Birtaķım ehl-i zalâl gönline düşdi ħalecân

(Dîvân,s.23-a,3.beyit)

¹ Abdurrahmân bin İbrâhîm Efendi (Çev.), (1272h./1856), *Ayn-i Hayât Terceme-i Hayâtü'l-Hayevân*, Matbaa-i Âmire, İstanbul: 11-13.

Ayyûka çıkmak: Her yere yayılmak.

Çıkdı ‘ayyûka ağâz

(Dîvân,s.31-b,5.bend)

Aklını almak: Aklının faaliyetlerini iptal etmek.

Mest ü medhüşum bu günler **aldı** ‘aklum bir cevân

(Dîvân,s.35-b,10. mısra’)

Aklı târân eylemek: Aklını bomak.

‘**Aklı târân idüb** zülfüñ gibi sevdâ-yı ‘ışk

Öyle Mecnūnum ki Leylâ mı diger mi nîst-fark

(Dîvân,s.40a,12.beyit)

Aklı başına yâr olmamak:

Biraz ‘**aklum başıma yâr degüldür** bilemem

İnfişâl âteşine lâyıka şor şorma baña

(Dîvân,s.44-a,5.beyit)

Aklına hiffet getirmek: Aklına zayıflık getirmek, aklını bozmak.

Ne mümkün lahmi ayrılık zaferden bu garâ’ibdür

Meger **hiffet getürmiş** ‘aklına bed-kâr ile imşeb

(Dîvân,s.48-a,4.beyit)

Aklını almak:

Eyle Mecnūn olmuşum zencîr-i Leylâ bağlamaz

Aldı ‘aklum gitdi şabrum ideli reftâr-ı şüh

(Dîvân,s.60-b,4.beyit)

Âlem bu ya:

Sâlik-i ırıŝıkuñ demi Ğısā olur **‘âlem bu ya**

(Dîvân,s.28-b,1. mısra’)

Aşk olsun:

Ŗerâb-ı ırıŝkı nūŝ eyle yed-i dil-berden **ırıŝk olsun**

Tehî koyma göñül sâğarımı humlardan **ırışk olsun**

(Dîvân,s.105-b,2.beyit)

Ayân olmak:

Hilâf-i Ŗer‘ile halkı tuzağa tutmasun ol har

Kelâmından olur ma‘lûm beytinden **‘ayân oldu**

(Dîvân,s.9-b,5.beyit)

Aydın abâsı:

Aydın kumaŝı; sözü kısa kesmek.

Keselim **Āyдын ‘abâsı** olmasun hāmem dırâz

Âzâd eylemek:

İntizâr-ı ğamdan **âzâd eyle** Allâh ırıŝkına

Yâ Muhammed baña imdâd eyle Allâh ırıŝkına

(Dîvân,s.3-a,5.beyit)

-B-

Baş kesmek: Başını vermek; kendini feda etmek.

Baş kesen mey-hâne-i ırışka beğâ-yı cân olur

Yok olan pîr-i muğân hâkinde bir sultân olur

(Dîvân,s.69-b,16.beyit)

Bel bağlamak:

‘Işık ile dil virdi eşyâ yanarağ şeksiz Aña

Bağlayub bel bildiler yok şâhid-i emn ü beğā

(Dîvân,s.2-a,13.beyit)

Bertaraf eylemek:

‘Kuşurum ber-‘araf kıl çāre-sāzum

(Dîvân,s.37-b,1. mısra’)

Berbat etmek:

Kūh-i cismüm şubha dek ‘ışkuñ ile **ber-bād idem**

(Dîvân,s.3-b,3. mısra’)

Bir pula değmemek: Çok değersiz olmak.

Nazar-gāhumda **bir pūla deger mi** güher ü incü

(Dîvân,s.8-a,3. mısra’)

Buğz etmek:

Aldanub ağıyāra **buğz itmek** düşer mi şāniña?

(Dîvân,s.21-b,19. mısra’)

Boynunu vurmak: Öldürmek.

Münāfık **boynun urmağa** elümde hançerüm vardır

(Dîvân,s.29-b,18. mısra’)

Bin pâre olmak:

Derūnum **oldı biñ pâre**

(Dîvân,s.38-b,24. mısra’)

-C-Ç-**Cân fedâ etmek:**

Her kim ĩmān eyledi şıdkıle oldı kām-yāb
Hem Muḥammed Bāķır'ũñ rāhında **itdi cān fidā**

(Dĭvān,s.4-b,6.beyit)

Cümle âlem bir yana: Senden başka her şey kıymetsiz.

Sen benüm ol **cümle  alem bir yaña**

(Dĭvān,s.36-b,7. mısra')

Cāna minnet bilmek:

Göñül sen **cāna minnet bil** çekilen sūziş-i ḥasret
Ḥarāb-ender-ḥarāb ol kim bulasıñ ma'nevī kuvvet

(Dĭvān,s.53-b,4.beyit)

Cân nisār etmek: Canını feda etmek.

Pāyına ser koymaduķca **cān nişār itmeksizin**
Her-kese ifşā olunmaz nükte-i esrār-ı şūḥ

(Dĭvān,60-b,8.beyit)

Cığır dağlamak:

Murādum rūzu şeb sensin Mesīḥā mu'cizüñ irgür
Bu nā-kām infişālũñle **cığır tağlar** yetişmez mi?

(Dĭvān,119-b,17.beyit)

Cihāndan göz yummak:

Cihāndan göz yumarsam da derinde merdüm-i çeşmüm
Ne mümkin terk ide göñlüm reh-i  ışķuñda mihmāndur

(Dĭvān,s.65-a,11.beyit)

Çeşme hâb girmemek: Göze uyku girmemek; uyuyamamak.

Girmez ğamuñla **çeşme h^âb**

(Dîvân,s.37-b,19. mısra')

-D-

Dâmeninden yapışmak: Eteğinden tutmak; yardım ummak.

Yapışsun dâmeniñden istivâsın añlasun bilsün

Uyansun h^âb-ı gâfletden bile ĩmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,12.beyit)

Destân olmak: Herkes tarafından duyulmak.

Hasretüñle **oldı** ıřķum cümle hâlķa **dâstân**

(Dîvân,s.35-b,18. mısra')

Dil vermek: Gönül vermek.

Şakın **dil virme** mihrine düşerseñ vâle-i hâra

(Dîvân,s.36-a,15. mısra')

Devlete ermek: Büyük bir nimete kavuşmak.

İrdigüm devlet yeter kim iltifât-ı zâtına

Nûr-ı feyzuñdan uruldı şır gönül mir'âtına

(Dîvân,39-b,14.beyit)

Dünya bir yana: Senden başka her şey değersiz.

Görmez isem bir laħza ger vîrân olur gönülüm evi

Devlet baña her ru'yetüñ **dünyâ** vü 'uķbâ **bir yaña**

(Dîvân,44-b,10.beyit)

Dîdeden dūr olmak: Gözden uzak olmak; kıymetten düşmek.

Şaymazum sensüz geçen 'ömr ü zemānı bir pula

Dîdeden dūr olduĝuñ hüzne ĝaraķ eyler firāk

(Dîvân,90-a,3.beyit)

-E-F-

Eflâke ser çekmek: Başı göğe yükseltmek; kibirlenmek.

Kaç-ı bed it serv-veş eflâke **ser çekmekligi**

Pâ-yı uşşâkda revân ol Mişli ber-nehr-i zücâc

(Dîvân,55-a,10.beyit)

El çekmemek:

Sâkıyâ âzâd kabûl itmez gulâmım hâşılı

İmtihândan **çekmezüm el** kıl niyâzum müstecâb

(Dîvân,11-a,7.beyit)

Elde değil:

Gitmemek mey-hâneye **elde degüldür** zâhidâ

Böyle tahtır eylemişdür tâ ezel kilik-i kazâ

(Dîvân,45-a,14.beyit)

Fitil almak: Tutuşmak; gönü kaptırmak.

N'ola yansam cemâlün şem'ine her şebde bezmiñde

Fitil alduğda dil süz-i mehabbet müste'ân oldı

(Dîvân,s.9-b,12.beyit)

-G-

Gark olmak:

Dü-çeşmüm seyline gark olsa keşt-i dil-i nâ-çiz

Mihir-gird-âbına endâhtem **yok hadd ü pâyânum**

(Dîvân,s.4-b,13.beyit)

Gözümün nûru:

Ne mümkün medhe şıgmağ zât-ı Mevlânâ **gözüm nûrı**

Gönül levhinde esrârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

(Dîvân,s.5-b,15.beyit)

Gözden nihân olmak: Gözden kaybolmak; vefât etmek.

İşidsün nuṭkumı taḳlîd ile dervîş olan ğâfil
Cenâb-ı Şems-i Munlâ şanmasın **gözden nihân oldu**

(Dîvân,s.9-b,4.beyit)

Gözüne dünyayı zindân etmek:

Meḥabbet bâbını beste kılub açduñ der-i cevruñ
Gözine †aşıkuñ **dünyâyı zindân etmek** istersin

(Dîvân,s.108-b,14.beyit)

-H-

Hâb-ı gafletten uyanmak: Gaflet uykusundan uyanmak.

Yapışsun dâmeniñden istivâsın añlasun bilsün
Uyansun ḡ^âb-ı ḡafletden bile ĩmân-ı dil-bersin

(Dîvân,s.7-b,12.beyit)

Haddini tecāvüz etmek: Haddini aşmak; haddini bilmemek.

Mişli'nün **ḡaddin tecāvüz itdigi** cürmü ḡaṭâ
Kıl şefâ'at yâ Muḡammed göñlümüz bulsun ḡayât

(Dîvân,s.3-a,3.beyit)

Haddi pâyâni yok: Ucu bucağı yok.

Dü-çeşmüm seyline ḡarḡ olsa keştî-i dil-i nâ-çîz
Mihir gird-âbına endâḡtem **yok ḡadd ü pâyanum**

(Dîvân,s.4-b,13.beyit)

Hâkile yeksân olmak: Yerle bir olmak.

N'ola bir kerre nazâr kıl dil-i nâlânıma raḡm it
Mişliyâ geldi saña **ḡâkile yeksân olarak**

(Dîvân,s.90-a,14.beyit)

Hâtırdan ferâmûş olmak: Unutulmak.

Mümkin mi **hâtırdan ferâmûş olasın** kâlâ-yı ʿışk
Pûşide-i hicr ü gamum olduñ begüm ser-tâ-be-pâ

(Dîvân,s.44-b,9.beyit)

Hayrette kalmak:

Sâkıyâ nîm-sâğar-ı ikrâma mazhar olmadum
Hâşılı **hayrette kaldum** ey haķikî mâh-tâb

(Dîvân,s.11-a,16.beyit)

Herkesin pazarı gönülde mahfidir: Herkesin alacası içindedir.

Her kesîñ bir dürlü bazarı gönülde mahfidür

Añlaşılmaz ʿaql u pindâr ile pinhân-ı şafâ

(Dîvân,s.45-b,1.beyit)

Hüsnünün başı için: Güzelliğinin hatırı ve hürmeti için. [Bir yemin şekli.]

Hüsnünüñ başı için ferdâyı itme iltizâm

Vuşlat-ı bustânuñ olsun hâtır-ı şad-şâneler

(Dîvân,s.63-b,10.beyit)

-İ-İ-

İfşâ olunmamak: Açığa çıkmamak; gizli kalmak.

Pâyına ser koymaduķca cân nişâr itmeksizin
Her-kese **ifşâ olunmaz** nükte-i esrâr-ı şüh

(Dîvân,60-b,8.beyit)

İhyâ eylemek: Nimete kavuşturmak; diritmek.

Eyle **ihyâ** “Küntü Kenz”üñ maħzeni şâhib-reşâd
Feyz-ı Mevlânâ’ya mazhar eyle şevķ olsun ziyâd

(Dîvân,40-a,8.beyit)

İmdat eylemek: Şefâat ve yardım etmek.

İntizâr-ı gamdan âzâd eyle Allâh ıŖıŖına
Yâ Muᖓammed baña **imdâd eyle** Allâh ıŖıŖına

(Dîvân,s.3-a,5.beyit)

İnâyet eylemek: Yardım etmek, ihsan etmek.

Müzñibüm eyle Ŗefâ'at yâ Rasûla'llâh amân
Kıl kerem **eyle ıinâyet** yâ Rasûla'llâh amân

(Dîvân,4-a,3.beyit)

İntisâb etmek: Bağlanmak; sevmek.

Sâkıyâ peymâne-i hicrâna kandum rûzuŖeb
İntisâb-ı dil saña Ėayra **ider mi intisâb?**

(Dîvân,11-a,4.beyit)

İzhâr eylemek: Açığa ııkarmak, zuhûra getirmek.

ᖓyy-i muᖓlak yok Ŗerîki ııŖıŖdur evvel be-ııŖıŖ
İtdi Maᖓbûbını **izhâr eyleyüb** i'fân-ı ııŖıŖ

(Dîvân,s.2-a,11.beyit)

İzlâle salmak: Saptırmak; yolunu ŖaŖırtmak.

Münkiri izlâle Ŗaldı MiŖliyâ heb Ŗûretüñ

(Dîvân,s.28-b,26. mısra')

-K-L-

Kadem basmak: UĞurlu gelmek; adım atmak.

Bezm-i ıirfâna kadem baŖ cân u dilden eyle ĖuŖ
Nây ü nây-zen sırr-ı ᖓaᖓᖓ-râ ᖓayder-i Kerrâr mest

(Dîvân,9-b,2.beyit)

Dü-çeşmüm dil-berā ḥasretde **kan ağlar** yetişmez mi?
Yüregümde firākuñ rîşeler bağlar yetişmez mi?

(Dîvân,119-b,16.beyit)

Kapısında kul olmak:

Ḥayât-ı cāvīdi buldı senüñ nefhîñle Ğīsā-dem
Ḥapuñda kul olur şāh ü gedā sulṭān-ı dil-bersin

(Dîvân,7-b,19.beyit)

Kemâl bulmak: Ne eksik ve ne fazla olmak; tam olmak.

“Küllü şey’in hālikün” vü bî-zevālü zü’l-Celāl
ĞArş ü Kürsî vü melā’ik **buldı** ıışkıyle **kemāl**

(Dîvân,2-a,9.beyit)

Kerem kılmak:

Müzñibüm eyle şefā‘at yā Rasūla’llāh amān
Ḥıl kerem eyle Ğināyet yā Rasūla’llāh amān

(Dîvân,4-a,3.beyit)

Kilk-i kudretle yazılmak: Kudret kalemiyle yazılmak.

Degül ta‘rife ḥācet sākı-i vaḥdet Ğayān oldı
Yazılmış kilk-i kudretle Ğulüvvü’ş-şān-ı dil-bersin

(Dîvân,8-a,7.beyit)

Kül olmak:

Yanub ıışkuñla **kül olsam** der-i ḥākiñde vār olsam

(Dîvân,29-b,5.mısra’)

Külâh eylemek: Mevlevîlik Tarîkati'nin şartlarını yerine getirir; kızgınlıkla başını sallar.

Bir Mevlevî'dür sevdigüm dâ'im **külâh eyler** baña
 Kaşdı nedür bî-gânelikle nîm-nigâh eyler baña

(Dîvân,46-b,6.beyit)

Kul kusursuz olmaz:

Bu meşeldür **kul kuşursuz olamaz** bir ân hîc
 Anı mestür eylemeklik zât-veş huşyâredür

(Dîvân,63-a,3.beyit)

-M-

Mâtem tutmak:

Tutsam yanarak yakılarak her şeb **mâtem**

(Dîvân,34-a,17.mısra')

Mest etmek:

Lücce-i feyzünla müsteğrağ idüb **mest it** beni
 Ma'din-i luğf-i keremsin menbe^c-ı cüd-i sehâ

(Dîvân,2-b,3.beyit)

Müstecâb kılmak: Güzel bir şekilde ve isteyerek kabul etmek.

Sâkıyâ âzâd kabûl itmez gulâmım hâşılı
 İmtihândan çekmezüm el **kıl** niyâzum **müstecâb**

(Dîvân,11-a,7.beyit)

Müyesser olmak: Kolaylıkla ele geçmek; nasip olmak.

Çok çalışdum ki kaşâ'id-gü olam evvelde
 Hâşılı **oldı müyesser** o maqâm içre zebân

(Dîvân,22-b,9.beyit)

Meftûn omak: Gönülden ve delicesine bağlanmak.

Nā-gehān **mef̄tūn olub** bir dil-bere
Vaşl-ı hulyāsiñla oldum nā-tevān

(Dîvân,30-b,4.bend)

Muammâ eylemek: Bilinmez kılmak.

Vaşluñ **mu‘ammâ eyledüñ**

(Dîvân,38-a,24.mısra’)

-N-O-Ö-

Nazar katetmek: Teveccüh, sevgi ve yardımı kesmek.

Nazar kaç ideli gül-zār-ı şūrīden velākin gör
Güşāde verd-i bī-hārum Celālū’d-dīn-i Rūmī’dür

(Dîvân,5-b,11.beyit)

Nîk ü bed eylemek: Dünyanın iyi ve kötüsünü göstermek; feleğin çemberinden geçirmek.

Böyledür aḥvāl-i ‘ālem nîk ü bed eyler güzer

(Dîvân,21-b,29.mısra’)

Necât bulmak: Kurtuluşa ermek.

Zāt-i pākūñ oldı mürde dillere āb-ı ḥayāt

Buldı ‘uşşāk-ı ṭarīkat rāh-ı ‘ışkuñda **necāt**

(Dîvân,39-b,12.beyit)

Nefes vurmak: Vaad etmek; ümit vermek.

Anuñ iḥsānı ğālibdür virür maḫşūdını bir bir

Nefes urma vişālūñden degülseñ **lāyık-ı vuşlet**

(Dîvân,53-b,6.beyit)

-P-

Pâ'yına düşmek: Ayağına düşmek; hissesine düşmek.

Reftem deyrüz-i mey-ḥāneye sākī elin tutdum şükür

Pîr-i muḡānuñ pâyına düşdüm olub bīmār-ı ruḡ

(Dîvân,60-a,11.beyit)

Pâyına ser koymak: Ayağına başını koymak; ayağını öpecek kadar saygı göstermek; yolunda canını vermek.

Pâyına ser koymaduḡca cān nişār itmeksizin

Her-kese ifşā olunmaz nükte-i esrār-ı şūḡ

(Dîvân,60-b,8.beyit)

Perçemi yedine geçmek: Kendini kaptırmak; en can alıcı yerini kaptırmak.

Perçemüm geçdi yediñe ḡayrı dest uzatmasıñ

Rāh-ı ırışka bir ḡadem ḡoymaḡ muḡaddemdür baña

(Dîvân,47-a,14.beyit)

Pençesini salmak: Hâkim olmak.

Serde sevdā-yı meḡabbet dilde nār-ı iştıyāḡ

Pençesin şaldı serime derd-i yār-i iştıyāḡ

(Dîvân,90-a,5.beyit)

Post sermek: Yerleşmek.

Serüb bir pōst ḡum u şahbāyı nezdinde şafā-yāb ol

Bıraḡma dest-i sākîi bu cāy-ı āşyādan gec

(Dîvân,56-b,2.beyit)

-R-

Râhına baş koymak: Yoluna baş koymak.

Ḥāk-i pāye yüz sürelden cān u dil buldı ḡayāt

Rāhına baş koyalıdan oldu vīrān şavme‘āt

(Dîvân,50-a,6.beyit)

Rakam u hâmeye gelmemek: Yazıya ve söze sığmamak.

Zāt-ı pākūñ raqam u **hâmeye** gelmez yazsam

Her ne olmuş olacağ cümle kerāmet sende

(Dîvân,111-a,15.beyit)

Raksa gelmek: Devretmek; meclise girmek; feleklerin dönmesi.

Anuñ bābında hıdmetdür bu **rakşa gelmeden** devrān

Zemīn ü āsmānında du‘āsı Şems-i Munlā’ dur

(Dîvân,6-a,12.beyit)

Rast gelmek: İsâbet etmek; uğurlu gelmek.

Tīr-i ‘āşık **rāst gelür** elbette bir gün bī-şümār

(Dîvân,21-b,5.mısra’)

Râzına mahrem olmamak: Sırrını paylaşmak.

Kimse mahrem rāzına olmaz olur āvāzını

(Dîvân,38-a,7.mısra’)

Rüzgâra uymamak: Zamana ve ümitlere uymamak; beklenenin ele geçmemesi.

La‘l-i mey-günüñdan ayru oldıgum eyler hārāb

Rüzgâra uymadı bād-ı ümīdüm sākıyā

(Dîvân,45-b,13.beyit)

Reddetmek:

Miğli-i pür-cürmi **redd itme** deriñden el-emān

Çıl heme şāyeste-i rahmet Rasül-i Kibriyā

(Dîvân,2-b,13.beyit)

-S-Ş-

Sâbit-kadem olmak: Bulunduğu hâl üzere devamlı olmak.

Ş: **Şâbit-kadem ol** varlığını vir heme ıışka
Şebt eyleme ğayrıya vü ihvâna da cānā

(Dîvân,41-b,3.beyit)

Saadet burcuna düşmek: Talihi yaver gitmek.

N'ola bir kerre yañılsa **seâdet burcuna düşse**
Niğāruñ rāhına koysam serüm çevgān olur peydā

(Dîvân,44-b,2.beyit)

Sarmaş dolaş olmak:

Şehābuñ jālesi bir dürr-i yek-tā nīm-nigāhından
Nihālū yāsemen **şarmaş tolaş** bir nerd-bān **oldı**

(Dîvân,8-b,15.beyit)

Sâye salmak: Feyiz ve bereketi dünyaya yayılmak.

Cihāna **sâye şalmış** ta ebed bākī füyūzātı
Heme pervāne-gānında fidāsı Şems-i Munlā' dur

(Dîvân,6-a,7.beyit)

Ser vermek:

Söyledi kimi “*Ene'l-Ĥakk*” rāh-ı ıışkda **ser virüb**
“Lā Yehāf”uñ itdiği rüz-i ezel ikrār mest

(Dîvân,10-b,5.beyit)

Sefer eylemek:

Yār-i bī-hem-tā ile leyl ü nehār **eyle sefer**

(Dîvân,21-b,27.mısra')

Seng atmak: Kınamak.

Seng atma melāmetde görüb kılma ya nefret
Sā'atde birer renge girer eyle beşāret

(Dîvân,52-a,11.beyit)

Şād eylemek:

Hüsn-i tahtîfüñ dil-i maḥzūnumı şād eyledi
Merdüm-i kân-ı vefā şānu şerāfetlik budur

(Dîvân,67-b,2.beyit)

Şâhit tutmak:

Senüñ ḥuddāminum **şâhid tut** arz u āsmān heb
Bilürsin 'ahd ü mîşāk olan peymān-ı dil-bersin

(Dîvân,8-b,6.beyit)

-T-U-Ü-V-

Tahsîl eylemek:

Bıraqsun zāhidān ferdāyı **taḥşîl eylesün** 'irfān
Şirāt-ı 'ışkı geçsün şevkile mîzān-ı dil-bersin

(Dîvân,7-b,10.beyit)

Ta'n etmek: Kınamak, ayıplamak.

Ṭa'n iderler eyleseñ bir kûşe içre inzivā
Ya ne yapsun ehl-i **ḥalvet** olmamağ güc olma güc

(Dîvân,54-b,11.beyit)

Tavâf eylemek: Ölçüleri dahilinde dolanmak, devretmek.

Be-her rüz kûbbe-i ḥazrāsını gerdün **ṭavâf eyler**
Cihāna āftābındā ziyāsı Şems-i Munlā' dur

(Dîvân,6-a,9.beyit)

Tel kırmak: İpi koparmak, kurtulmak.

Pehlevân-ı Rüstem-i nazmında Mişlî yok kuşur
Bilmeyenler kıymet-i eşcârı elbet tel kırar

(Dîvân,s.72-b,14.beyit)

Tenezzül etmek:

Nîk ü bed her loğmaya **itdüm tenezzül** hırşile
Mâ virüb feyz-ı haqîkla rûha irâd olmadum

(Dîvân,103-a,2.beyit)

Ülfet eylemek: Gönül dostluğu kurmak.

Bu şeb bir mehle ülfet eyledüm ki âşnâ yoğdur

(Dîvân,36-a,7.mısra')

Ümidini kesmemek:

Kesmezüm ümmîdimi olsam ne deñlü pür-kuşur
Yüz tutub der-gâhına Mişlî ider dâ'im recâ

(Dîvân,2-b,3.beyit)

Ünsiyet göstermemek: Gönül dostluğu kurmamak.

Senden özge yâr ile **gösterme ünsiyet** baña

(Dîvân,30-b,4.mısra')

-Y-Z-

Yâd eylemek: Hatırlamak, zikretmek.

İsm-i Zâtuñ zarb-ı kalble şubha dek **yâd eylerüz**

(Dîvân,3-b,8.mısra')

Yerlere geçmek: Rezil olmak, yok olmak.

Revnağ-ı ıışk virüb bağş-i şafâ rûha hayât
Yerlere geçdi vücûdı yine fışku hezeyân

(Dîvân,23-b,1.beyit)

Yağma eylemek:

Nice nisbet olur kıaddüñe ʿarʿar dil-ber-i raʿnā
 Hırāmānuñ dil-i ʿāşıkları **eyler** bütün **yağmā**

(Dîvân,44-b,14.beyit)

Yâr eteğini tutmak: Bir âlime intisab etmek; sevgiliye tam olarak bağlanmak.

Yañagör Mişlî gibi sâķinüñ ʿışķuñda hemîn
Tutagör yâr etegin cümle-i ānuñda ara

(Dîvân,47-b,6.beyit)

Yüz çevirmek: Nasipsiz olmak; kıymet vermemek.

Münkir görür **yüz çevirür** Hıaķķʼdan baʿddür çün-ki ol
 ʿAhdinde şādık olana mümkün degül inkār-ı ruķ

(Dîvân,60-a,10.beyit)

Yol vermek: İzin vermek; göndermek.

Ne yāre **yol virür** gitsün ne terk-i derd-i ser eyler
 Atar ʿondan ʿona rāhat bırakmaz h^āb-gāhumdan

(Dîvân,105-a,1.beyit)

Yüz tutmak: Ümitle ve hürmetle bağlanmayı istemek, kendini teslim etmek.

Kesmezüm ümmīdimi olsam ne deñlü pür-ķuşūr
Yüz tutub der-gāhıña Mişlî ider dāʿim recā

(Dîvân,2-b,4.beyit)

Zebāna almak: Dile getirmek, bahsetmek.

Vaşfıñı mümkün mi **almaķlık zebāna** ey şanem
 Görmemiş emşālını çarķu sipihr-i bī-żiyā

(Dîvân,43-b-a,6.beyit)

SONUÇ

Mislî Dîvânı, H. 21 Zilhicce 1286 'da (24 Mart 1870) tamamlanmıştır. Bu tarih, Türk Edebiyatı'nda nazımda ve nesirde Batılılaşmanın başladığı devrenin ortalarında bir tarihtir. Gazetecilik ve tiyatro da dahil, Avrupâî Edebiyatın ve bu uygarlığın sanat, kültür, inanç ve zihniyetinin önce tercümelerle ve sonra taklîdî telîflerle Osmanlı'da yerleştiği bu dönemde Klasik Şiirin bütün şekil ve muhtevâ özelliklerine bağlı; mazmûn, remiz ve işâretleriyle bin yıllık bir tecrübenin mahsûlü olarak ortaya çıkmıştır. Buraya kadar yaptığımız değerlendirmelerden şu dört maddeyi, kanaatimiz olarak söyleyebiliriz:

Birincisi, Müellif Nüshası herhangi bir kaynakta ve kayıta yazmadığından ve mevcut da olmadığından, Seyyid İsmâil Hakkı'ya mâl etmemiz ilmî olarak mümkün olamayacak arûz kusurlarını ve imlâ hatâlarını incelediğimiz tek yazma nüshası olan Üniversite Nüshası'nın kâtibine havâle ederek, Klasik Şiir geleneğine tamamen bağlı; şekil ve muhtevâ olarak bu geleneğin bütün husûsiyetlerini taşıyan, mazmûnları, remizleri, dili ve üslûbuyla tam bir dîvân kıymeti taşıyan bir eserdir.

İkincisi, çok garip bir durumdur ki, yazıldığı zamanda ve sonraki dönemlerde ne Seyyid İsmâil Hakkı'dan ve ne de bu dîvânından bahseden bir kaynak yoktur.

Üçüncüsü, Seyyid İsmâil Hakkı'nın Mislî mahlasıyla yazdığı bu dîvân, kendisinin Mevlevî olması sebebiyle Şeyh Gâlib Dede'nin otoritesini, Esrâr Dede'nin samimiyetini, Mevlevî Üçüncü Selîm Hân'ın muazzam ve muhteşem mûsikî kültürünü taşıdığını; Mevlevîlik inancının bütün şekil ve manâ özelliklerini, zevkini, rengini ve sesini yansıttığını söyleyebiliriz. Kaldı ki, Dîvân'ın sonunda gazel şeklinde bir Takrîz yazan, kendinden yaşça küçük olmasına rağmen, Dîvân Şiiri'nin son mühim temsilcilerinden ve otoritelerinden kabûl edilen Yenişehirli Avnî Beğ'in bu iltifatları ve övgüleri Seyyid İsmâil Hakkı'nın Mislî Dîvânı'nın kıymetini teyid etmektedir.

Dördüncüsü, Mislî Dîvânı'nda, en büyük ve en otorite tasavvuf şairlerinde görülen Ehl-i Beyt aşkı ve hürmeti, o kadar taşkın ve coşkun bir üslupla ve ifâdeyle yazılmıştır ki, bu Dîvân'ın belki de en dikkat çekici tarafı budur, diyebiliriz.

METİN

1.

KASÎDELER

[TEVHÎD, MÜNÂCÂT VE NA'TLAR]

1 [1-b / 2-a]

[1-b] DER-ZİKR-İ CENĀB-I HĪUDĀ ʿAZZE VE CELLE

BĪ'SMĪ'LLĀHĪ'R-RAḤMĀNĪ'R-RAḤĪM

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Raḥīmün raḥmet-i Raḥmān Ḥakīmün ḥikmet-i ʿummān
Naʿīmün niʿmet-i nuʿmān ʿAzīmün ʿizzet-i ʿirfān
- 2 Bedīʿun salṭanat-ʿālī Refīʿun meymenet-vālī
Serīʿun maḡfired-bālī Cemīʿun cāmiʿ-i cīrān
- 3 Laṭīfün niʿmet-i ikrām Şerīfün devlet-i ʿAllām
Münīfün rifʿat-i İslām Ḥalīmün ḥilmet-i Ḥannān
- 4 ʿİzāmün ʿizzet-i evlā Celālün kudret-i Mevlā
Kemālün Bārīʿün Aʿlā Kerīmün Kāfiyün Kevvān
- 5 Zülāl-i şerbet-i ğufrān hilāl-i taʿat-i cānān
Cemāl-i Yūsuf-i Kenʿān Şadīq-ı şunʿihī şafvān
- 6 Qādīmün Evvel ü Āḥir Muḳīmün Bāṭın u Zāhir
Muʿizzün Müʾminün Qādir Semīʿun sâʿir-i sulṭān
- 7 ʿAlīmün ʿĀlimün ʿAllām Qādīrün kudret-i aḥkām
Fehīmün Mübhemün enʿām Delīlün Dāʿimün Deyyān
- 8 Mucībün Bāʿişün Ḥannān Ḥasībün Vārişün Mennān
Ḥabībün Mükrimün Burhān Ṭabībün Muḥsinün Sübhān

- 9 Veliyyün Vāli bā-Mevlā ʿAliyyün ʿĀli bā-aʿlā
 Ḥafiiyyün Maḥfiyyün iḥfā Muḥiṭun baḥr-i bī-pāyān
- 10 Muşanniʿ şanʿati Şāniʿ Muṭalliʿ ṭalʿati ṭāliʿ
 Müreffiiʿ rifʿati Rāfiʿ Celīlün Cābirün cānān
- 11 Münevvir nūri nūrānī Müşekkir şükri şükrānī
 Muşavvir şūru şūrānī Cemīlün **Ḥālikun** ḥayrān
- [2-a] 12 Başırun Bāsiṭun peygām Ḳasīm Muḳassimün ḳassām
 Ḳarībün Nāʾibün envāb Bedīʿun Bāʿişi Ḳurʾān
- 13 Ḳaviyyün ḳuvvetü Ḳāʾim Ḳadīmün Bāḳī Dāʾim
 ʿAzizün ʿĀdilün ʿĀlim serīrün sīretü seyrān
- 14 Ne aʿlā ḳudret-i şānuñ nihāyetsüzdür iḥsānuñ
 Ki biñ bir ism-i sübhānuñ olubdur ʿārife burhān
- 15 Ğaniyyün Ğāfirün ğufrān Şedīdün Şāfiyyün şükrān
 Raḳībün Rāfiʿun Raḥmān ki sensin cümleye cānān
- 16 Kemāl-i ḳuds-i Rabbānī vişāl-i nūr-ı Sübhānī
 Cemāl-i sırr-ı nūrānī firāḳ-ı ḳurbe-i ḥübān
- 17 Zülāl-i Kevşer-i cennet hilāl-i kişver-i ṭalʿat
 Ḥayāl-i dil-ber-i vuşlat ider ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān
- 18 Teraḥḥum-i merḥametü şefḳat teʿazzum-i maʿdelet-rifʿat
 Tefehhüm-i mücib-i ʿibret ki sensin derdlere dermān

19 Ğafūrun ʿilm-i ğufrānī Şekūrūn ħilm-i şükranī
Ve Nūrun ism-i nūrānī bu Mişlī'ye irür bir ān

2 [2-a]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 “Küllü şey’in hālikün” vü bī-zevāl-i zū’l-Celāl
ʿArş ü Kürsī vü melāʾik buldı ʿışkıyle kemāl
- 2 Eyleyüb izhār şunʿun Ādem’i kıldı icād
Perde-i mirʾāt-i vechiñ eyledi bī-şek güşād
- 3 Ğayy-i mutlak yok şeriki ʿışkıdur evvel be-ʿışk
İtdi Maĥbūbımı izhār eyleyüb iʿlān-ı ʿışk
- 4 Eyledi ʿuşşāk kalbin “Küntü Kenz”üñ mażharı
Oldılar şāhib-velāyet sālīk-i şādıkları
- 5 ʿışkıle dil virdi eşyā yanarak şeksiz Aña
Bağlayub bel bildiler yok şāhid-i emn ü beķā
- 6 Cümle eşyā her biri zākīr lisān-ı ħāl ile
Bezm-i vuşlatda nişīn olmaķ diler iķbāl ile
- 7 Tālibānı cürʿa-i ʿışkıle kılsun kām-kār
Olalum müsteĝraķ-ı feyzıyle gün-veş āşkār

8 Yā İlāhī eyle der-gāhıñda zikrimi kabül
 Halk içinde Mişli-i pür-cürm āh itme melül

3 [2-a / 2-b]

MÜNACĀT

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Biñ isimüñ hürmetiyçün ey Şeh-i mülk-i bekā
 İtme yā Rabb Hānedān-ı Ehl-i Beyti'ñden cüdā

[2-b] 2 Rāh-ı ıışık içre bırağma nāqış u kemter-şekil
 Feyz-ı Mevlānā-yı Rümī sāye-dār olsun baña

3 Zümre-i bī-gāne-gānuñ defterine itme kayd
 Dāhil-i cem'iyet-i ıışık intizārum dā'imā

4 Lücce-i feyzünla müsteğrak idüb mest it beni
 Ma'din-i luğf-i keremsin menbe'-ı cüd-i sehā

5 Kesmezüm ümmidimi olsam ne deñlü pür-kušūr
 Yüz tutub der-gāhıña Mişli ider dā'im recā

4 [2-b]

DER-NA'Ṭ-İ CENĀB-I FAḤR-İ 'ĀLEM 'ALEYHİ'S-SELĀM

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kıl şefā'at bir güzide gevheri zü'l-kibriyā
 Şüretüñ nağşı hemīşe 'ilm içinde reh-nümā

- 2 Sûre-i “Ve’l-Leyl” turrañ vaşfidur harfen be-harf
 Kâmeti serv-i nihâlûñ oldı Sidrû’l-Müntehâ
- 3 ‘Ayn-i zâtu’llâh şifâtuñ ey hayât-ı cân-nümâ
 Senden açıldı velâyet bâbı Hıtmü’l-enbiyâ
- 4 Oldı mihrûñ ‘âşıkâ “Hâzâ şırâṭun müsteķîm”
 Hüsniñe eyler sücûd cümle melâ’ik dâ’imâ
- 5 Çekmede gül-bânını ‘ışkıle dâ’im kâ’inât
 Rûzüşeb dirler şefâ’at yâ Muḥammed Muştafâ
- 6 Oldı münzel âyet-i “Yâ-sîn” belî Maḥbûb-ı ‘ışk
 Nûr-ı vechüñdür ḥurûf ü Sûre Sûre “Ṭâ-Hâ”
- 7 Şem’-i ‘ışkûndan yakubdur cümle ervâḥ çerâğ
 Cümleñüñ ser-tâcı Sensin Serverân-ı enbiyâ
- 8 Güften-i Ḥaḳḳ ḥaḳḳıña “Levlâke levlâk mâ-ḥaleḳ”
 On sekiz biñ ‘âlemiñ cânı vücûduñ Müctebâ
- 9 Mişli-i pür-cürmi redd itme deriñden el-emân
 Kıl heme şâyeste-i raḥmet Rasûl-i Kibriyâ

5 [2-b / 3-a]

NA‘T-İ CENĀB-I HĀZRET-İ FAHR-İ KĀ‘İNĀT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Her dü-‘ālem buldı teşrîf-i vücūduñla hayāt

Kevşer-i la‘lūñ katında eridi kıand ü nebāt

2 Cümle eşyānuñ vücūdı itdi ‘ışkuñdan zuhūr

Cümlenüñ cānı muhakkaqq sensin ey pākīze Zāt

[3-a] 3 Bāğ-ı ‘ışkuñda mişāl-i bülbül ü şeydā gibi

Vech-i pākūñ intizārıyla şikest oldı sebāt

4 Feyz-ı lücce-pāyān deryāña dil endāhte kııl

Rūzı Nev-rūz oldı ‘uşşākuñ şebi Kıadr ü Berāt

5 Mişli’nüñ haddin tecāvüz itdiği cürmü haṭā

Kııl şefā‘at yā Muḥammed gönlümüz bulsun hayāt

6 [4-a]

DİGER NA‘T-İ BE-CENĀB-I MEFĤAR-İ MEVCŪDĀT

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Müznibüm eyle şefā‘at yā Rasūla’llāh amān

Kııl kerem eyle ‘ināyet yā Rasūla’llāh amān

2 Suçlıya meşhūr şefā‘at cürm-i bī-ḥadd ‘ācizüm

Hāme-i defter-şekāvet yā Rasūla’llāh amān

- 3 Men ne sâhtem kâle-i ʿışk bu fenâ gül-zârda
Eyledüm müflis-ticâret yâ Rasûla'llâh amân
- 4 ʿÂlem-i emn ü beḳâda yoḳ yerim bî-râybü şek
Eyleyüm bir istirâhat yâ Rasûla'llâh amân
- 5 Olmadum bir dem başîret üzre ḳaldum bî-zîyâ
Ḳaldum emân bî-beşâret yâ Rasûla'llâh amân
- 6 Cürm-i men mîzâne şîgmaz ḥâşılı meydân sentüñ
Mest olub ez-câm-ı ḡaflet yâ Rasûla'llâh amân
- 7 Varmaḡa yoḳ Ḥaḳḳ'a rûyı Mîşli-i bî-pâ vü ser
Sendedür ol demde nuşret yâ Rasûla'llâh amân

7 [4-b]

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 On sekiz biñ ʿâlem içre gevher-i cismüñ zîyâ
Ḥâk-i pâ-yi Ḥazret'üñ “*Nîʿme't-türâb fevḳa'l-ʿalâ*”
- 2 Nür-i vechiñden Senüñ bir şemmedür şems ü ḳamer
Sırrıña maḥrem Ḥadîce Fâḩıma Faḩru'n-nisâ
- 3 Ḳalb-i aʿmâlar ne bilsün “*Kâfü Nün*”uñ sırrını
Dü-cihân nürü Ḥasen Şâh-ı Ḥüseyn-i Kerbelâ

4 Sırr-ı Qurʾān şehri-i ʿilmüñ bâbıdur sâķī “Elest”

Ol ʿAliyyü’l-mürtezâ şânında geldi “Hel etâ”

5 Her kim îmān eyledi şıdķıle oldu kām-yāb

Hem Muhammed Bâķır’uñ rāhında itdi cān fidā

6 Kıadr-i ʿālī nūr-ı vāhiddür dilā İsnā ʿAşer

Nesl-i Aķmed şevķ-ı cāndur ʿaşıķa Zeynü’l-ʿabā

7 İķtidā eyler gürüh-ı ehl-i nācī bī-riyā

Caʿfer-i Şādık çü Kāzım oldu dīnde pīşvā

8 Şevķ-ı rüyı nūr-ı Zātu’llāh kemāl-i bā-kemāl

Evvel ü āķir bulardur heb Taķī Mūsā Rızā

9 Hem Naķī Sulţān-ı Aʿzam ʿAsker-i nesl-i Ğasen

Ol Muhammed Mehdi’dür kim tāc-dār-ı evliyā

10 Sāye-i feyz-ı kemālātında buldı Mişli şevķ

“Mīm’i Ğā-yi Dāl”den ğayrıya itmez ilticā

8 [4-a /4-b]

DER-NAʿT-İ KURRATÜ’L-ʿAYN[EYN] CENĀB-I İMĀM-İ ĞÜSEYN

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Āh āh gönlümde āteşden bināsın yā Ğüseyn

Dīde-i mā- pertev-endāz-ı ziyāsın yā Ğüseyn

2 Ol Şimir Mervān'a la'net şad-hezār olsun müdām
Teşne-leb-i çāk Şehīd-i Kerbelāsın yā Hüseyn

3 Āşīkan senden ümīd eyler Bihiştü Kevşer'i
Sırr-ı Hayder cedd-i pāk-i Muştafā'sın yā Hüseyn

4 Cānısın iki cihānuñ nūr-ı vāhidsin belī
Şāh-ı ıŝķsın penc-i 'Āl-i 'Abāsın yā Hüseyn

5 Ān pelīd hūk har-seri nice saña tīg çekdi ki
Sen bu dīnde reh-nümā-yı pīşvāsın yā Hüseyn

[4-b] 6 Sāl-i nev başdı kıadem artdı derūnum yāresi
Mişli'nüñ dāru'l-emānı ilticāsın yā Hüseyn

9 [5-a /5-b]

DİGER RAZİYA'LLĀHÜ 'ANH[UM]

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Efendüm bā'ış-i ıŝķum Muḥammed Muştafā' dandur
Bütün bu genc-i pinhānum 'Aliyyü'l-Mürtezā' dandur

3 Ḥadīce kevkeb-i bahtum se'ādet necmidür bi'llāh
Ezelden kân-ı kalbüm Fāṭıma Ḥayru'n-nisā' dandur

4 Dem-ā-dem ḥāṭıra geldükce zulum-i bī-nihāyetler
Ki vaķt-i şubḥ fiğānum Ḥasen-i ḥulķ-ı Rızādandur

- 5 İki çeşmüm ciger-hūna garķ olsun ki mātemdür
Sinemde rīş-i pinhānum Hüseyn-i Kerbelā’ dandur
- 6 Dü-‘ālem içre maķşūdum bular pāyında hāk olmaķ
Kulübüm pertevi cem‘iyyet-i Zeynü’l-‘abā’ dandur
- 7 Muħammed Bāķır’ a olsun fidā her dü-cihān vārı
İmāmü Ca‘feri’ş-Şādık bu dīnde reh-nümādandur
- 8“Ki yoķdur Zü’l-feķār ğayrı O kim Şāh-ı velāyetdür”
Dinildi “Lā feten illā ‘Aliyy”e’l-Mürtezā’ dandur
- 9 Ğasen El-‘Asker’üñ mihrine müsteğraķ olunmaz mı?
Muħammed Mehdi de āħir zemān şāhib-livādandur
- 10 Yolunda pāy-māl Mişlī hemīn Ğunkār Munlā’nuñ
[5-b] Bu inşāda ne dürler ķayd olundu ol Ğudā’ dandur

10 [4-b / 5-a]

DİGER NA‘T-İ İŞNĀ ‘AŞER RAŻİYA’LLĀHÜ ‘ANH[UM]

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Muħammed Muştafā Ğayder ‘Alī’dür benüm imānum
Fidādur On iki Şāh’uñ rehinde bī-gümān cānum
- 2 Dü-çeşmüm seyline garķ olsa keştī-i dil-i nā-çīz
Mihir-gird-ābına endāħtem yoķ ğadd ü pāyānum

- 3 Hādīce merdüm-i çeşmān nūri zāhir u bāṭın
Seʿādet tācı başum üzre Zehrā kū-yı amānum
- 4 Hāsen Şāh ıřkına nūşem ki zehri cāna tiryāķdur
Dökülse āh Hüseyn-i Kerbelā içün n’ola ķānum
- 5 ʿAceb Zeynü’l-ʿabānuñ kū-yi hākinde ğubār olsam
Muḥammed Bāķır’ uñ la’l-i zülālī Hızr-ı ḥayvānum
- [5-a] 6 Reh-i ıřķumda mescid Ca’fer-i Şādık olalıdan
O Şāh-ı Mūsa-i Kāzım ğöñül tahtında sultānum
- 7 ʿAlī Mūsā Rızā’ya cān-feşān meczūb-i ıřķum ki
Takī şem’i ziyā-ğüster Nakī sāķī-i devrānum
- 8 Hāsen ser-ʿAskerī māhum dü-ʿālem revnaķ-ı cümle
Ğulām-i Mehdi’yem ḥızmet bulara pertev-i cānum
- 9 N’ola eşķümle mā virsem seḫerde bāğ-ı feyyāzına
Zaḫām-nāk oldılar ehl-i muḥibbān çeşm-i giryānum
- 10 Yazarsam dūd-ı āhumla bu On iki İmāmān’ı
Yanar kilķüm yed’üm üzre tutuşur belki dīvānum
- 11 Menüm iķrār-ı Şemsī ser fidā kılsam ʿaceb midür?
Cenāb-ı Hāzret-i Sultān-ı ıřķdur genc-i pinhānum
- 12 Menüm ʿĀl-i ʿAbā’nuñ hāne-ķāhında seg-i kemter
“Faķırla faķır” idüb devlet bulub feyzinde mihmānum

13 Ne gevher taħrir itdümse divānumda be hey Mişlī
Cenāb-ı Hāzret-i Hūnkār' uñ ihsānı bu evzānum

11 [5-b /6-a]

NA‘T-İ CENĀB-I HĀZRET-İ MEVLĀNĀ KĀDDESA‘LLĀHÜ

SĪRRAHU‘L‘AZĪZ

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Şalāt-i ‘ışkda ezkārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
Gönül bāğında gül-zārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
- 2 Ne derc itdümse evrāk-ı perīşāna ser-ā-ser heb
Heme nazm-ı güher-bārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
- 3 Rızāsı tavkına teslīm-i gerdān eylemişüm bi‘llāh
Dehānum içre güftārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
- 4 İrür rühānıyetinden kulüb-i mürdeye nefħa
Mihir şehründe bāzārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
- 5 Cünün-ı vaħt-i rüsvāyum kitāb-ı ‘ışk Leylām‘dur
Serümde tāc-ı zer-kārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
- 6 Ümīd-vār olmazum ferdāya tārık-i kuyūdātum
Hemīn Sākī-i ebrārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür
- 7 Gözime zerrece gelmez dü-‘ālem cāh-ı ‘ulyāsı
Güzeller içre ser-dārüm Celālū‘d-dīn-i Rūmī‘dür

- 8 “Fağırıla fahr id”eriz dü-cihānda bende-i ışkum
Gönül gencinde dīnārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 9 Der-i hākinde ber-hūr-i seg-i kemter olub bī-şek
Bu kayd-ı dürr-i bisyārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 10 Meşām-ı hātırūm bū-yi meḥabbet eyledi altūn
‘Abīr-i müşg-i Tātār’um Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 11 Nazar kaç ideli gül-zār-ı şūrīden velākin gör
Güşāde verd-i bī-hārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 12 Zemānuñ nev-behārı pāy-dār olmaz geçer bir dem
Ḥaḳīkat sebze-i zārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 13 Dehānum gevher-efşān oldığı benden degül zinhār
Sülūk-ı ışkda ‘ayyārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 14 Şikeste beste taḥrīr eyledüm ‘afv ide ihvānān
Kitābu’llāh ruḥ-sārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 15 Ne mümkin medḥe şıgmaḳ zāt-ı Mevlānā gözüm nūrı
Gönül levḥinde esrārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 16 Ezelden ışk Aña maḫzar vücūdı bāış-i ışkdur
“Elest Bezmi”nde ikrārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr
- 17 Zebānumda vü ḳalbimde olan eş‘ār-ı meknūnlar
İşid tekrār be-tekrārum Celālū’ d-dīn-i Rūmī’ dūr

[6-a] 18 Kabül-i destü dil olmaz olursa güft-i yeg gayrî

Nehâr u leyl efkârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

19 Ne mümkün eylemek taḥşîl-i 'irfân olmasa feyzî

Çerâğ-ı dilde envârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

20 Hemîşe günde biñ renge girüb âlûde olmaqlık

Esen deştümde şarşârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

21 Bu güftârî benüm şanma fûrû-mâye bendesiyüm

Divânümde kalem-kârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

22 Der-i ḥâkinde Mişlî kâse-lîs bir seg-i kemter

Dü-'âlem içre dil-dârum Celâlî'd-dîn-i Rûmî'dür

12 [6-a]

NA'ÛT-İ ḤAZRET-İ ŞEMS-İ MEVLÂNÂ KADDESA'LLÂHÜ SİRRAHÜ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Vücûd-ı 'ıḣkuñ 'âlemde esâsı Şems-i Munlâ'dur

Ezelden ehl-i 'uḣḣâkuñ binâsı Şems-i Munlâ'dur

2 Cihâna sâye şalmıḣ ta ebed bâkî füyüzâtı

Heme pervâne-gânında fidâsı Şems-i Munlâ'dur

3 Vişâl-i zâtına irmeklik için ferḣ olur jâle

Seḣâbuñ nev-behâr üzre bükâsı Şems-i Munlâ'dur

- 4 Be-her rüz kubbe-i hazrāsını gerdün tavāf eyler
Cihāna āftābındā ziyāsı Şems-i Munlā' dur
- 5 Bu devrūñ hāliyen ihyāsı oldı Meşnevīnile
Gürūh-i sālīkānuñ kalb cilāsı Şems-i Munlā' dur
- 6 Mesīhā eyledi her mürde kalbi rūh-ı nuṭkıyle
Dem-ā-dem ehl-i ʿirfānuñ recāsı Şems-i Munlā' dur
- 7 Anuñ bābında hıdmetdür bu raqşa gelmeden devrān
Zemīn ü āsmānında duʿāsı Şems-i Munlā' dur
- 8 Ezel terbiyye görmüşdür der-i hākinde heb ervāh
Nücūm-i evliyānun da edāsı Şems-i Munlā' dur
- 9 Geçüb hestī vü nīstīden heme dünyā vü ʿuqbādan
Hemīn Mişlī-i nā-kāmuñ Hudāsı Şems-i Munlā' dur

13 [6-a / 6-b]

DER-NAṬ-İ HAZRET-İ ŞEMS-İ TEBRİZİ

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Göñül bāğında şad-berg gül-i Hunkār-ı Şems'üm var
“Elestü Rabbüküm”den ta benüm ikrār-ı Şems'üm var
- [6-b] 2 Çı kardum gayr-i taḥrīrī derūnum şafhası içre
Dil-i vīrānemūñ ketbinde pür-esrār-ı Şems'üm var

- 3 Firāk-ı hüznile Ya'qūb olursam rāhat-ı cāndur
Hāḳīkat-ı Mıṣır içre Yusuf-dīdār-ı Şems'üm var
- 4 Uzaḳ ol müdde'ī benden ḥabersizsin mey-i 'ıṣḳdan
Senüñ destüñde āyīne benüm ruḥ-sār-ı Şems'üm var
- 5 Menüm Munlā-yı Rüm'uñ bende-i ednāsı Mişliyā
Dilümde "Lā feten illā 'Alī" güftār-ı Şems'üm var

14 [6-b]

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ḳulübüm ḳaşr-ı bāğında gül-i ḥandān-ı Şemsüm var
Yazılmış levḥ-ı sīnemde benüm Ḳur'ān-ı Şems'üm var
- 2 Hāḳīkat şehrinüñ sulṭānıdır heb bende-i 'uṣṣāḳ
Dü-'ālemde neden ḥavf eyleyim fermān-ı Şems'üm var
- 3 'Anāşır içre Ya'qūb'um bu 'ālem sicn-i miḥnetdür
Bu Mıṣır-ı 'ıṣḳ içinde Yūsuf-ı Ken'ān-ı Şems'üm var
- 4 Tehī-dest şanma Munlā bendesin Mişlī
Reh-i 'ıṣḳ içre destümde ḳavī dāmān-ı Şems'üm var
- 5 Şükürler kū-yı yār üzre bulunduḳ biz ḡubār-āsā
Ne ḡam şimden gerü ey dil der-i āmān-ı Şems'üm var

15 [6-b / 7-a]

DER-NA‘T-İ CENĀB-I HĀZRET-İ SULṬĀN VELED ƘUDDİSE SİRRUH

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Vāriş-i Hunkār-ı a‘zam Hāzret-i Sulṭān Veled
Nefha-i ‘İsā-i Meryem Hāzret-i Sulṭān Veled
- 2 Tācıdur ‘uşşākıyānuñ revnağ-ı şems-i cihān
Sırr-ı “Ev ednā”ya maḥrem Hāzret-i Sulṭān Veled
- 3 Cān fidā itmek yolunda ‘ayn-i farzdur sālīke
‘Işğ-ı bīmārına merhem Hāzret-i Sulṭān Veled
- 4 Mūr-veş pā-māli ol vaz‘ itdigi āyīnine
Şad-Süleymānān’a ḥātem Hāzret-i Sulṭān Veled
- 5 Nehr-i Kevşer’dür kelāmı ‘āşıka āb-ı zülāl
Gül-bün-i Firdevs’e şeb-nem Hāzret-i Sulṭān Veled
- 6 Tütüyā-yı ‘ayn-i ḳudret çeşm-i nā-bīnālara
Münkirāna ḳaldı mübhem Hāzret-i Sulṭān Veled
- 7 Āstān-ı Hāzret-i Sulṭān-ı ‘ışğda Mişliyā
[7-a] Ola dā‘im feyz-ı hem-dem Hāzret-i Sulṭān Veled

16 [7-a / 8-b]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Dü-âlemde vücūd-ı aşıkānuñ cān-ı dil-bersin
Gönüller hāne-ķāhınuñ bütün mihmān-ı dil-bersin
- 2 Kemend-i mihrüñi itdüm miyāne beste ser-medle
Bihışt-i cānumuñ hūrīleri Rızvān-ı dil-bersin
- 3 Hırāmān eyle Tübā-veş haķīķat bāģınuñ servi
Niyāzda sālik-i bülbül gül-i handān-ı dil-bersin
- 4 Zülāl-i la'ı-i fāmuñ Kevşer'i sālik-i dil-âşşān
Hemīşe ma'nada maķşūd olan sübhān-ı dil-bersin
- 5 Cemālūñ Ka'besin itdüm ziyāret ıd-i vaşluñda
Şalāt ile zekātı şavmile ķurbān-ı dil-bersin
- 6 Be-taħķīķ haccu'l-ekber oldıģıma şübhe yer bulmaz
Tırur mihrāb-ı ebrūda nemāz řān-ı dil-bersin
- 7 Nigāhuñ Tūr-i Sīne'mde tecellī eyleyen bī-şek
Didüm Tevrāt-ı ışķ-ı Mūsa-i İmrān-ı dil-bersin
- 8 Düşüb deryā-yı ışķa keştüim ol dem Nūh-ı İbnü'l-vaķt
Dü-çeşmüm seyl olub aķmaķdadur Tūfān-ı dil-bersin
- 9 Demiñdür nefha-i İsā hezār-İsā Aña muħtāc
Nice şad-mürde ķalbüñ gevher-i cān cān-ı dil-bersin

10 Ne yüzden vaşfına meddāh olur hīç bu fürū-māye

Gürūh-ı hāşşiyānuñ maḥzen-i pinhān-ı dil-bersin

11 Bidāyātüñ güşād itsem qabül itmez Ḥavāricler

Kerāmet söylenen dillerde de burhān-ı dil-bersin

12 Uzağa gitmesün şofī saña yeg-secde biñden yī

Fuyūzāt menbaı baḥreyn-i bī-pāyān-ı dil-bersin

13 Nazīrūñ görmemiş ʿayn-i felek bir kān-ı yek-tāsın

Nücüm-i evliyānuñ devre-i gīsvān-ı dil-bersin

14 Nühās-ı qalbe iksīr-i muʿazzam nīm-nigāhuñdur

Felāṭūn'um derūn-i rīşenūñ Loqmān-ı dil-bersin

15 Ḥaṭ-ı ebrūyı zülfüñde hezārān bestedür diller

Muḥibb-i Mevlevī'ye lāyık eyvān-ı dil-bersin

16 Vuḫūf olsa eger ʿārif eger ʿābid Saña zerre

Olur huddām-i cāvīd ışķunuñ ʿummān-ı dil-bersin

17 Sipihr-i āsyāb pertev-endāz-ı cihān rūyuñ

Başiret ehlinūñ her dem-be-dem seyrān-ı dil-bersin

[7-b] 18 Berā-yı zāt-ı ḳaddūñle türāba sūrinür cūlar

Ṭuyūrāt ū ʿAnḳā'nuñ heme efgān-ı dil-bersin

19 Cebīnūñ şemmesi hūrşīdü māhuñ nūr-ı āfāḳa

Uyanuđ kalb-i řāfuñ kındil-i rahřān-ı dil-bersin

20 Çemen şahnında pür-hündur derün-ı lāle şasretle
Gül ü nergis güřāde olmağa fermān-ı dil-bersin

21 Hārābāt rind-i ‘uřřāka atılan seng-i münkirden
Siper olmađlıđa sine Dımeřki-kałkan-ı dil-bersin

22 Ne mümkin sırrına vākıf ola ‘Aklı-ı Me‘āř ehli
Başiretsiz bilür mi zübde-i insān-ı dil-bersin

23 İçenler dest-i kudretten mey-i gül-günü pey-der-pey
Sürerler mest olub zevku demi devrān-ı dil-bersin

24 Cemālün şem‘ine yansun dil-i pervāneler her şeb
Haķıkat meclisinün nür-ı pür-efřān-ı dil-bersin

25 řalāt-i ‘ıřkuñ āgāhı gider mi cāmı‘-i ğayra?
Oquyan Mışhaf-ı ‘ışkı bilür Furķān-ı dil-bersin

26 Hemışe nezd-i hāřřuñda olan ‘uřřāka ‘ışk olsun
Haķıkat şehrinün kāřāne-i meydān-ı dil-bersin

27 Bıraşsun zāhidān ferdāyı taşşıl eylesün ‘ırfān
řıřāt-ı ‘ışkı geçsün şevkıle mızān-ı dil-bersin

28 Bugün nüş eylesün cām-ı řerāb-ı Kevşer’i kıansun
Olub Tāvūs-ı Firdevsı diye destān-ı dil-bersin

- 29 Yapışsun dāmeniñden istivāsın añlasun bilsün
 Uyansun h^āb-ı gāfletden bile imān-ı dil-bersin
- 30 Taleb deş̄tinde Ya'kūb'a dönüb yansın Züleyhā-veş̄
 Akıdsun Nıl-i eş̄küñ mermere ki Ken'ān-ı dil-bersin
- 31 Kaş̄ā'id-gū olur dā'im zebānum 'andelīb-āsā
 Mürüvvet ma'dini dillerde ümmīdān-ı dil-bersin
- 32 Göñül kaş̄rında yok gayri senüñ bir taht-gāhuñdur
 Geçüb hükmeyle tahtuñda dilüñ hāqānı dil-bersin
- 33 Nigāhumda hüveydāsın gāzel-h^ān eyler ednāyı
 Nazar eyle ser-ā-ser nüş̄a-i dīvān-ı dil-bersin
- 34 Huzūr-ı āstāneñde menüm nā-çiz-i pā-der-gil
 Be-cüz-tü çākeri olmaz der-i āmān-ı dil-bersin
- 35 Felek devr eyledi vaş̄lun ş̄erāb-ı zevk-ı rüyuñdan
 Bulunmaz cüz-tü cānā zerrece hicrān-ı dil-bersin
- 36 Hayāt-ı cāvidi buldı senüñ nefhüñle 'İsā-dem
 Kaş̄puñda kul olur ş̄āh ü gedā sulţān-ı dil-bersin
- [8-a] 37 Gürüh-ı sālīkān sāyeñde oldı "Lā yehāf" her vech
 İdüb meydān-ı ış̄kdı tōp-ı ser-çevgān-ı dil-bersin
- 38 Sem-i gaddāra nuţ̄kuñ ya zehirdür ş̄erbet-i nāfi'
 Ş̄ifā mehdinde tıfl-ı sālīkūñ pistān-ı dil-bersin

- 39 Nazar-gāhumda bir pūla deger mi güher ü incü
Derūnum kūh-sārında dūr ü mercān-ı dil-bersin
- 40 Raḥim kıl nāme-i sūz-ı derūnum sīnede kayd it
Ḥaḳīḳat şehrine āmed şüdin ker-vān-ı dil-bersin
- 41 İki ʿālemde ḥuffāz-ı niyāz-ı ʿāşıkānsın sen
Serāy-ı maʿrifet-sāzuñ der ü der-bān-ı dil-bersin
- 42 Gedā-yı bī-mecālüm koyma nāķış rāh-ı ʿışķ üzre
Serāʿir meclisinde hem-dem-i şāyānı dil-bersin
- 43 Degül taʿrīfe ḥācet sāķı-i vaḥdet ʿayān oldı
Yazılmış kilik-i ḳudretle ʿulüvvü'ş-şān-ı dil-bersin
- 44 Şıfātuñ ʿālem-i maʿnāda vū zāhirde burhāndur
Ḥuzūr-ı Ḥaḳķ' da ādāb ü rüsüm erkān-ı dil-bersin
- 45 Be-cüz'-i ḳudretüm olsa olurđum ṯalibe vaşşāf
Pesend olmuş cemāl-i ḥüsn ü ʿālīşān-ı dil-bersin
- 46 Bilinmez gizli bir kenz-i Ḥudāsın ʿayn-i aʿmāya
Libās-ı şāhid-i maʿnā olub dāmān-ı dil-bersin
- 47 Cemālūñ niʿmet-i maʿnā gıdā-yı rūḥ-ı ʿāşıkđur
Ne iḥsānsın nişīn-i ḥalvetüñ erzān-ı dil-bersin
- 48 Yedi ḳat āsmānuñ zīneti şemʿ-i cemālūñle

Tarīk-ı ışk-ı Mevlānā'daki cevln-ı dil-bersin

49 Leb-i ya'kūtuñ 'uŝŝākāna baħŝ-i cān ider dā'im
Meger Hızr'ıñ hayāt-ı çeşme-i hayvān-ı dil-bersin

50 Yeŝil kaftān-ı ma'nāya bürünmüş 'ārifān-ı ışk
Bezenmiş ŝaħn-ı diller ire pür-'ünvān-ı dil-bersin

51 Haı-ı hālūñden almıŝ nuta-i nergis boyun bükmiş
şararmış sünbül ü rayħān dil-i ŝādān-ı dil-bersin

52 Benefŝe bāğ-ı üŝkūfi kuŝanmış intizāruñla
Murādı pūs-i pāy itmek imiŝ ŝāyān-ı dil-bersin

53 Muħibb-i Hānedānuñ tācısın serde şeh-i nāzum
'Alī-meŝreb olan ŝādıklarūñ Selmān-ı dil-bersin

54 Kādūñ Tūbā-yı bī-hemtā miyānuñ gül-bün-i a'zam
İrem-gül-zārı ire bī-naẓır resān-ı dil-bersin

55 Geer her mülke aħkāmuñ dur olmaz nuk-ı manzūmuñ
Ezelden Ğavŝ ü Atābuñ reh-i yārān-ı dil-bersin

[8-b] 56 Ne ki var feyziñe muħtāc hayāt-ı cāvidānīsın
Cenāb-ı Kibriyā'nuñ şöhreti hem ŝān-ı dil-bersin

57 Derūnuñ Zāt-ı Mevlānā-yı Rūm ŝandūkasıdur ki
Cenāb-ı Hāzet-i şemsü'l-Hāğ'ıñ aħrān-ı dil-bersin

- 58 Senüñ nezdüñde şöhet eylemek küstâhdur ‘uşşâka
Veliler haymesi içre sühan-dânân-ı dil-bersin
- 59 Faķire bendelik devlet-sitâniñdâ nehâr u leyl
Vücüd iķlîminiñ ser-tâ-be-ser sulţân-ı dil-bersin
- 60 Cihâna mâlik olmaķdan edâ-yı hızm̄etüñ devlet
Dil-i ‘uşşâķı ta‘mîr olmuşın iskân-ı dil-bersin
- 61 Senüñ huddâmiñum şâhid tut arz u âsmân heb
Bilürsin ‘ahd ü mîşâķ olan peymân-ı dil-bersin
- 62 Hârîş oldum bu günler mihrü ‘ışķuñda nihâyet yok
Tuzâĝ-ı gülden ķurtarmaĝa Hâssân-ı dil-bersin
- 63 Göñüller ķaşrı bî-ücret senüñçün hâzır âmâde
Girüb seyr eyle etrâfı ķadîm-şâhân-ı dil-bersin
- 64 Tıyür-ı maţlabımuñ lânesi zülf-i siyâhuñdur
Anı per-vâze şeh-per ķılmaĝa dendân-ı dil-bersin
- 65 Sitânuñ taşıdur Ka‘bem gerek şürî gerek ma‘nî
Anuñ mihrâbı etrâfındaki şem‘-dân-ı dil-bersin
- 66 Kâbül-i bende-i hâşşuñ degülse Mişli-i nâ-kâm
Kerem ķıl eyleme me‘yûs anuñ cânân-ı dil-bersin

17 [8-b / 9-b]

DİGER

Mefā'iliin Mefā'iliin Mefā'iliin Mefā'iliin

- 1 Muḥīṭ-ı baḥr-i feyzuñla sözüüm gevher-feşān oldı
Göñül bâğı güşād oldı bihiştü gül-sitān oldı
- 2 K̄uşatmış b̄u-yı elṭāfuñ ser-ā-ser ḥayret-efzādur
Nazar-gāh-ı nigār olmış açılmış erguvān oldı
- 3 Derūna lāle dāğ urmuş idelden vaşlıñı izkār
Meşāmm-ı ḥaṭar-ı gonce ‘abīr-i pür-feşān oldı
- 4 Seḥābuñ jālesi bir dürr-i yek-tā nīm-nigāhından
Nihālū yāsemen şarmaş tolaş bir nerd-bān oldı
- 5 Seḥerde oldı bülbüller münādī feyz-ı iḥsāna
Bütün zümrüte mensüb kūh u deşti büstān oldı
- 6 “Nefeḥnā” nefḥasın güş itdi ‘āşıklar olub ser-mest
Derinde her biri bir gevher bir baḥr-i kān oldı
- [9-a] 7 Gümānsız naqd-i Mevlānā-yı Rūmī’sin sen ey sākī
Nazar ehline ebrū-yı siyāhuñ müste‘ān oldı
- 8 Nazīrūñ görmemiş ‘ayn-ı felek ḥaylī zemānlardur
Dudāğ-ı Kevşer’uñ bir cüz’i ‘ömr-i cāvidān oldı

- 9 Cebīnüñ nūrına ğarķ oldu hūrşīd-i zemān-revi
Göñüller āftābıdur cemālūñ rāygān oldu
- 10 Ne zībādur gül-endāmuñ ne şun^c-ı Zāt-ı Bārīsin
Senüñ ıışķuñla ıışşāķuñ işi āh ü figān oldu
- 11 Dehānuñ yār-i bī-dermānlara biñ başş-ı cān eyler
Anı nüş eyleyen Hızr-ı nihān rūḥ-ı revān oldu
- 12 Hümā-yı hüsnuñe ıışık degül de mürġ-ı dil ya ne?
Müjenler her biri gitdükce bir bir Ḷahramān oldu
- 13 Hemīn meddāḥıñum zikrüm ııbādātum ḥayālūñdür
Nigeh-bānum ḳaşā'idler divānum içre şān oldu
- 14 Ḷadīm olmaķlıġa ḥācet degül sālikle ḥalvetde
Hemīn bād-ı şabā taķsīm-i feyza kār-bān oldu
- 15 Gürūh-ı teşne-leb ḳalmışlara şun Kevşer-i la'lüñ
Şafā kisb eylesün dā'im füyūzuñ armaġān oldu
- 16 Zebūn-i ḥāk-sār olmuş gelenler āstāneñde
Nigāh-ı Ḷahramān'ıñ düşdi Rüstem Hüsrevān oldu
- 17 Ḷayāl-i naķş-ı ruḥsāruñ hüveydā pīş-i çeşmümde
Bu nazm-ı düzlarum cānāna rāh-ı kehkeşān oldu
- 18 Olanlar rāh-ı ıışķunda Hūdā'nuñ gencine mālik

İdüb tārān-i miḥnet mülket-i mesrūra ḥān oldı

19 Vişāl-i bezm-i envāruñ olaldan ey perī-çehre

Dile mühr-i Muḥammed Zü'l-feḫār-ı Şeh nişān oldı

20 Yedümde kilküm evşāfa degül ḳādir yazam şebrüz

Me'ārif ehline bir nebze nazmumdan feşān oldı

21 Nişīn-i pōst-ı Mevlānā olaldan sāḳi'-ī devrān

Gürüh-ı ehl-i ıışḳa ol sebep ḥükmüñ revān oldı

22 Degüldür şad baña bu feyż-ı in'āmuñ dil-ārāmum

Ḳulüb-i naḳd-i ıuşşāḳa bu luḫfuñ dāstān oldı

23 Heme derc itdigüm bu dürr-i meknūnlar kimüñdür heb?

Küyuñda ferş-i rüy itmek baña ma'nāda cān oldı

24 Süḥan-sāz eyledi dāğ-ı meḥabbet bāğ-ı ıışḳuñda

Hemīşe tūḫ-i gūyā olub sükker-dehān oldı

25 Menüm Mecnūn-i devrān gönümüñ Leylāsı mihrüñdür

Sinemde gizledüm mihrüñ sözüñ şāḫib-dilān oldı

[9-b] 26 Şu'urum olalı ḡāret liyāḳat ḳalmadı tende

Bu cismüm köhne-şāl oldı demüm āḫir zemān oldı

27 Şafālar sürmede her ıāşıḳ-ı şeydā ki bezmiñde

Baña da sāğar-ı ḫasret düşüb raḫl-ı girān oldı

28 Temennīsi derūnum dā'imā sensin ser-efrāzum

Ki her bir beytüm ihvāna reṣād üzre ‘ayān oldu

29 İṣidsün nuṭkumı taḳlīd ile dervīṣ olan ğāfil
Cenāb-ı Şems-i Munlā ŧanmasın gözden nihān oldu

30 Hīlāf-i Şer‘ile ḥalkı tuzaġa tutmasun ol ḥar
Kelāmından olur ma‘lūm beytinden ‘ayān oldu

31 Girelden bāġ-ı ‘ıṣṣa ‘andelīb ki “Lā yeḥāf” oldum
Kemāle irdirüb dil-ber dūr-i ‘aḳlum yamān oldu

32 İdüb her zerreden irṣād be-cüz‘i himmet-i pīrān
Dil-i nālānıma zīb-i ferīñle keḥkeṣān oldu

33 Ne gevher taḥṣil itdümse hemīṣe Ḥazretüñdendür
Şükür her dem ‘ināyāt-ı Ḥudā rüzüṣebān oldu

34 Dü-ebrülardur ‘uṣṣāḳuñ seḥerde fikr ü ezkārı
Şaḣuñ her müyü erbāb-ı ḳulūbe ḥānmān oldu

35 İrenler sırrıñı la‘l-i dehānuñ özge ḥayretde
Şerāb-ı bāḳı‘i buldı teni bir tāze cān oldu

36 Firāḳuñ āġusu dil-ber ser-i baġrum kebāb itdi
Gözümden olduġından dūr iki çeṣme revān oldu

37 N’ola yansam cemālūñ ŧem‘ine her ŧebde bezmiñde
Fitil alduḳda dil sūz-i meḥabbet müste‘ān oldu

38 Huzūruñda tururlar muntezır ‘uşşāk şāff olmış

İki ebrūlaruñ mihrāb-ı ıışk-ı Kudsiyān oldu

39 Dudağun Kevser’üñ nüş itdürüb ehl-i ĥarābāta

Kimi Ĥāmüş şıfatlıdur bu Mişlī şā‘irān oldu

18 [22-a / 23-a]

RAMEZÂNİYYE

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılı

- 1 Şād-mān itdi dil-i zārı hilāl-i Ramezān
Ġarq-ı nūr oldı tūlū'ında bu şeb kevn ü mekân
- 2 Eyleyüb zātını işbāt şeş-şenbih gicesi
[22-b] Şandılar nefha-i İsrāfīl o dem oldı 'ayān
- 3 Zeyn olub arz u semā şu'le-i teşrīf ile
Buldı şıbyān-ı zemān cümle ħalāyık yeñi cān
- 4 Cān ile oldı meserretle şeref-yāb cümle
Kālmadı şükrün edā itmedük hīç nükte-verān
- 5 Tāb ü fer virdi heme ehl-i dilānuñ tenine
Giyünüb cām-ı şıyām māh-ı mübārek Ramezān
- 6 Şehr-i iqlīm-i Mışır'da Ḥaseneyn Ravzası'na
Toldı ferdāsı günü şāf-be-şāf mes'ele-ħ^ān
- 7 Ehl-i tevḥīde gelüb feyz-ı dil-ārām-ı nihān
Gāh 'ışkı geh ḥüzni geh dinler idi Kūrān
- 8 Yana pervāne gönül kındil-i raḥşān yerine
Belki düşmez idi şükrāne bu naqđine-i cān

- 9 Bu maḳām-ı Ḥaseneyn Kaʿbe-i ṣānī ne gümān
Cemʿ-i ervāḥ-ı ḳuds baḥş olur hem rūḥ-ı revān
- 10 Cümlesinden birisi olmada yemm-i feyzına ğarḳ
İtmede ʿıṣḳ-ı Ḥudā beyt-i dilümde cereyān
- 11 Çok çalıřdum ki ḳařāʿid-gū olam evvelde
Ḥāşılı oldu müyesser o maḳām içre zebān
- [23-a] 12 Revnaḳ-ı ʿıṣḳ virüb baḥş-i şafā rūḥa ḥayāt
Yerlere geçdi vücūdı yine fıṣḳu hezeyān
- 13 İrişüb dīde-i Yaʿḳūbı'na pīrāhen-i Yūsuf
Rūşen-i dīde olub oldu ḥacīl muʿtekiyān
- 14 Tıtdı āfāḳı zıyāsı ne zulüm ḳaldı ne dūd
Birtaḳım ehl-i zalāl gönline düşdi ḥalecān
- 15 Ḳapanub ʿayn-ı ʿadū oldu güşād çeşm-i derūn
Serpilüb rahmet-i Ḥaḳḳ nūrına ḫalmaḳda cihān
- 16 Ser-te-ser ḳındīl-i raḥşānla menārān ḫonanub
Eyledi şaʿşaʿası ārz u semāda lemeʿān
- 17 Yoĝıken ḥabbe-i ber-vāḥidesi pek çoĝınuñ
Ḥāne-i ehl-i faḳīre bereket ḫoldı hemān
- 18 Rūḥ-ı Munlā'dan irür Mişlī'ye bu nazm-ı laḫīf
ʿAvn-i Ḥaḳḳ irdire her sālīki maḳşūda hemān

19 Merhabā on bir ayıñ serveri ey mäh-ı şıyām

Oldı cārī dil-i ʿuşşāğda bu feyz-ı revān

19 [10-a / 11-a]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

[9-b] 1 Şundı cām-ı ʿıŝkı sākī eyledi her bār mest

Şanma bir ben olmuşum mest günbed ü devvār mest

2 Bezm-i ʿırfāna ʿādem baş cān u dilden eyle gūş

Nāy ü nāy-zen sırr-ı Hāğğ-rā Hāyder-i Kerrār mest

3 Def ʿūdüm-i sīnesin dögmeklige bāʿiğ müdām

Güfte-i hūbān-ı maʿnā ʿırra-i ʿırrār mest

4 Çeng ü ʿānūn ʿūd u ʿānbūr hem dağī sīne kemān

Nāle-sāz olmağ rebābuñ dīde-i hūmmār mest

5 Mest geldi ʿıhura kāʿinātuñ cümlesi

Sākı-i şahbā-yı vağdet sāğar-ı ser-şār mest

6 Cümle bir meyden olub mest şanma farğ it ʿārifi

ʿĀşğānı itdi cümle cezbe-i dīdār mest

[10-b] 7 Kimi oldı küfrile kimi imān-ı ezeli

Ārzū-yı şöhret ile oldı kimi vār mest

8 Kimisi pōstu külāhla kimi oldı ehl-i hāl

Eyleyüb seyr ü temāşā şunʿ-ı Hāğğ'ı yār mest

- 9 Kimi k̄āl ü k̄āl ile kimi bulub zevk-ı derün
Kimisi manşüb-ı cāh salṭanat-ı bed-kār mest
- 10 Kimi pervāz eyleyüb ʿulviye kimi süfliyet
Bāğ-bān u pās-bān u bülbül-i gül-zār mest
- 11 Söyledi kimi “Ene’l-Ḥaqq” rāh-ı ʿışkda ser virüb
“Lā Yehāf”uñ itdigi rüz-i ezel ikrār mest
- 12 Kimi engürdan kimi şahbā-yı vaḥdetle müdām
ʿışk mest ü yār mest ü münkir ü agyār mest
- 13 Nāzil-i Qurʾān u İncil ü Zebūr Tivrāt hem
Defter-i ʿuşşākiyāna kayd olan güftār mest
- 14 Nüh-felek Beyt-i Ḥaqqat ʿarz olan ḥüsn ü cemāl
Ḥ^āce vü müfti vü zāhid rāhibü zünnār mest
- 15 Hem-nevā-yı sāziken devr-i şifāt-ı Zü’l-Celāl
Maʿdinü eşcāru ṭayrān şayd iden ṭayyār mest
- 16 Ḥatem-i gül-gün ʿaraḳ pīr-i muğān-ı mey-kede
Ḳalb-i ʿārif çeşm-i dil-ber Kaʿbe-i esrār mest
- 17 Hem ʿaşā vü Mūsa-i muʿciz ü Firʿavn-i saḳīm
Ḳuvvet-i Peygām-berānū sihr ü seḥḥār mest
- 18 ʿİsa vü Yaʿkūbu Yūsuf Hüdü Yaḥyā vü Şuʿayb
Ādem-i müstağraḳ-ı baḥr-i Eḥad reh-yār mest

- 19 Hem H̄alīl-i Āzer İsmāʿīl-i ҡurbān-ı H̄akk
Hem-nüzül ü Cebraʿīl ü Aḥmed-i Muḥtār mest
- 20 Şemsü Sulṭān-ı Veled Zerküb Şadru'd-dīn Seyid
H̄āne-i ervāḥ-ı Ƙudsī sākin-i H̄unkār mest
- 21 Rāh-ı Feyyāz sülük kân-ı üsturlāb-ı ʿıṣṣ
Merkez-i sırr-ı ḥaḳīḳat nokṭa-i pergār mest
- 22 Māh u mihrü sāl ü şehrü ḥāk ü ābu dūdu bād
Heft-deryā āsmānū kevkeb-i seyyār mest
- 23 Nūru zulmet hemi baṣṭu ƙabz derūnu derd-mend
Āb-ı H̄ızrī vü Sikender çeşme-i pıñār mest
- 24 H̄āb-gāhu ḥāne mest rāḥat ü ğam miḥnet elem
Pisterü bālīnū cāme ḥāb mest bī-dār mest
- [11-a] 25 Nağme-i cān-süz-ı Mişlī şoḥbet-i rūḥ u revān
Şubḥ mest tārikü ḥāk-i āstān-ı yār mest

20 [11-a / 11-b]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sāḳıyā ʿaṭş-ı dil oldum olalı bağrum kebāb
İftirāḳuñla hemişe eşk-i çeşmümdür gül-āb

- 2 Sākıyā yetmez mi ki ferdāya endāht itdigin
Olalı maḥmūr-ı iḥsān ü kerem ḥālüm ḥarāb
- 3 Sākıyā peymāne-i hicrāna ḳandum rūzuşeb
İntisāb-ı dil saña ğayra ider mi intisāb?
- 4 Sākıyā gül-gün laʿlün ḳaṭresinden baḥş ḳıl
Bir gedā-yı ḥāk-sāruñdur senün ʿālī-cenāb
- 5 Sākıyā efsāneyi ʿarz eyleme rindāneye
Ḥasret-efzā dürd-keşānuz dem-be-dem itme ʿitāb
- 6 Sākıyā āzād ḳabül itmez ğulāmım ḥāşılı
İmtihāndan çekmezüm el ḳıl niyāzum müstecāb
- 7 Sākıyā ḥāk-i derüñdür Kaʿbe-i taḥḳīḳ baña
Ğayrı ḳapuya beni sevḳ eyleyüb itme ʿazāb
- 8 Sākıyā ger-çi tehī-destüm mezem yokdur hemīn
Bizleri de böyle ḥōş gör rū-yı luṭfuñ bī-ḥisāb
- 9 Sākıyā berg-i hazāna ḳoydı cismüm infişāl
Yağdır inʿām-ı Nisānuñ ey şeh-i devlet-meʿāb
- 10 Sākıyā şun bāle-i pür-neşʿe olsun ʿaşıḳān
Ketm ḳılmaḳlık neden kimden idersin ictināb?
- 11 Sākıyā ḥandān olsun gül-şen-i bāğ-ı ğöñül
Fer vire āfāḳa ruḥsarı şafālı āf-tāb

- 12 Sākıyā bād-ı şabā-veş pāy-māl itmek nedir?
İntizār-ı bārı çekmeklik bırakmaz tende táb
- 13 Sākıyā vākıf iken üftāde-gānuñ hālete
İtmeyüb izhār-ı luţfuñ çerh eyler inqılāb
- 14 Sākıyā tiryāk-i maḥmūr-ı ʿuyūnuñ ʿatf kı
Şemʿa-i ümmīdi yandur her leyilde rū-yı táb
- 15 Sākıyā nīm-sāgar-ı ikrāma mazhar olmadum
Hāşılı hayretde kaldum ey ḥaḳıḳī māh-táb
- 16 Sākıyā dil-beste-i zencīr-i ʿışķum tā ezel
Girmez oldu gice gündüz dīde-i bī-māra ḥ^āb
- [11-b] 17 Sākıyā medhūş-ı cāvīd eyle her leyl ü nehār
Tāliʿ-ı nā-pāye-dārum ḳaplasun hem-çü şehāb
- 18 Sākıyā sūz u fiğānum n'ola teʿsīr eylese
Hem-nişīn oldum elemle ḥūn-ı bağrumdur şerāb
- 19 Sākıyā tedbīr-i ʿaḳl u ihtiyārum zerre yok
Nūrı gitdi çeşmimūñ oldu heme her-cā serāb
- 20 Sākıyā çerh-ı ḳazāya düşdi baht-i ʿācizī
Gördigūñ ābād ḳalbim neyledi berķ-ı şihāb
- 21 Sākıyā yandurdu sūz-i ḥasret-i şahbā-yı ʿışķ
Āḫiri kūtāh-dest itdi sipihr-i āsyāb

22 Sāḳıyā vaşluñ meyinden dūr ider dā'im beni
Zehr-i istiğnāsına ƣandurdı ƣande müşg-nāb

23 Sāḳıyā kār itdi cāna teşnelik āh āh āh
Merdüm-i çeşmüm yüzer hem-çü semek eşk-seyl-āb

24 Sāḳıyā ƣurtar belā-yı vāle-i nā-refteden
Şun hemīn peymāne'i eyle yine ba'd-ez ıƣāb

25 Sāḳıyā hem ayrılık “Hubb-i vaṭan” zūlm-i felek
Mürğ-ı gōñlüm lānesin itdi ƣarāb-ender-ƣarāb

26 Sāḳıyā bu ibtilānuñ intihāsı yoƣ mıdur?
Var mı ıuƣbāda ıaceb bundan eşed derdü ıazāb?

27 Sāḳıyā emr eyle tūr-i ğamze-i cellādıña
Belki āḣır olurum bir kūze-i cāmu ƣarāb

28 Sāḳıyā ğamla güzār eyler demü eyyāmımız
Bir yolu olmaz mı teklīf-i badıyile ƣıṭāb?

29 Sāḳıyā sekrān-ı hicrān olmada yek-tā olub
Böyle mi erkānü vaż'-ı ıādetüñ eyle cevāb

30 Sāḳıyā gel merḣamet-sāz ol be-cüz'ī mey bisyār
Hālūme ƣandān ola lāyıƣ mı böyle şeyḣ şebāb

31 Sāḳıyā ƣaldı tehī heb kūze-i ƣalb-i ḣazīn
ƣalmamışdur nem daḣī virür şadāyı şān rebāb

32 Sāḳıyā nuṭḳ eyle istiḍād-ı ııŝḳ yoḳsa eger
 Ḳaṭṭ-ı kŭy it bī-zevāl-i āftāb-i kām-yāb

33 Kesmez ūmmīdin sitānıñda senüñ Mişlī-gedā
 ʿAndelīb-āsā nevāsın taḫrir eyler bāb bāb

21 [12-b / 15-b]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Gül-şen içre Rāst geldüm bir Rehāvī dil-bere
 Sāz-kār itdi fiḡānum geçdi naḡmem mermere

2 Ḥ^āb-ı rāḫat mı virür Sŭz-i dil-ārā ʿāŝıḳa
 Aldırub Rāst-i Cedīd’i Penc-gehde ezbere

[13-a] 3 Ḥasretüñle ḳoydı Nıkrız’e Nihāvend’e gidüb
 Nev-eşerdür Sŭz-nāk’im teşneyim nāzŭk-tere

4 ııŝvesi ḡāyet pesendīde-kerem büziürg cevān
 Gezdi Māhūr ile baḫr-i vaḫdeti ser-tā-sere

5 Bulmasun Zāvīl bu neŝʿe ŝevḳ-ı dil olsun füzŭn
 Vech-i pāküñ fer virür hürŝīd-i tāb-ı güstere

6 Nev-zuhūr ūftādenüñ feryādıdur tarz-ı nüvīŝt
 Bir hedāyā-yı Ḥicāz-kār baḫŝ ḳıldı çākere

7 Pāy-māl-i Çār-gāhum eylerüm taʿzīm hemīn
 Gördüm inŝāʿ-ı gönŭlde taḫrir itdüm deftere

- 8 Seyr idüb ‘Uşşāk içinde oldı gāhī bir Şabā
Vaşlına oldum münādī çıkdum āhır minbere
- 9 Huṭbe-i ‘ışkı Bayātī üzre āvāz eyledüm
İşfehān rāhında nālem çıkdı bürc-i aḥtere
- 10 İşfehānuñ da qarārı virmedi ruḥşat baña
Düşdi encām-ı Hicāz’uñ mihri ḳalb-i kemtere
- 11 Mevsim-i eyyām-ı şayf içre Humāyün’lar giyüb
Reh-revān olduḳ Nişābūr’dan Nişābürek nere?
- 12 Ney Nevā-yı āhımı tıtdı bu şeb sākī yetiş
[13-b] Tiz Sultān-ı ‘Irākī eyle ḥāzır sāgar
- 13 Tıtt Hüseyn’uñ mātemin çek nefsiñe muḥkem Hişār
Gel ‘Acem’le seng-i la‘net ur Yezīdī leşkere
- 14 Gül-‘izārı gonce-i Zehrā vü nūr-ı Aḥmedī
Virmedi bir ḳatre ābı şındı destin ḥancere
- 15 Būse’sin Gerdāniye olmışdı Faḥr-i dü-cihān
Re’sden itdi dü-pāre la‘net ol Şemr-i ḥara
- 16 Başladı ḥāmem ‘Arazbār-ı teşavvuf yazmağa
La‘net olsun hem Pelīd’e tā varınca maḥşere
- 17 Tāhır it ḳalbün sipihriñ baḳma devrin naḥsine
Gıtdi o Şeh-nāz bihişte āfrīn bāl ü pere

- 18 Nağmeler ile Bayātī ‘Arabān’da mürğ-ı dil
Cān gibi olsun hemīşe Mihr’ūñ İbn-i Ḥayder’e
- 19 Kıl Muḥayyer nazmını ey ḥāme ‘ışk olsun saña
Hem šalāt ile selām it Ḥazret-i Peygam-ber’e
- 20 Çıksun āvāzum reh-i ‘ışk üzere bürc-i Sünbüle
Eskidür nağmāt-i bülbül Püselik diz gevhere
- 21 Ey Şabā gül-şende söyle Püselik’den bir ğazel
Kıl karar rāh-ı Ḥicāz’ı Püselik’de bir yere
- [14-a] 22 Kilk-i āhum şubḥa dek oldı Nevāyī-Püselik
Bağmadan dā’im ḥayāle döndi çeşmüm ejdere
- 23 Gir Ḥişār’a Püselik’le gör ḥaḳīḳat şehrin
Şalınub bāğ-ı feyizde nisbet olsun ‘ar‘ara
- 24 Ger ‘Acem’le hem-nefes olduñ ise her vechile
Añla rāzın ‘Arabān’dan Püselik’ler āvere
- 25 Sen ‘Arazbār-Püselikde eyle esrāruñ nihān
Ta ola Gerdāniye zāhir vire bir mādere
- 26 Keşreti vardur hevānuñ çıkmasun Māhūr bu şeb
Püselik’ler ğarḳ olur söyle o şem‘-i ḥāvere
- 27 Geldi Ṭāhir-Püselik pāk oldı kū-yi dil-rubā
Der-be-der gezerdi Şeh-nāz-Püselik batdum tere

- 28 Çıkdı Evc'e bî-mehâbâ şad-şadâ-yı Püselik
Sâ'ir ile girdi Muḥayyer-Püselik Sünbül-i tere
- 29 Kâl'a-i nağmât âldı gördiler heb nâ-gehân
Püselik buldı hıtâm virdi cihânı Enver'e
- 30 Kıl Şabâ'yı zemzeme 'âşıqlara virsün ḥayât
Nüş idüb şahbâ-yı rüyuñ döne verd-i aḥmere
- 31 Ney Nevâyî āhuma Kürdile hem-râz oldılar
[14-b] 'Arz kıldum Süz u āhum mâlik-i fermân-bere
- 32 Heb 'Acem-iqlîmi üzre çekdi esbin gördiler
Biz sürüb zevk-ı tarablar gitdi miḥnet şarşara
- 33 Gitdi gördiler Muḥayyer'den çıkardıḳ cümlesin
'İd-i vaşluñda Segâh'uñ yandum Allâh Ekber'e
- 34 'Işk-ı pâki müste'âr olmaz baña mâldür ezel
Kadd-i câna baḡlı Hüzẓâm-ı meḥabbet Dâver'e
- 35 Söyledür dâ'im 'Arazbâr nuṭṭ eyle üftâdesin
Mâye-i Mihr'i gönülde ḳaynadub döndüm zere
- 36 Nazm-ı Mârünâk-nümâdur hem olub rûḥa ḡidâ
Tütüye sükker baḡışlar dil virelden reh-bere
- 37 Besteyüm zencîr-i zülfüñde Şıfâhân-dil-ber'tün
Bâṭınım püşide kıldı ḳoydı rengi şuvere

- 38 Bağladum Hüzzām-ı Sultānī miyāne ‘ahd ile
 Karcıgār’dan girdi dil bī-vehm ü pākile bir yere
- 39 Meclis-i ehl-i dilānda buldum āhır devleti
 Nūş idüb Şāf-ı ‘Irākī mest olub ser-tā-sere
- 40 Olmuşum beste-nigār çekmem ‘Irāk’ dan destümi
 Kıpılır elbet beşer ol dīde-i efsün-gere
- [15-a] 41 Rāhatü’l-Ervāh olmaz mı vişāl-i ‘āşıka
 Vech-i dil-keş-hāverān endāht kıldı pistere
- 42 Olmadı pūşīde evvel hāl-i dil ‘ālem buya
 Çıkdı heb Evc’e figānum halk itdi mashara
- 43 Evc-ārādur heme Hüsni-füzün-ı ‘ışk ider
 Neyleyüm kılmaz Feraḥ-nāk düşürür derd-i sere
- 44 Ger-çi kim Şevk-ı Cedīd’dür vaşlı ammā āh āh
 Söylesem fehm eylemezsin girmedin bu çenbere
- 45 Kaddümi döndürdi pāye-bār-ı Hüzzām-ı Cedīd
 İvdürüb āhır serimi bir mu‘azzam şeş-pere
- 46 Püseliklerden ‘Aşīrān’dur dil-i ‘arifleri
 Girmez her kalb-i şadef bī-dür o nehr-i Kevser’e
- 47 Bir muḥibbān-ı Hüseyinī’yi ‘Aşīr’dı fenn ile
 Heb pesend itdi ‘Acem Mülki’nde bu cān-pervere

- 48 Dā'imā bāğ-ı fuyūzda eyleyüb Şevk-ı tarab
Eylerüm maḥfî nazar heb çeşm-i fettān dil-bere
- 49 Şevk-efzā'dur cemāli gül-şen-i deryā-dile
Şevk-āversin saña gel baq perî-i peykere
- 50 Bezmini itmiş Nühüft ağıyardan itmez güşād
[15-b] Süz-i dil tām bulmaduḡca kimse qoymaz kişvere
- 51 Ba'd-ezîn Feraḡ-fezād[ur] evveli mātem-henüz
Tatmaduḡca zehrin evvel şunma destiñ sükkere
- 52 Şet-^cArābān'da temāma yüz tutar bu güft ü gū
Şirrimüz tarz-ı cedīd düşdi gene Baḡr ü bere
- 53 Eyle Sulṭānī Yegāh'ı cüst ü cū şām u seḡer
Bulmadan 'ömrüñ hıtāmı Mişli iriş cevhere
- 54 "Alleme'l-Ādeme esmā" sırrı sen de kıl güşād
Vāḡidü Ferd ol yetiş gel gül-şenü nesrīnlere

2.

TA'RÎHLER

[EBCED HESÂBINA BAĞLI ŞİİRLER]

1 [34-b]

TA'RİH-İ DİVÂN-I 'ACİZ

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Bāde-i sulṭān-ı 'ıŝk-ı nūŝ idüb
Ḥubb-i zātu'llāh'ı tıtdum ihtimām
- 2 Peyk-i ilhām-ı İlāhī'dür sözüüm
Söyleyen dilde digerdür ve's-selām
- 3 'İlm-i ŝūrī dersini bilmem henüz
Ketb-i ma'ñadan alub dersim temām
- 4 Bī-fer ü bī-ḥarf iken göründi 'ışk
Gevher-i yek-tāya mālîk oldı fām
- 5 Söylesün Mişlî bu şeb ta'rîḫini
Hü diyüben buldı dīvānum ḫıtām=**1286**

2 [34-a / 34-b]

TA'RİH-İ MÜLAKĀT

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Nā-gehān meftūn olub bir dil-bere
Vaşl-ı ḫulyāŝıñla oldum nā-tevān
- 2 'ışk-ı evvel bir ḫolay kār añladum
Oldum āḫir bāğ-ı ğamda pās-bān

3 Gördigimde zülfine şayd eyledi

Ḳıble oldu baña ol dem ebruvān

[34-b] 4 Ğamze-i cellādına emr eyleyüb

Bī-meḥābā urdı cāna nā-gehān

5 Ḳahramān olsa düşer mümkin degül

‘İşķına elbette bir āşüb-i cān

6 Pençe-i bāzūsına bir kez gečen

Yok aña bir dem āzād olmaķ ‘inān

7 Zülf-i ḳullābında biñ dil bestedür

Çeşm-i āhū böyle bir āfet-i zemān

8 Eyledi bir fend ile şimdi beni

Burc-ı ‘Aḳreb sâ‘atinde yelḳovān

9 Söyledüm ta‘rīḥ-i nev Mişlī temām

İtdi ṭab‘um yeñiden o dūr-feşān=1282

3.

MUSAMMÂTLAR

**[TERKÎB-İ BENDLER, TERCÎ'-İ BENDLER; MURABBA',
MUHAMMES, TAHMÎS, TAZMÎN, MÜSEDDDES,
MÜSEMMEEN, ŞATRANC, MÜSTEZÂDLAR]**

1 [21-a / 22-a]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Var midur rāh-ı meḥabbetde fidā nev-reste yār
- 2 Pertev-i işbuñla dil aġyār itdüñ kām-kār
- [21-b] 3 Ey dirġ şandum ki mihriñde hemişe üstüvār
- 4 Halk içinde şerm-sār itdüñ beni ey gül-izār
- 5 Terk-i aşık şānuña lāyık görölmezdi nigār
- 6 İnfişālüñden bu dil bir laḫza olmaz ġam-ġüsār
- 7 Tır-i aşık rāst gelür elbette bir ġün bī-şümār
- 8 Bā-ḫuşuş aġyār-ı bed-rüyı siyāhuñdur bu kār
- 9 Saña aşık biñ ise şeydā-yı işķa şad-hezār
- 10 Yazayım sīne-kitābuñda bulunsun der-kenār

- 11 Añladum māhiyyetüñ bir nebzesin ey meh birāz
- 12 Keselim Āydın abāsı olmasun ḫāmem dırāz

- 1 Dil ne mümkin eylesün ālemde bir dem irtikā
- 2 Olmamaķ ḫandāmı kısmetdür ezelden bī-riyā
- 3 Tālī-i ḫürşīdimi itdi sipihri ihtifā
- 4 Kilk-i ḫudret böyle yoķ tır-i ḫazāya intihā
- 5 Her cefā vü cevre itmek lāzım elbet iķtidā
- 6 Fehmiken aḫvāl-i uşşākāñ ḫalbiñden şehā
- 7 Ḫāl-i menfuriyyetiñden ihtirāz düşmez saña
- 8 Her ḫatā-yı aşıkı ayn-ı şavāb bil ḫıl vefā
- 9 Aldanub aġyāra buġz itmek düşer mi şāniña?
- 10 Kisb-i irfān eyleyüb gel āšnā ol bul zıyā

- 11 Böyledür ādāb-i Mevlā-yı Rūmī ol reşād
- 12 Ğoncasın bāğ-ı hāqīkatde timār ol hem güşād

- 1 Lāyık-ı şem^c-i meħabbet mi olur ey ğonce-ter?
- 2 ‘Āşıķu ma‘şūk beyninde bula āğyār şafer
- 3 Mışħaf-ı ħüsni ve bilsün münkirān-ı kūr ü ker
- 4 Ehl-i derdüñ ħalbin işkest itmege eyle ħazer
- 5 Yār-i bī-hem-tā ile leyl ü nehār eyle sefer
- 6 Dil-nevāz ol feyz-ı Mevlānā’ya ğarķ ol ser-te-ser
- 7 Böyledür aħvāl-i ‘ālem nīk ü bed eyler güzer
- 8 Başı üzre her-kesüñ devrān bir ğüne döner
- 9 Devr-i Ādem’den beri ħālā neler olmış neler?

- 10 Pāy-māl ol ħalb-i āgehlerle eyle ülfeti

[22-a] 11 Çāk kıı şüret ħicābın ğoresin ta sīreti

- 1 Cān virüb şāħib-dilāna bul ħayāt-ı cāvidān
- 2 Dü-cihānda hem mu^cın olsun saña hem müste^cān
- 3 Bād-ı ‘ışķla varlığuñ bulsun fenā ey nev-cevān
- 4 İmtihān-ı ğayriden gec eyle nefsüñ imtiħān
- 5 Sa‘y kıı ħurb-i Ĥudā’ya açıla genc-i nihān
- 6 Olasñ çārüb kişi der-ğāh-ı feyz-ı ħāşşıyān
- 7 Mūr-veş rāh-ı erenlerde hemīşe reh-revān
- 8 Ĥātem-i ‘ışķı bulub sen ol Süleymān-ı zemān
- 9 Şāh-bāzum ‘āşıķ-ı şādıķlara budur nişān
- 10 Ķal‘a-i eş‘ārımı fetħ eyleyendür şād-mān

- 11 Eylerüm ta ħaşre dek bu tarzla lāf-ı güzāf
- 12 Sāye-i Munlā-yı Rūmī’de olaldan “Lā Yehāf”

- 1 İtme hāricden tekellüm bulmağ istersen vişāl
 - 2 Eyleme efsāne sözlerle a Mişlī kıl ü kıāl
 - 3 Cüst ü cū it kū-yi yāri eylegil andan suʿāl
 - 4 Söylesün dünyā vü mā-fī-hāda her şāhib-kemāl
 - 5 Her kelāmı itme taḥrīr elverir ol ğayr-i lāl
 - 6 Bāğ-ı dil-dārdan yaña şimdengirü aç per ü bāl
 - 7 Destiñe elbet geçer ammā geçirmiş sinn ü sāl
 - 8 Bu cihānda bulması şadıķ muḥib emr-i muḥāl
 - 9 Taḳviyet vir bulsun artık ülfet-i şūrī zevāl
 - 10 ʿĀlem içre cümle nāsıñ iltifāt-ı mekr ü āl
-
- 11 Ey gönül gel uşlan artık elverir bī-kārlığuñ
 - 12 Geç geçenden vir fenāya elde cümle varlığuñ

2 [15-b / 16-b]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿĀşıkum zāhir ü bāṭın dilde sulṭānum ʿAlī
- 2 Yazarum eşk-i dü-çeşmüm ile dīvānum ʿAlī
- 3 Rīs-i bağrum artdı dermān eyle Loḳmānum ʿAlī
- 4 Mihr-i ʿışkuñ serde tācum şāh-ı ḥübānum ʿAlī
- 5 Eyle imdād çāre-sāzī vü nigeḥ-bānum ʿAlī
- 6 Ḥüsñ ü ʿışkuñ defterān-ı sırr-ı Ḳurʿānum ʿAlī
- 7 Ehl-i ʿışkuñ melceʿ-ı püşt ü penāhum ʿAlī
- 8 Feyz-ı ebnā-yı gönüller ihyāsı cānānum ʿAlī
- 9 Āstānında gedā-yı müstemendānum ʿAlī
- 10 Söz ü güftāra nazār eyle kerem-kānum ʿAlī

1 Dūzah-ı firqatde koyma yandum imānum ‘Alī

2 Kevser’ün sākīsisin kandır beni cānum ‘Alī

1 ‘Afv kıl ‘iṣyānumı sırr-ı velāyet ‘ışkına

2 Feyzıña müsteğrak it nūr-ı risālet ‘ışkına

3 Eyle ihyā kalbi Qur’ān-ı feṣāhat ‘ışkına

4 Zātıña mir’āt olan pākīze mir’āt ‘ışkına

[16-a] 5 Gonce-i ümmīdi handān kıl haqīkat ‘ışkına

6 Zātıña mahşūş olan Şāhum ṣecā‘at ‘ışkına

7 Şubh olunca müstemend ehl-i münācāt ‘ışkına

8 Kerbelā’da rūy-ḥāk olan ṣehādet ‘ışkına

9 Hem Ḥadīce Fāṭıma Maḥmūd-ı mir’āt ‘ışkına

10 “Fakru fahrī”le fahirlenmiş melāmet ‘ışkına

1 Dūzah-ı firqatde koyma yandum imānum ‘Alī

2 Kevser’ün sākīsisin kandır beni cānum ‘Alī

1 Ne harīf ü hem-demüm var āteş-i firqatdeyüm

2 Rūzuşeb bād-ı meḥabbetle füzün hayretdeyüm

3 Bār-ı ğamla kūşe-i hicrānda ‘uzletdeyüm

4 Vuşlat-ı bezm-i nigār olmaqlığa gayretdeyüm

5 Kāsvet-i kalb-i perīşānum ile zahmetdeyüm

6 Ferş olub rū-yı siyāhumla der-i ḥācetdeyüm

7 Ne yarar Allāh’a kārüm var ne ḥūd şan‘atdeyüm

8 Ne olub şābit-ḳadem rāhumda bir ḥızmetdeyüm

9 Ma‘rifet kisb eylemeklikden beri ḥılqatdeyüm

10 Ben de bilmem ḥāşılı bir başkaca ḥāletdeyüm

1 Dūzaḥ-ı firḩatde ḩoyma yandum īmānum ‘Alī

2 Kevşer’üñ sāḩīsīsın ḩandır beni cānum ‘Alī

1 Eyledüm teslīm saña her bir ümūrum ey velī

2 Her dü-‘ālem içre sensin evliyālar ekmeli

3 Bāḡ-ı ‘ıṣḩuñ ḩaḩ ḩaḩıḩatüñ gülbün ü bülbüli

4 ‘Āṣıḩuñ cānu cinānı gül-şeni vü sünbüli

5 Çoḩ şükür oldu bu göñlüm ḩüsn-i ‘ıṣḩuñ mā’ili

6 Her ne varum var ise sendendür[ür] ve’l-ḩāşılı

7 Kāse-līs-i Ehl-i Beytüm ḡayruñ olmam sā’ili

8 Sālikānuñ ḩün senüñle fetḩ olur her müşkilı

9 İḩtidā ider bu seng-i rehde ‘abdiñ kāmili

10 ḩıl dil-i vīrānumı luḩfuñla raḩmet vāşılı

1 Dūzaḥ-ı firḩatde ḩoyma yandum īmānum ‘Alī

2 Kevşer’üñ sāḩīsīsın ḩandır beni cānum ‘Alī

[16-b] 1 Çün senüñ şāniñda geldi Şīr-i Yezdān “Hel etā”

2 Evvel āḩir yār-ı ḡāruñdur Muḩammed Muştafā

3 Reh-nümā-yı ‘āşıḩ u ‘ıṣḩuñ bu dīnde evvelā

4 Müstemendān zıkr iderler Yā ‘Alīyye Murtezā

5 Şehr-i ‘ilmüñ “bāb”ü söylendi “‘Alī ve bābühā”

6 “Lā-feten”dür kilik-i ḩudret menba‘-ı cüdü seḩā

7 Zümre-i dil-teşnelerdendür bu nā-çiz yā resā

8 Eyleme iḩsān-ı bī-pāyānına gel nā-sezā

9 Baḡla zencīr-i cünūna Mişli’i kān-ı ‘aḩā

10 Yandı şabrum maḩşere dek ḩalmasun bu mā-cerā

1 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳoyma yāndum īmānum ʿAlī

2 Kevşertüñ sāk̄sisin ḳandır beni cānum ʿAlī

3 [17-a / 18-a]

TERKĪB-İ BEND

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ser-i ʿāşıḳlara bir tāc-ı ser-efrāz cevānsın

2 Bilemezler dil-i aʿmā seni tūtyā-yı cihānsın

3 Ḳalbimüñ şehrine bi'llāh Süleymān-ı zemānsın

4 Diyemem Yūsuf-ı Kenʿān yüziñe nūr-ı dehānsın

5 Seni Yaʿḳūb olan elbette bilür genc-i pinhānsın

6 Dil-i ʿāşıḳlara hem Kaʿbe vü hem ḥūr-i cinānsın

7 Heme ʿİsā- nefesüñ sālīke cāndur bi'llāhi

[17-b] 8 Lebinüñ Kevşer'i Ḥızr-ı cāvidāndur bi'llāhi

1 Sereli mey-kedeye ʿıṣḳuñ ile eski ḥaṣīr

2 Rūzuşeb şemʿ-i ḥayālünle yanar beyt-i ḥaḳīr

3 Ne ʿaḳıl var olalı zülf-i siyāhında esīr

4 Keremiñden ola yoḥsa dil-i ḳındıl-i münīr

5 Beni cānumdan uşandırdı bu hicrān-ı kebīr

6 Gelür her demde meşakḳatle şabā-bād-ı sefir

7 N'ola bir kerre nazār eyleseñ ʿuşşāḳıña sāk̄i

8 Dü-cihān içre bulurdum mesned-i devlet-i bāk̄i

1 Nigehüñ ʿāşıḳa şayyād-ı meḥabbetde iken

2 Oldı miḥrāb-ı kemān-ebrū ʿibādetde iken

3 Jāle-i feyzi nişār eyle ḥarāretde iken

- 4 Cāna kıymaqlığa ğamzeñ bu cesāretde iken
- 5 Şalmaduñ sāye-i luţfuñ serüm üzre bir kez
- 6 Ne olur yāre-i pinhānuma çāre bir kez

- 1 Şalınub pīş-i nigāhumda şafālar virseñ
- 2 Dest-i ihsānuñ ile halka nevālar virseñ
- 3 Sālik-i ğam-zede-i kalbe ziyālar virseñ
- 4 Hāşılı raħm iderek zevk u beķālar virseñ
- 5 Haste-i ışka gelüb n'ola devālar virseñ
- 6 Ğonce-i la'lüñ ile neşvü nemālar virseñ
- 7 Neye müncer ola bu şehr-i vücūdum yanar oldu?
- 8 Mey ü şahbā-yı derūnum yine hūn-ı ciger oldu

- 1 N'ola bir kerrecik itsen bu dil-i Mişli'i şād
- 2 Keremüñ genc-i zevāl mi bulur ey ālī-nijād?
- 3 Olalı mihrinüñ āşiftesi ey şeyh-ı reşād
- 4 Çekilür çille degüldür bu kadar hasret-i yād
- 5 Beni rüsvā-yı cihān eyledüñ āhır ber-bād
- 6 Āteş-i sūz-ı derūnum olur her şebde ziyād
- [18-a] 7 N'ola kār itse fiġānum saña dil-ber Allah'a?
- 8 Olur idüm keremü mazhar-ı Haydar bi'llah'a

1 [16-b / 17-a]

TERCİ-İ BEND

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sākıyā şahbāya men lāyık degülsem bir şu vir
- 2 Meyve-i feyzümü hazān-bādı yıkdı ser-te-ser

- 3 Çeşme-i la'lüñ müdām gördükce dil bi'llāh diler
- 4 Bāri şun tiryāk-ı leblerden gide dilden keder
- 5 Gıtmez 'aynumdan hayāl-i verd-i rüyuñ ey püser
- 6 Şem'a-i hasret yaqub kıldı beni bī-pā vü ser
- 7 Mekteb-i 'ışqda tufeylim göster ey h^āce eser
- 8 Ma'rifet kisb eylesün 'uşşāk-ı şeydā vir haber

- 1 Bī-mu'allim defteriñ yok bende idrāk itmege
- 2 Nīst-ı kudret zerre dil āyīnesin pāk itmege
- 3 Bī-Mesihāken olur mı cāyım eflāk itmege
- 4 Er gerekdür biñ hicābuñ perdesin çāk itmege
- 5 Çāh-ı miḥnetde ne mümkin dil tarab-nāk itmege
- 6 Yalñız kâbil mi remz-i "Mā-'Arāfnāk" itmege
- 7 Mekteb-i 'ışqda tufeylim göster ey h^āce eser
- 8 Ma'rifet kisb eylesün 'uşşāk-ı şeydā vir haber

- 1 Naqd-i Loḳmān-ı İlāhī nefh-ı ihsān itmeden
- 2 Cān bulmaz mürde diller bezm-i cānān itmeden
- [17-a] 3 Pür-ḥavātır cāyını 'ışqıle vīrān itmeden
- 4 Yeg-nazarda dil siyāh pūşid-i 'irfān itmeden
- 5 Āstān-i ḥāki üzre cānı ḳurbān itmeden
- 6 "Men 'Araf" sırrı bilinmez fark-ı 'irfān itmeden
- 7 Mekteb-i 'ışqda tufeylim göster ey h^āce eser
- 8 Ma'rifet kisb eylesün 'uşşāk-ı şeydā vir haber

- 1 Nüş kılsam meclis-i vaḥdetde 'ışq peymānesin
- 2 Kevşer-i la'lüñle bilsem mest olan mestānesin
- 3 İtmişüm imān u ikrār ta ezel bir dānesin
- 4 Mürğ-ı 'Anḳā-yı nihān mihrime bir lānesin

- 5 Nāşihānuñ diñlemem pendü uzun efsānesin
- 6 Raḥm idüb luṭfuñla pür-nür eyle dil kāşānesin
- 7 Mekteb-i ʿışķda ṭufeylim göster ey ḥ^āce eser
- 8 Maʿrifet kisb eylesün ʿuşşāk-ı şeydā vir ḥaber

- 1 Eyle Mişli-i gedāyı bezmiñe ey meh ḳarīn
- 2 ʿAynuma zerrece gelmez sensizin ʿālem hemīn
- 3 Maʿbed ü maḳşūd-ı ʿuşşākānısın Rūḥu'l-Emīn
- 4 Olmaḳ ister dil hemīşe ḥızmetinde hem-nişīn
- 5 Zīr-i pāyıñda sürünsün gerd-veş cān-ı ḥazīn
- 6 Ey Süleymān-ı zemānum mūr-tegdür Mişli-īn
- 7 Mekteb-i ʿışķda ṭufeylim göster ey ḥ^āce eser
- 8 Maʿrifet kisb eylesün ʿuşşāk-ı şeydā vir ḥaber

1 [36-a / 36-b]

MURABBAʿ

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Bu şeb bir mehle ülfet eyledüm ki āşnā yoḳdur
- 2 Velākin ṭarzu eṭvārı güzel ammā şafā yoḳdur
- 3 Ḳıyāfet yoşmadur endām-ı ḥulḳuñda zıyā yoḳdur
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoḳdur

- 1 İder çok ʿāşık evvel görüşde zülfine ber-dār
- 2 Amān bilmez ider baḡrını müjgān ile ḥūn-bār
- 3 İnanma iltifāt eyler ise ol şūḥ saña zinhār
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoḳdur

- 1 Şağın dil virme mihrine düşerseñ vāle-i hāra
- 2 Alursa pençeye bir kez düşürür lücce-i nāra
- 3 Gel ey ‘āşık meyil virme o şūh-ı çeşm-i gaddāra
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoğdur

- 1 Nihāl-i kāmety verde cefāyı eylemiş kisvet
- 2 Eger efgendeseñ añlarsa itmez ‘ışkıña rağbet
- 3 Ki sen şanma o meh-rūyla olurum lāyık-ı vuşlet
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoğdur

- 1 Bu Mişlī bilmeyüb düşdi belā-yı ‘ışkına nā-gāh
- 2 Cefā tigiñla itdi hırmen-i ‘ömrüm o meh kūtāh
- [36-b] 3 Nehāru leyl vişālūñ iştiyākıyla çekerdüm āh
- 4 İder ülfet tekāpūlarla anuñçün vefā yoğdur

2 [37-a / 37-b]

MURABBA‘

Mef‘ūlün Mef‘ūlün Fe‘ūlün

- 1 Ne itdümdi saña ben ser-firāzum?
- 2 Gücenmişsin baña sen şāh-bāzum
- 3 Deriñde müstecāb eyle niyāzum
- 4 Kūşūrum ber-ţaraf kıl çāre-sāzum

- 1 Bu ser-mest ‘āşıkuñ bī-ğadd günāhı
- 2 Ğamuñla eyleme rūzum siyāhı
- 3 Dil ü cānuñ sen olduñ pād-şāhı
- 4 Kūşūrum ber-ţaraf kıl çāre-sāzum

- 1 Kemend-i firqatüñ kıddümde muhkem
- 2 Ne itdüm şāhuma yeg-zerre bilmem
- 3 Bırakduñ bendeñi işkeste pür-ğam
- 4 Kıuşūrum ber-ıaraf kıl çāre-sāzum

- 1 Sitem sözlerle bağrum oldı pür-ğūn
- 2 Nehāru leyl gözümüñ yaşı Ceyğūn
- 3 Ben oldum sen saçı Leylā'ya Mecnūn
- [37-b] 4 Kıuşūrum ber-ıaraf kıl çāre-sāzum

- 1 Bilürsiñ Miğli'de çokdur haıālar
- 2 Aña bakma efendüm it ıaıālar
- 3 Miyānum yāya döndürdi cefālar
- 4 Kıuşūrum ber-ıaraf kıl çāre-sāzum

3 [39-a / 39-b]

MURABBA^c

Fā'ılātūn Fā'ılātūn Fā'ılūn

- 1 Sīnemi deff gibi ıışkıda gerdigüm
- 2 Vechi vardur rāhuña ser virdügüm
- 3 Cān u cismüm rāhuñ üzre serdigüm
- 4 Olmadı esrāriña bir erdigüm

[39-b] 1 Kıoydı hayretde beni her hikmetüñ

- 2 Cāna tīg-emsāl işler firqatüñ
- 3 Ehl-i ıışka böyle midür ıādetüñ
- 4 Olmadı esrāriña bir erdigüm

- 1 Kıoymaduñ zerre eliümde ihtiyār
- 2 Fitne-i çeşmüñle oldum ğam-ğüsār
- 3 Göñlüm alduñ olmaduñ hıc baña yār
- 4 Olmadı esrārıña bir erdigüm

- 1 H^āb-ı rāhat kıoymaduñ çeşmümde hıc
- 2 Kıorķarum ki baña açıldı bu genc
- 3 Bī-nihāyet eylemekden cevri gec
- 4 Olmadı esrārıña bir erdigüm

- 1 Şem^c-i ruhsāra çeküb dā'im niķāb
- 2 Oldı Mişlī āteş-i ğamda kebāb
- 3 Şubħa dek şi'riyle mānend-i rebāb
- 4 Olmadı esrārıña bir erdigüm

4 [3-b / 4-a]

MURABBA^c

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şem^c-i ıışķuñ olalı men mā'ili
- 2 Olmuşumdur cām-ı vaşluñ sā'ili
- 3 Kıalmışum ihsān-ı ıışķa hāşılı
- 4 Eyle imdād yā Muħammed yā 'Alī

- 1 Bāb-ı luţfuñdan Şehā dūr eyleme
- 2 Eyleyüb pā-māl rencūr eyleme
- 3 Redd idüb me'yūsü mehcūr eyleme
- 4 Eyle imdād yā Muħammed yā 'Alī

- 1 Meclis-i hâşşuñda kılma şerm-sār
- 2 Zātiña aḥvāl-i maḥfim āşkār
- 3 Eyle bu bī-çāre-gānı kām-kār
- 4 Eyle imdād yā Muḥammed yā ‘Alī

- 1 Hāk-i pāyüñden ayırma hem-demüñ
- 2 Sırr-ı ‘ışkuñda O Şāh’dur maḥremüñ
- 3 Kıl dili her dü-cihānda ḥurremüñ
- 4 Eyle imdād yā Muḥammed yā ‘Alī

- [4-a] 1 ‘Arz-ı ḥāl-i Mişli’i eyle kabül
- 2 Olurum ‘ışyānum añduqca melül
 - 3 Bende-i ‘ışkuñ murādın kıl ḥuşül
 - 4 Eyle imdād yā Muḥammed yā ‘Alī

5 [9-b / 10-a]

MURABBA‘

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Firākuñ gönülümüñ her şebde mūmı
- 2 Heme feyzuñla bildüm her ‘ulūmı
- 3 Zedem ‘ışkuñ ile datam kudūmı

[10-a] 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 Ne gevher taḥşil itdüm cümle Senden
- 2 Dimem ḥāşā bu kayd-ı nazmı benden
- 3 Bu pür-‘ışyānı dūr itme deriñden
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 H̄ayāt-ı cismümüñ bi'llāh Senüñdür
- 2 Neye mālīk isem her gāh Senüñdür
- 3 Şıgındıgum bu mülkü cāh Senüñdür
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 Kerem kıl bende-i rū-yı siyāhum
- 2 Ki Senden ğayrı yoqdur bir penāhum
- 3 Sañadur ʿarz-ı hālüm pād-şāhum
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

- 1 Sitānuñ üzre ednā-yı faķīrüm
- 2 Murādum maķşadum Sensün emīrüm
- 3 Derinde Mişli'i şād eyle pīrüm
- 4 Yetiş imdādıma Munlā-yı Rūmī

6 [35-a / 35-b]

MURABBAʿ

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 ʿAşıķum h̄üsn-i dil-āvīzine şūrī maʿnevī
- 2 Mīm h̄ālūñ elif dālūñ itdi ʿışķuñ Dehlevī
- 3 Şubḥ-ı āhum deşt-i ğamda oldı raķş-ı Mevlevī
- 4 Lemʿa-i envār-ı h̄üsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Söyleyüm toğrısını müştāķıñum ey dil-rübā
- 2 Koymuşum cān u serim rāhıñda şeksiz bī-riyā
- 3 Toğ hidāyet āsmānuñdan bu şeb ey meh-liķā
- 4 Lemʿa-i envār-ı h̄üsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Dil esîr-i zülfüñ oldı yakma hasret nârîña
- 2 Cevr idersin pek de kıyma ʿâşık-ı nâ-çârîña
- [35-b] 3 ʿAndelîb-âsâ figānum şubha dek gül-zârîña
- 4 Lemʿa-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Nağme-i āhumdan itme mihr-bānum ihtirāz
- 2 Āteş-i sūz-i derūn taķrîridür bu dil-nüvāz
- 3 Āstānînda dem-â-dem eylerüm vaşluñ niyāz
- 4 Lemʿa-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi

- 1 Bâb-i hâkiñde kuluñdur Mişli ey mäh-ı hilâl
- 2 Ğayrı yerde eylemez ʿışkuñda eyler per ü bâl
- 3 Dil senüñ meftūnuñ oldı Ğayrıya itme suʿâl
- 4 Lemʿa-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi

7 [37-b / 38-a]

MURABBAʿ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Baķ ne hāle girdi ʿuşşāķuñ nażar ķıl ey perî
- 2 Rāhîña bî-şek fidā cānumla āġāh ol serʿi
- 3 Yokdur imkānı senüñ hâkiñden olmaķlık berî
- [38-a] 4 Gel açıl ʿuşşāķa ķarşu hüsn-i ʿışķuñ peykeri

- 1 Nice mümkindür gönül terk itmek ey gül-fem seni
- 2 Ol hum ġisūlaruñla beste ķıldıñ bendeñi
- 3 Olmuşum üftāde-i ʿışķuñ āzād itme beni
- 4 Gel açıl ʿuşşāķa ķarşu hüsn-i ʿışķuñ peykeri

- 1 Oldı mu^ıtādum heme şebü rüz cānā cām-ı mey
- 2 Kimse maḥrem rāzıma olmaz olur āvāzını
- 3 Ḥasretüñle çıkmada eflāke hūyü hāyü hey
- 4 Gel açıl ^ıuşşāka karşı ḥüsn-i ^ıışkuñ peykeri

- 1 N'ola şād itseñ efendüm ḥātır-ı işkesteyi
- 2 İltifāt-ı nīm-nigāhuñdur derūnum merhemi
- 3 Senden özge nīst şāhā sūz-i ^ıışkum hem-demi
- 4 Gel açıl ^ıuşşāka karşı ḥüsn-i ^ıışkuñ peykeri

- 1 Ben begüm kimden kime ifşā idem bu ḥālimi
- 2 Kimse bilmez ki nedür ^ıuşşākınuñ aḥvālını
- 3 Bunca bābıñdaydı bilmez misiñ O Mişlī'i
- 4 Gel açıl ^ıuşşāka karşı ḥüsn-i ^ıışkuñ peykeri

1 [3-a /3-b]

MÜNĀCĀT-I MUḤAMMES

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rāh-ı maḫşūd içre mā-şād eyle Allāh ^ıışkına
- 2 Ḳalb-i vīrānımı Bağdād eyle Allāh ^ıışkına
- 3 Yok mu^ınüm cüz-tü dil-şād eyle Allāh ^ıışkına
- 4 İntizār-ı ğamdan āzād eyle Allāh ^ıışkına
- 5 Yā Muḥammed baña imdād eyle Allāh ^ıışkına

- 1 İtmedüm zūlmāt-ı nefsüm dīvini bir kez helāk
- 2 Bāg-ı ümmīdimde gonce-verd-i maqşad nīst-çāk
- 3 Olmadum vaqtinde erbāb-ı diliñ pāyında hāk
- 4 Mevc urub çirkāb baħrinde hemīn Mişlī simāk
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Günde biñ dürlü günāh-ı nev icād itmekdeyüm
- 2 Ğayrıya hem-pālīgıķla çok fesād itmekdeyüm
- 3 Ķalbimiñ mirpātını her dem sevād itmekdeyüm
- 4 Āfet-i varlıķla cismüm key-ķubād itmekdeyüm
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Merħamet Őefķat Senüñdür Raħmeten li'l-ālemīn
- 2 Ķıl meded gencīne-i esrār-ı Rabbü'l-ālemīn
- 3 Yok Őavābum zerre miķdār Ĥazret'e olam ķarīn
- 4 Senden olmazsa Őefā'at olurum dūzaħ-niřin
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Bende-i hāřıuñ degilsem ümmet oldıgım yeter
- 2 Eylemezsin ümmetin maħşerde Tersā'dan beter
- 3 Menba'ı cūd ü keremsin ey Ĥaķıķ-ı verd-i fer
- 4 Eyledi izħār ııřķ bu Şeb efendim çeşm-i ter
- 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- [3-b] 1 Sen dururken Pād-řāhum men kime feryād idem
- 2 Bāb-ı ğayrıda düşer mi nāle-i bī-dād idem
 - 3 Kūh-i cismüm Őubħa dek ııřķuñ ile ber-bād idem
 - 4 Ĥubb-i naķıřında göñül kāřānesin Bih-zād idem
 - 5 Yā Muħammed baña imdād eyle Allāh ııřķına

- 1 Seyl-i eşküñ dökmeği rāhıñda mu‘tād eylerüz
- 2 Şān-ı ‘āşık böyledür nev sözi icād eylerüz
- 3 İsm-i Zātuñ zarb-ı qalble şubha dek yād eylerüz
- 4 Mişli-veş geldük kapuñda böyle feryād eylerüz
- 5 Yā Muhammed baña imdād eyle Allāh ‘ışığına

2 [12-a / 12-b]

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

[12-a] 1 Māh-ı Muḥarremde dil-i ḥūnlara

- 2 Şāh-ı şehīd feyz-ı ebed-güsterere
- 3 Āteş-i ‘ışık ola füzūn her sere
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Teşne-i leb koydı Furāt’ı kesüb
- 2 Virmedi yek-kaṭre-i āb-ı ğazūb
- 3 Çekdi tıġuñ sīnesi üzre başub
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Taḥrik idüb Kūfe’i Ḥalkı nihān
- 2 Leşker-i ḥarb eyledi ḥāzır hemān
- 3 Kimle didi ol pelīdī müslimān
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Eyledi maḥdūm-i mükerrerlerūñ
- 2 Ḥūn ile ālūde bütün tenlerūñ
- 3 Ḥāke döküb zūlf-i mu‘anberlerūñ
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Cum‘a Nemāzında iken cümle nās
- 2 Cām-ı ecel itdi Ḥüseyn’e libās
- 3 ‘Āşık iseñ turma hemān eyle yās
- 4 Ola şalāt ile selām Ser-ver’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Şoñra tutub ehlini itdi esīr
- 2 Tāc-i seri ‘ālemiyān dest-gīr
- 3 Olmadı seg, Faḥr-i cihāndan ḥabīr
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Şoydı cümel cāmesini ol ḥa‘in
- 2 Āl-i ‘Abāyı idüb Aña nişīn
- [12-b]** 3 Arz u semā titredi Rūḥu’l-Emīn
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Karşusuna re’s-i Ḥüseyn’i koyub
- 2 Urdı hezānımı İblīs’e uyub
- 3 Başladı lu‘b eylemege pür-‘uyüb
- 4 Ola şalāt ile selām Server’e
- 5 La‘net ola şūm Yezid-i ebtere

- 1 Minber-i müslimde nice bir zemân
- 2 La'net emir eyledi ol bî-imân
- 3 Hıfıbe'i kendine idüb rāygān
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 La'net ola şüm Yezid-i ebtere

- 1 Şoñra Ebā Müslim alub intiķām
- 2 La'net Anuñ haķķına oldu temām
- 3 Çıķma düzaħdan ebed ve's-selām
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 La'net ola şüm Yezid-i ebtere

- 1 Mişli bu şeb sūz-i derūn itdi cūş
- 2 Koyma Mihir kāsesini zerre boş
- 3 Baķ ne haķāret bu nedür eyle gūş
- 4 Ola şalāt ile selām Server'e
- 5 La'net ola şüm Yezid-i ebtere

3 [25-a / 25-b]

MUĞHAMMES

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sitti Zeyneb Mevlidi uşşāķ itdi kām-yāb
- 2 Halka halka oldılar ehl-i tarıķat virdi tāb
- 3 Oldı icrā-āyin-i Munlā-yı Rūmī bî-ħicāb
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmāt-ı cān-sūzı kebāb
- 5 Şād-mān oldı gürūh-ı ehl-i uşşāķ bî-ħisāb

- 1 Cümle aşhâb-ı tarîkat kıldı icrâ-yı kemâl
- 2 Mevlevîler açdılar ol Zât'a qarşu per ü bâl
- 3 Feyz-yâb oldu o şebde nice nice ehl-i hâl
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
- 5 Şâd-mân oldu gürüh-ı ehl-i uşşâk bî-hisâb

- 1 Evliyâ'u'llâhu ervâḥ cümlesi heb irdiler
- 2 Cânü dilden sâlik-i ıışkuñ ğubârı sildiler
- 3 Her-kesüñ hazmı kadar şahbâ-yı ıışkı şundılar
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
- 5 Şâd-mân oldu gürüh-ı ehl-i uşşâk bî-hisâb

- 1 Çıkdı âfâka şadâ-yı ism-i Hû cevân idüb
- 2 Mest-i câm-ı vahdet oldum ıışret-i ıırfân idüb
- 3 Nev-muḥammes söyledüm ta şubḥa dek nâlân idüb
- 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
- 5 Şâd-mân oldu gürüh-ı ehl-i uşşâk bî-hisâb

- [25-b] 1** ıAcizüm şükründe Mışruñ oldu ḳalbim irtikâ
- 2 Mişliyâ ḥâkinde buldum şad-hezârân kîmyâ
 - 3 Kilkümi ğüyâ ide feyz-ı erenler dâ'imâ
 - 4 Bağrum itdi muṭribüñ nağmât-ı cân-sûzı kebâb
 - 5 Şâd-mân oldu gürüh-ı ehl-i uşşâk bî-hisâb

1 [28-a / 29-a]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ LEYLÂ HĀNİM EL-MEŞHŪR[E] ŞĀHİB[ET]İ'D-DİVĀN

RAĤMETU'LLĀHİ 'ALEYH[Ā]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

[28-b] 1 Sālik-i 'ıŝkuñ demi 'Īsā olur 'ālem bu ya

2 Ba'z-ı rehde ŝaḥş-ı nā-bīnā olur 'ālem bu ya

3 Bāğ-ı ma'nāda 'aceb 'Anḳā olur 'ālem bu ya

4 Gāh 'āŝıḳ merd-i bī-pervā olur 'ālem bu ya

5 Gāh olur kim tārik-i dünyā olur 'ālem bu ya

1 Zann ile vāḳıf olunmaz 'āŝıkuñ aḥvāline

2 Zāhidüñ yeg-zerre ŝığmaz bu serā'ir 'aḳlına

3 Şüretü ḥālüñ görüb de açma ağzın daḥline

4 Luḫfu ḳahrı bir gelür çerḫuñ me'ārif ehline

5 Zehr ise nūŝ itdiği ŝahbā olur 'ālem bu ya

1 Taḫt-i dilde pād-ŝāhum Ḥāzret-i Munlā-yı Rüm

2 Sāyesinde eyleriz her dü-cihān içre ḫüküm

3 Münkire nisbet ŝebān rüz çalaruz deffü ḳudüm

4 Dil çerāğ olmuş iken bezmiñde sāḳı hem-çü müm

5 şimdi kāruñ nāz u istiğnā olur 'ālem bu ya

1 Ol pütüñ heb nüktesi şimdi bütün eş'ārda

2 Cān u dil ser-mestü ḫayrān cür'ā-i esrārda

3 Ḥāzret-i Ḥunkār'a oldum ta ezel iḳrārda

4 Vaż'-ı güstāḫānemi 'ayb itme kü-yı yārda

5 Vaşla dā'ir dilde bir ḫulyā olur 'ālem bu ya

- 1 Egri dil olmaz haber-dār emr-i “Kāfū Nūn”dan
- 2 Āšnā-yı Hakk olur mı bī-naşib bu nūrdan?
- 3 Neş'e-yāb olur mı bundan sırr-ı Bū mechūlden?
- 4 Şimdi gönlüm mürde oldıysa raķīb-i şūmdan
- 5 Bir gün 'avn-i yār ile ihyā olur 'ālem bu ya

- 1 Münkiri izlāle şaldı Mişliyā heb şūretüñ
- 2 Ehl-i 'irfān meclisinde oldı dā'im şöhretüñ
- 3 Bülbül-i Munlā-yı Rūmī'sin zarında hasretüñ
- 4 Yoħsa Leylā, Gālib'i tanzīre şimdi kudretüñ
- 5 Hāme bir gün bülbül-i gūyā olur 'ālem büyā

- 1 Eylerüm ta'lim-i 'ıřkı leylü rüz Mecnūn'dan
- 2 Sözlerimüñ nazmı her bir gevher-i meknūndan
- [29-a] 3 Neş'e gelmez şab'a zerre 'aķl-ı Eflāřun'dan
- 4 Hāne-kāh-ı Mevlevī'de çekme gam gerdūndan
- 5 Dest-gırūñ Hāzret-i Munlā olur 'ālem bu ya

2 [25-b /26-a]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ ESRĀR DEDE EL-MEŞHŪRU ŞĀHİBİ'D-DİVĀN

ĶUDDİSE SİRRUHU'L-'AZİZ

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūliin

- 1 'Āşıklarıña vuşlat-i envāri unutma
- 2 Allāh için olsun dil-i bī-zāri unutma
- 3 Mihrüñ meyile sālik-i hūn-h^arı unutma
- 4 'Azm-i sefer itdüñ dil-i nā-çarı unutma
- 5 Gıtdüñ güzel ammā bu dil-efkāri unutma

- 1 Lāyık mı bırakmak beni hicrūñle belāda
- 2 Ümmīd-i dili gül gibi gel eyle güşāde
- 3 Maḥmūr-ı ğamum laḒ-i lebüñ şun n'ola bāde
- 4 Gāhīce uyandukca şebistān-ı şafāda
- 5 Şol gice olan şöḫbet-i hem-vārı unutma

- 1 Lāyık mı ki āzürdeligüñ ehl-i niyāza
- 2 LuḒf eyle kerem kıl güzelüm başlama nāza
- 3 Dil nāle ider şubḫa deĝin beñzedi sāza
- 4 Vardukca şeker-ḫ^āba girüb pister-i nāza
- 5 Ne zehr iĝer dīde-i bī-dārı unutma

- 1 Ol bāĝ-ı ḫaḫīkatde pesendüm mey-i gül-reng
- 2 'Uşşāka lebüñ zülf-i kemendüm mey-i gül-reng
- 3 Heb ḫün-ı ciger-nüşum efendüm mey-i gül-reng
- 4 Nüş eyledigüñ demler efendüm mey-i gül-reng
- 5 Bu mest-i zehr-nüş-i elem-ḫ^ārı unutma

- 1 Efgān ile geĝdi şebü ḫürşīdü kamerler
- 2 Bir kerre vişālü luḒf olmaz mı ḫaberler
- 3 Çeşmüm yaşıle jālelenür berg-i fecirler
- 4 Kākülleriñi şāneye çekdukce seḫerler
- 5 Yādıña getir ḫalb-i dil-efgārı unutma

[26-a] 1 Sevdālara dūş itdi beni zülf-i siyāhuñ

- 2 Şahrāda koyub 'aşık-ı nāz oldı penāhuñ
- 3 Senden de degüldür bu reviş baḫt-ı siyāhuñ
- 4 Āyīnede gördükce kaçan ḫaste-nigāhuñ
- 5 LuḒf eyle ḫabībā mene bī-mārı unutma

- 1 Meh-tāb-ı cebīnūñ ŧeb-i müŧtākı dilümde
- 2 Sürh-ı ruḧunuñ āteŧ-i ‘uŧŧākı dilümde
- 3 Tā Bezm-i Elest ‘ahd ü mīŧākı dilümde
- 4 Aḧvālümü yazdum bütün evrākı dilümde
- 5 Destīñdeki mecmū‘a-i nā-çarı unutma

- 1 Hiç yok mı mürüvvet ‘acebā dil-ber-i ra‘nā
- 2 Ḥūn oldı gönül ḧasret ile lāle-i ḧamrā
- 3 Tākāt mi gelür cān mı ḧayanur buña cānā?
- 4 Ben ŧabr ideyüm derdü ğam-ı hecriñe ammā
- 5 Sen de güzelüm itdigün ikrarı unutma

- 1 Bilmem ki ne sözile dil-i zārımı yaqduñ
- 2 Kāküllerintün silsilesin boynuma ḧaqduñ
- 3 El bağlu derüñde ḧururum ğayrıya baqduñ
- 4 Ağlatmayacaqduñ yola baqdırmayacaqduñ
- 5 Ol va‘de-i tekrār-be-tekrarı unutma

- 1 Feryādımı her ŧebde bu gül-ŧende bilürsin
- 2 Rüsivā-yı cihān oldığum ‘ıŧkuñda bilürsin
- 3 Giryān ü perīŧān beni küyuñda bilürsin
- 4 Hicrānuñ ile çekdigimi sen de bilürsin
- 5 Her vechile dīdāra sezā-varı unutma

- 1 Yok ğayriye kaŧdı niğeḧüm sensin efendüm
- 2 Dür itme ḧapuñdan beni ey zülf-i kemendüm
- 3 Miŧlī saña bir bendedürür ŧāh-ı levendüm
- 4 Yok ḧākati hicrānıña luḧf eyle efendüm
- 5 Dil-ḧaste-i ‘ıŧkuñ olan Esrār’ı unutma

3 [28-a / 28-b]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ MELEK EFENDİ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Buldı dil Loqmān'ımı tīmāra hācet qalmadı
- 2 Açdı ümmīdüm güli gül-zāra hācet qalmadı
- 3 Sāķi'i buldum bu gün 'ayyāra hācet qalmadı
- 4 Mevc-i ṭab'um cūş ider efkāra hācet qalmadı
- 5 Şem'-ı 'ışķa yandı gönlüm nāra hācet qalmadı

- 1 Olamaz şimden girü baña penāh kākül gibi
- 2 Hāl-i Hindū'yı hayāl-i çeşümüme fülful gibi
- 3 Feyz-ı Mevlānā ile dil şād olub sünbül gibi
- 4 Bülbül-i bī-çāreye açıldı yārim gül gibi
- 5 Müjde ey mürğ-ı seher kim zāra hācet qalmadı

- 1 Bī-başıret kalb-i 'āşıkdan olur mı āşnā
- 2 Oldı ehl-i vaḥdete eş'ār-ı hāmem kīmyā
- 3 Ey 'azīzüm feyz-ı Mevlānā'ya yoķdur intihā
- 4 İtme pey-der-pey bize teklīf-i bāde sāķıyā
- 5 Bir ķadeh mest eyledi tekrāra hācet qalmadı

- 1 Hāmdü li'llāh oldı [...] * her nazār mir'ātımız
- 2 Yed-be-yed irür velāyet devletine destimüz
- 3 Bī-meḥābā şundı cāmı oldı hüşyār mestimüz
- 4 Bülbül-āsā vaşf-ı gül-rūyuñla geçdi vaķtimüz
- 5 Sırr-ı dil fāş oldı baķ inkāra hācet qalmadı

* Vezin noksāndır.

- 1 Çün Elest Mîşâkı'nuñ 'ahdiyle oldum püt-perest
- 2 Mişli ikrâr eyleyüb cān ile oldum püt-perest
- 3 Deyr olub cā-yı penāh şevkıyla oldum püt-perest
- 4 Bir Melek-ṭab'ıñ yine 'ışkıyla oldum püt-perest
- 4 Nāşiyemden āşkār ikrāra hācet ḳalmadı

4 [29-a / 29-b]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ VİRÂNİ ḲUDDİSE SİRRUH

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şükür Ḥaḳḳ'a der-i Ḥunkār'da bī-hem-tā zerüm vardur
- 2 Göñül burcunda bir Şems-i zıyā-i aḥkerüm vardur
- 3 Reh-i 'ıŝḳuñda bir bād-ı sefir-i şarşarum vardur
- 4 Bi-ḥamdi'llāh senā-gūyum elümde defterüm vardur
- 5 Dilümde "Lā feten illā 'Aliyy"e'l-ekberüm vardur

- 1 Ḥüsāmü'd-dīn Veled cānum iki derüñ dil-i 'uŝşāḳı
- 2 Āteş-bāz maṭbaḥında eyledüm 'ahdi vü mîşāḳı
- 3 Firāḳu āteşüm ile n'ola yaḳsam bu evrāḳı
- 4 Bu gün mestü ḥarābātum elümde cür'a-i bāḳı
- 5 İçüb nüş eylerüm anı 'Alī'den Kevşerüm vardur

- 1 Şadef aḡzum açılsa dürr-i meknūnuñ şaçar çok
- 2 Anıñçün münkirāna nazmum olmuşdur bütün oḳ
- 3 Bu müşgī-ger ki 'āşıḳuñ meşāmm-i ḥāṭıra bir ḳoḳ
- 4 Ne ḡam ḡuşşa Ḥavāric'den dilā bir zerre şübhem yok
- 5 İki 'ālemde bi'llāh benüm bir Ḥayder'üm vardur

- 1 Tütüb pîr-i muġānuñ destini şahbāyı içdüm
- 2 ‘Aliyyü’l-Mürtezā Ḥayder Muḥammed rāhına gitdüm
- 3 Şırāt olmadan evveli tarīķı ‘ıŝķıle geçdüm
- 4 Fenā-yı faḥr-i fi’llāhim ferāġat rāhına gitdüm
- 5 Bi-ḥamdi’llāh ‘Alī rāhı önümde reh-berüm vardur

- 1 Gürüh-ı sākı-i nāza ġulāmum bāṭın u zāhir
- 2 Der-i mey-ḥānede şahbāyı nüş itmek baña fāḥir
- 3 Bu taḥmīs ehl-i rindānuñ yanında nüŝa-i nādir
- 4 Ḥasen ŝāhum Ḥüseyn māhum İmām-i ‘Ābidīn Bāķır
- 5 Ḥaķıķat ‘ilmine Hādī ḥaķıķat Ca‘fer’üm vardur

- 1 Heme Allāh Mevlānā Muḥammed Ḥayder efgānum
- 2 Nehāru leyl bular ‘ıŝķuñda ġün-ā-ġün ġazel-ḥ^ānum
- [29-b]** 3 Ḥadīce Fāṭıma Ḥayru’n-nisādur dīnüm imānum
- 4 İmām-i Kāzım Rızā’dandur Taķı dīnüm Naķı cānum
- 5 Temāmet elli biñ tāc-ı ġüzīde ‘askerüm vardur

- 1 Cemālūñ Ka‘besin kılsam ṭavāfı kām-kār olsam
- 2 Yanub ‘ıŝķuñla kül olsam der-i ḥāķiñde vār olsam
- 3 Varub ol bezme mest olsam ḥurūŝ-ı bī-ķarār olsam
- 4 Muḥammed Mehdī’nüñ cānā yolunda sīne-sār olsam
- 5 Ḥaķāyık cāna minnetdür ġönülde istegüm vardur

- 1 Gürüh-ı ehl-i ‘aŝıķlar bu yolda cümle ḥāķ oldu
- 2 Nehāru leyl siriŝķ-i seyl-i çeŝmüñde simāk oldu
- 3 Hemān bir hū ḳaldı vücūdı çāk çāk oldu
- 4 Yezīd’ler zaḥm-nāk oldu ‘aŝıķlar ‘ıŝķa pāk oldu
- 5 Bu cismüm cümle ḥāķ oldu içümde cevherüm vardur

- 1 Ümürün eyledi teslîm bu Mişlîyâ bir üstâda
- 2 Gümânü şübheden oldu der-i Munlâ' da âzâde
- 3 K̇odî ser ʿışk rāhında şalâ Mecnûn' a Ferhâd' a
- 4 Virânîyem benüm cânüm fidâdur Âlî Evlâd' a
- 5 Münâfîk boynun urmağa elümde hânçerüm vardur

5 [27-b / 28-a]

TAHMÎS-İ FUZÛLÎ EL-MEŞHÛRU ŞÂHİBİ'D-DİVÂN K̇UDDİSE SİRRUH

Fâʿlâtün Fâʿlâtün Fâʿlâtün Fâʿlîn

- [27-b] 1 Bende bu günlerde ʿışkuñ âteş-i efrâdı var
- 2 Bî-menendüm şanma senden ğayrı bir dil-şâdı var
 - 3 Mihriñi naqş itmege her dem dilüñ Bih-zâdı var
 - 4 Bende Mecnûn' dan füzün ʿâşıklık istiʿdâdı var
 - 5 ʿÂşık-ı şâdıq benem Mecnûn' uñ ancağ âdı var

- 1 Sensin ey meh bâʿiş-i ʿışkum icâd-ı aqđemi
- 2 Geçmesün sensiz efendüm ʿömrümüñ hîç bir demi
- 3 Cevrüñ eglencem firâkuñ oldu derdüm maħremi
- 4 N'ola kıan dökmeke mâhir ola çeşmüm merdümi
- 5 Nuţfe-i K̇âbil' dürür ğamzeñ gibi üstâdı var

- 1 Bağrum oldu iftirâku ğasretüñle ğarğ-ı hûn
- 2 Yandı sāmānum efendüm cismümi kıldı zebün
- 3 İştîyâkuñ cânuma kâr eyledi ğadden füzün
- 4 K̇ıl tefâħur kim senüñ hem-vâr benüm teg ʿâşıkün
- 5 Leylâ' nuñ Mecnûn' ı Şîrîn' üñ eger Ferhâd' ı var

- 1 Düşmüşüm āh bir ʿaceb derd-i nihān u müşkile
- 2 İtmezüm şerh u beyān münkirān-ı ğāfile
- 3 Bağladum her bir ümūrum şāh-ı ʿışka cān ile
- 4 Ehl-i temkīnüm beni beñzetme ey gül bülbüle
- 5 Derde yoķ tābı anuñ her laħza biñ feryādı var

- 1 Ehl-i Hakk görse bu nazmum ħarfini irşād olur
- 2 Āšnā-yı Hakk olanlar ħurrem ü dil-şād olur
- 3 Münkirānuñ olsa manzūrı eger nā-şād olur
- 4 Eyle bed-ħālüm ki aħvālüm görende şād olur
- 5 Her kimüñ kim derdü cevrenden dil-i nā-şadı var

- 1 Daķķ-ı bāb itmekden ayırma ħuzūr-ı Hakk'da
- 2 Tāk-ı ebrū-yı nigārı taħrīr it evrākda
- 3 Günde biñ bir dürlü gevher kilmine ķonmaķda
- 4 Gezme ey gönüm ķuşı ğāfil fezā-yı ʿışķda
- 5 Kim bu şāħrānuñ güzer-gehlerde çok şayyādı var

- 1 Mişli'ye nāşih olurlar özini bilmez cehül
- 2 ʿİşķile var oldı ʿālemde anı bilmez ʿuķül
- [28-a] 3 Kerbelā-yı ʿışķda ser virmekte olmaz dil melül
- 4 Ey Fuzūlī ʿışķ men'in ķılma nāşihdan ķabül
- 5 ʿAķl tedbīridür ol şanma ki bir bünyādı var

6 [26-b / 27-a]

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ MŪMĀ İLEYH [DERVİŞ ŞABRİ]

Mefâ ilün Mefâ ilün Mefâ ilün Mefâ ilün

- 1 Vişālũñ bezmine ħ^āhiş hemīn rıtl-ı girān oldu
- 2 Saña dil virdigüm ħulķ-ı derūna rāygān oldu
- 3 Bilürüm meclis-i aġyārda sehv-i lisān oldu
- 4 Meded sākī vücūdum rāh-ı ġamda nā-tevān oldu
- 5 Ğubār-ı tevbe dāmān-ı dile kūh-ı girān oldu

[27-a] 1 Bu cürmüm ile pūşide çıkar ħātırdan evhāmı

- 2 Şikest oldu bu günler ʿāşıķuñ şabırıyla ārāmı
- 3 Bu tahmīs ʿafvına maġrūr ile kayd oldu encāmı
- 4 Şıķıldum ħasret-i meyden tehī olsun getir cāmı
- 5 Mişāl-i dāne-i engūr çeşmüm nem-çekān oldu

- 1 Ķabŭl eyle niyāz-ı ʿāşıķ-ı fermān-beri luţf it
- 2 Sitāniñdan ayırma dil-sitānum çākeri luţf it
- 3 Sipihrüñ yandı ħahırıyla ki sālīk serserī luţf it
- 4 Yetişdür seyr-i bustān-ı zer-i feyz-āveri luţf it
- 5 Ki mehd-i ġuşşada tıfl-ı dilũñ kārı fiġān oldu

- 1 Efendüm ħasretũñle ölmüşüm cān eyle dil-rīşũñ
- 2 Yedüm çekmem şabırdan sen de raĥm eyle burak-nīşīn
- 3 Ğubār-veş isterüm olmaķ hemīşe pā-yı der-pīşũñ
- 4 Şitāb olsun mey-āver nışfı kaldı şīşe-i ʿişũñ
- 5 Meded erbāb-ı meclis bīm-i cāndan nīm-cān oldu

- 1 Bulundu feth ider şāhib-i dilān müşkillere sākī
- 2 Yanub pervāne maḥv oldu elem bülbüllere sākī
- 3 Naşihat kı1 şabāya degmesün kāküllere sākī
- 4 Yine feyzu feraḥ bir yerden irdi dillere sākī
- 5 Yetiştürdi ‘araqla bāde’i himmet-resān oldu

- 1 Niğāh-ı merd-i Allāh’ın ḳulūbı zīb u fer itdi
- 2 Aḳub iksir-i güftārı nüḥās-kāna eṣer itdi
- 3 Velākin derd-i pinhānum be-ğāyetle beter itdi
- 4 Hevā-yı rūḥ-ı Cem rindāne bezl-i sīm ü zer itdi
- 5 Yine ser-māye-i keyf-i dü-bālā der-miyān oldu

- 1 Açılmaz Mişliyā nā-puhteler içre bile ṭab‘um
- 2 Göñül ‘anḳā-meşreb düşemez āb-ı gile ṭab‘um
- 3 Ḳuyūdāt-ı ‘anāşır cümlesin ister sile ṭab‘um
- 4 Yine Şabrī ḥurūş-i ma‘ni-i rengin ile ṭab‘um
- 5 Serāy-ı nazma hem fevvāre-i şahbā-feşān oldu

7 [26-b]

TAḤMİS-İ ĞAZEL-İ DERVİŞ ŞABRİ EL-MEŞHÜRÜ ŞAḤİBİ’D-DİVĀN

ḲUDDİSE SİRRUH

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- [26-b] 1 Men āh çekmez idüm ‘uşşāḳıñā meydānuñ olsaydı
- 2 Keder yer bulma mümkün mi ‘aceb iḥsānuñ olsaydı
 - 3 Fidādur rāh-ı ‘ışḳuñda serüm bānuñ olsaydı
 - 4 Ne ağlardum gözüm yaşın silen dāmānuñ olsaydı
 - 5 Ne ğam yerdüm ser-i zülfüñde dil mihmānuñ olsaydı

- 1 Verā-yı perdeyi bilseñ ider idüñ sükün ey dil
- 2 Kazāya rāzı ol olma hemīşe ser-nigün ey dil
- 3 Ğam-ı gerdūna incitme ki ol āyīne-gün ey dil
- 4 O mest-i fitne-cūya rāst gelseydüñ o gün ey dil
- 5 Elinden kırtulur mıyduñ eger biñ cānuñ olsaydı

- 1 Meḥabbet kāsesin tıldur mey-i ʿıŝkıyla māl-ā-māl
- 2 Döne ʿtibār-ı gerdūnuñ ola hem-sāye-i iḳbāl
- 3 Geçer bir gün gibi kervān-ı ʿömrüñ ğaflesi fi'l-ḥāl
- 4 Şabā irdükce ŝemʿ-i bezm olmazdan perīŝān-ḥāl
- 5 Senüñ pervāne kibrīt-i dil-i sūzānuñ olsaydı

- 1 Kavī perkit o ŝāh-ı ʿıŝka iḳrārı gönlüñden
- 2 Muşayḳal eyle hem-vāra çıkar jengārı gönlüñden
- 3 Şaḳın yer bulmaya cānā hevā ŝarşarı gönlüñden
- 4 Çıkarduñ ey ğam-ı ḥaṭar-nişin-i yārı göñüldeñ
- 5 Derün-ı dil gibi bir kūşe-i vīrānuñ olsaydı

- 1 Hemīşe sofrā-i sāz ol a Miŝlī olmagil cimrī
- 2 Reh-i dil-dāra saʿy eyle amān olmayasıñ cebrī
- 3 Sözüñ diñler iseñ ey dil dehāna alma hīc mekri
- 4 Yine genc-i viŝāl-i yār açılmazdı saña Şabrī
- 5 Eger cismüñde her bir mü ʿazīmet-ḥ^ānuñ olsaydı

1 [20-b / 21-a]

MÜSEDES

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çünkü 'āşıkısın reh-i hūn-h^āra incinmeñ niçün?
- 2 Mürğısın bāğ-ı ğamuñ gül-zāra incinmeñ niçün?
- 3 Rāz-ı pinhānuñ bilinmez zāra incinmeñ niçün?
- 4 Bī-naşīb ıalduñ ise devvāra incinmeñ niçün?
- 5 Tālī'ından āğla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- [21-a] 6 Yār meyl itmez saña ağıyāra incinmeñ niçün?

- 1 'Āşıkānuñ istemez hem-vāra şādān eylemek
- 2 Zevkđur bu kisve-i 'unşurda nālān eylemek
- 3 Neşe bulmağdan kināyi ıalb-i vīrān eylemek
- 4 Dem mezen ğayri nice demdür perīşān eylemek
- 5 Tālī'ından āğla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña ağıyāra incinmeñ niçün?

- 1 Kim ki vardur bāğ-ı 'ālemde hemīşe şād olur?
- 2 Her-kesiñ hālince derdi gün-be-gün müzdād olur
- 3 Kimi Ferhād 'ışk-ı Şīrīn'de kimi Bih-zād olur
- 4 Nā-murād olmuş iken kimi şeh-i dāmād olur
- 5 Tālī'ından āğla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña ağıyāra incinmeñ niçün?

- 1 Böyledür āyīn-i çerhuñ ta ezelden vākıf ol
- 2 Zümre-i 'ırfān isen 'ışk Ka'besinde 'ākif ol
- 3 Nāzük ol ehl-i niyāz ol 'ādet üzre nāzıf ol
- 4 Ki recālar ile gāhī şem'-i hūsne vāşıf ol

- 5 Tālî'înden āgla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña aġyāra incinmeñ niçün?

- 1 Hem-çü Mişlî döndi iġbāl rāh-ı īşār üzredür
- 2 Naġse-perverdür zemāne cümle bu kār üzredür
- 3 Ehl-i derdüñ şanma derdî şimdi tīmār üzredür
- 4 Baġt-i nā-sāzuñ senüñ dāġhî bu pergār üzredür
- 5 Tālî'înden āgla ey dil yāre incinmeñ niçün?
- 6 Yār meyl itmez saña aġyāra incinmeñ niçün?

2 [18-a / 18-b]

MÜSEDDES

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey perî-peyker nigārum bî-riyā sevdüm seni
- 2 İtdüm iġrār itmem inkār nev-edā sevdüm seni
- 3 Terk-i ser mümkin rehiñde kıl vefā sevdüm seni
- 4 Yoġ ħılāfum nāzenīnum bi'llahā sedüm seni
- 5 Fāriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i ħazā sevdüm seni

- 1 Yāreme merhem heme la'î-i güher-bāruñdadur
- 2 Rūzuşeb ārzū-yı vaşluñ gönüm efkārūñdadur
- 3 Hāşılı cāy-ı penāhum zülfüñ esrārūñdadur
- 4 Baġt-ı ħürşidüm zıyāsı verd-i ruġsārūñdadur
- 5 Fāriġ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i ħazā sevdüm seni

- 1 Güli sensin cümle ʿālem bir yañadur toğrısı
- 2 Rîş-i qalbe rü'yetüñ ʿayn-ı şifadur toğrısı
- 3 Gevher-i yek-tā-yı ʿışkuñ bî-riyādur toğrısı
- 4 Feyziña müsteğrağ oldum kıl sezādur toğrısı
- 5 Fāriğ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i qazā sevdüm seni

- 1 Ten yanub tāb-ı ruḥuñla derd-nāk olsam yine
- 2 Tîr-i müjgānuñla cānā sîne-çāk olsam yine
- 3 Cām-ı laʿlūñ bî-hüşî vü āh u nāk olsam yine
- 4 Şemʿîne qarşu yanub men sūz-nāk olsam yine
- 5 Fāriğ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
- 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i qazā sevdüm seni

- [18-b-1 Mişli-i Mecnūn'ı devrān itdiren tavruñ şehā
- 2 Tırra-i Leylā ne ḥācet beste kıлмақ qalb-i mā
 - 3 Āteş-i sūz-ı firāquñ gelmede her şeb baña
 - 4 Minkirānuñ cānı yanmağda ḥarile dā'imā
 - 5 Fāriğ olmam eyleseñ yüz biñ cefā sevdüm seni
 - 6 Böyle yazmış alñuma kil-k-i qazā sevdüm seni

3 [18-b / 19-a]

MÜSEDDES

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Feyz-yāb olmağsa gerçekten derūnuñda emel
- 2 Evveli bāb-ı rızāda qā'im ol itme cedel
- 3 Merd-i kāmil destini tut irmeden saña ecel

4 Ākıl iseñ tut sözüm ğayrı yere uzatma el
 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak isterseñ maal
 6 Sür yüzün der-gāh-ı hak-i Hazret-i Munlā'ya gel

1 Bama dürlü dürlü nefsiñ tevi ü igvāsına
 2 Gel arı āhib-başar ol vadetiñ deryāsına
 3 Sen Mesīhī-zāt iken düşme diviñ sevdāsına
 4 Vulat-ı yār ol azizüm ba ad-i bālāsına
 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
 6 Sür yüzün der-gāh-ı hak-i Hazret-i Munlā'ya gel

1 Vāıl-ı Ha'sa murāduñ āh-ı ıka bende ol
 2 Terk idüb bād-ı hevā-yı cān ile efgende ol
 3 Mineti zev eyleyüb āsüde vü ferhunde ol
 4 Ge tekebbürden ğubār-ve ehl-i dil pāyende ol
 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
 6 Sür yüzün der-gāh-ı hak-i Hazret-i Munlā'ya gel

1 Gel huzūr-ı evliyāda ge amudan hızmıt it
 2 Rāatı alb eyle rüz u eb cefāyı ādet it
 3 Hak olub āhib-dilānlar meclisinde obet it
 4 Sirete meyl eyle ğayrı üretinden nefret it
 [19-a] 5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
 6 Sür yüzün der-gāh-ı hak-i Hazret-i Munlā'ya gel

1 Taradan kes pāyını oy ehr-i ıka bir adem
 2 Mest-i cām-ı vadet ol ta olasın ālī-himem
 3 Bir ğün evvel olagör gel lāyık-ı bezm-i anem
 4 Fāide gördüñ mi gedi bād-ı ömrüñ bunca dem

5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

1 Cān ise malab eger cūlar gibi ol pāy-māl
2 Bī-vara hem bī-mu'allim kef ola saña bu hāl
3 Cān niār it kū-yı yāri bulmaa a per ü bāl
4 Gıtmege rāh-ı Hūdā'ya yalıñız emr-i muāl
5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

1 Vāhid ü ferd olmak isterseñ şahīan 'āıl ol
2 Dök sirikin kū-yı yārde Şāh-ı 'Ia lāyık ol
3 Miliyā gel sen de irār-ı Şems'de şādık ol
4 'Ida Mecnūn ile Ferhād yolunda fā'ı ol
5 Nür-ı Zātu'llāh'a albiñ olmak istersen maal
6 Sür yüzün der-gāh-ı hāk-i Hāzret-i Munlā'ya gel

4 [19-a / 20-a]

MÜSEDDES

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Heb hūrūfuñ haberi notada gizli bā'nuñ
2 ulı ol mürşid-i 'ıuñ ola fet-ı bābuñ
3 Dāmen-i 'ıı bırama ola āsān kāmuñ
4 Cān niār it bu yola urb-i Hūdā'dur cāyuñ
5 Dü-cihānda eger altun ola dirsens nāmuñ
6 Sikkesi altına gir Hāzret-i Mevlānā'nuñ

[19-b] 1 Hâne-ķāhında řadāķatde buluñ it hışmet

- 2 Der-i yokluķda muķīm ol ire dest-i himmet
- 3 Ğayra baķma reh-i ıřķuñda bulursın ni‘met
- 4 Bundan özge dü-cihānda kes’e olmaz devlet
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsın nāmuñ
- 6 Sikkese altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Sen de vāķıf olayım dirsın eger esrāra
- 2 Aķ gözın münkir-i ıřķ olma řaķın iķrāra
- 3 Aldanub virme gōñül teşvişe-i aģyāra
- 4 Ger řaķıh maķřaduñ irmeklik ise dil-dāre
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsın nāmuñ
- 6 Sikkese altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Gözle ādāb-i sülūki reh-i nefse gitme
- 2 Mūr-teg ol saña kemlik idene sen itme
- 3 Seni el incidür ise anı sen incitme
- 4 Bir gün evvel tutaģör yār etegin fevt itme
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsın nāmuñ
- 6 Sikkese altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Varlıģıñdan şoyunub ıřķ yolına iķrār vir
- 2 Maķrem olmaķlıģa esrār-ı Hūdā’ya ser vir
- 3 Tāb-veş her dü-cihān[da] nefesinden fer vir
- 4 Gel haķıķatde şalın ıřķıle tāze ter vir
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsın nāmuñ
- 6 Sikkese altına gir Hāřret-i Mevlānā’nuñ

- 1 Ola kim dirsen eger zāhir ü bāṭın bīnā
- 2 Mürşid-i ʿışk-sitānında buluñ bul kīmyā
- 3 Kāyd-ı cūduñ birağub düş yola Mecnūn-āsā
- 4 Her nefes ola zebānuñda Muḥammed Munlā
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsen nāmuñ
- [20-a] 6 Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

- 1 Āstānında qarār-gīr olalıdan Mişlī
- 2 Oldı āgāh nice yüzden ki giderdi cehli
- 3 Şāhib-i ehl-i dilānı kımayub bul vaşlı
- 4 Birtaķım lāf-ı güzāfuñ yokdur aşlı faşlı
- 5 Dü-cihānda eger altun ola dirsen nāmuñ
- 6 Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

5 [20-a / 20-b]

MÜSEDES

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ḥazret-i Munlā-yı Rūm'uñ kemteri
- 2 Olalı ʿışkımuñ oldum mażheri
- 3 Sīne-i ʿārifde buldum gevheri
- 4 Ḥūn ile ālūde gönülüm defteri
- 5 Rāh-ı ʿışkı şanma ğafil serseri
- 6 Belki kemter nesnedür virmek seri

- 1 Beste kıldum gönli zūlf ü ḥāline
- 2 Kimse vāķıf olmamış aḥvāline
- 3 Cān şatarlar gūş kıll dellāline
- 4 Hiç bakılmaz ʿāşıkuñ pā-māline

5 Rāh-ı ʿıŝkı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Her-kes olmaz sırr-ı ʿıŝkuñ maħremi

2 Hıç tükenmez ye's-i hicrū mātemi

3 Biñ każāya da'vet eyler her demi

4 Tıĝ-ı ğamdur rıŝ-i cāna merhemi

5 Rāh-ı ʿıŝkı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Ŝāh-ı ʿıŝkuñ ħaddin efzūn bendesi

2 Ya nice ben olmayım efgendesi

[20-b] 3 Olurum her vechile ferħundesi

4 Ŝubħa dek bülbül gibi nālendesi

5 Rāh-ı ʿıŝkı şanma ğafil serseri

5 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Söyleyim ʿıŝkuñ saña dıvānunu

2 Gūŝ kıl Ya'küb Nebī aħzānunu

3 Zindana ħabs eyledi Ken'ānunu

4 Görmedüñ mi Kerbelā destānunu

5 Rāh-ı ʿıŝkı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 Dā'imā yaŝ dökme olmuş ʿādeti

2 ʿĀŝkuñ baŝıle oynar vuŝleti

3 Cāna iksir-i mu'azzam ŝerbeti

4 Ĥalka rüsvā eylemekdür ülfeti

5 Rāh-ı ʿıŝkı şanma ğafil serseri

6 Belki kemter nesnedür virmek seri

- 1 Görđi Mişlî şavr-ı istiġnāsını
- 2 Dest-i kāmilden içüb řahbāsını
- 3 Eylesün ħandān Ĥudā a‘dāsını
- 4 Müdde‘ıye virdi heb ferdāsını
- 5 Rāh-ı ‘ıřķı şanma ġafil serseri
- 6 Belki kemter nesnedür virmek seri

1 [23-a / 25-a]

MÜŞEMMEN

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

- 1 Gör dilimi beste kılan āgehi
- 2 Cāy-ı penāh eyledüm ol der-gehi
- 3 Bir şeb idi gördüm anı nā-gehī
- 4 Revzen-i dilden ararım ol mehi
- [23-b] 5 *Āh mine’l-‘ıřķı ve ħālātihī*
- 6 *Eħraķa ķalbī bi-ħarārātihī*
- 7 *Mā nazara’l-‘aynü illā ġayriküm*
- 8 *Uķsimü bi’İllāhi ve āyātihī*

- 1 Kordı gönül āteř içinde binā
- 2 Püte-i ‘ıřķ içre bulub kīmyā
- 3 N’oldıġımı pek bilemem bī-riyā
- 4 ‘Aķl u fikrüm bir yaña ben yaña
- 5 *Āh mine’l-‘ıřķı ve ħālātihī*
- 6 *Eħraķa ķalbī bi-ħarārātihī*
- 7 *Mā nazara’l-‘aynü illā ġayriküm*
- 8 *Uķsimü bi’İllāhi ve āyātihī*

- 1 Cüş iderüm tã-be-seher eşkile
- 2 Nãlelerüm perdesidür Sünbüle
- 3 Bendesiyüm cãn ile ãmãn ile
- 4 Hãşr olayım ta ki o sultãn ile
- 5 *Åh mine'l-ışkı ve hãlãtihi*
- 6 *Ehraqa kalbi-harãrãtihi*
- 7 *Mã nazara'l-aynü illã ğayriküm*
- 8 *Uŝsimü bi'llãhi veãyãtihi*

- 1 Tãb-ı ruĥ-ı şem'ine pervãneyüm
- 2 Bülbüli-i nãlãn-keŝü dıvãneyüm
- 3 Zülf-i perıŝãnuña bir ŝãneyüm
- 4 Åteŝ-i ıŝkıña hemĩn lãneyüm
- 5 *Åh mine'l-ışkı ve hãlãtihi*
- 6 *Ehraqa kalbi-harãrãtihi*
- 7 *Mã nazara'l-aynü illã ğayriküm*
- 8 *Uŝsimü bi'llãhi veãyãtihi*

- 1 Ŝubĥa deĝin itdi Nevã-kãrımı
- 2 Gũŝına bir kez ħomadı zãrımı
- [24-a] 3 Yaĝmaladı elde olan vãrımı
- 4 Virmıŝüm ol ŝãha ben ikrãrımı
- 5 *Åh mine'l-ışkı ve hãlãtihi*
- 6 *Ehraqa kalbi-harãrãtihi*
- 7 *Mã nazara'l-aynü illã ğayriküm*
- 8 *Uŝsimü bi'llãhi veãyãtihi*

- 1 Çeşümüni nem-nāk iderek intizār
- 2 Bağrımı hūn eyledi encām-ı kār
- 3 Koymadı destimde be-cüz ihtiyār
- 4 Yā nice ben olmayayım ğam-güsār
- 5 *Āh mine'l-ıŝķı ve hālātihī*
- 6 *Ehraķa kalbībi-harārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uķsimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 Mıŝr-ı vücūdum alalı iftirāk
- 2 Eŝki dü-çeşm Nīl'i ider iŝtiyāk
- 3 Aç gözini hüsn-i Züleyhā'ya baķ
- 4 Yūsuf-ı ma'nāyla idüb ittifāk
- 5 *Āh mine'l-ıŝķı ve hālātihī*
- 6 *Ehraķa kalbībi-harārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uķsimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 Çāh-ı meħabbet olalı meskenüm
- 2 Dūzaħ-ı nīrāna döner her yanum
- 3 Ten ola germābe göñül kül-hānum
- 4 Pirehenüm oldı bu āteş benüm
- 5 *Āh mine'l-ıŝķı ve hālātihī*
- 6 *Ehraķa kalbībi-harārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-aynü illā ğayriküm*
- 8 *Uķsimü bi'llāhi ve āyātihī*

[24-b] 1 Kūşe-i ḥasretde olub ser-be-ceyb

- 2 Minber-i ʿuşşāḳda oldum ḥaṭīb
- 3 Derd-i derūnum bilemez her ṭabīb
- 4 Çāre yine yārdan olur ʿan-ḳarīb
- 5 *Āh mine'l-ʿiṣṣḳı ve ḥālātihī*
- 6 *Eḥraḳa ḳalbībi-ḥarārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-ʿaynü illā ğayriküm*
- 8 *Uḳsimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 ʿIṣṣḳ-ı şererdür sözimüñ nüktesi
- 2 Pister-i ārzūda yatır ḥastesi
- 3 Bāğ-ı ḥaḳīḳuñ gül-i nev-restesi
- 4 Oldı cihān kākülünüñ bestesi
- 5 *Āh mine'l-ʿiṣṣḳı ve ḥālātihī*
- 6 *Eḥraḳa ḳalbībi-ḥarārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-ʿaynü illā ğayriküm*
- 8 *Uḳsimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 Peyk-i şabā yāre ilet defterüm
- 2 Kimseye fāş eylemezüm ol dürüm
- 3 Virmezüm ağyāra nihān gevherüm
- 4 Ḥün-ı cigerle ṭoludur sāğarum
- 5 *Āh mine'l-ʿiṣṣḳı ve ḥālātihī*
- 6 *Eḥraḳa ḳalbībi-ḥarārātihī*
- 7 *Mā nazara'l-ʿaynü illā ğayriküm*
- 8 *Uḳsimü bi'llāhi ve āyātihī*

- 1 Virdüm ise sâkıye bir ‘arz-ı hâl
- 2 Eylemedi derd-i nihānum su’âl
- 3 Hâl-i dilüm şerhını emr-i muhâl
- 4 Ben kim ile eyleyeyüm hasb-i hâl
- 5 *Āh mine’l-ışkı ve hâlâtihî*
- 6 *Ehrağa kalbîbi-harârâtihi*
- 7 *Mâ nazara’l-‘aynü illâ ğayriküm*
- [25-a]8 *Uksimü bi’llâhi ve âyâtihî*

- 1 Mişli-i bî-çâre gelüb dâ’imâ
- 2 Câm-ı feyiz cür‘asın eyler recâ
- 3 Ğayrı kapuya idemez ilticâ
- 4 Zâhiri vü bātını vü intihâ
- 5 *Āh mine’l-ışkı ve hâlâtihî*
- 6 *Ehrağa kalbîbi-harârâtihi*
- 7 *Mâ nazara’l-‘aynü illâ ğayriküm*
- 8 *Uksimü bi’llâhi ve âyâtihî*

1 [30-a / 30-b]

ESRĀR DEDE HAZRETLERİ’NÜŇ MIŞRA‘INI TAZMĪNDÜR

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Sâkıyâ mihrün serümde encüm-i devlet baña
- Lâyık-ı vaşluñ degüldür bu gedâ himmet baña
- Ğahr u luţfuñ cām-ı ıŝkuñ gün-be-gün yüklet baña
- Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

- 2 Her neye mālîk isem bi'llāh seniñ ihsānuñ yine
 Pertev-i feyzuñla oldı bāğ-ı dil ḥandān yine
 Nīst-kes şāhumdan oldı derdime dermān yine
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña
- 3 Cāmi'-i ıışk içre şebürüz kıble-gāhımsıñ benüm
 Rā kaşuñ mihrābu kıblem secde-gāhımsıñ benüm
 Revzen-i cāna zıyā-güster çi-māhımsıñ benüm
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña
- 4 Hem-nişin-i şöḥbet olmağ yeg-nefes cāna bedel
 Ehl-i ıışka rü>yetiñ biñ şems-i tābāna bedel
 Zerre luṭfuñ şad-hezārān derd-i hicrāna bedel
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña
- [30-b] 5 Zerre isti'dādı yoğken Mişli'nüñ ıışk babına
 Senden aḥz itdi heme nūrı dil-i bī-tābına
 Ben ne ḥācet söyleyüm ma'lıumdur erbābına
 Senden özge yār ile gösterme ünsiyyet baña

2 [29-b / 30-a]

TAZMİN

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Heme üftāde-i göñlüm der-i ḥākiñde yatar
 Merdüm-i dīdelertüm rāh-ı ḥayālünde yatar
 Şanma ağıyār beni rāḥat küncinde yatar
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar

- 2 Beni terk eylemez ol yār-i pesendīde-edā
 Bilür ol bende-i şadāqati şormaz aşlā
 Çok uzaqsıñ heme yanındasıñ ammā hālā
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 3 Eylese қatlüme fermān dile edvā gibidür
 Zehr ise şundıǵı ʿuşşākuña kīmyā gibidür
 [30-a] Şanma kendüñ gibi bābıñda heyülā gibidür
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 4 İki ʿālemde efendüm şeh-i devrānum odur
 Rīşe-i baǵrıma her laḫzada Loḫmānum odur
 Ğamla Yaʿkūb olayım Yūsuf-ı devrānum odur
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 5 Beni heb terbiyedür ḫaşdı cefādan nazar it
 Sözümi ʿārif iseñ gūşuña laʿlü güher it
 Dil-i Mişlī gibi rāhında o şāhuñ ḫazer it
 Yār eger sende yatarsa elemi bende yatar

1 [33-a / 33-b]

MÜSTEZĀD

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

Mefʿūlü Feʿūlün

- 1 Ey ʿāşık-ı bī-çāre dile niʿmet ü rahmet
 Ey bākī devlet
 Feyzuñ umaruz leyl ü nehār eyle mürüvvet
 Ey yār-i ḫaḫīkat

- 2 Bir yerde karar eyleyemez cān temelli
 Gel eyle tesellī
 ‘Işkuñla ider gayr ile eylemez ülfet
 Heb umdığı himmet
- 3 Mührüñ güherin hātem-i dil eyleyeliden
 ‘Işka gideliden
 Artmağda hemīn sīnecigüm içre harāret
 Bilmem ki ne hikmet
- 4 Şeb tā-be-şeher artmadadur dāğ-ı derūnum
 [33-b] Pek zāru zebūnum
 Firqat kūşesinde қalalı gelmede sıқlet
 Gelmez buña tākāt
- 5 Kesmez yine ümmīdini biñ dürlü belāla
 Senden saña nāle
 ‘Uşşāğ-ı қazā-zedenüñ hāline şefқat
 İtmek ne se‘adet
- 6 Hāşā ki hūsn-i hār-ı gam-ı hicriñe batdum
 Bilmem neye çatdum
 Her demde perīşān olur iqlīm-i meḥabbet
 Efgān ider elbet
- 7 Luţfuñla nigāh eyle ki қahrıñdan uşandı
 Ammā ne tayandı
 Mişlī gibi hīc var mı ‘aceb çekmede sıқlet
 Hem bir nice müddet

2 [31-b / 32-a]

MÜSTEZÂD

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Yandı şabrum derd-i hasretle qarārum çāresiz
Eyleme cevrüñ dirāz
Döndi ümmîdüm hazāna nev-behārum şive-nāz
Eylerüm dā'im niyāz
- 2 İltifātuñla n'ola itseñ beni gamdan halāş?
Dîdemi nemden halāş
Çıkmasun eflāke her şeb āh u zārum şāh-bāz
İtme benden ihtirāz
- 3 Egnüme tennüre-i ıışkuñ giyelden ey perî
Çeşmümüñ olduñ ferî
Bağladum elf-nemed mihrüñ yanarum ser-bāz
İışkıma vir imtiyāz
- 4 Sikke-i hicrüñ giyelden olmuşum Mecnün-ı ıışk
Leyli-i meftün-ı ıışk
Deste-gül oldı elemeler reh-güzārum ehl-i rāz
Çıkdı ıayyūka ağāz
- 5 Maḩbaḩ-ı sırr-ı ateş-bāzdan şerer düşdi dile
[32-a] Maḩlabum gelmez ele
Nāy gibi şad-şerḩa oldı cism-i zārum ser-firāz
Gitdi ḩā'at ü nemāz

6 Çeng ü tanbūr vü kudūm ü deff gibi sīnem dōgüb
 İhtiyārum terk idüb
 Şubha dek döndüm rebāba gird-kārum yār-bāz
 Defter-i ‘uşşāka yaz

7 Hırka-i rüsvālığı egnime aldum “Lā yeḥāf”
 Oldum ‘ışkuñla taḥāf
 Kalmadı destümde ğayri ihtiyārum dil-nevāz
 Āstānuñdur Hicāz

8 Niçe biñ bir çille’i çekmekdeyüm olmaz hıtām
 Ğayri luṭfuñ kıl devām
 Kıl teraḥḥum gelgil ‘ömr-i pāy-dārum mey-tırāz
 Vir bu Mişlī’ye piyāz

3 [30-b / 31-b]

MÜSTEZĀD

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Mef‘ülü Fe‘ülün

1 Ey dil-ber-i Mevlā’i ḥübān-ı mükerrem
 Luṭf eyle dem-ā-dem
 ‘İşk nemedin bağlamışum ḳaddimde muḥkem
 Tutdum anı lezim

2 Şevḳile girüb maṭbaḥ-ı hicrāna şoyundum
 İškeste deründum
 Olduñ baña sen cānuma her vechile hem-dem
 Ey şāhid-i maḥrem

- 3 Bu sikke-i mührüñ serime oldu selâmet
 ʿUḳbâda seʿâdet
 Tutsam yanaraḳ yaḳılarak her şeb mâtem
 Ḳalmazdı bu mübhem
- 4 Tennūra mı tennūr mı ʿaceb sūz-i firâḳuñ
 Müzdâd iştiyâḳuñ
 Egnümde cefâ hırḫısı dil-rîşeye merhem
 [31-a] Yoḳdur buña şübhem
- 5 Her leyl ü nehâr çille-keşân olmaz idüm men
 Feyz eylemeseñ sen
 Dürr-mikleñe bir deste gülüñ gülbün-i aʿzam
 Eşküñ aña şeb-nem
- 6 Ocaḡ-ı ateş-bâza serüm ḳoymada ḳaşdum
 Efzün ola derdüm
 Evvel ki perîşân olayum âhiri ḥurrem
 Hic ḳalmaya bir ḡam
- 7 Esmâ-i şerîfüñle simâʿ eyleyelüm âh
 Hâl el vire nâ-gâh
 Nefḥ eyle dil-i mürdelere ta ola Âdem
 Ey ʿİsa-i Meryem
- 8 Sulṫân-ı Veled âyinine kim ide taʿzîm
 Cānuñ yola teslîm
 ʿUşşâḳ mecâlis-i derûnda ola Ekrem
 Sâlîke bu aḡdem

9 Sultân-ı şeh-i ʿışka revân ol cüy-veş-i yâr

Ey Mişli-i nâ-çâr

[31-b] Enhâr-ı fuyûzâtını baʿde-zâ raqqam

Ĥâmûşi vü ebkem

4 [32-a / 33-a]

MÜSTEZÂD

Mefʿûlü Mefâʿilü Mefâʿilü Feʿûlün

Mefʿûlü Feʿûlün

1 Ey nev-res-i maĥbûb ĥükümet senüñ olsun

Fermân benüm olsun

Ol bâğ-ı leţâfetiñe râĥat senüñ olsun

[32-b] Nâlân benüm olsun

2 Pervâneye karşı yanayum tâb-ı ruĥuñla

Bir şemʿa gibi men

Gel leyl ü nehâr yaqqmada ʿâdet senüñ olsun

Süzân benüm olsun

3 Ĥandân olasıñ verd-i biĥişt-veş gül-i raʿnâ

ʿUşşâkuña karşı

Ķıl nağme feşâĥatle melâĥat senüñ olsun

Seyrân benüm olsun

4 ʿİşkuñla beni eyleme bî-tâb-i meh-i enver

Yok tãkat-i cismüm

Bî-çâre bu mücrimlere raĥmet senüñ olsun

Peymân benüm olsun

5 Raħm eyle bu dervīş-i perīşāniña dil-ber

Ḳurtar beni ğamdan

Aġyārımı ḳahr itmede nuşret seniñ olsun

Cānān benüm olsun

6 Dil şabr idemez oldu begüm ḥasret-i nāra

Artmaḳda firāḳum

[33-a] Luṭf eyle bu **uşşāḳıña** ğayret seniñ olsun

Sultān benüm olsun

7 Elden gideyor ḥālını gör Mişli-i nā-çār

Ey şāḥib-i esrār

Gel eyleme meʿyūs bu niʿmet seniñ olsun

ʿİrfān benüm olsun

1 [33-b / 34-a]

ŞAṬRANC-I DĪVĀN

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Müstefʿilün

Müstefʿilün

Müstefʿilün

Rāh-ı ışḳı (2) isteyen dil (3) reh-beri bul (4) ibtidā

Ḳıl cān fidā

Eyle bükā

Şubḥu mesā

[34-a] Şıdḳıle gir (2) bu yola sen (3) bī-ser ü pā (4) cān olub

Kāmil bulub

Evvel idüb

Terk-i hevā

Neng ü nām (2) terk idüb gel (3) bāde-nūş ol (4) ırışkıle
Ol Hakk ile
Lāyık eyle
Eyle şafā
Kālbiniñ ta (2) gevherini (3) eyleyüb pāk (4) ol edīb
Feyz-ı habīb
Olur naşīb
Şek yok buña
Ehl-i ırışkuñ (2) inbiķından (3) gül çekilüb (4) ter gibi
Kāynar gibi
Cūlar gibi
Aķ Mişliyā

4.

MESNEVÎLER

1 [39-b / 40-b]

MEŞNEVİ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey Nihāl-i ğonce-i gül-zār-ı Firdevs'den nişān
Vech-i mir'āt-i mücellā-yı Sikender'süñ 'ayān
- 2 Ey dudāğı havz-ı Kevser naqd-i vaqt-i Hayderī
Nefha-i rūh-ı muḳaddes burc-ı bahtum aḫteri
- 3 Gül-şen-i bāğ-ı haḳıḳat vāriş-i Munlā-yı Rūm
Oldı teşrif-i vücūduñ 'āleme bāb-ı 'ulūm
- 4 Zāt-i pāküñ oldı mürde dillere āb-ı hayāt
Buldı 'uşşāḳ-ı tarīḳat rāh-ı 'ıḣḳuñda necāt
- 5 Āteş-i hicrāna lāyıḳ görme ey şāh-ı cihān
Müstemend bī-çāreyüm geldüm hümā-yı lā-mekān
- 6 İrdigüm devlet yeter kim iltifāt-ı zātıña
Nūr-ı feyzuñdan uruldı şır gönül mir'ātiña
- [40-a] 7 Hāk-i pāyuñ tütüyā-yı Işfehānī'dür baña
Āstānuñ seng-i beyt-i āsmānīdür baña
- 8 Māye-i şevḳu sürürüm gönülümüñ eglencesi
Gül-şen-i bāğ-ı şafānuñ nev irişmiş ğoncesi

- 9 Mağşadum sü²-i penāhum sensüñ ey pākīze-zāt
Rāh-ı ʿışkda ʿālī-şānuñ feth-i bāb-ı müşkilāt
- 10 Şayd-ı ʿışkuñdur göñül murgı şikār olmaz kes'e
Zülf-i perçinüñ tuzağı olalı virmez kese
- 11 Āstānuñ taşına yüzler sürüb bu dil-şikest
İsterüm bulmaq hemīn bābında şāhum maʿdelet
- 12 Ney gibi şad-şerha itdi bu ciger-gāhum firāk
Süz-nāk itdi beni rāh-ı talebde iştiyāk
- 13 Bāb-ı elţāfında maħrūm eyleme kān-ı vefā
Bilürüm ihsān-ı bī-ħadd ü ʿadd cüdü seħā
- 14 Eyle ihyā “Küntü Kenz”üñ maħzeni şāhib-reşād
Feyz-ı Mevlānā'ya mazhar eyle şevk olsun ziyād
- 15 Ger-çi kim lāyık degilsem de mürüvvet yok mıdur?
Teşne-i derd-i dilāna ʿatf-ı himmet yok mıdur?
- 16 Düşmüşüm bir vāle-i nīrāna ey şāhib-dilān
Yandı dil pervāne-veş oldı dü-çeşmüm ħūn-feşān
- 17 Rīş-i cānum merhemi Loğmān sensüñ ey tabīb
İzţrābımdan olub ta şubħ olunca ʿandelīb
- 18 ʿAklı tārān idüb zülfüñ gibi sevdā-yı ʿışk
Öyle Mecnūnum ki Leylā mı diger mi nīst-farķ

- 19 Kāse-līs-i ḥ[^]ān-ı ʿıŝkuñdur göñül ey mihr-bān
Girmez oldu zerre sensüz çeşmüme kevn ü mekân
- 20 Deşt-i ḥüsne kıl tecellî ʿāşıkum Mūsā gibi
Nefḥa-i laʿlün irişdür cān bulam ʿĪsā gibi
- 21 Nār-ı ḥubbuñ ile olursam ne devletdür kebāb
Olurum muṭrib içinde nāy-veş yā-ḥūd rebāb
- 22 Perde-i āhum kemāndan ḥārice çıkdı gene
Telleri oldu şikest zülfün irişdürdi gene
- 23 Ḳahramānu Rüstem-i ğam yāreler açmağdadur
Hem bu yüzden seng-i aġyār dāʿimā artmağdadur
- 24 Söylesün ʿālem ne dirse cümlesi eyler güzār
Murġ-ı ʿıŝkuñ lāne-i göñlümde olsun ber-ḳarār
- 25 Őerḥa Őerḥa itse münkir dāmenün elden ḳomam
Nāḳıŝum çün rāh-ı ʿıŝkda isterüm olmağ temām
- [40-b] 26 Mihrinî muḥkem idüb bend-i tab-ı ḳaddümde nihān
Çāk çāk olsam da itmem ismiñi ŝāhum ʿayān
- 27 Bāde-i ŝāhid-perestüm ḥāl-i zārum āŝkār
Kimse bilmez dil kimün meftünı ğonce gül-ʿizār
- 28 Ger-çi kim ŝüretde biñ maḥbūbadur göñlüm fütād
Eyleyen ŝürîecessüs olamaz bizden reŝād

- 29 Mağşad-ı meyl-i derūnum sensüñ ey şeh-bāz-ı ışık
Bulmadum řāhum gibi sultān-ı ehl-i rāz-ı ışık
- 30 Rū-yı elťāf-ı kemāli Hakk saña virmiş ezel
Dünye vü ıukbā vü Rızvān vařlıña olmaz bedel
- 31 Kıble-i ıuřřākuñ zāhir ü bātıñ şübhesiz
“Aħsen-i Takvīm”-ıřfātuñ bī-menendüm şübhesiz
- 32 Dāhıl-i ııřık olmayan bilmez ĥurūfāt kimdürtür
Bilmez a‘mā sırr-ı ıışık-ı Hakk’a mir‘āt kimdürtür
- 33 Nokta-i bā’dan ĥabersiz şöhretüm zındık dimiş
Bilmeyen Āl-i ‘Abā’yı Rabbisinden dūr imiş
- 34 Hāne-dān’a cān fidā-kār olmayan mel‘ūna yūf
Sad-hezārān istivāsın bilmeyen Mecnūn’a yūf
- 35 Zātıña kim secde kılmazsa belī hem-cindür ol
Kim ki baş kıoymaz der’iñe mürşidüñ şeytāndur ol
- 36 Çok şükür bildük vücūd-i Ādem içre her ne var
Oldı her řāhib-dilāndan remz-i ma‘nā āřkār
- 37 Cānumı kılsam fidā şükrāne düşmez ben saña
Himmetü feyzüñ nihāyetsiz olubdur bi’llāha
- 38 Vařfıña açdum dehānum ger-çi küstāħum bu şeb
Her ne söylersem degül evřāf-ı zıkrüñ ĝonce-leb

39 H azret-i Sulţ an Cel l u'd-d m-i R m  p rim z

Hamd ola  ilm-i ezelde bu imiş ta d rim z

40 H ak-i p -y  Gavş-i H ak n-ı mu azzam b bimuz

R -y  el f -ı Cen b-ı H azret mihr bimuz

41Őefkat  el f -ı  Al  menba -ı feyz-ı cel l

 Rabbi ekrimn  bi-h k ı n r  İbr h m Hal l 

42 C m-ı  Ők yla olub m sta rak-ı ba r-i Ehad

Virdi pey-der-pey fak re K adir  H ayy 'Ő-Şamed

43 Mişli  Őku la per Ő n h n-feŐ n olsun m d m

K l kerem esr r  a y ardan nih n olsun m d m

2 [124-b / 124-a]

M N C T-I MEŐNEV 

F  l t n F  l t n F  l t n F  l n

1 Ser-te-ser sırta muvaff kdur Mu ammed Muştafa

B r-g h-ı K ible-i H k 'dur Mu ammed Muştafa

2 Rabbi r -y  A mediyye  Ők na y  Rabb meded!

Lu fu iŐŐ n it bize y  H azret-i H ayy 'Ő-Şamed

3 İster m benden beni al vir fen ya varım

Benlik a y arın  urur itmem en niyyet-i kad m

4 ‘Iřk-ı Mevlānā-yı Rūmī’ den ulūbe vir cilā
Miřli’i dūr itme der-gāhıñdan ey Rabbe’l-‘alā

5 On sekiz biñ ‘ālemiñ Şāh-ı cihānı ‘ışına
Müstemend ‘āřıklarauñ eşk-i dü-çeşmi ‘ışına

[124-a] 6 Yüz sürer hāke řebān rūz Miřli-i rū-yı siyāh
Sen münācātın abūl ıl yā Raḫīm ü yā İlāh

5.

GAZELLER

1

Mef'ulü Mef'âlü Mef'âlü Fe'ülün

[41-b] A [ELİF]: Elif nemedi toğrı oşan sâlik-i Munlâ

El vire saña feyz-ı ebed zâhir ü 'uqbâ

B: Bil adr-i arîķı bu yola cân ile bağlan

Biñ bâb-ı fütühâtı aa Hâzret-i Mevlâ

T: Teslîm-i rızâ ol oma endîşe-i hâmi

Tâ fetħ ola ihsân-ı Hudâ ile temennâ

S: Sâbit-adem ol varlığını vir heme 'ıřķa

Sebt eyleme ğayrıya vü ihvâna da cânâ

C: Cândan ola yârâna mihr-i bî-ġaraż olsun

Cân dîdesini eyle ğuşâd almaya a'dâ

H: Hâl ehli olub âl'i birağ sa'y-i sülük it

Halvâ gibi tâ germ-i meħabbet idesüñ tâ

H: Hâr-ġuş ulađuñ kes alub âdem ulađuñ hem

Hayr ola dem-â-dem her işüñ maħv ola eşyâ

D: Dil vir güzelüm merd-i Hudâ şaħib-i şeyħa

Dil-berle hemîşe içmesüñ sâğarı illâ

Z: Zâtiña nigâh eyle şaķın şürete baķma

Zâtuñ neredendür ħaber âl ħuşca ser-â-pâ

R: Rabbüñ bilür ol nefsine ger vâkıf olursa
Râzî ola her vechile senden ide ihyâ

Z: Zencîr-i cünûna heves it ışka gir sen
Zülfüñde penâh eyleye ol şâne-i Leylâ

[42-a] S: Sen senligi âteş-i ışkıle yaķub gel
Sen maķvu fenâ bul vireler mańıb-ı vâlâ

ř: şâhen-şeh-i âlemdür iden feyzını ĩřâr
şeş'den giçesiñ tâ görine cümlesi bir bâ

ř: şarşar-ı hevâyı çıkarub uezlet-i yâr it
řadruñda řaķın neng ü nâ-müs ķoma aşlâ

Ž: Žarb itme fuķuř-lâf ile ihvân-ı řafâyı
Žarb eyle hemîn nefsiñi tâ kim dime ĥayfâ

Ŧ: Ŧâhir olanuñ gevher-i ķalbi yana şemâi
Ŧâķat getirür mi acebâ nürına dünyâ?

Z: Zâhirde mübtelâ geķür ĥırķa-i ömrüñ
Zâhir ola ma'ñada saña câme-i ra'ñâ

ʿA[yn]: ʿİrfân-ı me'ânî saña keşf ola ʿazizüm
ʿUryân olasin pîrehen-i şüriden illâ

Ĝ: Ĝâyib idesüñ bu ikilik perdesini sen
Ĝaybiden ire **güşuñâ** bir şavt-i dil-ârâ

F: Fānūsa dönüb nār-ı meḥabbet yana tende

Fer vire dü-‘ālemlere ol şem‘-i şeb-ārā

Ḳ: Ḳaldır aradan nīk ü bedi vāḥid ü ferd ol

Ḳalmaya göñülde ḥüsn ü ḥāşāk ola zībā

K[ef]: Kālā-yı meḥabbet şatasıñ şehr-i derūnda

Kerrār u Muḥammed ola reh-ber saña her cā

L: Lāyık olasıñ salṭanat-ı sermede dil-ber

Lā dime ne ki emri derse saña şeyḥā

M: Maḥmūd şefī‘uñ ola kim her dü-cihānda

Me>vāda ola қаşr u қарāruñ şeh-i ‘ulyā

N: Nān itme ṭaleb ‘ışқа ṭaleb-kār olasıñ heb

Nādīde cevāhir bulasıñ tā ola kīmyā

V: Var rāh-ı fenāyı ṭaleb eyle heme şebü rüz

Var ol dü-cihānda bulasıñ Ḥaḳḳ hüveydā

H: Hū ile ḥıtām eyleyesüñ **ḥızmet**-i ‘ışḳ

Hārüb gibi gel esefle atma rūḥ-ı cānā

Y: Yalvar der-i Sulṭān-ı Şenāyī’ de Ḥudā’ya

Yārüñ ola Mişlī gibi bir şāhid-i ma‘nā

2

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Katre-i dil baħr-i bī-pāyān olur ʿālem bu ya
Zāt-i ʿarīf manzar-ı Sübhān olur ʿālem bu ya
- [42-b] 2 Āteş-i ruhsār-ı sākīye yanub pervāne-veş
Şemʿ-i dil envār-ı ʿālī-şān olur ʿālem bu ya
- 3 Gevher-i meknūn ʿilmu'llāh-i cemāl Kaʿbemüz
Gavş-i ʿArşu'llāh hemīn seyrān olur ʿālem bu ya
- 4 Bāğ-ı Firdevs'ün güli ser-mest olur kılsa nazār
ʿAqlu ervāhu melek hayrān olur ʿālem bu ya
- 5 Yeg-nigāhı buldurur rindāna tāmmyla fenā
Sālīki sāğar-keş-i peymān olur ʿālem bu ya
- 6 Cürʿasın nüş eyleyen ʿuşşāk-ı şeydā-yı zemān
Zāhīran mūr maʿnide sulţān olur ʿālem bu ya
- 7 Her kime düşse nigāhı reng-i bī-rengān olur
Der-reh-i Hunkār'da yeg-cān olur ʿālem bu ya
- 8 Tūr-ı luţfuñdan tecellī eylese bir ʿāşıkā
Şāhib-i keşf enver-i ğufrān olur ʿālem bu ya
- 9 Luţf-i Rabbānī irüb bir sālīke tevfiķ-ı Hāķķ
Ol velāyet tahtına hāķān olur ʿālem bu ya

10 Ğonce-i gül-zār-ı cennetdür haṭṭ u ebrūları

Ehl-i ʿıṣṣka kıble-i burhān olur ʿālem bu ya

11 Āstānında serüñ ferṣ eyleyen sālikleri

Mest-i bākī lā übālī cān olur ʿālem bu ya

12 Sāḳi-i ʿıṣṣk sāye-i pīr-i muġān eyler ʿazīz

Bir faḳīr ednāsı dürr-efṣān olur ʿālem bu ya

13 Bāġ-ı ʿıṣṣkuñda miṣāl-i bülbül-i şeydā gibi

Şubḥ olunca Miṣliyā giryān olur ʿālem bu ya

3

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Āstānında hemīşe ölme devletdür baña

İftihārum tende cān olduḳca hıızmetdür baña

2 Pūte-i ʿıṣṣkuñda ḳāl olub olursam mūmiyā

Her dü-ʿālemde yaḳīn-dānım selāmetdür baña

3 Zāhirüm dāʿim perīṣān oldıġın ḥavf itmezüm

ʿĀlem-i maʿnāda bir ḥarf-i beṣāretdür baña

4 Merdüm-i dīdem siriṣküm seyline ġarḳ olsa ger

Ol ḥüzün ġüyā ki cānānumla vuṣletdür baña

- 5 Ka'be-i taḥkīk içre ḥaccu'l-ekber olmağım
Eşigüñ taşını rüzuşeb ziyâretdür baña
- 6 Hızmetüñ terk eyleyüb itmем efendüm inzivâ
Nezd-i nâ-dândan ırağ olmaqlık ḥalvetdür baña
- [43-a] 7 Seng-i münkir şân-ı ıışkum medḥe şâyân olmayum
Küfrile ta'n oldıgum ıışkumda şöhretdür baña
- 8 Mihriñi ḳalbimde ḥıfz itsün Hudâ-yı zü'l-celâl
Hırḳa vü tâc ü nemed egnümde külfetdür baña
- 9 ıışkıñı "Hâzâ Şırâṭun Müsteḳîm" tutdı gönül
Hırḳa-i püş-i melâmet ıayn-i kisvetdür baña
- 10 Zâhıran gösterme ki rû-yı kerâmet nâzenîn
Râhuma bend-i ıazîmdür cümle şan'atdur baña
- 11 Hiss-i ḥayvânî olanlar aldanur ol şîveye
Ehl-i ḥâl bilmege ḳalb-i firâsetdür baña
- 12 Mutteşıldur ıarifüñ cânân ile cânı hemîn
ıArifi keşretde görmek ıayn-i vaḥdetdür baña
- 13 Pâd-şâh-ı şüret olmaḳ bî-ıuḳül ârzü ider
Saña ḳul olmaḳ riyâsız taḫt-i servetdür baña
- 14 Sâyede şâh-ı cihâna ser-fürü itmем begüm
Mihriñüñ tâcı serüm üzre selâmetdür baña

- 15 Hāne-ķāhuñ ravzadur tūbā nihāl-i ķāmetüñ
Vā'izuñ va'd itdigi cümle hıķayetdür baña
- 16 Hic ferdāya nigāh eyler mi murğ-ı cānumuz
Cennet-i Huld-i berīn senle hüviyyetdür baña
- 17 Şad-hezār cüst ü cū istemdi ey şāhum seni
Bulma mümkin olmaz idi bir hidāyetdür baña
- 18 Kadrini gevher-şinās-ı ıışķ olan idrāk ider
Degilüm lāyık Hudā' dan faħr-i rif'atdür baña
- 19 Raħmet-i deryā-yı Hāķķ 'atşānı g[n]üş itsün seni
Hem-nişīn-i şöħbet olmaķ bāb-ı raħmetdür baña
- 20 Gül-şen-i bāğ-ı melāħat verd-i ruhsāruñ senüñ
Nuķķ-ı pāküñ ma'nisi genc-i velāyetdür baña
- 21 Çekmezüm bir laħza dāmān-ı teħammülden yed'üm
Çille-sāz olmaķda hem-pā bunda hıķmetdür baña
- 22 Tü mercec ey nāzenīnüm 'āşıķuñ aħvāline
Eylemek āzār her dem çerħuñ 'ādetdür baña
- 23 Hātırurum ğam-nāk olmaz kendime nefsüm için
Sāye-i luţfuñla āħir virme nuşretdür baña
- 24 İltifāt 'add eylerüm bābıñda her hār u ħası
Cevriñi itdükce efzün 'ayn-i rağbetdür baña

25 Māl ü cān u saltanat nā-mūsu nām vü her-çi hest

Cümlesi heb mihri ʿışkuñdan ʿibāretdür baña

[43-b] 26 Serde ʿaqlum tār u mār oldı ve lākin zinde-dil

Cām-ı ʿışkuñ cāvidān-ı taht-ı devletdür baña

27 Rāhat itmek bāğ-ı ʿālemde küfürdür ʿāşıka

Pister-i ḥasretde yatmağ gizli şıḥatdür baña

28 Yokdur ümmīdüm feraḥ bulmağ denī ker-ḥānede

Müddet-i ʿömrüm ḥıtām olduğda rāhatdur baña

29 Mişli-i nālānını dūr itmesün senden Ḥudā

Meclisiñde ḥāzır olmağlık ʿibādetdür baña

4

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Dil-ber-i şāh-ı şecāʿat menbaʿ-ı cūdū seḥā

Sāye-dār-ı kalb-i ʿāşığ kenz-i miftāḥ-ı vefā

2 Vaşfıñı mümkin mi almağlık zebāna ey şanem

Görmemiş emşālini çarḥu sipihr-i bī-żiyā

3 Göñlümi bend eyledüñ bī-iḥtiyār ser-tā-be-ser

Ḥāşılı müsteğrağ-ı iḥsānuñ oldum bī-riyā

- 4 Emriñe fermān-berüm leyl ü nehāran āftāb
İtmezüm luṭfuñ ferāmūş ḥaşre dek ey meh-liḳā
- 5 Rūzuşeb Mişlī seni medḥ eylese olmaz ḥıtām
Zerresin bu şeb idüb taḥrīr ‘arz itdi saña

5

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 O gül-i nev-res-i bustāniña şor şorma baña
Bülbülüñ ḥālını ḥandāniña şor şorma baña
- 2 Kāmetüñ serviye nisbet idemem şerm iderüm
Bāğ-ı Firdevs ile ğilmāniña şor şorma baña
- 3 Tāḳ-ı ebrū-yı siyāhuñ nice vaşf eyleyüm
Rüstem-i ğamze-i müjgāniña şor şorma baña
- 4 Ḥāl-i Hindūsına ‘aşıḳ ḳapılır mı bilemem
Micmer-i sīm-i dıraḥşāniña şor şorma baña
- 5 Bende-i pīr-i muġān sāḳīye ḥuddām olagör
Sāġaruñ zevḳımı der-bāniña şor şorma baña
- 6 Ḥasretü ḥüznile Ya‘ḳūb’a dönen ḳalb-i şikest
Bul da şıdkıyla mı Ken‘āniña şor şorma baña
- 7 Tūr-ı sīnemde tecellī nice eyler o güzel
‘İşḳıla Mūsā-i ‘İmrān’ıña şor şorma baña

8 Hem-çü Ğsā- nefes mürdeler ihyā mı ider?
Kevser-i la'l-i bedaḥşānıña şor şorma baña

[44-a] 9 Şimdi bu vaḳtün 'Alī-meşrebi kimdür dir iseñ
Gör Rızā bābını Selmānı'ña şor şorma baña

10 Hānedān'uñ der-i ḥākinde ğubār oldı mı dil?
Gel anı dīn ile ĩmānıña şor şorma baña

11 Şā'ir-i vaḳt-i pesendīde mi Mişlī bilemem
Kıl nazar 'ışķıle dīvānıña şor şorma baña

6

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 Cezbe-i ḥüsn-i dili 'āşıķa şor şorma baña
Mıhr-i 'Azrā'yı naşıl Vāmıķ'a şor şorma baña

2 Biraz 'aqlum başıma yār degüldür bilemem
İnfişāl āteşine lāyıķa şor şorma baña

3 Āh Leylā diyerek Ḥāzret-i Mevlā'yı bulan
Ḥālimi Kays-ı dıl-i sābıķa şor şorma baña

4 Dil-ber'uñ ḥasret-i ihtirāk mı ider cān ile ḳalbi
Berķ-i ḥāḳıfda olan sā'ıķ'a şor şorma baña

5 Pek teşavvuf bilemem söyleyeyüm rāz-ı dili
Bezm-i 'irfānda dehen-nāḳıķa şor şorma baña

- 6 Çille-i firqat çekmeklige rāzī olur olmam
Feyz-ı Munlā'yı dil-i zā'ika şor şorma baña
- 7 Baħr-i ıışık ire bulunmaz arama a'r u kenār
Mevc-i pey-der-peyi ten-zevraa şor şorma baña
- 8 Mıřhaf-ı sūz ü meħabbet ounur dilde adīm
Hüsünü vaş idemem revnaa şor şorma baña
- 9 Var mı ı'ırfān-ı řarīatde ı'aceb dirseñ eger
Mişli-i nā-ız gül-i řādīa şor şorma baña

7

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Hemışe bezm-i ı'arīfde řafā-yı cān olur peydā
Derūn-ı ı'ařıkān ire ħafī destān olur peydā
- 2 Züleyhā-veř göñül virdüm yine bir Yūsuf-ı vate
Gözüm yollarda Ya'küb-şıfat bārān olur peydā
- 3 ulübüm abzıle pürdür ne kimse rāzıma vāıf
arī-ı seyl-i eşküm şanki bir řufān olur peydā
- 4 Derūnum řehrini tārān idüb gitdi sipihr-i am
Teħayyür ı'āleminde bir ı'aceb seyrān olur peydā
- 5 Bidāyet eylese kilküm yedümde şı'r ü inřāya
Ser-ā-ser defter-i nazmum heme efgān olur peydā

[44-b] 6 Ne mümkün h̄ande-nāk olmaḫ raḫīb-i bahta yār oldum

Cihān bāḡına ṣalsam bir naḫar hicrān olur peydā

7 N'ola bir kerre yañılsa se'ādet burcuna düşse

Niḡāruñ rāhına ḫoysam serüm çevḡān olur peydā

8 Niḡāhum kū-yi cānānuñ yoluna ṣarf ider olsam

‘Aḫībinde ḡarā'ib ḫatlime fermān olur peydā

9 Füzūn olduḫca dilde sūziṣ-i ‘ıṣḫu meḫabbetler

O üstāda ṣanurdum derdüme dermān olur peydā

10 Hemān bir bād-ı ḫulyāmiṣ tefekkür itdigüm demler

Naḫar ḫıl ḫāliyā ṣad-fitne-i devrān olur peydā

11 Devāsız ibtilāya uğradum Miṣlī bulunmaz h̄ic

Ne bir küfr ü ne bir imān ne bir yārān olur peydā

8

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Düşdüm düşelden ‘ıṣḫıñā göñlüm senüñle dā'imā

Yer bulamaz aḡyār-ı bed sensün niṣini bī-riyā

2 Pīṣ-i niḡāhumda hemīn Ṭübā-nihālūñ ey ṣanem

Vaṣluñ ḫarz-ı nev ‘uṣṣāḫıñā nevres-edā*

* Vezin noksāndır.

- 3 Mümkin mi hâtırdan ferāmūş olasın kālā-yı ııık
Pūşide-i hicr ü ğamum olduñ begüm ser-tā-be-pā
- 4 Görmez isem bir laħza ger vīrān olur göñlüm evi
Devlet baña her ru>yetuñ dünyā vü ıuķbā bir yaña
- 5 Ruħsār-ı ālüñ pertevi kāşānemi pür-nūr ider
Meh-tābu şem^c-i hāvere kılmam nazār ey cān-fezā
- 6 Şūrī degüldür maṭlabum bir derd-mend-i ıāşıkum
Bir çāre-cū-yi ıācizüm luṭf eylegil kān-ı vefā
- 7 Mişlī gibi dest-i tehī geldüm қаpuña қıl kerem
Қaldum heme **ihşānuña** ey^{**} cüdü seħā

9

Mefā ılün Mefā ılün Mefā ılün Mefā ılün

- 1 Nice nisbet olur қaddüñe ıar^car dil-ber-i ra^cnā
Hırāmānuñ dil-i ıāşıkları eyler bütün yağmā
- 2 Hemīşe çeşm-i ğaddāruñ oқur efsün ıuşşāқа
Anıñçün itdirür hün-rīz **ğamzeñ** baña vā veylā
- 3 Firāқu hicrile sūhte-derūnum қandesüñ cānā?
Zülāl-i la^clüñi üftādeñe bir kerre қıl ıṭā

** Vezin noksāndır.

4 Heme tırsem raķībūñ pençesindendür saña kıanum
 Hālāl olsun beni kıatl eyle müjgānuñla bī-pervā

[45-a] 5 Dū-ālemede bulunmaz itmege da‘vāyı senden kes
 Bu kārı eyle ta‘cīl sevdiğüm gel eyleme ferdā

6 Cefā vü cevriile elden bıraķmam dāmenüñ sākī
 Ba‘īd bundan baña böyle seni terk eylemek cānā

7 Senüñ mecbūruñ oldıgum ‘ayāndur şāh u ednāya
 Bu Mişlī āstānuñda diler kıahr it diler ihyā

10

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Feyz-ı rüh-ı kıudsiyāndur şeyh-ı mā
 ‘Āşıka dāru’l-emāndur şeyh-ı mā

2 Kenz-i dil miftāh-ı şevķ-ı Aħmedī
 Sālike biñ başş-ı cāndur şeyh-ı mā

3 Haste-i ‘ışķa nigāhın şalsa ger
 Naķd-i Loķmān-ı cihāndur şeyh-ı mā

4 Müjde olsun kıande var Ya‘ķüb-ı ‘ışķ
 Yūsuf-ı devr ü zemāndur şeyh-ı mā

5 Hem-çü bülbül zār iden ey merd-i rāh
 İrdi Nevrüz-āşyāndur şeyh-ı mā

- 6 Ğayrı cāyı terk idüb gel murĝ-ı ışık
Kevseri nehr-i nihāndur şeyh-ı mā
- 7 Terk kıl dünyā-yı dūnuñ gevherin
Bī-girān deryā-yı kāndur şeyh-ı mā
- 8 ışka kul ol benligiñden gec kamu
Gör ne dil-dār-ı cevāndur şeyh-ı mā
- 9 Bī-başar ehl-i zalāle maħfīdür
‘Ayn-i ırfāna ‘ayāndur şeyh-ı mā
- 10 Dilde iħfā eyle Miřlī rāzıñı
şerbet-i dürd-i dilāndur şeyh-ı mā

11

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gitmemek mey-ħāneye elde degüldür zāhidā
Böyle taħrīr eylemişdür tā ezel kilik-i każā
- 2 Bendeyüm çārüb-keş müjgān ile kūyuñdayum
Bī-meħābā āstānuñda hemīşe ser fidā
- 3 Manşib-ı fāñiye bir laħza perestiş eylemez
Zir-i pāyuñda bulurlar şad-hezārān kīmyā
- [45-b] 4 Her kesiñ bir dürlü bāzārı gönüilde maħfīdür
Añlařılmaz ‘aql u pindār ile pinhān-ı řafā

- 5 Nefsinüñ hazz itdigiñle eyle ülfet ey perī
Hāl-i ʿuṣṣāķıñı dem urma ķalursıñ bī-zıyā
- 6 Her kesiñ kārı zarārı kimseden mesʿūl degül
Kendi nāruñ ile puhte ol ķarıṣma bī-devā
- 7 Kimsenüñ olmaz tecellisi ber-ā-ber-i vaķıt
Cümleyi bir eylerüm ben diye itme iddiʿā
- 8 Günde biñ bir dürlü döndürmekde çerhuñ şāh-ı ıṣķ
Kimi gelür kimi gider kimin eyler ibtilā
- 9 Miṣli ķul oldu ise kāfir mi oldu sāķıye?
Bozmaĝa ķādir iseñ taķdiriñi olsun rızā

12

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Deṣt-i ruḥsārıñda ṣayd itdi beni çeṣm-i elā
Beste ķıldı tāb-ı zülfüñ ķalb-i bī-tābum ṣehā
- 2 Ƙahramān-ı nāvek-i müjĝānuña oldum ṣikār
Keyķubādu Ğusrevü Rüstem de olsa yoķ rehā
- 3 Merḥamet-sāz olsa ḥaṭṭ-ḥālüñ amān bilmezlenir
Tāķ-ı ebrü-yı siyāhuñ eylese bārī vefā

- 4 Meh-cebīnüñ de çerāğ-ı hātır-ı nā-şādımuñ
 Kıalb-i ʿaşıq bulur andan dāʿimā neşvü nemā
- 5 Hücre-i tārık-i hicrānıñda itdüdüñ nişin
 Ey gözüm nūrı efendüm vaşlıña eyle sezā
- 6 Nā-murādum nīm-nigāhuñla beni kııl kām-yāb
 Böyle mağdüru bırakımaq şānıña düşmez şehā
- 7 Laʿl-i mey-gūnuñdan ayru oldıgum eyler harāb
 Rüz-gāra uymadı bād-ı ümīdüm sākıyā
- 8 Lāne-i mihrüñden ayru yerde iskān itmezüm
 Mişli-i ʿAnķā suhan-dürriñler dizer evrākıññā

13

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Beste-i zülfüñ göñül mümkin mi çüzmek dil-rübā
 Sākin-i diğer be-laḫza aḫķarīne nā-sezā
- 2 Nev-behār eyyāmı ķande her günüm şayf ü şitā
 İbtılā ile geķer vaķt dīdeler rüşen kecā
- 3 Böyle meyūs vāle-i nā-reftede ķalmaķ neden?
 Kimden ümmīd ideyüm kimdür ider ʿışķa devā?

[46-a] 4 Hem-ķü mīnā nāle-i ķulķul semāya ķıķmada
 Görmedüm mesrūra dāʿir sūzīden ğayrı edā

- 5 ‘Adv-i Hakkānī kücā Mısr’ı göñüller Yūsuf’ı
Hem-çü Ya‘küb eşk-i çeşmüm seyl olur şubh u mesā
- 6 Kāse-lisīnüm der-i ğayra nazar şalmam henüz
Kıl kerem hālümce zerre ey şeh-i kân-ı ‘atā
- 7 Bezm-i taḥkīkuñ şeh-i ‘ālī-cenābısıñ begüm
Eyle müsteğraḳ-ı fuyūzātuñ ile ser-tā-be-pā
- 8 Ne rehā bulmaḳda ümmīd ne güşād olmaḳdadur
Baḫr-i ḫayretde nişīnüm bilmez oldum kār-i mā
- 9 Fetḫ kıl ihsān ḳapusın ḫüsünüñ ḫaḳḳı içün
Şad-hezār arslan içinde bir següñdür Mişliyā

14

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 İrdi ümmīdüm behārı gül-‘izārum geldi ya
Sāye şaldı başuma servü çenārum geldi ya
- 2 İntizār baḫrinde tūfān-ı belā tütmiş idi
Maḫzen-i sırr-ı velāyet gird-gārüm geldi ya
- 3 Külbe-i şevḳum ḫarāb itmişdi ğam ḫayli zemān
Eyledi maḫzā ‘ināyet nāzlı yārüm geldi ya

- 4 Ruyeti kıldı şeref-yâb hâtır-ı vîrâneyi
Meh-cebînünden ziyâ buldum nigârum geldi ya
- 5 Eyledi dil-i mürdeyi ihyâ dem-i Ğsâ irüb
Her dü-âlemde şafâ-yı ıışk-ıarârum geldi ya
- 6 Râh üzreydi gönül-i Ya'küb seyl-i çeşm ile
Mısr-ı ıışkuñ Yūsuf-ı dil şehir-yârum geldi ya
- 7 Açdı mührüm gülleri dünyâ vü ıuqbâ bir yaña
Bu derün-ı şevkıme muhkem hişârum geldi ya
- 8 La'ı-i nâbuñ teşnesi olmış idim biñ cân ile
İrdi câm-ı vaşl ıömr-i pây-dârum geldi ya
- 9 Şad-zebândı hayli dem süsen gibi bâğında dil
Şaneyim kâküllerine müşg-bârum geldi ya
- 10 Hâk-i pâyı kahl-i cândur ıâşık-ı şeydâlara
Nev-ğazeller yâd-gârum dil-figârum geldi ya
- 11 Hem-çü pervâne cemâl-i şem'ine yan Mişliyâ
Müdde'ı bilsün kemâl-i ıışk-ı yârum geldi ya

15

Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılün

- [46-b] 1 Çâker-i Munlâ-yı Rüm olmağ ne devletdür baña
Olmazuz bir ân ü bir dem hâk-i pâkiñden cüdâ

- 2 Şehr-i ʿıŝka maḥrem olmaḫsa göñül қаşduñ senüñ
Vaḫf-ı çārüb ol ğubār-ı ḥāne-ḳāhunda añā
- 3 Başımı çevġān-ı ʿıŝka tōb idüb gir göresiñ
Nice kemterler olurlar bu ḳapuda pādŝā
- 4 Eyleme bu ḥızmete ey dil tekāsül taʿcıl eyle
Āŝyān-ı ḳudse pervāz eyle olma bī-vefā
- 5 Hem-çü Miŝlī vaḳtidür ey ḥāme bülbül-veş bu şeb
Tālibe eglencedür bu nev-ġazeller dāʿimā

16

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

- 1 Bir Mevlevīʾdür sevdigüm dāʿim külāh eyler baña
Ḳaŝdı nedür bī-ġānelikle nīm-nigāh eyler baña
- 2 Tār oldı gerdün başuma itmez ḳarār bir yerde dil
Añlaŝılan bu işleri baḫt-ı siyāh eyler baña
- 3 Oldı fiġānum ʿandelīb her ŝubḥ u ŝām mey-ḥānede
Sāġar umarken ḳismetüm pür-düd-ı āh eyler baña
- 4 Yaʿḳüb-veŝ ol Yūsufʾuñ rāhında ser-gerdān olub
Nīl eyleyüb eşküm müdām ġam-ḥāne-ḳāh oldı baña
- 5 Miŝlī ŝaḳın ġam çekme sen ḥāŝıl olur bir ġün murād
Munlā-yı Rūmī feyzını bir bām-ġāh eyler baña

17

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Şem'-i ruhsāruñ göñül pervānesi yokdur Rehā
Yanmadur zīrā anuñ kārı begüm şubḥ u mesā
- 2 Cānuma kār eyledi Sūz-i ciger cismüm nizār
Çeşm-i inşāfla nazar kııl 'ahdiñe eyle vefā
- 3 Sūz-nāk oldu figānum Evc-i 'ışkuñda bu şeb
Yandurur belki sipihri vaşlıñı eylese Nevā
- 4 Luṭf idüb gönder Şabā ile ğubāruñ pāyını
Vuşlata lāyık degülsem aña bārı kııl sezā
- 5 Ka'be-i mihrāb-ı tākūñ secde-gāhum bī-gümān
Āndan ayruğa ne mümkin secde itmeklik baña
- 6 Mişli tā rüz-ı ezelden eyledi ikrār seni
Maṭlabı sensüñ efendüm eyleme ğayrı fidā

18

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- [47-a] 1 La'l-i nābuñ cur'asından yād-gār it sākıyā
Nefḥ idüb bir demle 'ömrüm pāy-dār it sākıyā
- 2 Yeg-kađeḥle mest kııl tekrāra ḥācet olmasun
'Aql u nā-mūsı yanumda şerm-sār it sākıyā

- 3 Zülf-i ‘anber kaplamışdur āftāb-ı hüsünü
Ref^c kıll yüzden niķābıñ kām-kār it sākıyā
- 4 Haste-i işkeste-hātırdur deriñde çākerüñ
Sāgar-ı gül-fāmuñ ile hōş-güvār it sākıyā
- 5 Virmişüm gönüm evin bī-ücret ey ‘ālī-cenāb
Hāk-i pāyüñden ayırma hāk-sār it sākıyā
- 6 Eyledi işkeste beste ‘azm-i reftāruñ senüñ
Nev-zuhūrdur Mişli’den bu der-kitāb it sākıyā

19

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Hem-çü kākül-i serde ‘aqlum tār-mār eyler Şabā
Her seher feyzuñ fütāde yād-gār eyler Şabā
- 2 Bir tarafından bī-huşūruluk gerdiş-i ğaddārdan
Bir tarafından Sūz-i ‘ışkı āşkār eyler Şabā
- 3 Evc-i hüsünüñde qarār-endişesin tutmuş iken
Fikr-i cān-sūzum dönüb beste-nigār eyler Şabā
- 4 ‘Anber-efşān zülfünüñ būyun nişār eyler hemīn
Nice mümkündür teħammül cāna kār eyler Şabā
- 5 Çekme dāmān-ı teħammülden elin Mişlī saña
Luţfile elbet de bir gün kām-kār eyler Şabā

20

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil-firīb-i sākı-i ışk cevrü mātemdür baña
Haste-i ışkum nigāhı ıayn-i merhemdür baña
 - 2 Bulalı pır-i muğānı ıalb buldı tāze cān
Hum u kūze nefha-i ıīsā-i Meryem'dür baña
 - 3 Tūr-ı ııřkuñda tecellī eyleyüb sāğar müdām
Nağd-i Hızır'ı Mūsa-i ıımrān Kelīm'dür baña
 - 4 Perçemüm geçdi yediñe ğayrı dest uzatmasıñ
Rāh-ı ıışka bir ıadem ıoymağ muğaddemdür baña
 - 5 Şerh mı eyler idim ger havşala bir olsa heb
Hatı-ı ğīsū-yı nigār elbette mülhemdür baña
 - 6 Şavme'ān süpründisidür ııdu tūtyā dīdeme
Nāfe-i Tātār ne būydu müşg-i a'zāmdur baña
- [47-b] 7 Mişliyā Sulţān-ı ııřkuñ sāyesinde bir şanem
Secde-ğāhumdur serümde tāc-ı Edhem'dür baña

21

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

- 1 Ne ararsın a ğöñül mağşaduñı meyüñde ara
Talebüñ gevher-i cānsa yūri kūyuñda ara

- 2 Eri iksir-i mehabbet pütesinde kâl ol
Saña Munlâ-yı Hudâ-vend ise Şems'ünde ara
- 3 Nedür ol bülbül-i şeydâ gibi der der gezesin?
Ġarazuñ yâr ise ol dil-berüñ hüsnuñde ara
- 4 Lâ-cerem 'âşık iseñ Ka'be-i tahkîka yürü
Saña reh-ber olanuñ kıble-i vechüñde ara
- 5 Yañagör Mişlî gibi sâķinüñ 'ışķuñda hemîn
Tutagör yâr etegin cümle-i ânuñda ara

22

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ey Hüseyñüm mâtemüñ tutmaķdayım şubh u mesâ
Ġande bir bû-yı mehabbet ey kerem-kânı baña
- 2 Dem-be-dem ķan dökmede 'ışķuñla dü-çeşm- merdümi
Şanki bir tennürdur dil pişdi baķrum dil-berâ
- 3 Kül olursam âteş-i ruhsârânuñla senüñ
Dü-cihânda baña devletdür efendüm bî-riyâ
- 4 Sen hemân şaĝ ol açıl sun ĝonce-i bahtıñ müdâm
Virmesün Mevlâ kedüret kıl hemân zevķ u şafâ
- 5 Gevher-i inşâfı endâht eylesün Hâķķ ķalbiñe
İltifât-ı 'âşıkân olsun işüñ ey meh-liķâ

- 6 Sicn-i miḥnetde nişîn oldum begüm Yūsuf gibi
İntizāruñda olub Ya'qūb-āsā dā'imā
- 7 Hānçer-i ğamzeñ cigerde yāreler açmaḳdadur
İltifātuñ merhemidür gel dirīg itme baña
- 8 Sīnemi sūzān ider dā'im firāḳuñ āteşi
Anı teskīn eylesün la'l-i zülālūñ cān-fezā
- 9 Ger-çi Mişlī bāb-ı ḥākūñ olmağa lāyıḳ degül
Sen ḳabūl eyle şerik olmaz kimesne bi'llahā
- 10 Bir ğazeldür ki bir ğam-ı münkirān hem bir eşer
[48-a] Şun yedime cām-ı şahbāyı hemīşe nev-edā

ḤARFÜ'L-BĀ'

23

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Be-raġm-ı münkirān-ı 'ışḳ barışdum yār ile imşeb
Şafā baħrinde mevc urur gönül dil-dār ile imşeb
- 2 'Adū-yı bed nice dem infişāl itdirdi 'uşşāḳı
Helāk olsun hemīşe reşkile bī-dār ile imşeb
- 3 Ne mümkin laħmi ayrılık zaferden bu ğarā'ibdür
Meger ḥıffet getürmiş 'aḳlına bed-kār ile imşeb

- 4 Meşeldür dü gönül yeg olsa dünyâyı harâb eyler
Meḥabbet germ olub nâza Zâvil-i yâr ile imşeb
- 5 ‘Uḳûl-i nâkışa mâlik ne bilsün ḳalb-i ‘uşşâkı
Derûnum ḡoncesi ḡandân olub gül-zâr ile imşeb
- 6 Fuyûzât-ı Celâlû’d-dîn irişdi ‘avn-i Ḥaḳḳ nâ-geh
Görüşdüm leşker-i ‘ışḳuñ sipeh-sâlâr ile imşeb
- 7 Ne deñlü ḡam-füzûn olsa kederlenmez dil-i üftâd
Tesellî buldı naḳd-i Ḥayder-i Kerrâr ile imşeb
- 8 Ki zann eyleme yârûñ der-i ḡâküñde seri ḳoymaḳ
Şükürler bezme da‘vet eyledi tekrâr ile imşeb
- 9 Cemâlû Cennet-i Ḥuld-i berîn Ṭübâ nihâlidür
[48-b] Dil-i ‘aṣşân sebt oldı leb-i enhâr ile imşeb
- 10 Nice dem ḡavf iderdüm ki ferâmûş eyledi ḡâşâ
Hezârân şerḡ-ı ‘ışḳ itdi şeker-ḡüftâr ile imşeb
- 11 Bu nâ-çîze ne luṭf-ı bî-nihâyetdür meşâmum pür
‘Abîr-i müşg-bû-yı ṭurra-i ṭarrâr ile imşeb
- 12 Belâ-yı hicr-i mübremmiş ıraḡ-ı nezd-i yâr olmaḳ
Müşerref oldı çeşmüm çoḳ şükür dîdâr ile imşeb
- 13 Gezerdüm dür olaldan kör gibi dünyâyı ser-tâ-ser
Zıyâlandı dü-çeşmüm merdümi envâr ile imşeb

14 Sevincimden unuttum çerhuñ āzāruñ heme Mişlī
Gözüm bir lahza varmaz h^āba bu efkār ile imşeb

15 Nazar kılmaz dü-ālem destine ger geçe uşşākuñ
İden nīm-şāniye ülfet güneş-ruhsar ile imşeb

24

Müfte'ilün Fā'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

1 İtmek ise maqşaduñ āşığıñı kām-yāb
Yağ cigertüm it kebāb hūn-ı dilümdür şerāb

2 Eşk-i dü-çeşmüm hemīn dökmede bārān-veş
Kālb-i şadef dürr için çekdi Nisān-sehāb

3 Avn-i Hudā irişe ger bu za'if kemtere
Meclis-i uşşāqda şerh ideyim bāb bāb

4 Dil düşeli ışıqıña bilmedi leyl ü nehār
Kālmadı hīc tākātüm koymadı çeşmümde h^āb

5 Sedd ü hişār çekmede her neyi kaşd eylesem
Kālmadı ümmīd-i dil olmağ için kām-yāb

6 Kūy-nişīnūñ olub rāhına koydum serüm
Eylemedüm sevdigüm gayrı der'e intisāb

[49-a] 7 Nālemi gūş itmediñ bunca zemāndur begüm
Meclis-i sāzendede āhımı itdüm rebāb

- 8 Bunca güzār itmişüm mescid ü mey-ḥāneyi
Güşuma irişmedi vaşlıña dā'ir cevāb
- 9 Bir ḳurı efsāneler dönmede çār-küşede
Mışhaf-ı ḥüsnüñ ḳanı 'āşıḳa Ümmü'l-Kitāb
- 10 Ḥār-ı ḡamı dūr idüb ḳıl nazār-ı iltifāt
Eyle bu nā-çiziñi luṭfuñ ile neş'e-yāb
- 11 Ḳaldırub efsāneyi nuḳta-i bā oḳuna
Ref'-i niḳāb eyle gel şaşıra şeyḫ u şābb
- 12 Mest-i müdām eyle ki itmeyeyim farḳ-ı ḡam
Çekmeyeyim çarḫdan günde hezār-'itāb
- 13 'Āşıḳa 'ādet ise cevri-i füzün eylemek
Ḳoymadı tende mecāl yıḳdı bizi inḳılāb
- 14 Ḥāl-i ḡöñül fehmine ḳoymadı tākāt müdām
Ḳaynamada fitnesi devri-i ḥumuñda ḥabāb
- 15 Süz-i meḥabbet müdām yaḳmada 'āşıḳlaruñ
Vechiñi eyle 'ayān mäh-veşim ol şitāb
- 16 Mişli için ḡam degül cām-ı firāḳuñ senüñ
Zaḫmete girme begüm rāzıdur itmez icāb

25

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Açıldı yazmağa başla gönül şehrinde bir mekteb
Olub veşşāf-ı maḥbūb-ı Senāyī zikrini it heb
 - 2 Müṭāla^c eylerüm şerḥ itmesi müşkil risālātuñ
Alınca dersi ıışkuñdan önünde tutdı cānı teb
 - 3 Vişālūñ perde-i maẓmūn ile setr eylemiş nīk-şād
Ḳurılaldan bu üstādı daḥī hīc görmemiş kevkeb
 - 4 Efendi bende-gāne ^cac̣z yoḡdur derd-i ıışḡ ister
Be-gāyet imtiḥān eyler teḥammül eylemez ḡāleb
- [49-b] 5 Ḳopar sāt-be-sāt dürlü renge Mişli-i zārī
İrādem dest-i ḥükmüñde ki Ol' dur ṭālibü maṭleb

26

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Gönülüm alalı fenn ile bir fitne-i āşūb
Zencīr-i cünündür hevesim eyledi meczūb
- 2 Yūsuf' da bulunmaz bu ṭarāvet bu leṭāfet
Ya nice ^caceb olmayayım ḥüznile Yaḡḡūb
- 3 İḡsān cefādur baña ol serv-i bülendiñ
Ḳekmem yed'imi derdile olsam da çü Eyyūb

- 4 Düşmekde gönül sāye gibi pīr-i muġāna
Pā-māl der-i mey-kede olı baña mañşüb
- 5 Pür-neş'e ider sāġar gezdükçe cihānı
Şāyetse idersem yolıña ħazzımı çārüb
- 6 Şādık mıyum ıñkıñda ʿaceb urşa miġanke
Ser olsa n'ola ebrū-yı çevġanıña bir tōb
- 7 Menʿ itmege fetvā virürmiş baña vāʿiz
İnkār olunur mı ʿacebā kizbe-i maġbüb?
- 8 Kāl ehline baġş olmadı çün käle-i ıñk
Maġrūr-ı şuver oldıġıçün olmadı mergüb
- 9 Gezmekde beyābān-ı belāda yine Mişlī
Pīrāhen-i nā-mūsını çāk itmedi māġcüb

27

Müstefʿilün Fe ʿülün Müstefʿilün Fe ʿülün

- 1 Deryā-yı ıñkda gönlüm oldı maġall-i gird-āb
Ġarķ oldı gitdi şeksiz hem-çü simāk-i mürġāb
- 2 Hem āb-ı māliki der-dest eyledi rehā yoķ
Ebrū-yı tāk oldı rāh-ı fenāda miġrāb
- 3 Ey tālīb-i Mevlāyī gel gör bu rū-yı māhı
Ĥācet degül fanūsa tıtdı cihānı meh-tāb

- 4 Micmerde ʿūd u ʿanber Hindūyi-ḥāle ʿāşık
Dürr-dāne pür-dehānı gerdānı Baḥr-i Siyāh
- 5 Cān baḥş ider nigāhı ol ʿĪsa-i yegāna
Leşker gibi müjenler şan şāffa durmuş aşḥāb
- 6 Vaşfıñda kilik-i ʿāciz kâşır ey ehl-i ʿirfān
Virmiş envār-ı ḥılʿat başdan ayağa Vehhāb
- 7 Vaşl-ı Bihişte nisbet olmaz nihān bu neşʿe
Taḥtın virür ve tācın gördükde çeşm-i Dārāb

[50-a] 8 Pır-i muḡān u sākī cām-ı şerāb-ı bākī
Vaşlı için hemişe dönmekde hem-çü dölāb

- 9 Faşl-ı behār ḥattı zeyn eyledi bu bāḡı
Şecār-ı feyz için dökmekde Mişlī gül-āb

28

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Vaḡt-i eyyām-ı behār olmaḡ sezādur ʿandelīb
Ser-be-ceyb-i ʿışkı taʿciz eylemeklik bī-edīb
- 2 Āh u nāle itmekden cānıñ virür pervāne-gān
Şuʿle-i şemʿa ururlar zaḥmına bilür ṭabīb
- 3 Ey gönül itme telāşe rāzī ol her ḥāline
Ol perī kân-ı ʿaṭādur eyler iḥsān ʿan-ḡarīb

- 4 Rāh-ı maqşūda varılmaz zōr ile zarb-ı meşel
Dāmen-i teslīme el ur görelüm n'eyler habīb?
- 5 Rāh-ı sa'ıyide bırakma vüs'atıñ bitdi kader
'Ākıbet hāşıl olur taqdīre her ne naşīb
- 6 Her işiñ işler verā-yı perdeden ol Pād-şāh
Lutfīle in'āmı çoqdur hikmetü sırrı 'acīb
- 7 Rāh-ı 'ışqda pāyıñı işkeste eyle cānumā
Kıl teħammül Mişliyā ta yana sāmān-ı şikīb

29

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Vuşlat ümīdi ile bagrum tolu kan oldu heb
Şehr-i gönlüm gördigüñ ābād vīrān oldu heb
- 2 Çāh-ı mişnetde nişīmüm ğayrı manşīb virmez el
Nīst-çāre yārdan ihsān hicrān oldu heb
- 3 Menba'-ı feyzum diyü enhār iderken eşkümi
Gevher-i çeşm-i sefīd la'-ı bedaşşān oldu heb
- 4 Bitmedi bāğ-ı murādum bād-ı ğam itdi ħarāb
Hāk-sār oldu nihāl-i ğonce ħārān oldu heb
- 5 Bāğ-bān u fikr ü sa'y ü tesbiħ u zühdü şalāħ
Nā-gehānī ibtilā mülkine ħāqān oldu heb

30

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Ey gonce-rû hâtır-şiken efgânıma sensiñ sebeb
Lānem firāķıñ şāhdur nālānıma sensiñ sebeb
- 2 Şem^c-i murādum yanmadan ey gül-bünü bāğ-ı cefā
Düşdi meħabbet āteşi sūzānıma sensiñ sebeb
- [50-b] 3 Buştān-ı feyzuñ sebzesin yād eyledükce murğ-ı dil
Dü-çeşme iħşāş eyledüm giryānıma sensüñ sebeb
- 4 Etrāf-ı hüsnüñ bāğını bir kez temāşā itmege
Pışümdedür peyk-i şabā cevlanuma sensüñ sebeb
- 5 Ümmīdimüñ her goncesi hūn-āb ile pür-lāle-veş
Bir küşe içre bī-güşād handānuma sensüñ sebeb
- 6 Geldükce ‘ayyār-ı şabā vaķt-i seher ‘ar‘ar-mişāl
Olsam hırāmān-ı nazmla ‘ünvānuma sensüñ sebeb
- 7 Yok ķābiliyyet zerrece bir ħarfe ķudret Mişli’de
Ser-tā-be-ser ey nāzenīn dīvānuma sensüñ sebeb

31

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Nigāhuñ sālīke iksīr-i a‘zam kīmyādur heb
Gubār-ı ħāk-i pāyuñ sürme-i cān-ťütüyādur heb

- 2 Ğulām olmağ saña genc-i beğā bulmağ gibi cānā
Saña dil virdigüm benden degül feyz-ı Ğudā’ dur heb
- 3 Ğayāl itdükce hem-pā olmağ bezmiñde hem-vāre
Ne Ğikmetdür beni dūr eyleyen tır-i kaçādur heb
- 4 Ğılāfum nīst ey meh-pāre cāndan bende-i ırışkum
Bütün yārān u ihvānum bu sırra āšnādur heb
- 5 Meğabbet gül-sitānında göñül Ğayrānu medhūşuñ
Dil-i Mişlīpi zīnet-yāb iden rū-yı aatādur heb

32

Mefā ilün Mefā ilün Mefā ilün Mefā ilün

- 1 Sekiz biñ ālemiñ nūrı Rasūl-i müctebādur heb
Velāyet mülkünüñ şāhı ‘Aliyyü’l-mürtezādur heb
- 2 Açıldı “Küntü Kenz”üñ mağzeni teşrif-i Ağmed’ de
Ğürüh-ı evliyā rāh-ı tarīka pīşvādur heb
- 3 Sülūk-i ırışka hem-rāh ol bilinsün Ğağ ile bātıl
Nübüvvet nūrına āğāh olanlar evliyādur heb
- 4 Cevāhir saçdığ evrāka kilküm şanma bendendür
İden ser-mestü şeydā ırışk-ı Mevlānā-semādur heb
- 5 Kıtār-ı bende-i ednāsına dāğil ide şāhum
Hemīşe küyü rāhında niyāzum in-şadādur heb

33

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Nār-ı hierānuñla bağrum sāķıyā oldu kebāb
 Ƙıl terahhum eyle teskīn ķatre ķatre vir ŧerāb
- [51-a] 2  Āŧıķum ŧūrī vü ma'nā ilticā-yı dil budur
 Māh-tāb-ı enverī ruħsārıñña çekme niķāb
- 3 Ʀoğmadı ħūrŧid-i bahtum gūŧiŧüm oldu hebā
 Virmedi destüñ tecellī ķaldı der-zīr-i seħāb
- 4 Olmadı bir dem müfīd seyl-āb-ı eŧķüm rūzuŧeb
 Bād-ı nā-hem-vāra dā'im ŧevķum eyler inķılāb
- 5 Hem-ķü ŧāne ŧad-zebān itdi derūnum iftirāk
 Bezm-i  uŧŧāķa ķadem baŧ bende'ñ olsun kām-yāb
- 6 Rū-yi cevriñden ne mümkin dil seni terk eylesün
 Ğayrı ķapuya gūŧād olmaz bu dest-i intisāb
- 7 Öyle muħkem beste mihriñde göñül o ŧāh-ı  iŧķ
 Munķaķı  olmam ne deñlü eyleseñ ħālüm ħarāb
- 8 Hem-ķü Miŧlī źa'y idüb kendüm ne oldum bilmezüm
 Ğālüme bir kez nazār ķıl ey cemāl-i āftāb

34

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Hün-ı dıldür nüş olan peymāneden bī-tü şerāb
Kıl tenezzül eyledüm āmāde bezme dil kebāb
- 2 Çeşm-i ḥasret-keş Nisān-bārān-veş yağmağdadur
Derc olur dürdāneler fām-i şadefden bī-ḥisāb
- 3 Sebze-i ümmīdimi dā'im şuvarmağdan ğarāz
Ola nezd-i 'āşıkānda māh-ı mevlīdde gül-āb
- 4 Zīr-i hicrānuñ seḥāb-i zulmetüñde dil esīr
Toğ hidāyet āsmānından cemāl-i āftāb
- 5 Dīdeme sensüz görünmez bu fenānuñ şu'lesi
Ey baña Şems-i ḥaḳīḳat heb sañadur intisāb
- 6 İtmesün gözden nihān ḳadd-i nihālūñ lā-yezāl
Sen muḳīm olduḳca bāḳīdür sipīhr-i āsyāb
- 7 Nāle-i dil-süzümü bābında şeb-tā-be-seḥer
Nev-niyāzumsın diler redd it diler ḳıl müstecāb
- 8 Tek meḥabbet bī-ḳarār olsun gönülde Mişliyā
Bāb-ı Mevlānā' da elbet ref' olur bir gün ḥicāb

35

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Hem-çü bülbül kārımız āh u Nevā'dur rūzuşeb
Şūretüñ naqşında hayrān bī-riyādur rūzuşeb
- 2 Olalı dü-ebruvānuñ ka'be-i mihrāb-i dil
Nāvek-i müjgān imāmum iktidādur rūzuşeb
- [51-b] 3 Pūte-i ʿıŝkuñda kāl olsam degül mi devletüm
ʿĀşıkā nuṭkuñ kemāl-i kīmyādur rūzuşeb
- 4 Cānuma kār eyledi āfet-i nigāhuñ bāver it
Şanma resm-i güft-gū dil mübtelādur rūzuşeb
- 5 Her ne taḥşıl eyledümse Mişli'nüñ cümle senüñ
İrmese luṭfuñ eger-çi pür-ḥaṭādur rūzuşeb

36

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 İftihārumdur yanub ʿıŝkuñda olsa dil kebāb
Ma'vide nev-cevān-ālūdum zāhıran olsam ḥarāb
- 2 Bāb-ı deyrüñ ḥākinüñ çārübıdur cism-i nizār
Bende-i pīr-i muğānum sākıyā āver şerāb
- 3 Bī-mehābā tüt yolun mey-ḥānenüñ mestāne-veş
Böyle bī-pertev-i dīnde ʿāşıkā çoḫdur ʿitāb

- 4 Perde-i nā-mūsı çāk it ref^c idüb ecsāmını
 ‘Arz ider elbette bir gün vech-i pāk-i āf-tāb
- 5 Nev-ğazel şerh eyledi Mişlī bu gün biñ ‘acz ile
 Defter-i zīr-bende kayd it eyleme redd-i cevāb

37

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 H̄asret-i rūyuñ revān eyler dü-çeşmümden gül-āb
 Görmedi bir laḫza hicrānuñ çekelden zerre ḫ[^]āb
- 2 Yoḫsa benden mi kuşūrāt bilmezüm bahtum nuḫūs
 Perde-ender-perde eyler rāh-ı maḫşūdum seḫāb
- 3 Her ne deñlü sa‘ye iḫdām eylesem olmaz müfīd
 Aldı ḫayret her ṭarafdan dā‘imā olur ‘itāb
- 4 Olma teslīm-i rızādur çār-nā-çār ey gönül
 Maḫşadı meyl o yārüñ añlanan itmek ḫarāb
- 5 Vā‘izā mecmū‘a-i ḫalbim perīşān itme gel
 İntizār-ı yāre fā‘iḫ olamaz rüz-i ‘azāb
- 6 İtdigüñ ferdā-yı ni‘met ravza-i bāğ-ı cinān
 ‘Aşıḫa olmaz tesellī itme bī-ḫāşıl cevāb
- 7 Sālik-i mey-ḫāne-i faḫru ḫarābātuz hemīn
 Eyledük tennūr-i sākīde dil ḫanlı kebāb

- 8 ʿİşka cūş u ħurūş it Mişliyā gel hem-çü ħum
 Āĥiri eyler ʿazīz ol sākı-i ʿālī-cenāb

[50-a] ẖARFÜ’T-TĀ’

38

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 ẖāk-i pāye yüz sürelden cān u dil buldı ħayāt
 Rāhına baş kıyalıdan oldı vīrān şavmeʿāt
- 2 Vāriş-i sulţān-ı ʿişksuñ melceʿ-i ʿuşşākıyān
 Nuţk-ı dürdāneñ ile daʿvā-yı kāzib oldı māt
- 3 Dil teşekkür kılmada ʿāciz kıalur kān-ı vefā
 Sāye-i feyzuñla pür-neşʿe hemīşe kâʿināt
- 4 Mürdeler başşa kıadem bir kez ħuzūr-ı pākīñe
 İrişür rūĥāniyātuñdan hemīn āb-ı ħayāt
- 5 Ėayrı efkār olmasun mührüñ baña eglencedür
 Āteş-i ʿişkuñla yansun Mişli-i bŭ-yı şebāt

39

Mefʿülü Mefʿülü Mefʿülü Feʿülün

- 1 Geldüm der-i sulţān-ı şeh-i ʿişka nihāyet
 Teslīm-i rızāsı olalı cāndan irādet

- 2 El-ḥamdü şükür baḥr-i fuyūzātına ğarḳum
Oldı nice yüzden bu güneh-kāra beşāret
- 3 Pejmürde ḥarāb olmuş idi ḥayli zemānlar
Kāşāne-i dil luṭf ile oldı ‘imāret
- 4 Tennūr-ı meḥabbetde bulub zevḳ-ı beḳāyı
‘Işḳ āteşi dünyāda vü ‘uḳbāda se‘ādet
- 5 Derc eylediğüm cümle cevāhir o Ḥudā’dan
Bu ‘abd-i fūrū-māyede yoḳ zerre dirāyet
- 6 Ḳoydum ki rızā ṭavḳını gerdānumı bī-şek
İḳrār-ı Şems’de ola maḳbūl şehādet
- 7 Pīrān-ı ṭarīḳuñ olayım kemter-i ḥāki
Ol vechile Faḥr-i dü-cihān ide şefā‘at
- 8 Olmazsa niğāh-ı keremi nūr-i velāyet
Yoḳdur baña her vechile bir yerde selāmet
- 9 Mişlī bu ğazel nādire-i gevher-i vāḥid
‘Uşşāḳ şaḥīḥ oldığına itdi delālet

40

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Gedā-yı der-geh-i dil-dār olmaḳdur baña devlet
Ve lākin yoḳdur isti‘dād ider şāḥib-dilān himmet

- 2 Gedā vü şāha baqmazlar derūn-ı şāf isterler
Mürüvvet kānidur anlar virürler dā'imā ni'emet
- [52-a] 3 Der-i sākīden ayrılma hemīn mest olmak isterseñ
Zebānuñda mey-i la'lüñden ayru olmaya şöhet
- 4 Bulanma 'ārifüñ aḥvāl-i şurīsin görüb dil-ber
Çıkar pendār-ı ḳalbiñden sülükünde ola sür'at
- 5 Şafā-yı cān ise maqşad füzūn-ı derde sa'y eyle
Meḥabbet āteşi dilde bula günden güne şiddet
- 6 "La-tükellefü nefsün illā vüs'ahā" Allāh'a
Budur sa'y eyleyüb bulmaqlıga ḥaḳḳı saña ḥuccet
- 7 Saña bes ḥızmet-i pīr-i muḡān itme tekāsül gel
Geçürme vaḳtiñi bī-hūde Mişlī sāniye sā'at

41

Mef'ülü Mefā'lı Mefā'lı Fe'ülün

- 1 Yokdur arama ḥāme-i nazmumda belāḡat
İşkeste vü beste oḳınur vardur işāret
- 2 'Uşşāḳ-ı ḥarābāt-ı zemān sūḥte-derūnuñ
Revnaḳlı müzeyyen olamaz böyledür 'ādet
- 3 İzhār-ı hüner itme degül 'āleme 'ārif
İtmekde gönül ḥālını bir nebze ḥikāyet

- 4 Var ānuñla reh-i ʿışka düşen ehl-i dilānı
Var ise senüñ de biraz ʿaqluñda firāset
- 5 Neh medrese vü mescid ü ne tekye bilürler
ʿUşşāka hemīn yanmasıdur ʿayn-i ʿibādet
- 6 Seng atma melāmetde görüb kılma ya nefret
Sāʿatde birer renge girer eyle beşāret
- 7 Meczūb-i ħarābāt ü sekrān ne ki olsun
ʿAqluñ başına yār ise gel itme ħaķāret
- 8 Zāhirde görürsüñ kimini ħāke ber-ā-ber
Mānāsına gel eyle nażar gör ne hidāyet
- 9 Mişlī bu gice kilkiñe ʿışk ʿışk ola riyāsız
Bezminde nişīn eyleye ol yoşma-ķıyāfet

42

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Üftāde-i ʿışkuñ olalı ħalb-i şadāķat
Giydirdi o günden berü bir tāc-ı seʿādet
- 2 İhsān-ı nigāhuñ olalı zevķ-ı digerdür
Ṭabʿımda hemīşe görünür kān-ı zekāvet
- 3 Bir neşʿe gelüb virdi ħamı bād-ı hevāya
Nuṭķumda daķı olmadadur cüzʿ-ı ħalāvet

- [52-b] 4 İn'ām-ı erenler gice gündüz dağı hālā
Meftūh u güşād olmada heb bāb-ı seĥāvet
- 5 Bulmağda hemīn ni'emet-i sermed ne tecellī
İtmez mi gönül ĥāk-i rehiñ üzre 'aṭā'et
- 6 Ğarĥ olmadayum luṭf u kerem baĥrine el-ān
Ma'nā mı 'aceb ni'emet ü şervet ne hidāyet
- 7 Sāyeñ var iken böyle gedālar üzerine
Daĥĥ itmege bāb-ı digeri ġayrı ne ĥācet?
- 8 Yokdur ne leṭāfet ne belāġat ne feşāĥat
Eglence için ĥayli dem itdi anı ālet
- 9 Ger-çi budalā şaçmasıdır Mişli divānum
'Afv eyleyeler böylece iĥvān-ı beşāret

43

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Cefāya yok mı sultānum nihāyet?
Ĥarāb olmağdayum ĥande 'imāret?
- 2 Firāĥuñ zencīri gerdende dā'im
'Aceb olmaz mı bir dāĥī selāmet?
- 3 Degilüm kendime mālīk ne oldum?
Beni cāndan uşandurdı melāmet

- 4 Ne gicem belli ne rûzum ne sâ'at
Fezâ-yı hicrile yok istirahat
- 5 Ne hem-dem var ne maḥrem var ne sâķī
Ne cām-ı neş'e-i bâde ne ḥâlet
- 6 Ne zıkr-i zühd ü seccâde ne tesbîḥ
Ne ḥummâre-nişînüm ne ziyâret
- 8 Ne bir 'âķıl ne Mecnûnum ne Leylâ
Ne Ferhâd'ım ki Şîrîn'e ne âfet
- 9 Bu dükkân içre bir şan'atda mâhir
Olub da itmedüm zerre ticâret
- 10 Biraz ser-mâye taḥşîl eyledümdi
Bütün laķlâķıyât ile ḥikâyet
- 11 Saña şekvâ degül ḥâl-i derûnum
Ki kendüm kendime itdüm ḥaķâret
- 12 Dūd-âmânum dolub çirkâb me'âşî
Mürüvvet kânısuñ eyle şefâ'at
- 13 Tekâsül ḥızmet-i ışķda idüb de
[53-a] Kime kimden ide Mişlî şikâyet?

44

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

- 1 Bilmem nice dem çille-i kilcüm yaza hikmet
Her şeyden uşandurdu [beni] tälî^c-i nikbet
- 2 Sen süyuña āyīn-i felek böyle geçer heb
Hic virmeye mi 'āşık-ı nā-çārına rāhat?
- 3 Dünyā-yı denī halk raķībüm heme hālā
Gör seng-i melāmet ķomadı zerrece tākāt
- 4 Kimden kime feryād u fiğān eylesün 'āşık?
Ėayrı ķapuya eyleyemem 'arz-ı hācet
- 5 Her cevrine hōşnūd olurum Mişli gibi men
Bu nev-ğazel-i hem-demi zan itme şikāyet

45

Fā'ülātün Fā'ülātün Fā'ülātün Fā'ülün

- 1 Esb-i nefse gel süvār olma dil ü cānı gözet
Gec ķamudan seyrini gör rūh-ı sulţānı gözet
- 2 Kāmili itme tecessüs çeşm-i şūret-bīn ile
Pāk ķıl dilden Ėubārı şun^c-ı Sübhānı gözet
- 3 Bu fenā gül-zārına ķılma nazār ma'nāyı gör
Pāy-māl ol mūr-veş mühr-i Süleymān'ı gözet

- 4 Rāh-ı ışıkda terk-i ser kıl başını tōp eyleyüb
Gir bu evgān Yaubına hūsn-i Kenān'ı gōzet
- 5 Hātrıñ al řāh u ednā itme işkeste kesi
Beyt-i Hāķķ'dur dil nazarda nūr-ı Yezdān'ı gōzet
- 6 Kālbiñe varlık getürme gūřıř-i tat ile
Kendiñi aħķar tūt ehl-i hāl-i ırfānı gōzet
- 7 Hāk-i pāy ol sākiniñ pāyında mey-hūr ol müdām
Mişli ıibretle nazār kıl cām-ı burhānı gōzet

46

Mefālün Mefālün Felün

- 1 İden iħrāk beni nār-ı meħabbet
Olan rüz-ı ezel yār-i meħabbet
- 2 Alub heb varlığı sākī yedümden
Reh-i ışıkda virür kār-ı meħabbet
- 3 Hemīn mey-hānenüñ hāk-i derinde
İder pür-tāb dil-i zār-ı meħabbet
- 4 Bize pīr-i muđānuñ luřf-ı dā'im
Gōñül taħtında Hunkār-ı meħabbet
- [53-b] 5 Geer hestī vü nīstīden olub řāf
Olur zülfünde ber-dār-ı meħabbet

- 6 İüb ser-şār-ı şahbāyı yedinden
Şükür kim oldum ikrār-ı meħabbet
- 7 Der-i ħākinde sākīnūñ olaldan
Aıldı Mişli gül-zār-ı meħabbet

47

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Göñül sen cāna minnet bil çekilen sūziş-i ħasret
Ĥarāb-ender-ħarāb ol kim bulasıñ ma'nevī kuvvet
- 2 Kemend-i zülfüni yārūñ tutub bāzū-yı ıışkile
Deründe ol kulu zīrā ki oldur maħlab-ı şevket
- 3 Anuñ iħsānı ġālibdür virür maħşūdını bir bir
Nefes urma vişālūñden degülseñ lāyık-ı vuşlet
- 4 Tehī-bülbül gibi ey dil mişāl-i elťāf bābında
Fidā it cānıñı rāhında kıl hem lāyık-ı ħızmet
- 5 Şabırda Zāl-i Rüstem-veş olub Mişli figān itme
Seni senden giderince virür her dem-be-dem zaħmet

48

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Nazar-gāh-ı Ĥudā'yı zarb-ı tevĥid ile ābād it
Münevver kıl vücüd iklīmini nev-şehr-i Bāġdād it

- 2 Çeküb peymāne'î sākī yedinden mestü medhūs ol
Ledünnī 'ilmini öğren dili bir hōşca üstād it
- 3 “‘Araf”dan dersi almağsa murāduñ ey dil-i şeydā
Bu nefsüñ ölmeden öldür der-i hākinde ber-bād it
- 4 Eger kim turra-i Şīrīn'e meylüñ beste olmağsa
O kūh-ı nefsi yıkmağda nigāhuñ 'ışk-ı Ferhād it
- 5 Eger Bīh-zād iseñ nağş-ı nigārı almağa bī-şek
Bu deşt-i 'ışkda bir kaçır-ı nev icād sen de icād it
- 6 Gelüb mey-hāneye bir bāde çek āzād olub ğamdan
Düşüb mest ol cenāb-ı sākı-i hummārı yād it
- 7 Cenāb-ı Hāzret-i Sultān-ı 'ışkuñ sāyede Misli
Olub hāl ehli ğavgādan geçüb sen saña imdād it

ḤARFÜ'Ş-ŞĀ

49

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- [54-a] 1 Olan efgānuma her dem-be-dem rāh-ı haţar bā'is
Sirişk-i çeşm-i hūn-āba olur la'ı-i güher bā'is
- 2 Ğarā'ib hāle dūş oldum alub benden beni 'ışkı
Heme bülbül-şifat olmağlığa ol ğonce-ter bā'is

- 3 Muqayyed eylemez bir hāl ile mümkün degül olmaq
Ki her bir demde bir dürlü olur şive diger bā'is
- 4 Ne meylüm rāh-ı maqşūdda ne hīc bir kāra mā'ildür
Perīşān olmama heb nīm-tebessüm hāndeler bā'is
- 5 Atar müjgān-ı tīrūñ sīne-i 'uşşāqına bir bir
Miyānum yāya döndigi sebep Misli keder bā'is

50

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Zāhidā gec müdde'ilikden su'ālden itme baḥş
Nezd-i 'ārifde hamūş ol kıl u kālden itme baḥş
- 2 Gir semender-veş bu 'ışkuñ āteşine maḥv olub
Senligüñ elden bıraḫ āb-ı zülālden itme baḥş
- 3 Şūrete nāzır olub şāhib-ḫaṭā olma hemīn
'Aqlıña hem-pā olub ince ḫayālden itme baḥş
- 4 Merd-i kāmīl destini tut sen seni bil āşkār
Bir qurı efsāne-i rū-yı ḫayālden itme baḥş
- 5 Birṭaḫım hıfzu füsūnla girme 'ışk meydānına
Şāhib-i hāl olmadıḫca sen kemālden itme baḥş
- 6 Rū-yı ma'nādan niḫābı kılmadıḫca çāk çāk
Baḫlanub hāl-i mecāzīde cemālden itme baḥş

- 7 Zāhiriñ terk eyle sîret-bîn olub eyle nazar
Sen seni gör sen seni bil hamr u bâlden itme baḡs
- 8 Kethudā-yı Ḥaḡḡ mısıñ kimde ne vardur kim bilür?
Gec enāniyyet sözinden ki vebâlden itme baḡs
- 9 Bî-nihāyet baḡr-i luḡfı eylemez űirket ḡabûl
Zühdiñe maḡrûr olub bu gün vişâlden itme baḡs
- [54-b] 10 Sen hemân ḡurî vü ḡilmân arzusın çek dâ'imâ
Râh-ı ʿıűḡa girmeyince zûlf ü ḡâlden itme baḡs
- 11 Mişli-veş pâ-mâl olub gel âstân-ı dil-bere
Teşvişi pâk eyle ḡöñlünden mişâlden itme baḡs

ḤARFU'L-CİM

51

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Zübde-i insāna vuşlat olmamaḡ güc olma güc
Sâlikâne ʿaḡf-ı himmet olmamaḡ güc olma güc
- 2 Ḳalʿa-i hicrāna bend olmiş dil-i dīvāneye
Feth-ı bâb itmekde nuşret olmamaḡ güc olma güc
- 3 Beste-i mehd-i ḡufeylân neylesün bî-şîr olub
Mâder-i ʿaşıḡda űefḡat olmamaḡ güc olma güc

- 4 Huznile baħr-i siriŝke ğarķ olub Yaķķüb-veş
Yūsuf-i vaķtile ũlfet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 5 Sevmeyen ķāl ehlidür heb ehl-i ħāl tā ezel
Bir kesiñ zātında  izzet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 6 Neylesün  arif ki bulmazsa hemişe hem-dem
Mest-i bāde cām-ı vaħdet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 7 Ta n iderler ehl-i şüret  arif-i deryā-dili
Bu denī  ālemde rağbet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 8 Söylese derd-i derūnuñ kimse idrāk eylemez
Bi't-ţabi  dilde ħarāret olmamaķ ğüç olma ğüç
- 9 Ta n iderler eyleseñ bir kūŝe iĝre inzivā
Ya ne yapsun ehl-i ħalvet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 10 Yār yoluna vārını itseñ fidā dirler riyā
Ta c-ı  aŝıķda seĝāvet olmamaķ ğüç olma ğüç
- 11 İĝtiyārum bir pütüñ destiñde  azm-i rāhıma
Mişli-veş dā im melāmet olmamaķ ğüç olma ğüç

52

Fā lātün Fā lātün Fā lātün Fā lün

- 1 Mübtelā-yı derd olan dermān bulmazsa ne ğüç
Merg-i  ıŝķ olan mezār-istān bulmazsa ne ğüç

- 2 Bu ğarā'ibdür tabīb-i ʿāmmē çāre eylemez
Beste-ṭālī^c zübde-i insān bulmazsa ne güc

[55-a] 3 Ğam beyābānında Ya^cḳūb-şıfat nālān olan
İşğ içinde Yūsuf-ı devrān bulmazsa ne güc

- 4 Naḳş-ı dünyāya göñül virdiyse sālīk ḫayf ḫayf
Ḥasret-i ferdā olub cānān bulmazsa ne güc

- 5 Külli vāruñ rāh-ı ıışğ içre fidā-kār olmayub
Ḳaṭre ḳaṭre bādeden ʿummān bulmazsa ne güc

- 6 Mişli-āsā serserī geşt ü güzār eyler ise
Vāle-i ḫayretde ḳalmış cān bulmazsa ne güc

- 7 Sāye-i Munlā' da sedd yoḳ ʿazm-i rāh itmeklige
Ḳıymetüñ bilmezse belki ān bulmazsa ne güc

53

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Rāh-ı ıışğda pāk ḳıl göñlüñ mişāl-i isfidāc
Ba^cde-zā Feyyāz-ı Muṭlaḳ eyleye ḫōşca sirāc
- 2 Vuşlat-ı gül-rūyı olmaḳ pek ḳolay kār mı dilā?
Pister-i ḫasretde olmaḳlık gerekdür nā-müzāc
- 3 Sīneñ içre raḫneler aç āh ile vaḳt-i seḫer
Eyleye iḫsānu luṭfuñdan devāyı bī-ʿilāc

- 4 Ger diler iseñ Şefî'îñ ola Faħr-i dü-cihān
Kurb-i Hakk'ı ħubb-i Mevlānāyi eyle serde tāc
- 5 Kať-ı bed it serv-veş eflāke ser çekmekligi
Pā-yı uşşāķda revān ol Mişli ber-nehr-i zücāc

54

Mef'ulü Mef'ulü Mef'ulü Fe'ulün

- 1 Dil dilber-i devrānelerüñ bābına muħtāc
Çatmaķlıģa bir vechile erbābına muħtāc
- 2 Geldük geleli küh-i meħabbetde nişñüz
Kurmaķlıģa dil ħaymesi tinnābına muħtāc
- 3 Bārān-ı ğam-ı hicrñdür keder esdigi demler
Gizlenmeģe şevķ-ı kakül kılābına muħtāc
- 4 Dürd üstüne zevķ eyleyelüm dirseñ eger kim
Ĥā'ılsız olan vech-i kamer-tābına muħtāc
- 5 İhsān-ı kadeħ pek umamam meclise olsun
Girmeklige icāzet-i Vehhābına muħtāc
- 6 'İşķuñda helāk olmaģı maľlüb iderseñ
Deryā-yı meħabbetdeki gird-ābına muħtāc
- 7 Müsteĝraķ-ı luťf u kerem olmaķsa murāduñ
Gel bekle feyiz baħrini ħazābına muħtāc

[55-b] 8 Şabreyle huşûle gelür elbet ne ise kaçd

Lâkin yediñe girmege icâbına muhtâc

9 Mişlî de hezâr-secde-i şükrâne iderdi

Ebrû-yı kemân enver-i mihrâbına muhtâc

55

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ki senden gayrıya dil-ber bulunmaz dilde nârım hîc

Vücüdüm şehrini eyle temâşâ var mı yârim hîc?

2 Ümîdüm gül-sitânında figâna başlar her a'zâm

Şeherde bülbül-i güyâ olur yok gayrı kârım hîc

3 Şabâ nezdime geldükce mu'anber zülfünüñ bûyuñ

Hedâye yollu göndersin ki yokdur müşg-bârım hîc

4 Şafâ kisb eylemek mümkün olur mı sensiz 'uşşâka

O gül-fâmsız benim de geçmesüñ bir dem behârim hîc

5 Sebük-bâr Mişli-veş Sultân-ı 'ışkuñ sâyesi içre

Cenâb-ı Hâzret-i Âgâ-zade olur mı bârım hîc?

56

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

1 Mülk-i süfliden hâlâş ol kişver-i vâlâya gec

Çöz bu düyüm bî-vefâyı lü'plü'-i lâlâye gec

- 2 Böyle izbe Klbe-i Aḫzn'da olmuřsuñ nişin
Nş idb cm-ı şafyı meclis-i kbrya gec
- 3 Ver bu miḫnet 'leminñ zevḫını sen ehline
Ol Caḫm-i gmdan zd Cenneti'l-Me'vya gec
- 4 Eyle pervz şeh-per-i 'ışkle ḫaḫ' it menzili
Ṭḫ-ı gerdn-ı felekden encm-i rya gec
- 5 Zevḫ-ı ḫummrına degmez b-beḫ cmı braḫ
Neş'e-i bḫ bulub şahb-yı rḫ-efzya gec
- 6 Ger-ḫi Mecnn-ı ḫḫkatsñ ḫo Leyl dmeniñ
Pertev-i mihr-i mnevver defter-i Mevl'ya gec
- [56-a] 7 Dd-ı huñ ıḫmasun eflk ṫolansñ bm-gh
Pte-i 'ıřḫuñda ḫl ol ba'de-zn kmyya gec
- 8 Lne-i uşfrda olmaḫdan nişin bḫmaz msñ?
şeh-per-i 'ıřḫ ṫaḫınub lne-i 'Anḫ'ya gec
- 9 Gş iden neşv nem bulsun szin bldan it
Gel oḫu ebced gnlden ḫme-i imlya gec
- 10 ḫl ikilik perdesin şad-k k vir teşe
Sırr-ı dem'den ḫabr ol ḫurb-i msteşnya gec
- 11 Mişliy Maḫbb-i ḫḫḫ'a cmn eyle fid
Rh-ı 'ıřḫda al bertñ defteri Munl'ya gec

57

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 “*Ki dāned cüz-tū feryād-ı dil āh ü enñem hīc*”
Çi mümkin bulmağa nām-ı feraḥ ḳalb-i ḥazīnem hīc
- 2 Pa-pūş destümden ey sāḳī şınub cām-ı lebün bir dem
Nigāh-ı nāvek-i ğamzeñden ayru yoḳ mu‘nüm hīc
- 3 Hemīşe eylerüm ta‘cīz bu kārüm ger-çi küstāḥdur
Ki senden ğayrıya ‘ālemde yoḳdur bir ḳarīnüm hīc
- 4 Reh-i kūyuñda dūr olsa serüm cism-i nizārümdan
İki ‘ālemde devletdür ki yoḳ rūḥ-ı emīnüm hīc
- 5 Rasūl-i müctebā şāh-ı velāyetdür penāḥ Mişlī
Heme Allāh Mevlānā ki yoḳdur ğayrı dīnüm hīc

58

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bilürüm sen de ‘āşıḳsuñ o yāre dil şafādan gec
Zīyā-i ḥüsnüñi dürüst idüb ğayrī zīyādan gec
- 2 Ḥayāl-i vech-i dil-berden saña bir özge ni‘met yoḳ
Yeter bī-kārlığuñ bunca bu bī-hüde hevādan gec
- 3 Yanıñda ehl-i ‘uşşāḳuñ ki yegdür luḫfile ḳahrı
Nedür āzār-ı dil olmaḳ bu bezm-i bī-vefādan gec

- 4 Meḥabbet rāhını bārān-ı eşküñ ile seyl-āb it
 Kanā'at mülkine ḥāḳān olub fikr-i ḳabādan gec
- [56-b] 5 Ya ol mey-ḥānede pā-best ayağıñ atma yeg taşra
 Bulub bir kūşe-i 'uzlet tehī-dil merḥabādan gec
- 6 Serüb bir pōst ḥum u şahbāyı nezdinde şafā-yāb ol
 Bıraḳma dest-i sākī'i bu cāy-i āşyādan gec
- 7 Yed-i pīr-i muḡānda maḥzenüñ miftāḫı ey Mişlī
 Şoyuñ varlıḡını neng-i vücūd u nā-serādan gec

59

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ḥubb-i Mevlānā'yı eyle serde tāc
 İtme ḥalkā 'acz-i nefsi ihtiyāc
- 2 Derdiñi dermān bilüb ol ehl-i ḥāl
 Çek timārdan destiñi itme 'ilāc
- 3 Ḥāk-i pā-yı Mevlevī'de ol muḳīm
 Şem'ci 'ışḳla dil siyāh olsun sirāc
- 4 Cām-ı vaḥdet nūş [idüb] mestāne ol
 Seyl ḡubārı Mişliyā dilden göz ac
- 5 Ḥazret-i Sulṫān-ı 'ışḳa ḳul olub
 Cānıñı evvelce eyle 'ışḳa bāc

60

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 “Sekāhüm” hamrını gel Hayder-i Kerrār olandan iç
Hayāt-ı cāvidānı vākıf-ı esrār olandan iç
- 2 Fenā-yı faķır-ı tāmme baş kadem faķır eyle ʿālemde
Bulub mey-hāne-i ʿışkı kanub ser-şār olandan iç
- 3 Göñül mirʾātını şāf it çeküb bir cām-ı pür-humdan
Varub pīr-i muğāna sākı-i ebrār olandan iç
- 4 Olub bī-dār gāfletten gözin aç gör ne ki vardur
[58-a] Kılı ol şāh u ednānuñ leb-i gül-nār olandan iç
- 5 Münevver secde-gāh-ı ebruyı sākı ʿayān olsun
Gelüb Mişlī vücūduñ tahtına Hunkār olandan iç

61

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Raķīb āgāh degül hāl-i derūndan yandıgumdur suç
Hurūfu nuķta-i bā’dan haber-dār oldıgumdur suç
- 2 Fenā bāğında bī-hāşıl şükürler koymadı sākı
Düşüb rāh-ı talebde der-i ʿışkı buldıgumdur suç
- 3 Olaldan secde-gāhum tāk-ı ebrū-yı siyeh cāna
Heme ders-i cemālūñ nüşhasından aldıgumdur suç

- 4 Gürüh-ı sâlik-i sâgar-keş-i pîr-i muğân oldum
Ezelden ehl-i ikrârdan benüm heb oldıgumdur suç
- 5 Ne deñlü ta'nu teşnîr eylese münkir sezâ-vârum
Reh-i maşşûdu menzilde gerüye kıaldıgumdur suç
- 6 İmâmum râhib-i 'ışkıdur ki oldur Ka'be-i taḥkîk
Gümânsız Mişli-veş seni ḥaḫḫ bildigümdür suç

ḤARFÜ'L-ḤÂ

62

Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılâtün Fâ'ılün

- 1 Dil-berâ la'î-i meyüñ mürdeye i'câz-ı Mesîḥ
Didilerdi nice 'uşşâḫ-ı zemân ger-çi şaḫîḥ
 - 2 Çekeyim hicrile şîrâze-i 'ışkuñ heme şeb
Mişḫaf-ı ḥüsnüñi itsün dil-i ḥuffâz taşḫîḥ
 - 3 Olalı çeşm-i siyâhuñ gibi medhüş melamet
Olmada ḥâl-i ḥarâbâtıñum ḥalka şarîḥ
- [58-b] 4 Secde-gâh-ı dil-i 'uşşâḫ olub ebrü-yı kemân
Oḫınur âyet-i 'ışḫ leyl ü nehârâda faşîḥ
- 5 Zevkıña bak ne ki dilerse disünler Mişlî
'Âşıkuñ ḥâli hemîşe görünür nâsa ḫabîḥ

63

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bulma mümkin mi 'aceb dil bār-ı ğamdan inşirāh
Huznile çeşmüm bulur mı eşk-i nemden inşirāh
- 2 Zehr olur nūş itdigüm peymāne sensiz ey perī
Bulurum hayvān-ı Hızır'ı ğonce-femden inşirāh
- 3 Sālik-i rāh-ı haķıķat beste-i zülfüñ olub
Dā'imā bulur ğalāvet 'ayn-i Cem'den inşirāh
- 4 Eyle inşāfu mürüvvet bülbül-i şeydāya vir
Vaşl-ı rüyı cennet-i bāğ-ı İrem'den inşirāh
- 5 Pertev-i hürşid-i vechüñdür çerāğ-ı 'āşıkān
Kisb olur mı bī-tü cānā cām-ı Cem'den inşirāh
- 6 Görmedüm bir ğün felekde maķşad üzre devr ide
Hıc olur mı derd-i hicrānu elemden inşirāh
- 7 Dürr-i yek-tā derc iderdi Mişliyā ser-te-ser
Bulmadı fırsat olur mı dilde ğamdan inşirāh

64

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Nuţkuñı cān nihān söylediler ger-çi şaĥıh
Vechiñi nūr-feşān söylediler ger-çi şaĥıh

- 2 Ne bilür her dil-i a‘mā seni ey Yūsuf-ı vaqt?
Ben Züleyhā’ya ‘ayān söylediler ger-çi şahīḥ
- 3 Nice inkār ideyüm feyz-ı Celālū’d-dīn’i
Şems-i maḥfi-i zemān söylediler ger-çi şahīḥ
- 4 Der-i ḥākiñden olunca baña ayrılma muḥāl
Sermedī sāgar-ı cān söylediler ger-çi şahīḥ
- 5 Şürete nāzır olanlar ne bilür bāṭını?
Maḥzen-i genc-i fülān söylediler ger-çi şahīḥ
- 6 Hiss-i ḥayvānī ile kim seni idrāk eyler?
Melce-i rūḥ-ı revān söylediler ger-çi şahīḥ
- 7 Mişli pür-cürmi ḳabül eyle efendüm sen[sin]
Sālik-i merkez-i cān söylediler ger-çi şahīḥ

65

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- [59-a] 1 Seni görmez mi gözüm serv-i bülendim bu şabāḥ
Süz-i dil artdı beni yaḳdı efendüm bu şabāḥ
- 2 Ya idüb bezmiñe lāyık ya bu sūzānımı teskīn
Reh-i ḥākiñde gönül cān-pesendüm bu şabāḥ
 - 3 Ne varır bir ḥ^āba dü-çeşmüm ne ‘aqlum var serde
Şāneyüm ‘ışķıle ey zülf-i kemendüm bu şabāḥ

- 4 Dīdeden gitme muḥāl rū-yı ḥayālūñ şanemā
Nāzikāne şalın ey naḥl-i bülendüm bu şabāḥ
- 5 Rūz-i ferdā-yı tüked sāye şalub re'sime gel
Ṭoğrısı Mişlī-i nā-kāmı begendüm bu şabāḥ

66

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Gül-şen-i ḥüsnüñ şabā söyler faşīḥ
Nāy-veş eyler nidā söyler faşīḥ
- 2 Sünbüle karşı gül-i ruḥsārını
‘Andelībān vefā söyler faşīḥ
- 3 Men miyüm efgān iden ḳalbim midür?
İsmiñi şavt-i Nevā söyler faşīḥ
- 4 Reşk ider mihriñde gördükce felek
Olmadı senden rehā söyler faşīḥ
- 5 Bāğ-ı ‘ışkuñda görüb nergis seni
Cānını itmiş fidā söyler faşīḥ
- 6 Nev-behār-i nev ki ḥaṭṭuñ ‘āşıḳa
Göz yaşı āb-ı şafā söyler faşīḥ
- 7 İştıyāḳ bezminüñ artdukca şehā
Sūz-i ‘ışkuñ Mişliyā söyler faşīḥ

67

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bī-tü mümkin mi fütāde bula gerdūnda feraḥ
Ḥasretüñle zerre yoḡdur ḡalb-i maḡzūnda feraḥ
- 2 Kākül-i Leylā'ya beste olalı muḡkem hemīn
Ḳıl tefekkür ne gezer 'ıḡıle Mecnūn'da feraḥ
- 3 Çeşm-i nā-dāna göre sensiz cihāna dil vire
Bī-tü cānā olamaz hīc baḡr-ı pür-ḡūnda feraḥ
- 4 Ma'rifet kisb eylemekdür 'ārifüñ sa'yi müdām
Ola ferdāda ne mümkin māl-i Ḳārūn'da feraḥ
- 5 Luḡfile 'arz-ı cemāl eyle gehī ey āftāb
[59-b] Ḳalmadı 'ıḡıñla dil-ber Miḡli şeb-gūnda feraḥ

68

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bezm-i meyde çeşm-i ḡummāruñ baña virür feraḥ
Lem'a-i ḡürşid-i ruḡsāruñ baña virür feraḥ
- 2 Olalı pīs-i dü-çeşmümde hüveydā dā'imā
Meh-cebīn-i tāb-ı envāruñ baña virür feraḥ
- 3 Taḡt-gāh-ı ḡükm-i 'ıḡıdur ḡulübüm ḡānesi
Her dü-'ālem içre iḡrāruñ baña virür feraḥ

- 4 Āstānuñda hemīn āzār-ı dīl olsam begüm
Benden olduğum görel bāruñ baña virür ferağ
- 5 Virdi bī-ücret saña Mişlī gönül kâşānesin
O perī içinde efkāruñ baña virür ferağ

69

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Tende bir şem'ı şeb-istāndur kadeğ
Mürde cāna Hızr-ı hayvāndur kadeğ
- 2 Mür-veş şüretde āsāndur velī
Taht-ı taḥkīka Süleymān'dur kadeğ
- 3 Ma'ñide mir'āt-i İskender odur
Her dü-ālem içre seyrāndur kadeğ
- 4 Menzil-i mey-ḥānenüñ şāh-rāhıdur
Nezd-i 'āriflerde bir şāndur kadeğ
- 5 Sīne-i şāḥib-dilānda tā ezel
Ḥāme-i kudretle destāndur kadeğ
- 6 Şanma ḥālī ḥak-i rāh-ı mey-kede
Ehl-i ḥāle nūr-i imāndur kadeğ
- 7 Düş ayağına bu gün gel sākīnün
Kurb-i Yezdān vaşl-ı cānāndur kadeğ

- 8 Bir adehle seyr ider eflāke heb
Dāhil-i cem'iyet-i cāndur adeh
- 9 Şevk-ı cāndur kim ğidā-yı rūhdur
Menba^c-ı deryā-yı 'ırfāndur adeh
- 10 Keşti-i 'uşşāka derc olmuş fuyüz
Bī-nihāyet baħr-i 'ummāndur adeh
- 11 Mişliyā elden birağma yeg-nefes
'Ālem-i esrāru burhāndur adeh

70

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [60-a] 1 Meclis-i şāhib-dil-i merdān ile buldum ferağ
Nağd-i Hızr'ı çeşme-i hayvān ile buldum ferağ
- 2 Hāzret-i Sultān-ı 'ışkuñ feyzı bī-pāyān olub
Rāh-ı 'ışğda sāye-i pīrān ile buldum ferağ
- 3 Feyz-yāb itdi derinde Hāzret-i sultān-ı cünün
Bāğ-ı 'ışğda şöhet-i rindān ile buldum ferağ
- 4 Tālib-i cām-ı Elest'düm sırr-ı 'Abdī Dede'de
Hāne-ğāhında hezār-'ırfān ile buldum ferağ
- 5 Bende-i pīr-i muğānum sālīk-i şahbā-yı 'ışğ
Kū-yi ħākinde nice ihsān ile buldum ferağ

- 6 Neng ü nā-mūs delķını terk eyleyelden şıdkıle
  Avn-i sākī lezzet-i hūbān ile buldum feraħ
- 7 Sākin-i bāb-ı rızāyum Hāzret-i Āġa-zāde’de
 Sāye-i şāriħde bir sulţān ile buldum feraħ
- 8 Bende-i ednāsıyum Ādem Dede’nüñ Mişliyā
 Rāhı içre pertev-i imān ile buldum feraħ

ĤARFÜ’L-ĤĀ’

71

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

- 1 Bāġ-ı firāķum tār-mār itdi yine gül-zār-ı ruħ
 Yıķdı gümānuñ şehrini çün olalı iķrār-ı ruħ
- 2 Münkir görür yüz çevirür Ĥaķķ’dan ba iddür çün-ki ol
  Ahdinde şādıķ olana mümkün degül inkār-ı ruħ
- 3 Reftem deyrüz-i mey-hāneye sākī elin ıttdum şükür
 PİR-i muġānuñ pāyına düşdüm olub bīmār-ı ruħ
- 4 Efsün oķur  aşıķlara çeşm-i haķıķat-bīn yār
 Bülbül gibi itdi beni vaķt-i seħer bī-dār-ı ruħ
- 5 Mişlī ķadem başdı yine mey-hāneye  avn-i Ĥudā
 Bu Külbe-i Aħzānuma yaķdı çerāġ-ı envār-ı ruħ

- 1 Rūzuşeb efġānuma oldı sebeb gül-zār-ı şūh
Çille-i tır-i kemānuñ çekdirür tekrār-ı şūh
 - 2 Her dü-ālem zevķını ıışķ cāmına itdūñ fūrūht
Tā ezel ķalb-i Őikestüm ķılalı iķrār-ı şūh
 - 3 Luţf u ķahruñ lezzeti birdür ħarābāt-meşrebe
Mest-i cām-ı ıışķ olub olduķ heme huşyār-ı şūh
 - 4 İtme teftiş ħāl-i ıışşāķı Şuverde ey aĥı
Zāhıran ķirkāf-i dāmen ķalbleri envār-ı şūh
- [60-b] 5 Cevri her bir vechile iĥsāndur sāde-dile
İncinüb cevr ü cefāya olmayız bī-zār-ı şūh
- 6 Devr idüb rüsvā-yı devrān itdigiñ ķılma ıaceb
Nāz u istiġnā olur ıışşāķa dā'im ķār-ı şūh
 - 7 Ĥazret-i Sulţān-ı ıışķuñ sāyesinde çok Şükür
Cümleyi itdük ferāmüş olalı bī-dār-ı şūh
 - 8 Eyle Mecnūn olmuşum zencir-i Leylā baġlamaz
Aldı ıaķlum gitdi Őabrum ideli reftār-ı şūh
 - 9 Ne gezer Őaġum ne ĥūd bālīne ser ķor ĥasteyüm
Pister-i ıışķuñda gönlüm ĥāliyā bīmār-ı şūh

- 10 Gel bu er meydânına çāk it ikilik perdesin
Ey habersiz olma cām-ı vuşlat-ı inkār-ı şüh
- 11 Eyle ta‘yīb ‘azizüm kû-yı rāhuñda beni
Bağladı zencîr-i ‘ışka bî-rehā zünnār-ı şüh
- 12 Pâyına ser koymaduğca cān nişār itmeksizin
Her-kese ifşā olunmaz nükte-i esrār-ı şüh
- 13 Sa‘y kıl derdüñ füzün it gezme bî-hāşıl heme
Seyl-i ğubārı bulunur her kûşede ‘ayār-ı şüh
- 14 Teşne ol göster harāret baĝrıñı büryān idüb
Olmada cārî hemîşe feyz-ı pür-enhār-ı şüh
- 15 Pāk kıl mir‘āt-ı kalbiñ kalmaya jengü ğubār
Hāk-sār ol rāh-ı ‘ışkda ideler izhār-ı şüh
- 16 Sen seni elden bırağ kul it özün bir kāmile
Varlıĝuñ yoğ eyle dilden ger ese şarşar-ı ‘ışk
- 17 Fārîğ ol her mağşadıñdan terki terk it mevt-veş
Rāh-ı ‘ışkda şādık ol feyzuñ ide isār-ı şüh
- 18 Ğayrı lāl ol ‘azm-i rāh it Ka‘be-i taḥkîkîña
Ğüb vāķı‘ oldı Mişlî bu gice ğüftār-ı şüh

73

Mef'ûlü Mef'â'îlü Mef'â'îlü Fe'ûlün

- 1 Uymuş yine bir fitne-i devrāneye ol şūḥ
Olmuş şeb-i vuşlat dil-i bī-gāneye ol şūḥ
 - 2 'Āşıklarını itmege işkeste bu günler
Pek itdi ṭama' mūnis-i mihmāneye ol şūḥ
 - 3 Zūlfūñ ṭağıdub gezmeye bā'is bu behārı
Nezdüñde olan 'āşık-ı dil-i şāneye ol şūḥ
 - 4 Üftāde-i bī-çāresini kimseye şormaz
Uymaz olur olmaz tehi-efsāneye ol şūḥ
- [59-b] 5 Heb terbiye itmek ğarażı cevır ü cefādan
Kıymaz bilürüm bende-i fermāneye ol şūḥ
- 6 Ye'siyle şikāyet gibidür zāhir-i ḥālüm
İtmekde nazar ḥātır-ı vīrāneye ol şūḥ
 - 7 Baқmaz ne kadar ğüfte-i küstāḥ olursa
Mişlī gibi bir bende-i dīvāneye ol şūḥ

ḤARFÜ'D-DĀL

74

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil-berā kevkeb-i ʿulyāñı ide zātı mezīd
Dest-gīriñ ola her demde şehen-şāh-ı vaḥīd
- 2 Göñlümüz kākül-i perçīnine beste olalı
ʿIşku sevdā-yı meḥabbet ki aña oldu kilīd
- 3 Reh-i kūyuñda şafā-yāb olalı revzen-i dil
Cümle aʿzā-i cevāhir hemesi oldu mürīd
- 4 Gülbün-i bāğ-ı İrem reşk ider görse seni
Gül-şen-i ḥüsn ü cemālūñ getirür revnağ-ı ʿıd
- 5 Cevr-i gerdūna göğüs virmesi āsān lākin
Şemʿa-i ʿışka teḥammül idemez her bir ʿabīd
- 6 Cezbe-i rü-yı dilāvīrine diller beste
Olalı kalmadı gayri çeşmü cānuñda ümīd
- 7 O tebessümler ider āb-ı zülali ʿışka baḥş
Bu mülūkāne-revīş böyle edā tarz-ı cedīd
- 8 Şandılar ʿāşık-ı şūrīde seḥāb içre kamer
Zır-i zülfüñde cebīnūñ māh-veş oldu bedīd

- 9 Āferīn kuvvet-i bāzūsına ʿıṣkuñ dir idüm
Ġamze-i tıġ-ı sinān Mıṣlī'ı eylerse ṣehīd

75

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Ne'yledi bende-i bu ana degiñ baht-ı sefīd
Şems-i tābānumı bir kerrecik itmez mi bedīd?
- 2 Naḥse-perver idigiñ ʿārife şorduḡsa didi
Ehl-i ʿuṣṣāḡına toġdurmadı bir necm-i saʿīd
- 3 Kaşr-ı firḡatde kedüretle geçirdmek kaşdı
Bāġ-ı ʿālemde bize olması ḡandān baʿīd
- 4 Yormanuñ fāʿidesi var mı dilā kendini hīc?
Hāşılı ʿāşıḡı şād itmemege kıldı ʿanīd
- [59-a] 5 Mıṣli-i çille-keşiñ zevḡı olur virdigi ġam
Cümle ʿuṣṣāḡı şikest bizlere mi itdi ferīd?

76

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Sāḡıyā dil-teşneyüm şāḡib-vefāyum itme red
Bende-i pīr-i muġānum bir gedāyum itme red
- 2 Ḥayli demdür çākerīyüm ben de bu mey-ḡānenüñ
Sāġar-ı miḡnet-keşī derdü belāyum itme red

- 3 Luṭf idüb curʿañla yād itseñ ʿacemī rindleri
 Kıl sezā-vār şanma dil-ber nā-sezāyum itme red
- 4 Ger-çi maḥrem degülsem pek de bī-gāne degül
 Pās-bān-ı bāğ-ı ʿışkuñ bī-riyāyum itme red
- 5 Şāf-ı mey ʿādet degülse Mişli-veş müflislere
 Dürd-keşler zümresinden şay rızāyım itme redd

77

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 *Hāl-i mā der-rāh-ı ʿışk sākī tü dīd*
 Rüz-be-rüz oldı ciger-sūzum mezīd
- 2 Luṭf idüb peymāne şun ḥālüm ḥarāb
 Olalıdan teşne-leb oldum kadīd
- 3 Zūlmet-i hicrūñ seḥābı çün keşīd
 Tālīʿum olmış sivād olmaz sefid
- 4 İştiyāk-ı mey baña bu ʿāleme
 Geldigüm demden berü şanma cedīd
- 5 Men ne mestüm ki ne ḥūd huşyār-ı dil
 Artdı derdüm olalı vaşluñ beʿīd
- 6 Kıl kerem eyle tenezzül ey şanem
Tü biyā ḥāṭır-be-dest Mişlī bedīd

78

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çekmezüm ser zîr-i pâyıñdan nigārum olsun 'ahd
Her haṭā'ı 'ayn-i dîn-dāşum ki yārüm olsun 'ahd
- 2 Şalmazum kaşr-ı emelde senden ayruğa nazār
Gül-şen-i bāğ-ı melāḥat gül-ıızārüm olsun 'ahd
- [60-b] 3 Mülk-i cūdumda degül mümkin ola dü-pād-şāh
Ol nişin taht-ı gönülde şehr-yārüm olsun 'ahd
- 4 Hāne-kāhunda kabül it vaḳf-ı çārüb-gır begüm
Dāmenüñ elden bıraḳmam şeh-süvārüm olsun 'ahd
- 5 Mişli-veş kaṭ-ı nazār kıldum cihāna sensizin
Ālmazum gönülüm gerüye müşg-bārüm olsun 'ahd

79

Mef'ülü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

- 1 Yoḳdur baña hıc bir kes-i devrāneden imdād
Oldı dilümüz 'ışkıle Şırın'ine Ferhād
- 2 Kırtar beni gel varsa kemālün söz uzatma
Ger böyle ḳalursam olurum 'ışkıle ber-bād
- 3 Bir öyle ḥarābāt-ı zemānum saña şağ söz
Şimden gerü şanma idesün kaşrımı bünyād

- 4 Ol kāküle şāne olalı bu dil-i mecrūh
Hılyāyı ko yok aşık-ı nā-kāmına āzād
- 5 Nefsiñi birağ ortaya eyler mi teħammül?
Tākat getirür mi buña ger olsa da fülād
- 6 Men çekdicegüm çille'i dil-dār bilübdür
İnanmaz iseñ söylesün ol kām-i şimşād
- 7 Rüyāda daħī düşse eger sūziş-i nā-çiz
Tākat getirür mi acebā ışkuma zühhād
- 8 Vāiz sūz-i ferdāyı birağ gir bu bihişte
Eylerdi teaccüb bunu görse idi Şeddād
- 9 Mişlī gibi çok da'vi-i ışk eylese alem
Her cāna nigāh eylemez ol gamze-i cellād

ḤARFÜ'Z-ZĀL

80

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Māh-ı eyyām-ı şıyāmda hālet-i tākat leziz
Vuşlat-ı dil-dār ile iftār olur elbet leziz
- 2 Nāşihā meftūh kılmaz bābını mey-ħānenün
Derd-mendāna gelübdür cām-ı cem'iyet leziz

[60-a] 3 Bezm-i aġyāra icābet itmege ħavf ideriz

Bī-mey ü maʿşūķ gelmez ʿāşıķa şerbet lezīz

4 Diñlenilmez pür-tehī efsāneler olsa şeker

Meclis-i dil-berde olunca olur şoĥbet lezīz

5 Hem-nefes olmaķdan ise ħalkı Mişlī hemīn

Çekilüb bir küşe içre eylemek ħalvet lezīz

81

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

1 İntizār-ı der-reh-i tü cān itdüm ittiĥāz

Oldı dīdem hem-çü Nūĥ-ţūfān itdüm ittiĥāz

2 Olalı ħāk-i der-i mey-ĥāne dil-i “lā-yehāf”

Tā ezel bezminde key peymān itdüm ittiĥāz

3 Men ġulām-ı sākīyüm nezd-i ĥumdur ĥāb-gāh

Olalı anda nişīn cānān itdüm ittiĥāz

4 Şalmazum nūh-ţāk-ı çerĥuñ perdesine yeg-nażar

Zīr-i dest-i sākīde bir cān itdüm ittiĥāz

5 Pāyma yüz sürmeden maţlüb-ı Mişlī sākımūñ

Varlıġumdan yoġ olub ʿirfān itdüm ittiĥāz

82

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yine bād-ı tehī geldi niğārdan istiyor işkâz
Mey-i ğaflet hem-çü mey-i cān yārdan istiyor işkâz
- 2 Hevā-yı nefse rām oldum anı hōş-ḥāl şanub ḥayfā
Heme āşüftelik gevher-nişārdan istiyor işkâz
- 3 Tuzag-dāna mekrüñ reh-i maqşūdıma kurmuş
Beni şayd eyleyüb ol müşg-bārdan istiyor işkâz
- 4 Oqurmuş şad-hezār efsün dirīg 'āşıklara maḥfī
Ḥam-ı gīsū-yı ḥaṭṭı sebze-zārdan istiyor işkâz
- 5 Nişīn-i mey-gede olmuş iken Mişlī gibi şimdi
Beni de sākı-i Şems-i nehārdan istiyor işkâz

ḤARFŪ'R-RĀ'

83

Mef'ūlü Mef'ūlü Mef'ūlü Mef'ūlü

- 1 Bir dil-bere dil düşdi ki mümtāz-ı zemāndur
Seyr it nice dürr-vechini ḥürşīd-i cihāndur
- 2 Yā nice perīşānu ḥarāb olmayayum men
Yağmaladı sāmānumı heb kaşdı yamāndur

[61-b] 3 ʿAynumda ḥayāl heme şeb-i tā-be-seherler

Zāhid dil-i ʿuşşākı nihān şanma ʿayāndur

4 Bir yerde muḫayyed degülüz rāh-ı fenāyuz

Deyr-i dilimiz içre dem-ā-dem şanemāndur

5 Cānum gibi ḫutsam da ʿazīz sāġar-ı ʿışķı

Şüküründe yine ʿācizüm iḥsān-ı muġāndur

6 Men çille-keş-i ʿışķıñnum aġyār şafāda

Ḫall olmadı bu müşķili bī-şerḫ u beyāndur

7 Ṭaʿn itmede mecmūʿ-ı ṭarīķat beni dāʿim

Ḫaḫķımda bütün ḫalķ-ı cihān şemʿ-i zebāndur

8 Menʿ itmege ḫādir mi olur cism-i naḫīfüm

Düşdi düşeli ʿışķıña bī-tābü tevāndur

9 Dāmānıñı mümkün mi biraķmaķ yedimüzden

Zann eyleme mihriñde beni nev-hevesāndur

10 Yeʿsiyle eger kim bulunursam aña küstāḫ

ʿAfv eyle efendüm anı da sehv-i lisāndur

11 Ğamze ne ḫadar ḫātil-i ʿuşşāk ise her dem

Āfet nigeḫi ʿāşıķa bir feyż-ı resāndur

12 Hem cezbe-i pür-tāb-ı ruḫ u zülf-i siyāhı

Çekmekde gönül esbini zer-kārı ʿayāndur

- 13 Meh-tāba bizi eyleme da'vet nazār eylese
Sūz-i dilimüz rāhımıza kāhkeşāndur
- 14 'Arz eyleme taqlīd ile meyi eylemeyiz nūş
Yükletdi bize sākī-i 'ıřķ rıtl-ı girānı
- 15 Mescūde bıraķma baña bes mey-kede-bāzest
Mey-nūş olalı secdelerüm rū-yı bütāndur
- 16 Teslīm-i ser itdüm reh-i pāyınāda muġānuñ
Her sāġar-ı şad-mürdeye biñ rūh-ı revāndur
- 17 Ferş olsa 'aceb mi yüzimüz hāk-i deriñde
Ol her dü-cihān içre baña şevket ü şāndur
- 18 İtmezse beni nā'il-i vuşlat keremüñle
Her cevr ü cefā vü sitemi mūnis-i cāndur
- 19 Söyletdi yine ḥasret-i cānān heme şeb tā
Mişlī bu ġazel sālīke bir nehr-i revāndur

84

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey göñül hīc söylemezsüñ bendeñe kāmūñ nedür?
Vardur elbetde ḥafī rāzuñ bu aḥkāmūñ nedür?

- [61-a] 2 Tār-mār itdün serümde 'aķlu fikrüm ķandedür?
Böyle mübhem kār tıtduñ ṭavru endāmuñ nedür?

- 3 Cüst ü cü itmekde eṭrāf-ı kû-yı dil-beri
Görmez oldu ʿālemi çeşmüñ ser-encāmuñ nedür?
- 4 Var mıdur efsün okur ʿālemde bilmem fitne-sāz?
Kalmışum böyle tehī-dest buʿde peygāmuñ nedür?
- 5 Devlet-i dünyāyı çoqdan ehline baḡş eyledük
Luṭf idüb ʿuşşāka söyle bunda inʿāmuñ nedür?
- 6 Nā-murād itmek mi kaşduñ her dü-ʿālemde beni?
Ṭarz-ı nā-maʿhūdını bildir ki encāmuñ nedür?
- 7 Ne beni dil-dāre maḡrem eyledüñ aḡyāra hīc
Nuṭka gel bir rāhım üzre kurdıḡuñ dāmuñ nedür?
- 8 Añlaşılmaz zāhıran ḡāl-i ḡorātā üzresin
Nā-ferahla ḡüznilde geçmekde eyyāmuñ nedür?
- 9 ḡāliyen bu gül-sitān içre ne ḡār olduñ ne verd
Añlaşılmaz oldu ve'l-ḡāşıl dilā rāmuñ nedür?
- 10 Yelḡovān-āsā ṭolaşmaḡlıḡdasın her rūzuşeb
Sāʿatü vaktin şaşırdum şubḡ ile şāmuñ nedür?
- 11 Kimse ile germ-i ülfet eylemezsin tā ezel
Kaḡı meclisde enīsün bildir aḡlāmuñ nedür?
- 12 ḡayretümden kaḡı rāha eylesem geştü ḡüzār
Kalmışum fehm itmeden ʿarz eyle ḡöd-gāmuñ nedür?

13 Rāzınuñ ma'nāsını şerh eylemekden 'acizim

Āşkār it rāh-ı 'ışkda baña ifhāmuñ nedür?

14 Mişli-i bī-çāre'i kaşduñ harāb itmek midür?

Böyle sencīde-gazeller aña ibrāmuñ nedür?

85

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 Āteş-i 'ıŝkuñ ile dünyā nedür bilmem nedür?

Vaşlıñ arzū ideli 'uqbā nedür bilmem nedür?

2 Bāğ-ı ruhsāruñ görelden ey gül-i şad-berg-i nāz

Ta o demden Cennetü'l-Me'vā nedür bilmem nedür?

3 Cümeli itdüm ferāmūş eylemek illā seni

İtmezüm terk ğayrı bir cānā nedür bilmem nedür?

4 Sen de üstād olduñ ey meh cevri tecdīd itmede

Eyledi taḥsīn saña da'vā nedür bilmem nedür?

[62-b] 5 Āşyān-sāz olalı mihrüñ serümde dā'imā

Lā mekānum bī-beḳā ebnā nedür bilmem nedür?

6 Eyleyelden pād-şāhum taḥt-ı 'ıŝkına cülūs

Kendime geçmez ḥüküm Dārā nedür bilmem nedür?

7 Ne hevā serden gider ne dil meḥabbetden cüdā

Öyle Menün olmuşum Leylā nedür bilmem nedür?

- 8 Hicrũñ istiřmãm idelden ey kerem-kãnum benũm
Bũ-yı ııtr-ı ıanber-i sãrã nedũr bilmem nedũr?
- 9 Olalı pũřide-i rũ-yı melãmet ey şanem
Halk-ı ıãlemde hemĩn pervã nedũr bilmem nedũr?
- 10 Alalı ııřkuñ kitãbından cemãlũñ dersini
Zũhd ü taqvã ıãlim ü dãnã nedũr bilmem nedũr?
- 11 İnfĩřãlũñ cãmını nũř ideli řãhib-i germ
Öyle mestũm ki cihãn-ãrã nedũr bilmem nedũr?
- 12 Cãnib-i sultãn-ı ıışkumdan olaldan devr-i dũr
Garķ-ı eşk olmaķdayum deryã nedũr bilmem nedũr?
- 13 Beste-i zencĩr-i mihrũñdũr heme kũllĩ ıaķıl
Zerresin gũrmiř miyũm řeydã nedũr bilmem nedũr?
- 14 Her gũnũm tãrĩk-i řebdũr iřtiyãķuñla mũdãm
Baķsa dĩdem encũm-i vãrã nedũr bilmem nedũr?
- 15 Mũmkin olmaz dãmenũñ elden ķomaķ şimden gerũ
Senden özge ğayrı bĩ-hem-tã nedũr bilmem nedũr?
- 16 Sen hemãn cevri eyle isterseñ vefã ķıl dil-berũm
Hũsnũñ hãķķı iķũn ğavgã nedũr bilmem nedũr?
- 17 Neşe vũ rãřat hãrãm oldu baña bu arada
Hãretũnden özge bir řahbã nedũr bilmem nedũr?

- 18 Merdüm-i çeşmümedür dâ'im hayâlün cânıma
Ğayrı bir ân kendine hem-pâ nedür bilmem nedür?
- 19 Kūyuñ üzre 'azm-i rāh ider hemīşe Mişliyā
Āşkāre cān fidā ihfā nedür bilmem nedür?
- 20 Men gulām-ı Hāzret-i Sultān-ı 'ışkum tā ezel
Ğayrı bir kapu baña hālā nedür bilmem nedür?

86

Mef'ulü Mef'ülü Mef'ülü Fe'ülün

- 1 Ey pād-şehüm bu dil-i vīrāne senüñdür
Hıfz oldıgumuz kūşe-i meyhāne senüñdür
- 2 Taşıl-i kemāl eyledigüm her dü-cihānda
İhsān senüñ baħr ü dürdāne senüñdür
- [62-a] 3 Hāk-i reh-i dil-berde sürünmek baña devlet
Men nīst olalı ol der-i mīz-bāne senüñdür
- 4 Men Ya'kūb-i hasret-zedeye oldı hüveydā
Ol cezbe daħī lehce-i Ken'āne senüñdür
- 5 Dīdāra fidā eylememek 'āşık-ı cānuñ
Mümkin mi teħammül od u sūzāne senüñdür
- 6 Sen ref'-i hicāb eyleyeli söyledi 'ārif
İkrār-ı ezel oldıgı peymāne senüñdür

- 7 Hîc kimse teşâhub idemez bâğ-ı cihânda
Mişlî gibi medhûş bu dîvâne senüñdür

87

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Böyle pey-der-pey cefâya ey nice tākāt gelür?
‘Āşîka luţfuñ ‘aceb sulţānuma zaħmet gelür
- 2 Men naşıl şeb-tā-seher nālān u giryān olmayum?
Her ne vaķt atsam zerüm Hunkārıma ħikmet gelür
- 3 Kābiliyyet çün ki yoķdur vir baña göñlüm şehā
Böyle rüsvā-yı cihān itmek saña devlet gelür
- 4 Ne vişāl-i bezmüñ eylersiñ ne ħüd bir dem ħalāş
‘Işķumı izhār-ı aġyār eylemek rāħat gelür
- 5 Kendime ķalsa benüm yoķ tāb tende zerrece
Dā'imā şem'î cemāle yanmaġa ruĥşat gelür
- 6 Sende zevķuñ var ise şorma baña bu ħāleti
Her nazarda vechini gördükce bir ħālet gelür
- 7 Eyleme ta'ıyb 'uşşākı begüm āsüde ol
Şüretā cürmüm heme sîretde pür-ţā'at gelür
- 8 Dām-ı tezvîr ķurma gel 'uşşāk-ı bî-rāh itmege
Ehl-i ħālüñ meclisinde cümlesi ālet gelür

- 9 Hürî-emşâli görünsün pîş-i çeşmümde hemîn
Bi'llāhā tārîk-i şebşüñ 'aynıma şîklet gelür
- 10 Gül-istān-ı dehrde rāhat harām oldu baña
Āftāb-ı 'ālem cümle ol āfet gelür
- 11 Şubḥ u şām yāriüñ ḥayāli dīdede olsun ḳadīm
Keşret içinde ḳarār itsem baña vaḥdet gelür
- 12 Bî-ḥaber zevḳ-ı derūndan kes'le şoḥbet eylemek
Gönlümi ḡaflet alur ol ḥinde pür-ḥiddet gelür
- 13 Hāk-i pā-yı Ḥazret-i Sulṫān-ı 'ışka ferş-revi
[63-b] İtmege ḳanḡı vaḳitde Mişliyā furşat gelür

88

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Gül-şen-i ḥüsnünde pîç-ā-pîç olan sünbül müdür?
Her seḫerde ḳalb-i 'āşık zār ider bülbül müdür?
- 2 Fehmi güc āḡāḫ olmaḳ ḥayli menzildür şehā
Serde 'aḳlum şad-zebān şāne ḳılan kākül müdür?
- 3 İstimā'-ı ḡüş-ı 'āşık olalı mestdür hemîn
La'l-i nābuñ ey melek-çehre esāsı müll müdür?
- 4 Loḳma-i ḳalb-i kebāba pek yaḳışdı ey perī
Gerdenünde ḥāl-i Hindūlar 'aceb fülful müdür?

- 5 Ey gönül gel Mişli'den eyle su'âl virsün cevâb
Bezm-i vaşlı bilmem ol meh-pârenüñ müşkül müdür?

89

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Emr kııl handân olsun küşe-i mey-hâneler
Bî-mey ü lâyıķ degüldür 'âşık-ı mestâneler
- 2 Kılmasun sâğar tehî ey sâkı-i meh-pâre gel
Bestelensün zülf-i zencîründe heb dîvâneler
- 3 Gül-şen-i hüsnüñ güşâd it ey meh-i hâtır-nevâz
Teşnedür 'âşıklarunı tolsun heme peymâneler
- 4 Hüsünüñ başı için ferdâyı itme iltizâm
Vuşlat-ı bustânuñ olsun hâtır-ı şad-şâneler
- 5 Hün-ı dil bu ana dek nüş itdigi üftâde-gân
Şun dudaguñ Kevşerinden sâlikâna kanalar
- 6 Luţf idüb 'arz-ı cemâl it ey gül-i bâğ-ı 'atâ
Dâ'imâ 'ışkuñ ile lâyıķ mıdur ki miyâneler?
- 7 Hayli dem almış idi qalbüm havâtır ey şanem
Şun pey-â-pey neşe-yâb it yıķıla büt-hâneler
- 8 Âstânuñda seg-i kemter nazarla kııl nigâh
Zâhir u bâtın yeter ol yetişür efsâneler

- 9 Hem-çü Mişlî kû-yı rāhında ölürsem dil-berā
 Kayd olur dīvānum içinde nice dürr-dāneler

90

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ger-çi kim dil rāh-ı ışkuında senüñ āvāredür
 Başma sen küstāhıña ya ne'yēsün bī-çāredür
- 2 Şihhat-i tām̄ bulma müşkildür baña Lořmān-ı ışk
 Kābiliyyet-nīst ammā sendeki tīmāredür
- [63-a] 3 Zahmum inkār itmezüm ey hāzık-ı devrān saña
 İstimā' itdüm sühānı hem-çü men bīmāredür
- 4 Māh-tāb-āsā 'ayāndur hāl-i mağdūriyyetüm
 Rū-yı eltāfuñ şikest-hātırı bī-zāredür
- 5 Bu meşeldür kul kuşürsuz olamaz bir ān hīc
 Anı mestūr eylemeklik zāt-veş huşyāredür
- 6 Cümleyi dilden giderse mihrini terk muhāl
 Su'ı Mişlî rāh-ı ışkuında hemīn ikrāradur
- 7 Söyledüñ bī-destü bī-pāye olurum dest-gīr
 Nice inkār eyleyüm men himmetüñ nā-çāradur

91

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Dāğ-ı derdüm āşkār olsun da gör
Rāz-ı ıışkum der-kenār olsun da gör
- 2 Ger-çi Őıđmaz rağama kālā-yı ıışk
Nağmile cüz'î niřār olsun da gör
- 3 İh̄tiyār-ı  aşıkı evvel alur
Müher-i bāde üstüvār olsun da gör
- 4 Zerre fark itmez nehāru leylini
İki çeřmüñ de pıñar olsun da gör
- 5 Vařluñ ārzü iderek řām u seğer
Süz-i řalbüñ bî-řarār olsun da gör
- 6 Eyleme ta'ıyb ehl-i vağdeti
Pür-şaşar-nāk reh-güzār olsun da gör
- 7 Řāle gelmez bir  acā'yib rāh-ı ıışk
Dīde-i dil eşk-bār olsun da gör
- 8  Ağlını tārān ider mi bilmezüm
Ca'd-ı zülfi tār-mār olsun da gör
- 9 Vuşlat-ı cān bağş ider mi dir iseñ
Mişli-āsā intizār olsun da gör

92

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Müjenler her biri 'āşıklara āgūlı hañçerdür
Girelden bağrıma gönülüm yazılmış hūn-defterdür
- 2 Ğarā'ibdür cemālūñ bāğūña hāk oldıgum cānā
Vişāl-i bezm olan diller laţif-ğonce-i terdür
- 3 Ne t̄ālī'süz serüm var bāğ-ı 'ālemde ne hikmetdür
Firaķuñ āteşi yakmaķda cānum şāh-ı ejderdür
- [64-b] 4 Benümle necm-i bī-pertev gezer kūh u beyābānda
Ne yāna mihr-i dil itdüm ise heb bī-muzafferdür
- 5 Ne bir laħza tesellī eyleyen vardur bu şahrāda
Baña hem-pālīķ eylerse o kes dā'im mükedderdür
- 6 Ne hikmet ehli şerh eyler ne şeyh-ı İslām ne müftī
Hemīn tennūr-ı firķatde vücūdum bir semenderdür
- 7 A Mişlī bu mu'ammānuñ güşadı yāre mensūbdur
Su'āl-i gayriden kaç it meħabbet tāc-ı bihterdür

93

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Hāķīķat bāğ-ı şahnında gül ü nesrīnimüz vardur
Bizüz ol bāğda bülbül baħş-i cān āyīnimüz vardur

- 2 Gönüldür bāg-bān giryedür āb-1 revān dā'im
Ser-ā-ser goncesin fāş itmeyüz temkīnimüz vardır
- 3 Fezā-yı rūhu nergisler serinde sünbül ü reyḥān
Periṣān eyleyen Ferhād-veş Şirīnimüz vardır
- 4 Şikār olmazlaruz şayyād-1 şüret-bīnlere zinhār
Fuyüzāt-1 erenlerden bizüm bālīnimüz vardır
- 5 Der-i pīr-i muḡānda behresiz ḳalmaz olan pā-māl
Hemīn sākī yedinden sāgar-1 zerrīnimüz vardır
- 6 Tezāyüd bulsa her dem rüz-gāruñ şiddet-i ḳahrı
Der-i insān-1 kāmilde ḥafī teskīnimüz vardır
- [64-a] 7 Ğubār-1 zīr-i pāyında olaldan cūy-veş cārī
Gürüh-1 ārifān içre hemīn taḥsīnimüz vardır
- 8 Olur mı bendesi Sultān-1 ıṣḳuñ eksik ālemde
Derūn-1 şā'irānda Mişli-i reng-bīnimüz vardır

94

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Meḥabbet rāhını pāk itmege üstādımız vardır
Oḳunur tekye-i ḡam-ḥānede evrādımız vardır
- 2 Ğubār-1 dehrīden gelmez lekāket sālīk-i ıṣḳa
Bu rāh üzre yorulmaz vapur-1 fülādımız vardır

- 3 Ne reyḥān-ı ‘abīr ü sünbüle eyler nazār-çāküz
Şalınır bāğ-ı ıışıkda nādir-i şimşādımız vardur
- 4 Meşām-ı ḥaṭara gelmez şafā ‘ūdī vü sārādan
Eser vaqt-i seḥerlerde mübārek bādımız vardur
- 5 Şayılmaz ‘ālem-i fānīde ḳadri çün ḥarābātuñ
Gürüh-ı ‘āşıḳān bezminde hem ta‘dādımız vardur
- 6 Şuverde faḳrile ālūdeyiz faḥr eylerüz dā‘im
Şükür Ḥaḳḳ’ a ḡam-ı gerdūndan āzādımız vardur
- 7 Göñüldendür belāsı ‘āşıḳuñ yāre ḥıṭāb itmez
Ki sen zinhār şanma ḡayrīya isnādımız vardur
- 8 Ne āfetdür sem-i ḡaddār meḥabbet-i māl ile cāna
İdüb şad-çāk nā-mūs perdesin icādımız vardur
- 9 Olaldan bülbül-i şeydā gibi Mişlī nehār u leyl
Sitān-ı Ḥazret-i ıışıkda füzün-feryādımız vardur

95

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Gelince ḥāṭıra ol serv-i bālā tende cān titrer
Ḥayālī çeşmüme geldükde ḳalb-i nā-tevān titrer
- 2 Görürse ḥāl-i Hindūsın gül-i vechinde ‘āşıḳlar
Getürmez ıışıkına ṭāḳat vü Rüstem ḥusrevān titrer

- 3 Eger bād-ı şabā uğrarsa sünbül zülfüne nā-geh
Tolaşduķca gül-istānı zemīn ü āsmān titrer
- [65-b] 4 Neyi nisbet idersem şānına lāyık degül zerre
Miyānuñ görse Tūbā bāğ-ı cennetde hemān titrer
- 5 Eger kayd eylesem bir nebze evşāfiñ yañar kilkim
Zülāl-i nuţķuñı cāndan tıyarsa tercemān titrer
- 6 Görinür zāhiran vīrān belā-yı ibtilā üzre
Tıyarsa maḥzen-i feyyāzıñı genc-i nihān titrer
- 7 Olubdur mālik-i iksīr-i aʿzam çeşm-i mestānı
Nigāh eyler ise taḥtında şāh-ı ʿālī-şān titrer
- 8 Ne devlet çekse ʿāşık dīde-i cāna der-i ḥākiñ
Gubār-ı ḥāk-i pāyıñ görse keḥl-i İşfehān titrer
- 9 Bu tāk-ı çenber-firūz daḥī görmüş mi emşāli?
Eger tıysa bu cāh-ı ʿālīyi heb kām-rān titrer
- 10 Ne lāzımdur disem feyz-ı dü-ʿālem aña muḥtācdur
Bu nūr-ı münteḥābı görse ger kāhkeşān titrer
- 11 Bilürüm kadrini ḥavāşş u ʿavāmden şormazum hīc
ʿAyıb mı Mişli-i şāhib-zemān-ı nükte-dān titrer

96

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Hāḫırum vırānedür ābād şeklin gösterür
Ba'ce-zın Başra ḫarāb Bağdād şeklin gösterür
- 2 Yıkdı ğam ebnā-yı 'ömrüm tā temelden bī-miṣāl
Zāhıran kılsañ nazār bünyād şeklin gösterür
- 3 Bende-i üftādesiyim güfte-i Şırın-lebüñ
Hızmet-i pır-i muğān Ferhād şeklin gösterür
- [65-a] 4 'Işka hem-pālıkla ma'νάda bulursam devleti
Hāl-i 'ışk şüretā ber-bād şeklin gösterür
- 5 İntizārla pıster-i bīmāra ser kıoydum henüz
'Unşur-ı cism ü nizār fülād şeklin gösterür
- 6 Eyledükce cān ile dilden tefekkür ḫüsnüñi
Naķş-ı mührüñ itmege Bih-zād şeklin gösterür
- 7 Nā-gehān iḫsānuñ ola ey mürüvvet ma'ceni
Sa'y u der-pış eylesem nā-şād şeklin gösterür
- 8 Bāğ-ı feyzuñ büyü geldükce meşām-ı ḫāḫıra
'Andelīb-i 'ışk olur feryād şeklin gösterür
- 9 Fitne-i āḫır-zemāndur çeşm-i ğaddāruñ perī
Her nigāruñ miḫnete icād şeklin gösterür

- 10 Nice efgān itmeyüm her tavr u eṭvāruñ senüñ
Cevri tecdīd itmege üstād şeklin gösterür
- 11 Mişli rū-yı vaşlma irmek diler āhū-yı vaḥş
Dil-şikār itmeklige şayyād şeklin gösterür

97

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Olaldan dūr çeşmümden sirişküm Nūḥ Tūfāndur
Enīsüm maḥremüm ta şubḥ olunca āh u efgāndur
- 2 Tehī sūz u güdāz itmem der-i ḥākiñde dil-dārum
Nazar kıl nāvek-i ḥūn-ḥ^arıñı bağrumda pinhāndur
- 3 Cihāndan göz yumarsam da derinde merdüm-i çeşmüm
Ne mümkün terk ide gönülüm reh-i ışkuñda mihmāndur
- 4 Cihān zeyn olsa envā^c-ı şükūfeyle gözüm yoḫdur
Cemālūñ goncesi bāğ-ı ḥaḳıḳatde gül-istāndur
- 5 Tefe^uül eyledüm ḥüsnüñ kitābından şehen-şāhum
Ḥurūf-i Fātiḥa çıkdı yaḳından mı ki Ḳur^uān'dur
- [66-b] 6 Cebānden burḳa^cı ref^c eyle görsün müdde^cī rūyuñ
Cihān-bīn āftābuñ bī-tü uşşāḳana zindāndur
- 7 Firīb-i çeşm-i mestinden rehā bulmaḳ recā kıldum
Şabır kıl Mişli cādūya cevāb cümle dīvāndur

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 İriş dil-teşne-i ʿuşşāka sāķī vaķt-i ihsāndur
Leb-i laʿlūñ yaķāndan mı ki Hıẓr-ı āb-ı hayvāndur
- 2 Beni dūr eyleme pīr-i muġān mey-ħāneden ġayrı
Dü-çeşmüm hūn-ı eşkümlle elem tahtında mihmāndur
- 3 Bihiştüñ ħūrisin ārzūlayan ķande ʿaceb ʿaķlı?
Ne ħüsn-i bī-nihāyetsüñ ġöñül sermestü ħayrāndur
- 4 Neye mālik isem dil-ber senüñdür ġayrıdan bilmem
Fuyūzātuñ kemālātuñ ne deryā-yı bī-pāyāndur
- 5 Yañaġuñ ġonceʿ-ı ġül-zāra beñzetmek degül ķābil
Olur mı zātına nisbet ʿizāruñ verd-i Sübhāndur
- 6 Zebānu ħāmeve şıġmaķ ne mümkindür evşāfın
Ki yeg-pākīze gevhersüñ cemālüñ vaşf-ı Ķurʿānʿdur
- 7 Nice ehl-i dilānlar itmesün dil tahtına ħāķān
Serinde müyunuñ her bir teli bir mülke sulţāndur
- 8 ʿİzāruñ var iken mirʿāta baķmaķ ʿāşıķa zülldür
[66-a] Cemāl-i āftābuñla ķulübüm ġenc-i raġşāndur
- 9 Reh-i mey-ħānede pā-māl ġörüb taʿn eyleme ġāfıl
Ķulām-i saķīdür Mişlī anuñġün şīʿri rindāndur

99

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey şanem bīmār-ı ışka zerre raġbet yok mudur?
Lāle-i berg-i derūnum řoldı raġmet yok mudur?
- 2 Ğāfil-i mey-ġāne kılduñ zūlfüñe bend eyleyüb
İntizārdan ıaceb bir laġza rāġat yok mudur?
- 3 Bunca dem yād itmedüñ bir cām ile kařduñ nedür?
şavmeıa rāhında bizlerçün selāmet yok mudur?
- 4 Añladum pervā-yı maġşer ıaynıña girmez senüñ
Bāb-ı ġākiñde gedāya zerre himmet yok mudur?
- 5 Mişli-i bī-çārenüñ aġvāline eyle nazār
Luřfuñ aġyāra olur ıuřřāka şefkat yok mudur?

100

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ehl-i dil ol bende-i řāh-ı velāyetlik budur
şayyib-i ġātır ile her cān seıadetlik budur
- 2 Yan cemāl-i nūr-ı Ĥaġġ'a ġayrıdan medhüş ol
Bu ikilik perdesin ġaldır leřāfetlik budur
- 3 Bir imiř yā Hū fenā fi'llāh beġā bi'llāh ile
Vāřıl-ı Ĥaġġ rütbe-i feyz-ı řehādetlik budur

- 4 Ğonce-i gül-zār-ı şāh-ı enbiyādur Ka‘bemüz
Ān-ı vāhıdde güzār eyle siyāhatlik budur
- 5 “Küntü Kenz”iñ gevheri zāt-ı derūn-ı ehl-i ‘ışk
Vākıf-ı esrār-ı hākān-ı celāletlik budur
- 6 Sırra maḥrem mi olur ‘ālemde serden geçmeyen?
Cānını Hakk’a fidā eyle seḥāvetlik budur
- 7 Bir bütüñ meftūnı oldı Mişli bir mey-ḥānede
‘Āşıkuñ ḳalbindeki ṭab‘-ı şabāvetlik budur
- 8 Pertev-i nūruñla nūr-ı Mişli’i nazm eyledüm
Bir olub vaḥdetde ṭab‘ında ‘adāletlik budur

101

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Senden ey sākī faḳırūñ rehde ḥācetlik budur
Eyle iḫyā ḳalb-i nā-şādum mürüvvetlik budur
- 2 ‘Azm-i reftāruñ beni ser-mestü ḥayrān eyledi
Pād-şāh-ı kişver-i ḥüsn ü melāhatlik budur
- [67-b] 3 Nuṭḳ-ı pāk-i Ḥazret’üñ ma‘nā-yı ‘ilm-i Mürtezā
Bir nişān-ı maḥrem-i ehl-i kerāmetlik budur
- 4 Ḥüsn-i ṭaltıfūñ dil-i maḥzūnumı şād eyledi
Merdüm-i kān-ı vefā şānu şerāfetlik budur

- 5 Lāübālī ‘āşıkum şūfī kıyās itme beni
Mülk-i Rabbānī’de sulţān-ı melāmetlik budur
- 6 Eyleme mey-ḥānenüñ rāhında ser-gerdān beni
Ḥālīme inşāfu raḥm eyle ‘adāletlik budur
- 7 Bunca ḥumhā-per iken yeg-cur‘a itmezsüñ kerem
İtme istingā baña ‘uşşāka ḥasretlik budur
- 8 Cām-ı la‘lūñ şunmaz iseñ bir tesellī vir baña
‘İşk-ı rūḥāniyyetüñ ḳalbde ḥalāvetlik budur
- 9 Zihnimi taḥrīk ider sevdā-yı zülf-i ‘anberüñ
Bir nazār ḳıl nuḫkuma işte zekāvetlik budur
- 10 Ḥāşılı sevdüm seni ḳul olmuşum bī-iştibāh
Giydüñ ol tācı dil-ārām mehābetlik budur
- 11 Çeşm-i cemmāşuñ dil-bend eyledi ḫūfī-zebān
‘Ālem-i ma‘nāda erbāb-ı mürüvvetlik budur
- 12 Kim su‘āl eyler ise zātuñdan ey ‘ālī-cenāb
Söylesün dünyā ve mā fihāda āḫretlik budur
- 13 Ger-çi küstāḥānedür bezminde itmek ḳıl ü ḳāl
Mekteb-i ‘irfānda eşḫāb-ı feşāhatlik budur
- 14 Mişli evşāfın ne mümkin raḳam itsün dil-berā
Zümre-i ‘irfāna elḫāfu belāgatlik budur

102

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ağla ey çeşmüm seherde feyz-ı ihşān vaq̄tidür
Bülbül-i zār u nizāra verd-i ḥandān vaq̄tidür
- 2 Devletün eyyāmıdur itme tekāsül bir demiñ
Tā seher bir ḥayyiz kim erzān-ı gufrān vaq̄tidür
- 3 Būstān-ı maq̄şaduñ seyl-āb-ı ekşiyle şular
Vaşl-ı sākī 'ömr-i bākī cān-ı cānān vaq̄tidür
- 4 Genc-i dilden sür çıkar şafrāyı bul zevk-ı bekā
Nüş kıl serkenkebini derde dermān vaq̄tidür
- 5 Sen fenā-yı faqr-ı tamma yol bulub gel Mişliyā
Aşlı yoq̄dur sākiden ğayrısınun yan vaq̄tidür

103

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- [67-a] 1 Beyā sākī idüb ikrār-ı ter 'ahdü emānum var
Ferāmüş itmedüm lākin saña ma'lūm zemānum var
- 2 Ḥarīş-ı ışkuñum dil pīçü tāb-ı zülfün olmuşdur
Derün-ı cismi ḥākimde zeri genc-i nihānum var
 - 3 Keselden ülfeti nā-dān katından dūr olub şimdi
Der-i mey-ḥānede meh-pāre-i pīr-i muġānum var

- 4 Ne bālim var sipihr-i dūn raq̄şīndan getür cāmı
Bihıştū nehr-i Kevşer hoşka-i la¹-i dehānum var
- 5 ‘Aceb Mişlī gibi var mı harābāt ehl-i ‘ālemde
Ne kimse hāline vāqıf çi ez-kes vü hem-cānum var

104

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Tolanmağdan ğaraż kŭ-yı nigārı vuşlat olmağdur
Kad-i tŭbāsını bāğ-ı bihişt içinde şarmağdur
- 2 Ne deñlü olsa derd müzdād elin çek çäre kıılmağdan
Budur dermān ki derdi ğayrılardan şatun almağdur
- 3 Meħabbet özge deryādur bulunmaz haddü pāyānı
Merām bu bāğa gelmekden nihāl-i verde qonmağdur
- 4 Şağın sen şanma ehven kār-ı ‘āşıklıq
Taleb deştinde gŭyā şeyle gül-zār şuvarmağdur
- 5 Mehü hŭrşīdüñ ‘ālemde a Mişlī raq̄şa gelmekden
Cenāb-ı Hāzret-i sultān-ı ‘ışka bende olmağdur

105

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ezelden qalb-i nā-şādum o fitne-yāre mā‘ildür
Hemīn hŭnābe-i çeşmüm perī-ruhsāra mā‘ildür

- 2 Sözüüm şarrâf-ı ma'nâya degüldür müddeî kârı
Olanlar ırışkla vâkıf der-i Hunkâr'a mâ'ildür
- 3 Girenler bâğ-ı ırışşâka geçer hestî vü nîstiden
Şebânu rüz bülbül-i şeydâ olub gül-zâra mâ'ildür
- 4 Mey-i gülgün-ı sâķiden iğerler şıdķıle im-rüz
[68-b] Tururlar âstânuñda hemîn ol kâra mâ'ildür
- 5 Nemâz u zıkr ü tesbîhum heme evşâf-ı sâķîdür
Ėulâm oldum olaldan şaneme dil bir kâra mâ'ildür
- 6 Dertinde kâse-lis bir seg-i kemter bu Mişli'dür
Ezel dükkân-çe-i ırışkuñda dil iķrâra mâ'ildür
- 7 Sen ey münkir yüzüñ mey ü maķbûbdan dâ'im
Gürüh-ı Mevlevî dâ'im heme dîdâra mâ'ildür

106

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nihân-ı süz-i dil biñ düzaķu nîrâna şa'n eyler
Sirişk-i çeşümü ger görse Nüh Tûfân'a şa'n eyler
- 2 Resen-i hicrân boynumda henüz imdâd-ı sâķî nîst
Nazar şalduķda Loķmân-ı cihân bî-câna şa'n eyler
- 3 Ėulâm-ı dil-firîb-i nergis-i cânân olub cânum
Siper-der nâvek-i müjgânına ķurbâna şa'n eyler

- 4 Hemîşe âstâniñdan beni dūr itmesün devrân
Muhtî-ı feyz-ı inâmı hezâr-ı ummâna ta'n eyler
- 5 Hâyâlün her nefes pîş-i nigâhumdan ırağ olmaz
Gönül kâşânesinde çiz-tü ışık mihmâna ta'n eyler
- 6 Ser-i küyuñda cārī olsa eşk-i nehr-i dü-çeşmüm
Açılır verd-i ruhsâruñ gül-i handâna ta'n eyler
- 7 Nişîn-i âstânuñ naqd-i Ya'küb'ı olan âşık
Olursa ref'-i perde Yūsuf-ı Ken'ân'a ta'n eyler
- 8 Der-i hâkinde Mişlî bü-yı ışkuñ aHz ider dâ'im
Şabâ taḥrîk iderse zülfüñi reyḥâna ta'n eyler

107

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Toğrı disem her hâl bed-hû-yı cihân heb bendedür
Yoğdur yüzüm ta'na kesi zûlm-i nihân heb bendedür
- 2 Âyinedür bunca nuqûş seyr itmege ben kendimi
Gayrîsınuñ raḥnesine urmam zebân heb bendedür
- 3 Sa'y itmedüm ilm-i ledün kisb itmege tā ma'rifet
Bî-akl u bî-himmet ḳalub zann-ı gümân heb bendedür
- [68-a] 4 İnsân şanub ben kendimi dîv-i hevâ-yı gül ile
Nefsüm ile hem-pâ olub dürlü yalan heb bendedür

- 5 K̄aṭ eyleyüb bunca nihān ʿālemleri ser-tā-be-ser
İtdüm ferāmūş ʿahdīmi küllī ziyān heb bendedür
- 6 Bāğ-ı murāduñ sebzesin eşk-i terüm yād itmedi
Şimden gerü bülbül-şifat āh u fiğān heb bendedür
- 7 Kālā-yı dünyāya gönül virdüm vücūd şarf eyleyüb
Çok güft ü gū taḥşil idüb vesvāsu zann heb bendedür
- 8 Buldum der-i mey-ḥāneyi lākin güzār itdi ʿömür
Pīr-i muğān-ı beyt-i Ḥudā'yı lā-mekān heb bendedür
- 9 Sulṭān-ı ʿıṣkuñ sāyesi Mişlī'ye irdi nā-gehān
Cārüb-keş-i mey-ḥāneyim dürr-i nihān heb bendedür

108

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bāğ-ı ḥüsnünde nigārā bülbülān olmaḵ budur
Çīz-tü zıkr-i mähıma nīst şād-mān olmaḵ budur
- 2 Bād-ı feyžuñ nefḥasın ārzū iden ʿāriflerüz
Keşti-i ʿıṣḳda nişin-i bād-bān heb bendedür
- 3 Ey gönül müsteğraḳ-ı ʿıṣḳ-ı muğān ol rūzu şeb
Zīr-i pâyüñde gümānsız nerd-bān heb budur
- 4 Vaḳf-ı cārüb eyle cismiñ ḳaddini dü-tā ḳılub
Lāyıḳ-ı hem-çü kemer-beste miyān olmaḵ budur

- 5 Şeyh-ı Şan^ʿān Kışşası'n hâtırda muhkem berkidüb
Gec kamudan Mişli rüsvā-yı cihān heb budur

109

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Feyz-ı bî-pāyānı koma derc olan dürr-dāneler
Şem^ʿ-i ʿışkuñda virür cān ʿāşık-ı pervāneler
- 2 Zātını pinhān idüb biñ rengü şüret bağladuñ
Cümle sensüñ nūr-ı zātuñla ʿtolar kāşāneler
- 3 Semm-i kātildür sipihriñ şundığı in^ʿām-ı cām
Nüş ider mi anı la^ʿlün nüş iden mestāneler?
- 4 Her ʿarābāt ehline seng atma gözsüz müdde^ʿ
Cennetü'l-Me^ʿvā da dirler ol gürüh dīvāneler
- 5 Ehl-i şüret-bīn olan bilmez bu rāzı kāl ile
ʿİlm-i ma^ʿnā keşfi demez münkir ü bīgāneler
- 6 Añlaşılmaz güft ü gū itmekle hāl ehli henüz
Oldılar esrāra vākıf ʿāşık-ı sulṭāneler
- [69-b] 7 Eyledi ʿhummāreden dūr Mişli'i bād-ı kaza
Şubha dek ʿhün-ı cigerdür çekdigi peymāneler

110

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Hülüşü zāhir olsa bir kişinüñ kadri ʿālīdür
Ser-ā-pā yüzini hāk eylese sulṭān mişālīdür
- 2 Nihāyetsizdür ihsānuñ baña fark eylerüm cānā
Huzūr-ı Hakk' da erbāb-ı melāmet lāubālīdür
- 3 Ziyā aldı erenler şemʿ-i fānūsı meḥabbetden
Gürüh-ı Mevlevī pervāne-i mevle'l-mevālīdür
- 4 Ki nuṭk-ı ʿārifüñ ey dil ḥayāt-ı sermedī cāndur
Leb-i laʿl-i bedehşānında fercām-ı zülālīdür
- 5 Şerāb-ı ıışk nüş it Mişliyā zevk u şafā eyle
Meḥabbet gevher-i eltāf-ı Rabbü lā-yezālīdür

111

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Çār-deh nev-māh-rū hūbān buldum çok şeker
Riş-i cāna çāre-i Loḫmān buldum çok şeker
- 2 Sürme-i ḥalkı getürme ey şabā ḥācet degül
Zaʿf-ı ʿayna tütüye-i çeşmān buldum çok şeker
- 3 Şimdi buldum zīr-i ḥum-hā ḥākinüñ men kıymetin
Nefḥa-i ʿİsā-demi cānān buldum çok şeker

- 4 Vā'izā rind ehlini ferdā ile şayd itme kim
Cennetiñ güldün gül-i ḥandān buldum çok şeker
- 5 Zülf-i ḳullābındadır imānu küfr ü tã'atüm
Küfr içinde gizli olan imān buldum çok şeker
- 6 Ḥāk-i pā olur isem mey-ḥānede devlet baña
Ḳulluğunda genc-i bī-pāyān buldum çok şeker
- 7 Nūḥ-ı vaḳtiñ keştesinde sākinüz leyl ü nehār
Feyz-ı baḥr-i baḥş olan ʿummān buldum çok şeker
- 8 Nāşihā mey-ḥāneden dūr olmazuz bir vechile
Bir şanem rüyunda ol cānān buldum çok şeker
- 9 Ḥazret-i sulṭān-ı ʿışḳuñ sāyesinde Mişliyā
Maḳşadı cānum olan sulṭān buldum çok şeker

112

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Baş kesen mey-ḥāne-i ʿışḳa beḳā-yı cān olur
Yoḳ olan pīr-i muḡān ḥākinde bir sulṭān olur

[69-a] 2 Ya'ḳūb-ı ḥasret-keş-i vaḳt ol o ḥüsn-i Yūsuf'a
Sen Züleyhā-veş ḥarāret göster ey āsān olur

- 3 Gel ṭaleb rāhında ser-gerdān olub ḳıl cān fidā
Bāḡ-ı ʿışḳda verd-i ümmīdüñ heme ḥandān olur

- 4 Şüretine aldanub şāhib-dilānuñ dem-mezen
 ʿĀşık-ı şeydā olanlar menbaʿ-i ʿirfān olur
- 5 Hem-çü Mişlī āstāne baş koyub mey-hānenüñ
 Dest-i sākīden ićen şahbāyı ʿālī-şān olur

113

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Göñül yan ʿışk-ı sākīle külüñ tūtyā-yı çeşmāndur
 Firāka şabr iden ʿāşık iki ʿālemde sultāndur
- 2 Muḥīt-ı mihr-i cānāna ğarīk ol kayd-ı tenden gec
 Aña kim talmadı biʿllāh degül cān dīv-i şeytāndur
- 3 Olanlar zīr-i pāyünde muġānuñ mūr-veş ey dil
 Vücūduñ şehrini dāned sezāvār-ı Süleymānʼdur
- 4 Dü-ʿālemde murād-ı ʿāşıkān sākī-i vaḥdetdür
 Ki oldur maqşad-ı eşyā delīlüm sırr-ı Kurʿānʼdur
- 5 Bulanlar sākīʿi maḥşer ʿazābından ḫalāş oldı
 Cihān bir zıllidür anuñ ki onsuz cā-yı zindāndur
- 6 Olub inkār-ı mey-hāne özüñden ğāfil oldıñsa
 Hemişe her dü-ʿālemde senüñ ḫālūñ perīşāndur
- 7 Olub meddāḫ-ı sākī Mişli ifşā eyleyüb ḫalka
 Kemāl-i feyz-ı Mevlānā bu nazmum cümle andandur

114

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- [70-b] 1 Gürüh-ı ʿāşıkuñ mescūdı sensin muʿannid dil-ber
 Haķıķat beytine ebrūlaruñ bir nūrdan minber
- 2 Ki luṭfuñ bī-nihāyet baħr-i ʿummāndur gedāyāna
 Dudaĝ-ı Kevşerüñ dil-teşneyim ḥaylī zemān-āver
- 3 Ƙabūl it sālikin redd itme bābıñdan gözüm nūrı
 Odur ʿuşşāķa bī-şübhe ḥayāt-ı sermedī Kevşer
- 4 Ƙamū ārzūsını terk eyledi Mişlī dü-ʿālemden
 Cihāndan göz yumarsam da dil ü cānum ister
- 5 Belā-yı cāvīdānīdür baña sensüz olan her cā
 Giderse ķande bu rūḥum hemīşe ismini söyler

115

Mefʿülü Mefā'īlü Mefā'īlü Feʿülün

- 1 Bir bād-ı muḥālifle olub ķalbimüz āzār
 Mesrūrımı ğam eyledi mānende-i pergār
- 2 Düşdüm yine bir teng ü nā-reftede ķaldum
 Tedbīr nedür eyle beyān yār-i vefā-dār
- 3 Gūşişle muṭābıķ mı olur taķdīr-i ezeldür
 Terk eylemedür ķāresi tedbīrini nā-ķār

- 4 Kimse iremez sa‘y ile maqşūdına meşhūr
Bir kimse yār olmalı baht ola bī-dār
- 5 Bilmem ne füsūn eyledi ol ğamze-i fettān
Yāy itdi miyānum vireli çille-i devvār
- 6 Ger itse dil sehvile şādān ‘aķabinde
Bārīden şad-nev‘-i belā başıma ğaddār
- 7 Mişlī buña tākāt nice mümkin kerem eyle
Her vechile ‘ālemde beni eyledi bī-kār

116

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ne gevher şarf kıldumsa Cenāb-ı Hāzretüñdendür
Perişān oldığum dā‘im nigāh-ı āfetüñdendür
- 2 Beni ta‘yīb kıлма ihtiyārum zülfüñe beste
Ciger-süz ten-nizār olmaķ firāķuñ külfetündendür
- 3 Ne ğamzeñ katl idüb eyler beni āzād ne hūd bende
[70-a] Füsūn-ı çeşmünüñ her dem sipihrüñ hikmetündendür
- 4 Ne eyler vuşlata lāyık ne eyler redd hākinden
Perişān eylemek ‘uşşāķa çerħuñ ‘ādetündendür
- 5 Beyā sākī yetişdür sāğarı haste bu gün Mişlī
Hükümet-i kevākib-naħse meyli rağbetündendür

117

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dil-beste-i ʿıŝkuñ olalıdan dil-i nâ-çār
Merg-i tenümüz buldı hayâtı heme bî-dār
- 2 Mümkün mi hayâlün ola dūr çeşm-i hazīnden
İtmekde vişālün der-i meyhānede efkār
- 3 Sen şāha teveccüh ideli ŝıdķıle şebü rüz
Her demde kazā tıgıñ atar gerdiş-i ğaddār
- 4 İhvān-ı tarıķ baʿz-ı ʿadāvetde iken heb
Çerhuñ daķı ağyārlığı dā'im bizedür yār
- 5 Ben sislsile-i ʿıŝķına bend oldum ezelden
Dirler bu rehi terk ideğör al ele bir kār
- 6 Hāşā ki seni terk ideyüm seng raķıble
Ta Bezm-i Elest'den seni ben eyledüm iķrār
- 7 Tāk-ı felegi başıma tar itse dü-ʿālem
ʿAhdinde gönül beste yine ey şeh-i ser-dār
- 8 Çeşmümde hüveydā olalı kāmēt-i servün
Dem-zen olamaz ğamda zebān çiz-tü vü ğüftār
- 9 Cānumdan uşandırdı beni halk-ı cihān kim
Şalmaz nazārın kavm-i ğara dīde-i bīmār

- 10 ʿUşşākı ʿacīb görme habersiz mey ü ʿışqdan
Her kimseye bir nevʿ-i tecellī ide dīl-dār
- 11 Pend eyleme bī-hūde meyi terk idemem ben
Hāk-i reh-i mey-ḥānede biñ sünbülü gül-zār
- 12 Düşmezse yolun ḥāk-i der-i mey-kedeye bil
Heb çekdicegiñ cümle hebādur saña eşʿār
- 13 Hāk ol ḳadem-i sākī-i ʿuşşāk-ı zemānda
Elbetde ider Mişli gibi maḥzen-i esrār

118

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

- [71-b] 1 Nighüm dūş olalı saña o demden berü ḥūr
Ne ḡamum ḳaldı göñülde ne de bir cā-yı kedür
- 2 Tīḡ-ı müjgānını ʿaṭf eyle devā-yı ʿāşıḳa
Bī-mehābā durıyor nāvekiñe sīne-i Ṭūr
- 3 Seni terk itme ne mümkün olamaz lāyık-ı ʿirfān
Ne ki fermānun olursa bu faḳīrāna buyur
- 4 Ne ki cürmüm var ise eyle cezā-yı lāyık
Çeşmi bīḡāne idelden ḳomadūñ dilde şur
- 5 Saña lāyık mı degül olmaḡa Mişli gibi ʿışq
Seni avlar tihde kim ḳalbini teşvīş ideyor

119

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bir muşibet-bahta yār oldum gören ağlar güler
Dūzaḥ-ı ğamda yanār oldum gören ağlar güler
- 2 Vāle-i hicrāna şaldı varṭa-i evvelde ıışk
Dīdeden pür-ḥūn nişar oldum gören ağlar güler
- 3 Muṭṭalı'ken ḥālūme dil-ber niġāhuñ ketm ider
Çeşmine muḥkem ḥişār oldum gören ağlar güler
- 4 Yār u aġyār cümle bīġāne niġāh eyler hemīn
Yandı şabrum bī-ķarār oldum gören ağlar güler
- 5 Ey şabā luṭf eyleyüb gel bir tesellī vir baña
Şubḥ olunca murġ-ı zār oldum gören ağlar güler
- 6 Cevrile inkāra yer bulmaz gönül iķrār-keşüm
Esb-i sevdāya sīvār oldum gören ağlar güler
- 7 Maḥremüm yoķ ḥālūme vāķıf degül bir kes müdām
İşķıle bī-iḥtiyār oldum gören ağlar güler
- 8 Dūd-ı āhumla yıķılsun böyle ġaddār ṭalı'um
Ḥasret içre pāy-dār oldum gören ağlar güler
- 9 Çāresi şabr u teḥammüldür didüñ iş bitmiyor
Mülk-i ğamda şehr-yār oldum gören ağlar güler

10 Olmuşum bāğ-ı fenāda öyle pejmürde-ḥazān
Nīst-maḫşad ḡam-güsār oldum gören ağlar güler

11 Bir ḥarīf oldum ne bir sākīye ne oldum ʿadū
Ġonce-i ümmīde ḥār oldum gören ağlar güler

12 Nefḥa-i ʿİsā'ya mālīk yāre ḡul oldum ise
Dāğ-ı ʿışḡda lāle-zār oldum gören ağlar güler

13 Ey şeh-i pīr-i muḡān luṭf eyle Allāh ʿışḡına
[71-a] Hem-ḡü Mişlī yāre yār oldum gören ağlar güler

120

Mefāʿlūn Mefāʿlūn Mefāʿlūn Mefāʿlūn

1 Göñül murḡ olub şeydā bu şeb ḡül-zāra gelmişdür
ʿAceb sevdāya uğramış yine bī-ḡāre gelmişdür

2 Olub pervāneye hem-pā cemālūñ şemʿine karşı
Degüldür maṭlabı ḡayrı ḡamer-ruḡsāra gelmişdür

3 ʿAcāyib ḥāle dūş olmuş gezerken bāğ-ı ʿışḡuñda
Ki ḥandān olmadan ol ḡonce bülbül ḥāra gelmişdür

4 Ġarībdür kārı devrānuñ bilinmez ḡann ile rāzı
Vişāle irmeden ʿāşık rakīb āzāra gelmişdür

5 Geḡüb bi'l-küllīye Mişlī heme dünyā vü ʿuḡbādan
Niḡāhuñ ḡayrıya şalmaz der-i **Ḥunkār**'a gelmişdür

121

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Derūnum rāzına maḥrem degül çeşm-i cihān ağlar
Periṣān ḥālūme vāḳıf göñül rūzu şebān ağlar
- 2 Ḥarīfüm eşk-i çeşmümdür der-i mey-ḥānede dā'im
Felātün olsa Cālīnūsu Loḳmān-ı zemān ağlar
- 3 ʿAceb niçün bize imdād kılmaz sākī-i devrān?
Cigerde görse hicrānuñ oḳun kevn ü mekān ağlar
- 4 Nazār kaç eyledi zannum yine pīr-i muḡān bizden
Ĝam-ı pisterde ḥālüm görse ḥavvāşān-ḥ^ān ağlar
- 5 Yedinde sāḡar-ı vaḥdet ḥayālinde ruḡ-ı dil-dār
Sürinüb cūy-veş Mişlī reh-i ʿışḳda nihān ağlar

122

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Bir ṭabībe derdimi yanmaḳdayım bī-iḥtiyār
Sīnem içre yāreler açmaḳda ten zār u nizār
- 2 Neşter-i müjgānın urdı ʿāşıḳ-ı deryā-dile
Zembelekli şīvelerle yāremi bir bir açar

[72-b] 3 Hem Felātün-ı zemān Loḳmānu Cālīnūs dahī
Olsalar anlar dahī bābında eylerdi ḳarār

- 4 Fitne-i pür-kâr-ı ğaddâr felek reşk eyleyüb
Böyle zât-ı ‘ālî-şân-ķadre virmez i‘tibār
- 5 Ehl-i ‘ıřķuñ namzına uygun řerāb-ı ħubbesi
Gelmemiş gerdūna eczā-ĥānesi ‘ālî-tebār
- 6 Nergis-i maĥmūrları bīmāra biñ cān baĥş ider
Tāķ-ı ebrū-yı siyāhı dilleri eyler tīmār
- 7 Zūlf-i zencīrūñle baĥlar ķan tamaruñ fevķını
Ĥoķķa-i gül-fāmını taşt eyler ol řāĥib-‘ayār
- 8 şaydırur dürr-dāne-i gevherleruñ aķdıķca dem
Mıřĥaf-ı ĥüsnüñ kırā‘et itdirür hem bī-řümār
- 9 ‘Aķl-ı küll irür anı tefsīr ide ma‘nāsına
Añladum geķmiř řitā nev-rūz yā evvel behār
- 10 Ĥāl-i ‘anberdür zeneĥdānundaki dāĥ-ı lāleye
Başını aldı siyeh küh-sārīde tutdı ķarār
- 11 Gül-istān iķre derūn-ı ĥoncede bū-yı řafā
şemmedür bir ruĥlaruñdan bülbüli eyler řikār
- 12 Bāĥ-ı ‘irfānda ĥurāmān itse ķarřu sünbüle
‘Ar‘arı servī dūřürdiler naźar ez-aĥyār
- 13 Vaź‘-ı küstāĥānedür bu ķīl u ķāl itmekligüm
Neylesün pervāne göñlüm şem‘ayı elbet arar

- 14 Hem-nişin-i āb olmuşken deñiz ire simāk
Teřne-lebdür ař-ı efzūn řanma ki āba řanar
- 15 Sōz firāvān olmasaņ cūmle miřāl olsun buña
Bu řama dūnyāsı insān gōrdiđi řey>e řalar
- 16 Pehlevān-ı Rūstem-i nazmıñda Miřlī yoķ řuřūr
Bilmeyenler kıymet-i eşarı elbet tel kırār

123

Mefülü Mefülü Mefülü Feülin

- 1 Ař-ı nigeħ it kıł dil-i vīrāne'i mamūr
Rařřān ola kındīl-i meħabbet heme pūr-nūr
- 2 ıřķuñ sinemi nāye dūzūb tūtdı dūđāħı
Gōr ĥuce-i hicrinde nidā itmede řanbūr
- 3 Bir cūz'i baña neř>e virilmez dađı ĥālā
Dil āyinesi oldı firāķuñ ile mestūr
- 4 Bu ĥāl-i ĥarā'ib beni bir řarza dūřūrđı
Dil kıaldı tehī řanki řurur kāse-i fađfūr
- [72-a] 5 Neh derd temāmıyla ne ıřķuñ ele geldi
ĥasret beni itmekde hemīn āleme menfūr
- 6 Yıķdı beni bu řarz-ı melāmet nice demdūr
Gezdirdi tehī rūzu řebān virmedi destūr

- 7 Dem yok mı ‘aceb Mişli’ye ey sâkı-i gül-rûh
Rüsvâ-yı cihân oldığı bu bâbda meşhûrdur

124

Mef‘ûlü Mefā‘îlü Mefā‘îlü Fe‘ûlün

- 1 Kıl kıl-i derûn sūz-i ğamı rakḳamı taḥrîr
Sen yaz heme şeb eyleyeyüm ben anı taḳrîr
- 2 İtdükce şikāyet ğam-ı gerdün-ı felekden
“Lā rāḥate dūnyā”yı yazar ḥāme-i taḳdîr
- 3 Cehd it burada kuvvet-i bāzūyı idüb şarf
Olmaz yine taḳdîr-i Ḥudā zerrece taġyîr
- 4 Zāhid yûri var mescide sen mey-kedeye ben
Bu tarz-ı melāmetde görüb eyleme ta‘zîr
- 5 Şûretde şafā zühd ü şalāḥ ‘āleme ḥōşdur
Pek çok görünür ḥāl-i ḥarābātide taḳşîr
- 6 Kāl ehline heb zişt görünür tavr-ı melāmet
Ḥāl ehli bulur nezd-i ḥarābātide iksîr
- 7 Sulṭān-ı reh-i ‘ışka giden Mişli-i meczûb
Zabṭ eyleyemez ne palamûr kimse ne zencîr

125

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çerh idelden dūd-ı āhum āsmānı yandı şabr
Nüş olaldan cām-ı hicr-i cāvidānı yandı şabr
- 2 Tābı gelmez rütbede bir hāle koydı baht-ı bed
Gün-be-gün tecdīd olur ğam dāstānı yandı şabr
- 3 Yāre-i bağrum oñulmaz bir tarafından başıma
Hāşılı tar eyledi kevn ü mekānı yandı şabr
- 4 Kāf'a-i cismüm vīrān oldu henüz kilik-i kaza
Atmada pey-der-pey vü tır-i nihānı yandı şabr
- 5 Bāğ-ı ümmīdüm hazāna döndigine ğam yimem
Bād-ı miḥnet hırmen itdi gül-istānı yandı şabr
- 6 'Andelīb-i Mişli, Hāmūş lāne-i aḫzānede
Ğonce-i derdüm açılmağdur zemānı yandı şabr

126

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- [73-b] 1 Açıldı būsān-ı dilde verdān-ı meḥabbetler
Esüb bād-ı şabā yetdirdi zemān-ı meḥabbetler
- 2 Derūn-ı lāle ḥasretle qararmış açmadan ğonce
Açar dāğ-ı derūnuñ heb gül-istān-ı meḥabbetler

- 3 Şedîd olmuş gibi gūyā şitā nergis baş kesmiş
Güşād itdi göbekden āb-ı hayvān-ı meḥabbetler
- 4 Kāranfiller karar tutmuş bir avıç ḥādken içre
Şikest itdi anı bir bir nigh-bān-ı meḥabbetler
- 5 Dil-i ‘āşık-ları kılmışdı beste nice müddetdür
Ki çözdü ‘uḫdelerini ‘andelībān-ı meḥabbetler
- 6 Kapatmışdı ‘avārız-ı zulmeti her kūşesin muḥkem
Tulū‘u’ş-şems itdirdi şeb-istān-ı meḥabbetler
- 7 Bu feyz Mişliyā fehm it Ağa-zāde ‘aṭā kıldı
İnşā’illāh dā’imīdür dilde rūḥānī meḥabbetler

ḤARFÜ’Z-ZĀ

127

Fā’lātün Fā’lātün Fā’lātün Fā’lün

- 1 Bende-i sultān-ı ‘ışkuz ‘āşık-ı şeydā bizüz
Sālik-i sāgar-keş-i ḥuddām-ı Mevlānā bizüz
- 2 Şöhret-i dünyā degüldür kalb-i sūḥte-dillerün
İnfişāl-i yār-i taḫrīr-i āteş-i kübrā bizüz
- 3 Şi’rū inşādan murādı ‘ārifün eglencedür
Saña izhār-ı hüner şanma ezelden Lā bizüz

- 4 Maḥrem olmaz degme kes aḥvāl-i ḳalb-i ‘āşıḳa
Bī-ḥaberdür ŧanma mevzūndan bizi dānā bizüz
- 5 Ḥūd-fürüş olma enāniyyet sözün terk eyle gel
Ola ki Lā İlla budur pinhān-ı Lā Yefnā bizüz
- 6 Sākin-i der-i mey-ḥāneyüz ŧubḥ u mesā
Bezm-i sākīde dönen cām-ı ŧafā-ŧahbā bizüz
- 7 Ṭa‘n idüb seng atma gözsüz müdde‘īdür dāneye
Genc-i esrār-ı Ḥudā’ dur ḳayd olan kīmyā bizüz
- 8 ŧīve-i eŧ‘āra ‘ārif i‘tibār itmez niçün?
Dürr-i meknūne nigāḥ eyler dil-i bīnā bizüz
- 7 Āstānuñda rızā‘-i saḳī‘i taḥŧīl idüb
Bende-i pīr-i muḡānuz derd-keŧ-i iḥyā bizüz
- 8 Ḥāk-i pā-yı Muŧafā vü Mürteżā’nuñ rāḥına
Vaḳf-ı cārüb eylemiş cān u tenin dü-tā bizüz
- [73-a] 9 Nazm-ı ‘ārifden telezzüz her kese olmaz naŧīb
Bī-ḥaberdür münkirān anuñ içün a‘dā bizüz
- 10 Ger-çi āteŧden füzūn pīrāhenüz biz zāhirā
Cām-ı vaḥdet sākisi dil-teŧnegāna mā bizüz
- 11 Aḫz-i Mevlānā-yı Rūm’dur ḥāme-i iŧkestemiz
Baḫŧ-ı ‘ömr-i ‘āŧīḳānuz nazm-ı rūḥ-efzā bizüz

- 12 Kānde bir mestü cünün eş‘ār-ı Kays’ı fehm ide?
Bir kolay kār şanma şūfī ‘ışk ki Leylā bizüz
- 13 Hestü yoğı neng ü nām terk idüb ‘uşşākıyuz
Dest-i sākīde şikest olmuş mey ü mīnā bizüz
- 14 Bāğ-ı şahrā-yı meħabbetde gözün aç gör bizi
Mu‘ciz-i nuṭṭ-ı Mesīhā mürdeye ihyā bizüz
- 15 Nuṭṭumuz ifşā olunmaz meclis-i bī-gānede
Şayd-ı zāgān olamaz fem-meşreb ‘Ankā bizüz
- 16 Her ħarābāt şadef-i bī-dürr degül zinhār sen
Ādemün kālā-yı isti‘dādını peymā bizüz
- 17 Cüst ü cū itme şuverde ma‘niye eyle nazar
Bāğ-ı ‘ışkuñ gülbüninde bülbül-i güyā bizüz
- 18 Neş‘e bulsun oğuyub evrākımuz şādık heb
Pertev-endāz-ı fenāyuz şu‘le-i pehnā bizüz
- 19 Mişli-veş bāk-i Ĥavāric-ħük-m-i zemmi çekmezem
Çāker-i Sultān-ı ‘ışkuz naḡd-i bī-pervā bizüz

128

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Pür-mest-i dilü ‘ışkıımı şahbā dahi bilmez
Nüş eyledigüm sāgaru mīnā daği bilmez

- 2 Kāşāne-i dünyā olur mı bize lāne?
Ben eyledigüm meskeni ‘Anķā dağı bilmez
- 3 Vā‘iz beni aldatma füsün u kütübüñle
‘Işķuñ varak-ı nazmını dānā dağı bilmez
- 4 Teslīm-i rızāyum ķapusında heme şebürüz
Ol şūķ-ı dil-āvīzimi dünyā dađı bilmez
- 5 ‘Arz eyleme ferdāda olan cennetü ħūrı
Ol ķadd-i gül-endāmımı tūbā dađı bilmez
- 6 Rūĥsār-ı nigāra nazār itmeklige dā‘im
Āyinemi İskenderü Dārā dağı bilmez
- 7 Ammā yine şūretde ĥarābāt-ı zemānuz
[74-b] Mişlī gibi tesbīĥimi esmā dağı bilmez

129

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Firāķ-ı derd-i dil güçdür giriftār olmayan bilmez
Hemīn hengāme-i miĥnet ile zār olmayan bilmez
- 2 Şikār-ı nergis-i ġammāzıma rüyum rehā yokdur
Ĥaber-dār olamaz aġyār baña yār olmayan bilmez
- 3 Eger ifşā-yı rāz itsem ‘adūlar recm ider oldum
Ĥalub rāh-ı beyābān içre nā-ķār olmayan bilmez

- 4 Elümden ihtiyārum aldı ʿışk bend itdi bir şūḥa
Dehān-teşne-i la^l-i cām-ı dīl-dār olmayan bilmez
- 5 Derūnum sūz-i pinhāndur ne mümkin şerḥ ide raḳkam
Ānuñ tennūr-ı ʿışkunda kebāb-kār olmayan bilmez
- 6 Ümīdüm ḡonce-i pür-ḡāre şaldı zūlmile devrān
Ḥaḳīkat-bāḡ-bān-ı vaşl-ı gül-zār olmayan bilmez
- 7 Yedümde kilkimüñ bikrin izāle ḳılması müşkil
Ḥudāyā reh-nümā olmaḳda ʿayyār olmayan bilmez
- 8 Ne meydür mest iden leyl ü nehār ʿuşşāḳı fehm eyle
Der-i mey-ḡāne içre ehl-i iḳrār olmayan bilmez
- 9 Nedür kim bār-ı ʿışkda ʿāşīḳuñ aḡzu fūrūḡtı heb
Meḡabbet ʿāleminde ḳalb-i ʿaṭṭār olmayan bilmez
- [74-a] 10 Hemīn elṭāf-ı yāre mālīk olmuş bir ḡürūḡ gördüm
Girüb her renge reng-i ʿışkla jengār olmayan bilmez
- 11 Behāsız dūr olur maʿnāda seyl-i çeşm-i ʿuşşāḳda
Dil-i Mişlī gibi her demde ḡün-bār olmayan bilmez

130

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Şehr-i dil mülkinde Munlā'dur bizüm ḡāḳānumuz
Ḥāḳiz ammā ḳıḳmada ʿArşa ʿulüvvü'ş-şānımız

- 2 Ders alur ma'nāda rūḥundan ṭufeyl-i sālīkān
Sırr-ı esmā'-i İlāhī' dūr heme dīvānumuz
- 3 Key-ḳubādu Ḥusrev olsa ser-fürū itmezlerüz
Bir kere iḳrār-ı 'ıŝḳ itdük odur ḥāḳānumuz
- 4 Mūr-ı 'ıŝḳuz cām-ı sākīdūr bize dā'im rızıḳ
Ḥükm-i ma'nā'-i Süleymān ḳayd olan evzānumuz
- 5 Ḥayder-i Kerrār rāh-ı Muŝtafā' dur ŝāhımız
Ḳuṭb-i devrānu zemān [...] * Selmān'umuz
- 6 Bende-i Āl-i 'Abāyuz çāker-i İŝnā 'Aşer
Her dü-ālemde çıkar 'ayyūḳa heb 'ünvānumuz
- 7 Mişli-veş var mı ḥurāmān eyleyen bir ŝā'irān?
ŝaḥn-ı bütŝān-ı nazmda çeşme-i ḥayvānumuz.

131

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Biḥiŝt-i 'ālem-i ma'nā olan murḡān ŝikār olmaz
Ṭuzāḡ-ı dīv-i izlāle ṭolanub ḡam-güsār olmaz
- 2 Bulunma bezm-i nā-dānda firār it ḳavm-i aḥmaḳdan
Bu yolda ehl-i taḳlīde vaşl-ı şehr-yār olmaz

* Vezin noksan

- 3 Tütüb bir dāmen-i pāki ümürüñ añā teslīm it
 Kālanlar şekü zann içre harīf-i bezm-i yār olmaz
- 4 Ayırma çeşmini ruhsār-ı sākīden müdām iste
 Nazar kaç eyle ağıyārdan bu rehde itibār olmaz
- 5 Der-i mey-hānenüñ hākinde pā-māl ol merēc ey dil
 ‘Uķülüñ başına devşir ki ‘ömrüñ pāy-dār olmaz
- 6 Bu dem ir bezm-i sākīye o gün maḥşerde hem dāḥī
 Yedinden cām-ı şahbāyı içenler şerm-sār olmaz
- 7 Bu gün bil kıymetin pīr-i muğānuñ teşne-leb sākī
 Kālanlar nā-murād bunda şoñunda kām-kār olmaz
- [75-b] 8 Mey ü ‘ışķ içre müsteğraķ olub zevķu şafā eyle
 Şoñuñā bir nazar eyle geķen gün saña yār olmaz
- 9 Şaķın fevt itme eyyāmı çekil bir deyr-i cān-gāh it
 Bu çarḥ-ı bī-vefānuñ iltifātına karār olmaz
- 10 Hūlūş-ı kalb ile ādāb-ı Munlā’ya idüb gūşiş
 Tarīķ-ı ‘ışķ-ı pākīnüñ yolunda hīc ğubār olmaz
- 11 Reh-i İsnā ‘Aşer’de bilmiş ol Mişlī ‘Alī ḥaķķı
 Baña Sulţān Celālū’d-dīn gibi bir kimse yār olmaz

132

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Şimdi mest olmuş degiliz tā ezel mestāneyüz
Biz Һarābāt-ı zemānuz çāker-i mey-Һāneyüz
- 2 Yoқdurur **ārzū**-yı ravza yāre rāzī olmuşuz
Tekye-i ʿışk içre zencīr-bend olan dīvāneyüz
- 3 ʿAhdü mīsāk eyleyüb ikrārla geldük ʿāleme
Bezm-i sāķide şaķın şanma bizi bī-gāneyüz
- 4 Bende-i sulţān-ı ʿışkuz hāk-i pā-yı Mürtezā
Heft ü penc ehline şarf eyledük bir dāyeyüz
- 5 Kaʿbe vü mihrābımız ebrū-yı sāķīdür müdām
Feyz-ı Hāķķ oldı ʿayān her kaṭre ʿummāneyüz
- 6 Mişli-veş pīr-i muğānuñ sāyesinde rūzu şeb
Şemʿ-i vech-i sāķiye yanmaқda bir pervāneyüz

133

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Nefes-zen olma güftāra Һavāricler rızā olmaz
Onuñmaz bir maraž inkār aña hīc bir devā olmaz
- 2 Bıraқ bī-hūde güft ü güyü deryā-dil olub ʿāşık
Ne dirse қо disün ʿālem aña sālīk revā olmaz

- 3 Mekîn nâ-dân atında itirâz eyle dil ü râzîñ
Bi-ıymet seng-i münkirden saña zerre sezâ olmaz
- 4 Pesend it her kesi hâlince dem-zen olma aybıñda
Bidâyet-i râh-ı ıı içre temelsiz hıc binâ olmaz
- 5 Murâduñ verd ise hâr-ı amı zamına merhem bil
Cefâ vü cevır çekmeksiz viâl-i dil-rübâ olmaz
- 6 Nigâhuñ eyleme bî-hüde arf-ı âlem-i dūna
Fenâ gül-zârınuñ bâında am çodur afâ olmaz
- 7 Hemıe dest-i sâıden mey-i vahdet çeküb cū ol
Reh-i ııda ikilikle serîr-i evliyâ olmaz
- [75-a] 8 Gözetme aybını nâsıñ gözet ur aybıñı kendiñ
Seniñ her günde bir aybıñ olur zâhir adâ olmaz
- 9 Yine arrâf gerekdür gevheriñ adrin bile Milî
Bairetsiz bu gevherden cüdâdur ânâ olmaz

134

Fâlâtün Fâlâtün Fâlâtün Fâlün

- 1 Cân olan cânân bildük cân bilmezlerdeñüz
Derd bizümle olalı dermân bilmezlerdeñüz

- 2 Bende-i pîr-i muġānuz sālīkân-ı muġ-beçe
Mest-i cām-ı sākıyüz hicrân bilmezlerdeñüz
- 3 Sālīk-i mey-hāne sāġar-ṭālib-i āmādeyüz
‘Ālem-i fānīde zerre şān bilmezlerdeñüz
- 4 Yāre vuşlat istemez ferdāyı bekler müdde‘ī
Ol bilür kendi hisābın anı bilmezlerdeñüz
- 5 Bende-i Sulṭān Şenāyī olalı Mişlī-gedā
Taḥt-ı dilde ġayrı bir sulṭān bilmezlerdeñüz

135

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Çeşmimiz şubḥa deġin ‘ışķıle nem-nāk ideriz
Der-i mey-hāne-i ḥākīñ kūze-ser-i ḥāk ideriz
- 2 Bende-i Āl-i ‘Abāyuz dil ü cāndan ezeli
Münkirüñ rāhını pür-ḥār u ḥāşāk ideriz
- 3 Kūşe-i mey-kedede sākī ile mey-nūşuz
Ehl-i rindān ile biz cām-ı ṭarab-nāk ideriz
- 4 Olsa pinhān ne ḳadar ol perī-çehre yine biz
Himmet-i feyż-ı Şenāyī ile idrāk ideriz
- 5 Sālīküz tekye-i ‘ışķ içre ezel Mişlī-veş
Ḥāk-i mey-hāne‘i zaḥm-i dile tiryāk ideriz

136

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

- 1 Sāḫiyā müştāk gönlüm çiz-tü dil-dār istemez
Verd-i ruḥsārñ ki gördi ğayrı gül-zār istemez
 - 2 Şanma sen taḫlîd-i ʿışḫ olmuş yine ḥāl-i ḥarāb
Her nigāhumda hüveydā olalı yār istemez
 - 3 Cümle ümmîdin şikest itdi göñül illā ki tü
Derdine dūş olalı zāhirde tîmār istemez
 - 4 Bāde-i la'liñ dirîĝ itme nazar ḫıl luḫfile
Dā'imî mest eyle ki bir dāḫi hüşyār istemez
- [76-b] 5 Mişli bir āzād ḫabûl itmez gulāmñ şāh-ı ʿışḫ
Ḥāk-i der-gāhında ayru yerde iḫrār istemez

137

Müstef'îlâtün Müstef'îlâtün

- 1 Ḳurbāniyān-ı devrān-ı ʿışḫuz
Üftāde-gān-ı mihmān-ı ʿışḫuz
- 2 Cān ü cihāndan geçdük çü Behlül
Şādıḫ muḫibbüz ḥāḫān-ı ʿışḫuz
- 3 Leylā-yı naḫde olduḫ çü Mecnūn
ʿĀlemde şimdi destān-ı ʿışḫuz

- 4 Sākī-i devrūñ içdük şerābın
Pür-neş'e olduĸ mestān-ı ʿışkuz
- 5 Esrār-ı ʿışkı meyden işitdük
Geçdük ĸamudan Sübhān-ı ʿışkuz
- 6 Şahbā-perestiz pīr-i muĸāndan
Bezminde kān-ı sultān-ı ʿışkuz
- 7 Terk-i fenāyız bāb-ı rızāda
Maĸrūr-ı faĸruz ʿirfān-ı ʿışkuz
- 8 Ruhsār-ı sākī mihrābımızdur
Hāk-i derinde fermān-ı ʿışkuz
- 9 Munlā-yı Rūm'dur ʿışkum esāsı
Bāĸ-ı talebde biryān-ı ʿışkuz
- 10 Mişlī'de yoĸdur ĸudret ve lākin
ʿAvn-i Hudā'dur ĸufrān-ı ʿışkuz

138

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Hānedān-ı Muşţafā'nuñ rāhına ĸurbānlaruz
Tekye-i bāb-ı rızāda emrine fermānlaruz
- 2 Girye-sāzum rūzu şeb İsnā ʿAşer rāhında ki
Mevlevīyüz meşreb-i ʿAnkā ola murgānlaruz

- 3 Rağşımız ehl-i sülüküñ pür-cilâdur albine
 Aşka Nüh-ı hayâtuz münkire Tufânlaruz
- 4 Nukumuz ihyâ ider bir demde mürde dilleri
 Nefh-ı Isâ nad-i Hızru çeşme-i hayvânlaruz
- 5 Bende-i Al-i Abâ'yuz Kabemüzdür şâh-ı ış
 Sâye-i Sulân Veled'de şâhib-i irfânlaruz
- 6 Ayn-i ışda zülde Mişlî mey mi ya maħbûbudur
 [76-a] Astânıñda şükürler aş-ı rindânlaruz

139

Mef'ûlü Mef'ûlî Mef'ûlî Fe'ûlün

- 1 Her vat ü her ân bu devlet ele geçmez
 Say eyle gönül bir daı fırsat ele geçmez
- 2 Elbetde gelir her ne ise cümle huşûle
 Teslîme yapuş zôr ile nimet ele geçmez
- 3 Dâmân-ı teħammülden elin çekme hemîşe
 olaylıı eyle feyz u himmet ele geçmez
- 4 Fursatı ğanîmet tuta gör şimdiki vatıñ
 Her lahzada dil-dâr ile şöhet ele geçmez
- 5 Cârüb idegôr cân u teni ħâk-i derinde
 Çok kimseler ister ki o ħızmet ele geçmez

- 6 Derdüñ ne kadar olsa füzün ‘ayn-i devâdur
Her kes arıyor dilde meḥabbet ele geçmez
- 7 Nîrân-ı firâkıñda hemîn tâ-be-seḥerler
Yanmazsa göñül ‘ışkıle cennet ele geçmez
- 8 Bîmâr şanem olmayıcaḫ cümle-i cânuñ
Ümmîd-i devâ eyleme şıḥhat ele geçmez
- 9 Kisb eylemeyüb ma‘rifetu’llâh’ı ‘azîzim
Mişlî gibi ḫaldıñ ise elbet ele geçmez

140

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Göñül fehm eyler ol yâri sülhanla kimseler bilmez
Vücûdı sağ iken ‘âlemde fenle kimseler bilmez
- 2 Bilirler dâr-ı ‘uḫbâya açınca şeh-periñ nâ-geh
Kemâl-i ehl-i ‘irfân bedenle kimseler bilmez
- 3 Münâdî olsa her müyum serümde nâleler ḫılsa
‘Aceb bu ‘unşurî pîrâheniñle kimseler bilmez
- 4 Nedür bu ḡaflet ey bād-ı şabâ bu ḫâli şerḫ eyle
O zülf-i ‘anberi müşḡ-i Ḥotenle kimseler bilmez

[77-b] 5 Ğarâ’ib mi a Mişlî bilmemek maẓmûn-ı eş‘aruñ?

Degül men ḫâliyâ nazm-ı segenle kimseler bilmez

141

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rāh-ı ışkda Hāzret-i Hunkār' a gidenlerdeñüz
‘Ukde-i kayd-ı ‘alāyık naķŝı silenlerdeñüz
- 2 Behresiz alur mı ‘ālemde utan dāmānını
“ ‘Alleme’l-esmā”ya mahar cānı bilenlerdeñüz
- 3 Zāhirān mūruz Sūleymān-ı zemān bābındayuz
Gūlbūn-i bā-ı vefāda once direnlerdeñüz
- 4 Būtsān-ı feyz-ı taıa hemiŝe dil-berā
Çeŝme-i mafı ‘uyūndan mā’ virenlerdeñüz
- 5 [...] * Deryāda bir Miŝlī bulunsa o mıdır?
Ol ki tahır-i ulūbdür anda imenlerdeñüz

142

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ılün

- 1 şuverde sīret-i merdān bilinmez
‘Ayāndur un gibi īmān bilinmez
- 2 Daı hālen hūveydā oldu Yakūb
Ve lākin Yūsuf-ı Ken‘ān bilinmez
- 3 İderler şevket ü ŝāna ri‘āyet
Virāndur mazen-i pinhān bilinmez

* Mısra’ın baş tarafı noksān.

- 4 Olubdur her biri bir dürlü medhüş
Şerāb-ı ıŝkıla sekrān bilinmez
- 5 Ki ŝorsañ her kime ʿārif memüm dir
Şavābu āgāh çok nuŝsān bilinmez
- 6 Ki yoŝluŝdur bu rāh-ı muntehābāt
Reh-i ışkda diger ʿünvān bilinmez
- 7 Göñülde ʿārifān Miŝlī hemişe
Ŧoyarlar ŝadrini mīzān bilinmez

143

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Uŝramaz baht-ı ʿalā kim didiler işte bizüz
Ŧekiyor derdü belā kim didiler işte bizüz
- 2 Kevkeb-i burc-i nuḥüsetüñ tolaŝmaŝda iken
İtmiyor dāḥī duʿā kim didiler işte bizüz
- 3 Ne de tesbīḥ-ı zebānında ne evrād vardur
Ŧılmıyor saʿy ü recā kim didiler işte bizüz
- [77-a] 4 Ne ḥüzün var ne tesellī vü ne hem-dem vardur
Yārdan oldı cüdā kim didiler işte bizüz
- 5 Her kesiñ menfūr-ı ʿālemde ŝorarsañ cānā
Heb melāmetde edā kim didiler işte bizüz

- 6 Aklı başında müşevveş dahî zerre yokdur
Neng ü nā-mūs u riyā kim didiler işte bizüz
- 7 Mevlevîyüz reh-i Mecñun'a gider Leylā'muz
Sālik-i rāh-ı fenā kim didiler işte bizüz
- 8 Mañıbu cāha heves-kār dil-i 'āşık olmaz
Tābi'-i 'ışk-ı Hūdā kim didiler işte bizüz
- 9 Āstānında muķīm kimseden itmez hāzeri
Bende-i emr-i Şenā kim didiler işte bizüz
- 10 Severiz biz nefsi mürdeler ihyā eyler
Gül-şene bād-ı şabā kim didiler işte bizüz
- 11 Bī-mehābā reh-i 'ışk içre dil ü cānuñ
Eylemiş Hāķķ'a fidā kim didiler işte bizüz
- 12 İtmeyiz ülfetü kerem zāhir ile bir lahza
'Ālemde zişt-nümā kim didiler işte bizüz
- 13 Alamaz kimse hurūfāt-ı zebāndan Mişlī
Mey-i ālüde-ķabā kim didiler işte bizüz

144

Mef'ülü Meñ'ülü Meñ'ülü Fe'ülün

- 1 Güftār-ı cihān hātır-ı sūzāneye girmez
Nā-mūs-ı 'uķüller der-i dīvāneye girmez

- 2 Bir hāl-i ğarā'ibde gönül toĝrısı şaşdum
Bu nār-ı nihān şem^c-i şeb-istāna girmez
- 3 Dīvāne midür farķ idemez kendüyi hālā
Bu tarz-ı melāmet daĝı mey-hāneye girmez
- 4 Teslīm-i rızā olmuş idi ğayli zemānlar
Ümmīdini kesmiş iken efsāneye girmez
- 5 Ğārāt-ı meĝabbet ser-i zülfüñde olaldan
Taĝrīk-i şabā eyleme dil şāneye girmez
- 6 Ta'yīb iden müdde'ī ger çekse bu derdi
Zencīr-i cünün zabt idemez lāneye girmez
- 7 İrmez yed'i Mişlī ebkem cā-yı ğalāşa
Çok lāf-ı güzāf itmeyüm evzāneye girmez

145

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- [78-b] 1 Serüm bālīn-i ğamda dilde 'illet artar eksilmez
Nihān yāreler sā^c-at-be-sā^c-at artar eksilmez
- 2 Amān nāşıĝ tehī efsānelerle derdüm artdırma
Dırāz itme sözi cānumda şıķlet artar eksilmez
- 3 Meşeldür ehl-i 'ışk olur cefā-keş tā ķadīm 'ādet
Benüm maĝbūbumsuñ cevri be-ĝāyet artar eksilmez

- 4 Ki alan bu mu‘amāyı bilen kes nīst ey ‘āşık
Sipih-r-i devr-i ğaddārdan muşībet artar eksilmez
- 5 Bu müşkil hāliyā hāll olmadı gitdi ğarā’ibdür
Gürūh-ı ehl-i ‘irfān içre hayret artar eksilmez
- 6 ‘Aķıl hayrān gözüm giryān vişāl rāhımız beste
Ciger tennūr-ı firķatde harāret artar eksilmez
- 7 Gehī iķbāl gehī inbār olur her şahşıñ eṭvārı
Bizimse bī-vefā bāğında zaḫmet artar eksilmez
- 8 N’ola bir gün yüzi görseñdi ‘ālemde ne ğamdı
Geçerse ‘ömr-i miḫnetler şikāyet artar eksilmez
- 9 A Mişlī nağme-i sūz-i dile hadd ü nihāyet yok
Sözini muḫteşar eyle hikāyet artar eksilmez

146

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şem‘a-i ‘ışķı yaķub rāh-ı fenāya gideriz
Maḫv olub meclis-i Sultān-ı Şenā’ya gideriz
- 2 Tāc-ı envār-ı İlāhī serimizde var iken
Cem‘ olub bāl açaraķ taḫt-ı livāya gideriz
- 3 Hızmet-i pīr-i muğān iderek şıdķıle icrā
Kişver-i beyt-i mu‘allā-yı Hudā’ya gideriz

- 4 Pāk idüb kāse-i albi ieriz cām-ı şafā
Cevr-i şūrī ekerek semt-i şafāya gideriz
- 5 Tōb idüb şahn-ı belāda serimiz hem-vāre
Nāy-veş sūz-i dil-ārāla fidāya gideriz
- 6 Mişli-i nazm-keşūñ kilkinē sōz yok aşlā
Şimdi meydān-ı sūħan ire gideriz
- 7 atılub zümre-i Munlā sürisine bī-şek
Āstān-ı ħarem-i emn-i beāya gideriz

147

Fālātūn Fālātūn Fālātūn Fālūn

- 1 Kimde ış vardır azīzüm anı elbet biliriz
ışıle itdigi işıyānı ibādet biliriz

[78-a] 2 Vaż-ı küstāħımı ta n eyleme mey-ħānede kim

- ızmet-i pīr-i muġānı cāna minnet biliriz
- 3 Nice kerrāt ile devr itse felek ekmeyiz el
Der-i ħākinde nişīn olmaġı devlet biliriz
- 4 Gāh isterise melāmet ki ābād itsün
ıra-i cevriini ma nāda ħılāfet biliriz
- 5 Tuymuşu ġufte-i cān-baħşını iħrā olurız
Bezm-i ġayrīdaki şoħbetleri şiklet biliriz

- 6 Bu rehi derk idemez ʿaql ile fānī-perest
İltifāt itse bize ʿayn-i ʿadāvet biliriz
- 7 İçeriz mevtü ecel cāmını dūr olmayarak
Sāye-i sākīi bir tāk-ı seʿādet biliriz

ḤARFÜ'S-SİN

148

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey şabā gel feyz-ı ʿuşşāk artdıran şahrāya es
Esmesün bād-ı muḥālif ol kad-i bālāya es
- 2 Nice ʿuşşākuñ muʿaṭṭardur meşāmı ḥāliyā
Ol ki pīç-ā-pīç zülf-i ʿanberü sārāya es
- 3 Kāṭ-ı ümmīd eyledüm men kendi bāğumdan begüm
Luṭf idüb bir kerre ey bād-ı seḫer ol cāya es
- 4 Her zemān lāyık mı ağıāruñ gül-istānındasıñ
Zulmü bī-dādı koyub raḫm eyle cān-baḫşāya es
- 5 İçdigi peymāne-i ḫūn-ābı bizler biliriz
Zehrine kandıķ hemīşe laʿl-i sükker-ḫāba es
- 6 Bī-nemekdür kıl ü kālī Misli'nüñ ger-çi heme
Güş kıl ḫāṭır için kāşāne-i ʿAnkā'ya es

- 7 Cümle maflüb-i vücüdum terk idüb terk eyledüm
Esme kalb-i mücrime şimden gerü bālāya es

149

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 'Andelīb-i şubh-veş āhum nevādur her nefes
Çeşm-i merdānuñ nigāhı kīm-yādur her nefes
- 2 Nazmu eş'āra hācet yoğ miyān-ı yārde
Çekdigüm derdü belāya āşnādur her nefes
- 3 Bilmeseydi yāremi itler gülerdi hālūme
Sevdigüm ehl-i başiret cā-be-cādur her nefes
- [79-b] 4 Ğayrıdan itmez su'āl 'irfānı ğālibdür hemīn
'Āşıkuñ deşt-i dilinde ol hümādur her nefes
- 5 Dānenüñ elden bırağmağ nice mümkindür baña?
Luţfu qahrına fütāde-dil sezādur her nefes
- 6 Ey benüm şüh-pesendüm ğayra muhtāc eyleme
İştıyāğ-ı hazretüñde mübtelādur her nefes
- 7 Nice mümkindür ferāmüş eylemek ey meh seni
Meclisinden dūr iden tır-i qazādur her nefes
- 8 Emriñi bir lağza terk eylemek naşībim olmaya
Āstānunda eli bağlu gedādur her nefes

- 9 Ne beni saña bağışlar ne ider vaşl-ı merām
Rüz-gāra minnet itmek bir belādur her nefes
- 10 Bilmezüm rāh-ı necātı ben şaşırdum doğrusı
Baña ihsān-ı sipihrūñ ibtilādur her nefes
- 11 Sen seni gör eyleme ta‘yīb ‘azīzüm Mişlī
Hāline vākıf Hūdā kārı haṭādur her nefes

150

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Yağdı yandırdı derūnum bād-ı bed-kār-ı nefīs
Eyleyen rencīde ‘ālem içre ğaddār-ı nefīs
- 2 Kimse zulm itmez baña hāşā hemīşe dünyede
Dīdeden iden revān seyl-āb-ı hūn-bār-ı nefīs
- 3 Aña hem-pālık iden lāyık olur mı yārine?
Āḫiri itler güler aḫvāline yār-ı nefīs
- 4 Kānde bulur rāh-ı imānu necāt-ı āḫiret?
Ger ki bir kes eylemez işkeste zünnār-ı nefīs
- 5 Dü-cihānda olamaz ḥandānu rāḫat zerrece
Ola dā‘im her işi her ḫālū bāzār-ı nefīs
- 6 Meyve ümmīd eyleme ‘ömr-i dirāhtından şaķın
Bir gönül içre bite hem-vāru eşcār-ı nefīs

- 7 Yansa bir ʿāşık-müʿeddeb âteş-i ʿışıkla müdām
Kām-kār olmaz cihānda olsa eṭvār-ı nefīs
- 8 Çekdiği zaḥmet hebādur rāh-ı maḳşūda hemīn
Vāşıl olmaz bulunursa zerre āşār-ı nefīs
- 9 Bulmaḳ isterseñ ṭarīḳ-ı ʿışıkı zinhār uyma gel
Esmeye ḳalbiñde Mişlī hīc şarşar-ı nefīs

[79-a] 10 Deşt-i maṭlūb üzre sen hendeseʾi elden ḳoma
Rāh-ı Mevlānāʾda itme faşl-ı güftār-ı nefīs

151

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Sen kesilme benden ey meh bed-liḳā aḡyārı kes
Luṭf idüb büt-ḥāne-i maḥfideki zünnārı kes
- 2 Nice saʿy eyledümse küyüña olmaz naşīb
Rāhım üzre ʿaksine devr eyleyen per-gārı kes
- 3 Ḳanḡı rāh üzre sülük itsem müyesser olamaz
Raḥm idüb bī-fāʾide ʿömr-i dıraḥt-ı zārı kes
- 4 Şimdi bir millet ḳabül itmez beni bir ḥāldeyüm
Ne küfür ne Müslimānım şerḥ idüb güftārı kes
- 5 Ḥalk-ı ʿālem añlamaḳdan ḳaldı ʿāciz ḥālüme
Ḥaḳḳıma fetvā olan ol riḳʿa-i eşʿarı kes

- 6 Ben de geçdüm cümlesinden toğrıdur halkuñ sözi
Neş'e vir ikrārıma yā güfte-i inkārı kes
- 7 Sen kabül eyler misiñ kimse kabül itmez iken?
Ger iderseñ rāhım üzre sedd olan dīvārı kes
- 8 Kalmadı şimden gerü hıc tesellī bendede
Şöyle maħfı küşeme gel ey perī bu zārı kes
- 9 Süz-i ıışkuñdur baña lāzım ne lāzım dü-cihān
Serdedür tācum odur gel bī-nemek ıayyārı kes
- 10 Kendi hālümce efendüm ben de bir ıuşşākūñum
Vaşla dā'ir güft ü gū it ğayr olan efkārı kes
- 11 Mişli>i bu vāleh-i nā-refteye atmağ neden?
Ger kuşūrum çoğdur esteğfiru'llāh nārı kes
- 12 Bende-i Sulţān-ı ıışkum böyle ikrār itmişüm
Zāhir ü bā'tın efendümdür begüm güftārı kes
- 13 Hānedān-ı Ehl-i Beyt'üñ bir seg-i ednāsıyum
Ğayrıla haşr eyleme bu ıabdiñi tekrārı kes

152

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kūsme ıuşşāka begüm ağyāra kūs
Besteyüm ıahdinde rüz-gāra kūs

- 2 Men ne h̄acet söyleyüm aḥvālümü
Nīst hem-dem vāle-i pür-ḥāra kūs
- 3 Baña ḫalsa cümleden geçdüm henüz
Bendeñi bu ḫāle ḫoyan yāre kūs
- [80-b]** 4 Ger şarılsam her neye olur hebā
Baḫtım üzre devr iden seyyāre kūs
- 5 ‘Ahdimi itmem ferāmūş ey melek
Saña ma‘lūm ḫālī‘-i bed-kāre kūs
- 6 Men deḡişmem on sekiz biñ ‘āleme
Mīhrini bi’llāhi ki devvāre kūs
- 7 Her ne cürmi işlesem cānānıma
Ḥavfını kesmez göñül şarşāre kūs
- 8 Elde olsa iḫtiyārum bī-riyā
Dāmenüñ elden ḫomam dūşvāre kūs
- 9 Meyl-i dünyā itmedi di ḫāliyā
Men ne güftem ḫikmet-i esrāra kūs
- 10 Mişli-pür-cürmi ḫapuñda bestedür
Ol gedāya küsme sen güftāre kūs

153

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Nağd-i Loğmān-ı zemānum derde dermānum Şems
Māye-i şevk taht-ı dil kaşırında sulţānum Şems
- 2 Meh-cebīn-i pertevdür qalbimi envār iden
Rāh-ı ıışk-ı Mevlevī' de reh-rev-i cānum Şems
- 3 Nuţk-ı pāk-i ravzanuñ ırmāğ-ı havz-ı Keşeri
Çeşme-i Hızru zülāl-i āb-ı hayvānum Şems
- 4 Mūr teg pā-māl olursam āstānında hemīn
Sāye-i Hunkār'da mühr-i Süleymānum Şems
- 5 Bā'ıs-ı rāh-ı necātum gönlümüñ eglencesi
Dīdeler rüşenligidür mūnis-i cānum Şems
- 6 Mağşadum cā-yı penāhum kıble-gāhum Ka'be'em
Gülbün-i bāğ-ı bihiştü Rūh-ı Rızvānum Şems
- 7 Kāmet-i tūbāsına 'ar'ar nice nisbet olur?
Nev-nihāl-i bāğ-ı ma'nā verd-i handānum Şems
- 8 Burc-ı tevfiğ-ı hidāyet nüh-sipihriñ aḫteri
Kudsi-i Rūhu'l-Emīnüm sırr-ı Sübhānum Şems
- 9 Tā "Elestü Rabbüküm"den gelmişüz ikrār ile
İtmeyüb anı ferāmüş 'ahdü peymānum Şems

- 10 Hem-çü Mişlî mescid ü Ka^cbem nemâz u hâcettüm
Her seher vird-i zebânum zîkr ü erkânum Şems

154

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- [80-a] 1 Mağşad-ı gönülüm saña bâbıñda hızmtdür heves
Bezm-i hâşşıñda hemîşe keremü ülfetdür heves
- 2 Hün-ı dil nüş itdigüm leyl ü nehâr gamla benüm
Dâhil-i cem'iyet-i bezm-i haqîktdür heves
- 3 Nefs-i gülüñ 'uhdesinden eyleyüb cân halâş
Şehr-i cüdumda hükümâtü 'adâletdür heves
- 4 Terk-i cân urmağ der-i mey-hânedey sâkıyâ
Dâ'imâ qurbıyyet-i nezd-i se'âdetdür heves
- 5 Pister-i hicrânda dâ'im serpilüb yanmaqlıgum
Küşe-i pîr-i muğâna 'arz-ı vuşlatdur heves
- 6 Güşiş-i pür-nâleye tâb yok iderdüm bir zemân
Virmedi bir fâ'ide Hâkğ'dan hidâyetdür heves
- 7 Hâzret-i Sulţân-ı 'ışka kul olaldan Mişli-veş
Her dü-'âlem sâkıyâ câ-yı selâmetdür heves

155

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ālem-i ma'nāda hürşid-i hidāyetdür Şems
Nüh-felek tākında bir burc-i melāhatdür Şems
- 2 Ru'yet-i "Nün ve'l-Ḳalem"dür sırrdur "Mā Yestürün"
Ehl-i ışqa kıble-gāh-ı cā-yı vaḥdetdür Şems
- 3 Zübde-i efrād-ı Ādem menba'-ı feyžu kerem
Maḥzen-i bāb-ı ḥaḳāyıkda belāgatdür Şems
- 4 Ğalebe-i zāt-ı tecellide 'azīm-i enhārdur
Feyz-ı taḳsīm-i Ḥudā'ya bir 'imāretdür Şems
- 5 Nuḳta-i sırr-ı velāyet nefḥa-i 'İsā-i dem
Nuḳta-i bā'-ı ḥaḳıḳatden 'ibāretdür Şems
- 6 Mifteḥ-ı mey-ḥānedür pİR-i ḥarābātum hemİN
Rāh-ı ışqda sālīke tāc-ı se'ādetdür Şems
- 7 Ḥavf-ı düzaḥdan berīyüm sāye-i Ḥunkār'da
Başı üzre Miḡli'nün bi'llāhi devletdür Şems

156

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ṭulū' itdi güneş baḥtum zıyāsıyla şafā meclis
Cemāl-i māh-ı sākıyle olub pertev-zıyā meclis

- 2 Olub sultān-ı ʿıŝkuñ nā-gehān-ı luṭfı [...]*
[81-b] Raķīb-i nā-sezālardan şükür Ḥaķķ'a rehā meclis
- 3 Alub sāğar ele dīrüz der-i mey-ḥāne-i ʿıŝķda
 Neler fetḥ oldı ol meyden olubdur kīm-yā meclis
- 4 Eŝiği țaŝıdur Kaʿbem cemāli bāb-ı ḥācātum
 Olalı dāḥil-i sākī idüb ʿahd-i vefā meclis
- 5 Cenāb-ı Ḥazret-i Ḥaķķ'dan bize bu luṭfu iḥsānlar
 Ŗamuyı terk idüb Miŝlī beyā bu cān-fezā meclis

157

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Bir nigāra ʿāŝıķum ṭabʿum amāna virdi süs
 İntizār bāğında bülbül-veş fiğāna virdi süs
- 2 Hem-çü nevm-i zulmeti çāk eyleyüb itdi zuhūr
 Dil yeñi serden fitil aldı nihāna virdi süs
- 3 Serserī gezme fezā-yı ʿıŝķda ey murğ-ı revān
 Ŗāhin-āsā gamze-i tığ-ı sināna virdi süs
- 4 Ey ŝabā taḥrīr itme serde yāri kāküli
 ʿAnberīn pür-tāb zülfü ebruvāna virdi süs

* Vezin noksāndır.

- 5 Şimdi ‘āşıkdan nihān itmek diler kendin o şūh
Cevr-i şimşiri kuşandı Husrevāne virdi süs
- 6 Gel yetiş bir bāde çek Mişlī bu gün mey-ḥānede
‘Aks-i dil-ber sāgarı pīr-i muğāna virdi süs
- 7 Bir kadem taşra bırakma āstānından hemīn
Sākı-i gül-çehre’i gör erguvāne virdi süs

ḤARFÜ’Ş-ŞİN

158

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Selāmi kaç idüb sākī yerim tar itmek istermiş
‘Aceb Manşūr gibi miḥnetde ber-dār itmek istermiş
- 2 Nigāh-ı çeşm-i şayyādı şikār itdi gönül murgın
[81-a] Atub bir berzaḥa cā-yı dili nār itmek istermiş
- 3 Nihānī sīne-i ‘uşşākı eylermiş nişān her dem
Urub ḥūñ-ḥ^ār müjgānuñla bīmār itmek istermiş
- 4 İcāzet virmemek bezm-i neşāt-ı vaşlına dā’im
Periştān ḥālūmi gördükde tekrār itmek istermiş
- 5 Şikest itmek için Mişlī garaızı heb varlığı neng
Ser-i kūyunda rüsvā-yı ümīd-vār itmek istermiş

159

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dīde-i 'ālem-nümā Şems-i cihānum gel yetiş
Artdı zīrā bī-devā derd-i nihānum gel yetiş
- 2 İntizāruñ yıkdı ebnā-yı meserret-cāyını
Elf-i kıaddim çü kemān serv-i revānum gel yetiş
- 3 Her ne deñlü lāyık-ı la'ı-i zülāl olmaz isem
Naıd-i 'İsā nefıa-i rüıı-ı revānum gel yetiş
- 4 İntizāruñ açdı baırumda hezārān raıneler
ııl-i 'ūd ü kākül-i 'anber-feşānum gel yetiş
- 5 Mişli Ken'ānsın baña hicrūñle Ya'kıb olmuşum
ıalb-i ber-endāz-ı zindān sāye-bānum gel yetiş

160

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Sipihrüñ 'ādeti 'uşşākı maıızün itmek istermiş
Beni ol ıurra-i Leylā'ya Mecnün itmek istermiş
- 2 Cemālün Ka'besin kıaşd eyledükce dūr olub dā'im
Gözüm enhārını seyl-āb-ı Ceyhün itmek istermiş
- 3 Ne kıldum ıāk-ı gerdūna ne bā'ış intikām almak?
Revā mı küy-ı sākıde zened-ıhün itmek istermiş

[82-b] 4 ʿAdū-yı münkir-i bed-fiʿl rāhum üzre ser çekmiş

Der-i mey-ḥānede ḡavgā-yı efzūn itmek istermiş

5 Murādı üzre raqş itse divānuñ Mişli ʿālemde

Heme eşʿarını bir dürr-i meknūn itmek istermiş

161

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ehl-i ʿıṣkuñ her demi bir ʿālem-i esrār imiş

Reng-i vāḥidde temel tutmaz meger jengār imiş

2 Çok kişi daʿvā-yı ʿıṣk eyler nişānı kande şor?

Şanma sen ḡaflet meyiñden her dili huşyār imiş

3 Keşti-i peynīr yürür mi lāf ile hīc bir vakit?

Almayan dersin ʿArafʿ dan bildiği pindār imiş

4 Çok kişinüñ mührini ursañ miḥenk kıntārına

Āşkār olur murādı sīm ile dīnār imiş

5 Hırmen-i ʿömri yıkınca āḫiri peyk-i ecel

Dünye mālī bilür oldum külliyeñ murdār imiş

6 Seddü bend itdükde maqşad-ı rāhını Rūḥu'l-Ḳuds

Kendine vāqıf olur ol demde ne miqdār imiş

7 Diñle ey dil nev-ḡazel taḫrīr-i evrāq eyledüm

Mişli'nüñ eşʿarı bu şeb toḡrı bir güftār imiş

162

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 ʿİşkâ kıl olmak cihānda gizlice bir kār imiş
Gelmeden bu bāğa maqşad vuşlat-ı dīdār imiş
- 2 Şeş-cihet kaftānına koymaq murādı dil-berüñ
Tā ezelden el tütub ʿahd virdigi ikrār imiş
- 3 İtmeyüb ʿahdin ferāmūş dāmen-i ʿişkâ pâ-pūş
Kāmil-i ʿuşşâk olanlar sākī-i ebrār imiş
- 4 Merd-i kāmil bābına ser koymadur merdlik bu gün
[82-a] Nefsini rāh-ı necāta irgüren bī-bār imiş
- 5 Haste-i ʿişk olsa bir kes şağ odur bī-raybü şek
Şağ olan bī-ʿişk sūzişsiz meger bīmār imiş
- 6 Daʿve-i imān ider her millete şorsañ hemīn
Kendi zuʿmunca bilen imānını bisyār imiş
- 7 Nefsine virmez der-i ʿirfāna teslīm olmağı
Kendine varlık viren heb tesbiḥ-ı zünnār imiş
- 8 Nefsini itmiş pesend itmez pesend bir kimseyi
Bilmez ol kim rāh üzre varlığı dīvār imiş
- 9 Söyleseñ bir kāmili eksik bulur aḥvāline
Meclis-i kāmilde olsa şoḥbeti nā-çār imiş

10 Dir ki şorsañ himmet-i pîrân ider elbet ‘azîz
 Kırdığı göñlinde hem-vâra tehî-efkâr imiş

11 Mişliyâ beste-zebân ol bî-ıuzûr olma bu şeb
 Dâ’imâ deryâ-dilüñ eş‘arı pür-envâr imiş

163

Mef‘ulü Mef‘âlü Mef‘âlü Fe‘ülün

- 1 Göñlüm yine bir fitne-i devrâneye uymuş
 Bir dîde-i âhû-veş mestâneye uymuş
- 2 Görmez mi ‘aceb çâh-ı zenehdânını bir dem?
 Biñ dâm kırar hâl-i siyeh dâneye uymuş
- 3 Kılmaz mı nazar ‘ışka düşen ‘âşıkâ zâhid?
 Dil-şâne iden kâkül-i târâneye uymuş
- 4 Envâr-ı cemâlüñ görelî dîde-i nâ-çâr
 Târîk-i şeb-istânide pervâneye uymuş

[83-b] 5 Sevdâ-zede-i ‘aql u tedbîr ile fikrüm
 Zencîr-şikest Mişli-i dîvâneye uymuş

164

Fâ‘lâtün Fâ‘lâtün Fâ‘lâtün Fâ‘lün

- 1 Meh-cebînüm hem-çü şeb-i zûlmetde kıldum gel yetiş
 Görmezüm etrâfımı hayretde kıldum gel yetiş

- 2 Keştimi baħr-i belāya şaldı bī-yelken kürek
İbtılā-yı çerhıle zilletde ҡaldum gel yetiş
- 3 İntihāsı yoķ mıdur hıc imtiħān itmek ise
Nā-sezā bir tālī-i nikbetde ҡaldum gel yetiş
- 4 Hāşılı şūrī vü maʿnā nā-murādum hayli-dem
Neyleyüm dest-i tehī şikletde ҡaldum gel yetiş
- 5 Bu cihān bāğında hār oldum güline her kesün
Dıde pür-hün hātır-ı işkestde ҡaldum gel yetiş
- 6 Nīm-nigāh iltifāta mālīk olsam āh āh
Kūh-ı gamda Mişli-veş dehşetde ҡaldum gel yetiş

165

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Bülbül bırağub gül-şeni şahrālara düşmüş
ʿAqlın yitirüb hicrile ferdālara düşmüş
- 2 Bilmez mi ʿaceb meclis-i dil-dārını bunda
Hayfā tehī bir vāle-i hulyālara düşmüş
- 3 Sūz-i dil olan nağme-i terk itmegi ҡurmuş
Hʿābīde-i çeşmi yine rüyālara düşmüş
- 4 Şahn-ı çemeni miħnet-i devrāna değımiş
Her leyl ü nehār güfte-i daʿvālara düşmüş

- 5 Zevk-ı dili biñ cāna degişmezdi ğarā'ib
Naqd-i ğam-ı gerdūn ile sevdālara düşmüş
- 6 Hāk-i der-i dil-dārı koyub devre-i Mecnūn
Leylā diyerek ıışkıla Sınālara düşmüş
- 7 Hıketde Felātūn-ı zemān olsa da Mişlī
Cān gevheri seng ü hārālara düşmüş
- 8 Çok lāf-ı güzāf eyleme şimden gerü ey dil
Bī-neng ü nāmıñ yine imzālara düşdi

166

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [83-a] 1 Derd-i dil hāndān içünse āh u efgānuñ da boş
İtdigüñ leyl ü nehāran qalb-i ahzānuñ da boş
- 2 Şeş-cihet qaftānına girdüñ özin fehm itmedüñ
Böyle şahrālar içinde seyrü cevłānuñ da boş
- 3 Bilmezüm aldandığıñ ne bir tesellī vir baña
Ger ki 'aciz qalduñ ise qaşru eyvānuñ da boş
- 4 Maqşaduñ bu bāğa gelmekden nedür eyle cevāb
Qırı da'vā ile qalduñ ise peymānuñ da boş
- 5 Hem-çü Mişlī lāf ile geçdiyse 'ömr ü müddetüñ
Bulmaduñsa zevk-ı rühānī'i dīvānuñ da boş

167

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Sûz-i dilimüz kûşe-i mey-hâneye talmış
Zühdi vü şalâh mescidü mihrâbda kalmış
- 2 Nâşih oluyor [...] * zemâne baña dâ'im
Hâl-i dili terk eyleyüb efsâne'i almış
- 3 'Arz eylese bir sūhte-derün hâlini bilmez
Bilmem nereden [...] ** seccâde'i çalmış
- 4 Egninde riyâ delkı bürünmüş aña şebürüz
Taklîl ile dünyâya bütün gūlgule şalmış
- 5 Lâf ile kemâl ehli olursa 'acebâ kes
Mişli gibi bir şâ'ir-i yek-tâ neye kalmış?

168

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O dem güftâr-ı sūzişler benüm heb hasb-i hâlimmiş
Fîrâk-ı yâri çekmeklik güzellerle vişâlimmiş
- 2 Şanurdum kendimi tal'at tutardum 'âlemi bî-fer
Ne görsem rû-yı halkda cümlesi dilde hayâlimmiş

* Vezin noksân.

** Vezin noksân.

- 3 Henüz fehm itmedüm kendim suʿāl itmem heyülādan
Görürdüm rahneler rüyuñda halkıñ cümle hālİmmİş
- 4 Kimim men meclis-i dil-dār atında gör Şu dÜŐvārı
[84-b] ViŐāl-i bezm-i yārı istemek fikr-i muhālİmmİŐ
- 5 İdüb haylī hüner taᐁŐıl tutardum kendimi insān
Dem-ā-dem nefsime varlı virüb rüᐁ-ı pāy-mālİmmİŐ
- 6 Göñül isterdi Őād olma fenā bāında her dāʿim
ᐁaıat ᐁande-nāk olma benüm heb pür-melālİmmİŐ
- 7 Revā görmez idüm efzün olunca çilleʿi zāhir
Keder gördükce gerdündan tesellī ıl ü ālİmmİŐ
- 8 Ne deñlü am füzün olsa hemİŞe az baña bildüm
Refāᐁ-ı ᐁāl bulmalı reh-i ıŐda zevālİmmİŐ
- 9 ᐁaıatde bulü olmuş özün fehm eyleyen arİf
Bulüa irmedük ᐁālā geenler sinnü sālİmmİŐ
- 10 Bezenmezdüm görünce ᐁūy-ı zıŐtini rü-yı ālemde
Zebān-ı ᐁāl ile fehm eyledüm fiʿl-cümle mālİmmİŐ
- 11 Bilürsin ebkem ol MiŐlī dehānuñ olmaya serde
Görinen Őunʿ-ı ᐁaʿdur cümlesi māᐁ-ı hilālİmmİŐ

169

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

1 'İşkile begüm 'āşıkı dīvāneye dönmüş
Yanmağda dili sūz ile pervāneye dönmüş

2 Bir bende-i ednāyı kapuñda anı hıfz it
Gör hālini bir küşe-i vīrāneye dönmüş

3 Hāl-i dili taqrīr degüldür saña kaçdum
'İşkıyla perīşān olarak ya neye dönmüş

4 Kāngı rehe eylerse sülūk maṭlabı sensiñ
Bağ görmeyeli rüyıñı bī-gāneye dönmüş

[84-a] 5 Kāşāne-i 'uşşāka nüzül itmeyeli sen
Güyā yed-i gayrīdeki büt-hāneye dönmüş

6 Mişlī gibi pür-cürmü günāh hīc bulunur mı?
Rüyına nazar eyle ki mūm-hāneye* dönmüş

HARFÜ'Ş-ŞAD

170

Mef'ülü Mefā'ülü Mefā'ülü Fe'ülün

1 Bu bende-i nāmına himmet saña maḥşūş
Derd-i dile dermānu selāmet saña maḥşūş

* ḥum-hāneye [Yandaki not]

- 2 Ben bilmez idim ʿiṣṣku meḥabbet ne cevāhir?
Bīmārına iḥsān u ʿināyet saña maḥşūş
- 3 Reşk itse sezādurur aramañ ğonce rūyuñ
Gül-zār-ı leṭāfetde zārāfet saña maḥşūş
- 4 Yuf çarḥ-ı denīnūñ gül ü nesrīnine cānā
Büstān-ı ḥaḳīḳatde ṭarāvet saña maḥşūş
- 5 Efsūn ile vāʿiz süremez esb-i riyāsın
Meydān-ı meḥabbetde belāgat saña maḥşūş
- 6 Bilsün ne kumāş oldıĝını ehl-i dilānuñ
Ṭübā ne dimek ṭarz-ı nezāket saña maḥşūş
- 7 ʿAzm-i rehimüz ḥāk-i derüñdür dü-cihānda
Bu Mişli-i nā-çīze mürüvvet saña maḥşūş

171

Mefʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

- 1 Üftāde-i ʿuṣşāka temāşā saña maḥşūş
Cān-baḥş nefesü rüh-ı Mesīḥā saña maḥşūş
- 2 ʿĀcizlerinūñ ḳalbini işkeste ḳomazsañ
Şānāne-revīş ʿadlini icrā saña maḥşūş
- 3 Bir kimse perende atamaz pīs-i ḳademüñde
Her maḥfi vü itmekde hüveydā saña maḥşūş

- 4 Olduğca bu  alemde vucuduğ kimi gorsun?
Ey Y suf-1 devr n Zel h  sağa mağs ş
- 5  y ne-i  skender  akat getirir mi?
Bu sırr-1 şaf  r -y1 m cell  sağa mağs ş
- 6   v s-1  al   Arş-i mu al da mağ muğ
Bu  arzu ed -meşreb-i  Anđ  sağa mağs ş
- 7 Sen  ilm-i led n   acesis ğ  ışk-1 tel m z
M şkillere  g h-1 ser- -p  sağa mağs ş

[85-b] 8 Her vechile redd yollarımı beste kılursuğ

Ey Mişli-i s z na temenn  sağa mağs ş

- 9 Hicr nu fir kuğ şereri ile dem- -dem
El- n ser-i bağrında s veyd  sağa mağs ş
- 10 Bir  n der-i dil-d r  birağmazsuğ  l nce
Sevmeklige mağb b-1 dil- r  sağa mağs ş

172

F  l t n F  l t n F  l t n F  l n

- 1   sn n ğ l l -i b -hemt sını gerd na aş
Vaş-1 r yuğ defterin verd-i ter-i  and na aş
- 2 Sen şaf  eyle g ş d olsun hem n nergisler ğ
Cevr-i gerd m  beg m  uşş k-1 ser-ger-d na aş

- 3 İmtihān it ur miḥakke tā bilinsün ‘āşıḳān
Bende-i şādıklarını ‘ahd ü peymāna aş
- 4 Kāle-i Hind mi beyān olsun ḳumāş-ı bende-gān
Ḳalp olan ḳalb-i siyāhı külb-i aḫzāna aş
- 5 Zülmet-i ğam ister itmeklik dili tārik-i şeb
Meh-cebīnün pertev-i nūrın dil-i raḫşāna aş
- 6 Uğraduḳca her seḫer bād-ı şabā taḫrīk idüb
Zülfünün evşāfını ‘uşşāḳ nazm-efşāna aş
- 7 Çeşminün ‘uşşāḳa itdigi ‘adllerden birāz
Ḳayd idüb evrāḳa mülk-i Ḥusrevü Ḥāḳāna aş
- 8 Sūziş-i cezb-i meḫabbet müddeī bilsün nedür?
Raḫmet-i deryā-yı luḫfuñdan birāz Ṭūfān’a aş
- 9 Bezm-i vaşluñ lezzeti muḫtell dimāga gitmesün
‘Işḳıle ibnā olunmuş ḳālib-i eyvāna aş
- 10 Bād-ı ğam esdükce şāhn-ı ḫāṫıra gāhice gāh
Cām-ı la‘lün kevşeründen bu dil-i sekrāna aş
- 11 Ger-çi pek bālā degülse zāhirān eş‘arımız
Mişli’nün güftārını ḳaşr-ı ‘ulüvvü’ş-şāna aş

173

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Vaşluñ imzāsını rāhında şitābānlara baş
Tamğa-i la'lini peymāne-i sekrānlara baş
- 2 Secde-gāh-ı ʿurefāyı nice setr eylemiş ol
Zülfünüñ fitnessini ıalb-i perīşānlara baş
- 3 Ne bilür müdde'ī maħbūb-ı zemānuñ ıadrin
Halkınuñ gevher-i rııluñ keff-i mīzānlara baş
- [85-a] 4 Esb-i tāzīye süvār olması ħūşdur üznegi
İncidür pā-yı ʿazīzüñ dil-i demānlara baş
- 5 Va'd-i ferdāyı bıraıma yine ħūşdur bu revīş
Vuşlat-ı naıdını gel şadıı-ı imānlara baş
- 6 Levha-i ħaıı-ı cemālün anı ħakkāke virüb
Kāle-i ıışkı fürüht-gerde'i dükkānlara baş
- 7 Teşne-i mā'ı İlähī yine āgāh olsun
Midhat-i fām-i zülālün āb-ı ħayvāna baş
- 8 Saña Ferhād-ı zemānuñ reh-i ıışkunda niyāz
Güft-i Şīrīnini yaz ħālet-i vicdānlara baş
- 9 Ey Şıfehān-edā luıfı dırāz eyleme gel
Kaıı-i çeşmān olan ħākini şāyānlara baş

10 Ey şabā faşl-ı behār gül-şen-i ʿuşşāka buyur
Nağme-i beste-nigārı ʿandelībānlara baş

11 Mişli'nüñ şi'rini gel nāy-i feraḥ-nāke götür
Al bu maẓmūnları evrāķına dīvānlara baş

174

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ser ḳodum rāhında şāne ḫāke başma añā baş
Zīr-i pāyüñ ḫākini luḫf eyleyüb çeşmāna baş

2 Şihḫat-i ʿışķuñ şad-hezār rāhında olmuşlar muḳīm
Başma her bī-cāna ʿuşşāķ dil-i nālāna baş

3 Ḳahr idüb ferdāya şalma men ferāmūş itmedüm
İtdigüñ tekrār-be-tekrār ʿahd ü peymāna baş

4 İtme her ḫ^āhiş-kericām-ı meyüñle feyz-yāb
Rüpyet-i vişālüñ uman ḫasret-keş-i ʿirfāna baş

5 Cüy-veş ferş eyleyüb rūruñ der-i mey-ḫānede
İç bu meyden ḫāk-i pā-yi der-geh-i sulṫāna baş

6 Dīv-nefsüñ varlıguñ ifnā idüb medhūş baş
Ādemi bil olma ādemden cüdā seyrāna baş

- 7 Tālib-i ʿirfāna söyle Mişli nām-ı sākıʿi
Başma evrāka serāʿir-i dildeki dīvāna baş

175

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Tālib-i Raḥmān olanlar oldu şeytāndan ḥalāş
Keşti-i Nūḥ'a girenler oldu Tūfān'dan ḥalāş
- 2 Kūrtarub nefsin zalāletden ʿazizüm oldılar
Dest-i sākıʿi tutanlar bend-i zindāndan ḥalāş

- [86-b] 3 Zübde-i ādem idüb terbiyet-i pīr-i muġān
Ḥavf-ı ferdāyı bıraķdı oldu nīrāndan ḥalāş

- 4 Āstānuñda der-i mey-ḥāneye ḥāk oldılar
Bildi nefsün Rabbisin hem tavķ-ı ḥayvāndan ḥalāş
- 5 Ḥazret-i sulṭān-ı ʿışķdan luṭf irişdi nā-gehān
Zūlfüne bend oldu Mişli olmasun andan ḥalāş

ḤARFÜ'Z-ZĀD

176

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bāʿiş-i efgān u āhum rū-yı ḥübāndur ġaraż
Kū-yı hicrāna revān olmaķda ʿünvāndur ġaraż

- 2 Çek eliñ bir mā ṭabīb-i ‘āmmе dermān kılmadan
Her ki şol derde düşürse bil ki dermāndur ğaraż
- 3 Bende-i pīr-i muġānum pāy-māl-i sāķiyüm
Mey-keş-i leyl ü nehār olmağda cānāndur ğaraż
- 4 Bā’iş-i icād-ı ‘ālem mü’minüñ ser-māyesi
İtdigüm hem-vāra cāndan andan iħsāndur ğaraż
- 5 Kıble-gān-ı ‘āşıkān vü ‘ārifān vü sālīkān
İtmeyen ħüsnüne secde olma şeytāndan ğaraż
- 6 Güft-i Haķķ “Lev lā-ke lev lāk” şānına “İnnā Feteħ”
Eyledi mir’āt ħūd kendini seyrāndur ğaraż
- 7 “Mütü ķable en temüt”e mażhar olmaķ isteyen
Tekye-i ‘ışķa girer taħşīl-i ‘irfāndur ğaraż
- 8 “Aħseni taķvīm”i ṭab’-ı Mışli raķķam itmeden
Pertev-i nazmuñ cihān içinde efşāndur ğaraż

177

Fā’ılātün Fā’ılātün Fā’ılātün Fā’ılün

- 1 Olmuşum derdü belā-keş ādemiyyetdür ğaraż
Sālīk-i faķr olmağda rāħatdur ğaraż*

* Vezin noksāndır.

- 2 Ğayrı şıgmaz araya çün “Ķul Hüve’llāhü Eħad”
Tūrlu reng-i cāmeden ma’nā-i ħalvetdür ğaraż
- 3 Ey muĝārız āşnā-yı Ħaĵĵ degülseñ ebsem ol
Geç bu zulmet ‘ālemiñden cām-ı vaħdetdür ğaraż
- 4 Ķaţ-ı menzil eylemek emr-i muħāl lāzım degül
Ma’rifet kisb itmege pīr-i ıarıĵatdür ğaraż
- 5 Dil-penāh-ı ‘āşıĵāndur merd-i Ħaĵĵ ma’nā şuver
Ana itmeklik teşebbüs bāb-ı raħmetdür ğaraż
- [86-a] 6 Sāĵı-i devrān elinden nüş ĵıl peymāneyi
‘İşĵile müsteĝraĵ eylerse ĵaĵıĵatdür ğaraż
- 7 Ser-niĝün ol maţbaĵ-ı sırr-ı ateş-bāza gelüb
Peyk-i esmā vü şıfātı añla himmetdür ğaraż
- 8 Mişliyā ĵaddüm degül esrār-ı Ħaĵĵ-gü olmaĝa
Tabımuz eş‘āra mā’il cāna ĝayretdür ğaraż

178

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Güneh-kārum derinde eyleme bī-gāne yā Feyyāż
Münācātum dem-ā-dem raħmetü ĝufrāndur yā Feyyāż
- 2 Ħuzūru nezd-i maħbūbuñda itme şerm-sār amān
‘İnāyet ĵıl şevābü maĝfıret-mızāna yā Feyyāż

- 3 İlähî nür-ı Aḥmed ʿışkına luṭf eyle nâ-çâruz
Revâ görme bizi sen âteş-i nîrâna yâ Feyyâz
- 4 Müyesser kııl vişâlûñ merḥametlü pād-şâhsın sen
Göñül ʿâşık cemâl-i Ḥazret-i Yezdân'a yâ Feyyâz
- 5 Şefâʿatdür niyâzı ser-te-ser ehl-i faḳîrânuñ
Mülâkî kııl bizi Peygamber-i zî-şâna yâ Feyyâz
- 6 Günâhı küh-ı Kâf-âsâ tehî-dest dîdesi bî-nem
Yüzi yok gelmege Mişlî ulu dîvâna yâ Feyyâz

ḤARFÜ'Ṭ-ṬĀ

179

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

- 1 Gördigüm şeb eyledi ʿaqlum perîşân ḥâl ü ḥaṭṭ
İtdi çeşmüm bâğ-ı ruḥsâra niğeh-bân ḥâl ü ḥaṭṭ
- 2 İltifât itmez iken ʿuşşâkı ser-i mestâneye
Gonce-i gül-çehre'i itdürdi ḥandân ḥâl ü ḥaṭṭ
- 3 Bir nigâha cân virürken şimdi vaşluñ ʿarz ider
Bizlere itdürdi âḫîr âşînâ-yân ḥâl ü ḥaṭṭ
- 4 Kûy-ı ʿuşşâkı güzer-gâh itdi gör bu luṭfı kim
Mülk-i ḥüsnüñ olalı taḥtında miḥmân ḥâl ü ḥaṭṭ

- 5 Bir ramağ kalmış idi dil hānesin ide hārāb
İtdi pey-der-pey bize ihsān vü ihsān hāl ü hātṭ
- 6 Devlet irdi ʿāşığa gitdi şitā geldi behār
Gūyiyā bāğ-ı cemāl kıldı tārān hāl ü hātṭ
- 7 Nazmle ol şüh-ı cevruñ kayd-ı evrāk eyleyüb
[87-b] Dā'im ey Mişlī nedür bu rāygān hāl ü hātṭ

180

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Mecmū'a-i ruhsārına çekdi güzel tuğrā-yı hātṭ
Söyle güzeller şāhına başsun o da imzā-yı hātṭ
- 2 Çekdi cemālūñ şahnına leşker-i meḥabbet mīrleri
Aldı miyāna ʿışıklıle derd ehlini sevdā-yı hātṭ
- 3 Zülfūñ hevāsın kaldırub çeksün gurūrdan destini
Sürsūñ hükümet zevkile ol Husrev-i velā-yı hātṭ
- 4 Hindūyī hāl ʿāşıqları seyrānını kaç itdiler
Mülkinde şimdi kuralı gavgāsını da'vā-yı hātṭ
- 5 Hūşca nizāmuñ buldı yār bilmez mi hīc ehl-i dilāna?
Nāķışlara düşdi bükālar olalı icrā-yı hātṭ
- 6 Koydı miyāna imtiḥān şun'ı Hudā'yı ʿarż idüb
Heb bende-i sālıklere virdi şeref zībā-yı hātṭ

- 7 Mihrāb-ı ʿārif oldı tām̄ müjde dil-i bīnālara
Açdı livāsın vechine biñ nāz ile ʿulyā-yı hıtt
- 8 Bāğ-ı bihişt-i ḥüsnünün ḥūrāsı ʿayn-i pür-ḥumār
Enhār-ı laʿlün̄den müdām buldı kemāl Tübā-yı hıtt
- 9 Mişli gibi kilik-nüvīst bārān-ı çeşmün̄ dökerek
Koydı bu şeb dīvānına sencide bir imlā-yı hıtt

ḤARFÜ'Z-ZĀ

181

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Ğayrile gösterme yā Rabb ünsiyet cānān-ı hazz
Kalmayum dest-i tehī āh ile ol sulṭān-ı hazz
- 2 Bāz-ı gön̄lüm lānesidür intizār-ı mäh-rū
Āteş-i āfet perişān itmeye füstān-ı hazz
- 3 Kaşr-ı şevkum itmeye cāy-ı qarār baht-ı nuḥūs
Mā-cerā-yı giryeye bāʿiṣ olan ḥübān-ı hazz
- 4 Cümle ümmīdüm fidādur vaşlına ol nevresün̄
Ber-murād eyle baña kıl olma tābān-ı hazz
- 5 İlticā-i Mişli ile kerem üzre kabül
Dūzaḥ-ı ğamda yaḫuben eyleme efgān-ı hazz

182

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Şafā-yı bahş-i cān dīvān-ı Hāfız
Şirāz iklīmünū sultānı Hāfız
- [87-a] 2 Zülāl-i sālīkān-ı āb-ı revāndur
Velāyet mülkünüñ hāqānı Hāfız
- 3 Hāqāyık maḥzeni esrār-ı ıışkdur
Ġarā'ib ḥurde-dān evzānı Hāfız
- 4 Hemīn ʿāşıkıaruñ eglencesidür
Ḥarābāt ehlinüñ rindānı Hāfız
- 5 Eşerdür ḥāme-i kilki behāsız
Oķunur ḥaşre dek dīvān-ı Hāfız
- 6 ʿAyān itmiş rumüz nuķta'i bir bir
Ġüşād itmiş budur iḥsān-ı Hāfız
- 7 Ararken kāfye-i zā'dan ğazel-nev
Zuhūrı Mişli'den efgān-ı Hāfız

183

Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün

- 1 İķerseñ cām-ı sākīden bulur ğönlüñ ḥayāt vā'iz
Der-i mey-ḥāne'i fevt itme ki irsün necāt vā'iz

- 2 Mu‘arız olma ehl-i ‘ıřka da‘vā-yı ğurūrdan ge
Ledünnī ‘ilmini örĝen ğöñülde bul sebāt vā‘iz
- 3 Ümūruñ sākıye teslīm idüb bul hāl-i pür-zevķ ol
Vücūduñ řehrini ĝirĝirsün ol zātu şıfāt vā‘iz
- 4 Dizine baş koyub pİR-i muĝānuñ mevt-i fānī ol
Olur her dem demüñ Nev-rüz ile Ķadr ü Berāt vā‘iz
- 5 Hāyāt-ı cāvidān buldı der-i mey-hānede Mişlī
Tecellī eyledi sākī ğöñül envār-ı Zāt vā‘iz

ĶARFÜ’L-‘AYN

184

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bezm-i vaĥdet vaşl-ı Yezdān’dur simā‘
‘Ārife bir özge seyrāndur simā‘
- [88-b] 2 Biñ ĥicābı ref‘ ider raķř eyleyüb
Ehl-i hāle āb-ı ĥayvāndur simā‘
- 3 Her devirde bir maķāma ķor ķadem
Sāye-i ķındıl-i raķřāndur simā‘
- 4 Rūĥ-ı ķudsīlerle pervāz eyleyüb
Zümre-i ‘uřşāķa nev-cevāndur simā‘

- 5 Seyri der şun^c-ı Hüdā'nuñ hikmetin
Sālike ihsān-ı cānāndur simā^c
- 6 Rağş-ı şūrī zann idüb şanma tehī
Bağış-ı şahbā-yı pīrāndur simā^c
- 7 Ger habersizsen gerü dur demmizin
Cem^c-ı ervāh-ı melek-şāndur simā^c
- 8 Feyz-ı ma^cnā içre rūh-ı sālikān
Sırr-ı Hāyder pertev-efşāndur simā^c
- 9 Fāriğ olma rāh-ı ıışkda Mişliyā
Kurb-ı şāh-ı ıışk-ı sultāndur simā^c

185

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey şeh-i hūbān-ı devrān el-vidā^c
Ey meh-i heft-āsmān el-vidā^c
- 2 Geçmezüm senden ümīdüm kesmezüm
Sāye-i serv-i hırāmān el-vidā^c
- 3 Şundiğūñ zehr olsa Kevşer'dür baña
Hem baña ey dīn ü imān el-vida^c
- 4 Çekmezse dest-i tehammülden yed'üm
Āşyān-sāz dil-penāhān el-vidā^c

5 Ben idem kimden kime feryād u āh?
Ey baña şabr ile sāmān el-vidāc

6 Senden özge ser-fürū itmem kes'e
Çahruñ ey meh luţfu ihsān el-vidāc

7 Dil saña biñ şerm ile efgendedür
Meh-cebīnüm şems-i tābān el-vidāc

8 Āşnā vü ğayrıya kıl olmazum
Böyledür va'llāhi inan el-vidāc

9 Dil-şikest olma benimçün ey şanem
Bendeñüm emrine fermān el-vidāc

10 Redd idüb dūr itme bezmiñden beni
Ey gül ü nesrīnü cānān el-vidāc

[88-a] 11 Rāzıyum her hālū her eţvārīña
Cümleden fāriğ bu bī-cān el-vidāc

12 Eylerüm zātuñ ile ben iftiḫār
Her dü-ālem içre ey cān el-vidāc

13 Ger-çi yoğdur maḫremiyyet bende hīc
Şāḫib-i ehl-i dilānān el-vidāc

14 Geçmezüm bi'llāhi senden cevr ile
Ey şeh-i vālā-yı zī-şān el-vidāc

15 Mişli'nün işkeste beste sözleri

Şanma yāve derde dermān el-vidā

ḤARFÜ'L-ĠAYN

186

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 La'l-i mey-gūnuñ baña ey sākıyā itme dirīg
Rūyınñ rindān-ı ıışqdan meh-liķā itme dirīg

2 Ḥasret-i vaşluñla cān geldi lebe fermān-ber ol
Āstānuñda nice demdür Kısra itme dirīg

3 Şad-hezār itsen de istişgār fidā itmem seni
Hem-çü bülbül eylerüm sūz-i nevā itme dirīg

4 Çeşm-i maḥmūruñ gibi mest-i firākuñ olmuşum
Bāde-i ārzū-keşüm ol āşnā itme dirīg

5 Kāyd-ı cāndan geçmedür ʿāşıkıların ser-māyesi
Cānını meydān-ı ıışqda Mişliyā itme dirīg

187

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

1 İtme yā Rabb kimseyi āh nezd-i yārūñden ırağ
Olmasuñ bir kes menüm-veş ihtiyāruñdan ırağ

- 2 Nār-ı hasretde biraqma hürmen-i ‘ömrüñ kesin
Nergis-i cemmāşu zülf-i müşg-bāruñdan ırağ
- 3 Ehliyet kisb eylemişken bezm-i hāşşında hemīn
İtmesün devrān haţţ-ı sebze-zāruñdan ırağ
- 4 Bāğ-ı hüsnüñ rūzu şeb seyrān iden ‘āşıkları
Dest-gīr ol ki düşürme gül-‘izāruñdan ırağ
- 5 Atdı çenberden nihānī nā-gehān āh āh āh
Neylesün yā düşdi Mişlī şimdi yāruñden ırağ

[89-b] **ḤARFŪ’L-FĀ’**

188

Fā’lātün Fā’lātün Fā’lātün Fā’lün

- 1 ‘Āşık oldı bir gül-i handāna qalbim yā Ra’ūf
Düşdi şeydālar gibi efgāna qalbim yā Ra’ūf
- 2 Derd-i bī-dermānlaruz luţf eyle ey ‘ālī-cenāb
Mālik olsun hikmet-i Loqmāna qalbim yā Ra’ūf
- 3 Şemme-i nūr-ı tecelliyyātınuñ hayrānıyum
Girdi pervāne gibi devrāna qalbim yā Ra’ūf
- 4 Dür kıılma bendeñi mey-hāne hākinden amān
Mübtelā-yı sākīdür dīvāne qalbim yā Ra’ūf

- 5 Teşnemi haşre bırakma m̄a-cerā-yı maḫşadum
Mazhar eyle sāgar-ı iḫsāna ḫalbim yā Raʿūf
- 6 Olalı pīr-i muḡānuñ āstānında ḡulām
‘Āşık oldu şıdḫıle īmān-ı ḫalbim yā Raʿūf
- 7 Ḳudret-i şun‘ından āḡāh ideli sāḫī bizi
‘İşḫını nūş itdi ḫāna ḫāna ḫalbim yā Raʿūf
- 8 Terk-i ümmīd eyledüm bāb-ı rızāñı bulalı
Lāyık eyle vuşlat-ı cānāna ḫalbim yā Raʿūf
- 9 Olalı şoḫbet-nişīn sāḫī-i devrān ile
Zıkr ider ismini yāna yāna ḫalbim yā Raʿūf
- 10 Hem-çü Ya‘ḫūb Mişli ‘āşıkdur zemān-ı Yūsuf’a
Şabr ider Eyyūb gibi hicrāna ḫalbim yā Raʿūf

189

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil-berā rüyīña mest oldum hele ben şāf şāf
Müşḡü būyuñla dilüm sekrānuñ olmuş lāf lāf
- 2 Sūz-i dil eş‘ārı ḫayd itmek heme kārüm benüm
Tīḡ-ı müjḡānuñ idelden sīnemi gör cāf cāf
- 3 Şayd-ı ‘işḫuñ olalı zūlfüñ tuzaḡumdur hemīn
Āteş-i ḫasretle yandum cān u dil şeffāf fāf

- 4 Tākatüm tāk eyledi zindān ārzū kııl kerem
Pür-cefā olma gürüh-ı ıışķa ol inşāf şāf
- 5 Dūr olalı Mişli senden giryeden hālī degül
Dā'imā tīg-ı felek itmekde dil-i şikāf kāf

190

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Şun'-ı Hāķķ'a 'ayn-i şüretle olan nezzāra yūf
Müdde'inüñ ehl-i hāle ķurdığı efķāra yūf
- [89-a] 2 Dā'imā taķķır ider abdāl-ı Hāķķ'ı cümleyi
Bilmeyüb sultān-ı ıışķı virdigi iķrāra yūf
- 3 Kisb idinmiş halkuñ 'aybın güft ü gū eyler müdām
Dūr olub Hāķķ'dan hemīşe itdigi güftāra yūf
- 4 Çün meħabbetden Muħammed oldu hāşıl Mürteżā
Ol Muħammedsüz meħabbet olan eş'āra yūf
- 5 Mişliyā ebrū-yı sākī ola miħrābuñ senüñ
Böyle dünyā-yı denīde ķāle yūf āgyāra yūf

HARFÜ'L-KĀF

191

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Seylü gubār-ı ğayra baķma ey gönül Allāh'a baķ
Terki terk it geķ fenādan "Şemme Vechu'llāh" a baķ

- 2 Hem-nefes ol bezm-i sākīde tecellī el vire
Diñle nāyden Ḥayder-i Kerrār-ı sırru'llāh'a baķ
- 3 Bir ķadem ıaŗra ķoma mey-ĥānede olub niŗın
Sīne-i pīr-i muġānda "Küntü Kenzu"llāh'a baķ
- 4 Mest olub bir dāĥī hüŗyār olma bu baġda müdām
Sākīnūñ cāmı iķinde gizli Beytu'llāh'a baķ
- 5 Geķ ķamudan ķılub ol ceng-i nefis eyle hemīn
Vech-i sākīye nazar ķıl ŗun^c-ı Zātu'llāh'a baķ
- 6 Sālik-i deryā-dil ol mecmū^cadur ķalb-i muġān
Āŗıķ-ı "Ĥubbu'l-Vaıan" ol gizli 'ilmu'llāh'a baķ
- 7 Āstān-ı Ḥazret-i Sultān-ı 'Iŗķ'a baŗ kesüb
Ķalbini pāk eyle Miŗlī Rūĥ-ı Rūĥu'llāh'a baķ

192

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Pertev-i ĥüsn ü melāĥat Ka^cbe-i esrār-ı Ḥaķķ
Ķeŗm-i āĥū-yı leıāfet ĥikmet-i Settār-ı Ḥaķķ
- 2 İtme bu meydānda da^cvā-yı "Ene'l-Ḥaķķ" ey ŗūfī
Ḥazret-i Manŗūr gibi olduñ mı sen ber-dār-ı Ḥaķķ
- 3 Bī-ĥabersūñ 'āŗıķuñ ĥāl-i nihānuñdan hemīn
Ķalb-i 'āŗıķda tecellī nūr-ı Ḥaķķ envār-ı Ḥaķķ

- 4 Ümmet-i Sulţān-ı Kevneyn olana devlet yeter
Zātına mirʿāt idindi Aḥmed-i Muḥtār'ı Ḥaḳḳ
- 5 Kū-yi mey-ḥāne-nişīni senden itmezler suʿāl
Dīnüm ĩmānum cemāl-i Ḥayder-i Kerrār-ı Ḥaḳḳ
- [90-b] 6 Seng-i taʿn atma melāmet ehline eyle ḥazer
Zīnete meyyāl olur mı ʿāşık-ı dil-dār-ı Ḥaḳḳ?
- 7 Ḥāl-i menfūriyyetinden iḥtirāz düşmez saña
Ḥalkıle aḡyār olur her kim olursa yār-ı Ḥaḳḳ
- 8 Ol şerāb-ı ḥikmetü gufrān saʿy it bulmaḡa
Şāh-ı Merdān-ı Ḥudā'dur sākī-i ebrār-ı Ḥaḳḳ
- 9 ʿAndelīb-i bāḡ-ı ʿışķum zūlf-i sākīdür ḳafes
Ḥamd ola oldu bu gönüm bülbül-i gül-zār-ı Ḥaḳḳ
- 10 Āstānında nişīn olan bulur ḳadrin anuñ
Gelmedi devri zemāne* -veş dīndār-ı Ḥaḳḳ
- 11 Kim ki sevmezse hezār-yūf şad-hezārān şad-hezār
Tā ezel ʿışķu meḥabbetdür dem-i iḳrār-ı Ḥaḳḳ
- 12 Mişli ʿāşıkdur cemāl-i nūrına sākīlerüñ
Ḳudretüñden ne güzel var eylemiş her vārı Ḥaḳḳ

* Vezin noksân.

193

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Yağdı yandırdı vücūdum nār-ı ıışk
Olmadan bezm-i viřāl-i yār-ı ıışk
- 2 Nergis-i sākı himāye olalı
Açdı ümmīd-i dili gül-zār-ı ıışk
- 3 Ey tabīb geç çāre kıılmağdan baña
Pister-i haşret olur bīmār-ı ıışk
- 4 şanma şimdi bende-i ıışk olmuşum
Rüz-i evvel virmişüm ikrār-ı ıışk
- 5 şalb-i pāk olmağ gerek mey-hānede
Her kese keşf olamaz esrār-ı ıışk
- 6 Her dili egri güřād itmez anı
Hem bizüz üftāde-gān-ı nār-ı ıışk
- 7 Ka^cbe-i dil āstān-ı hākıdür
[...]** Der bu gün bize ser-dār-ı ıışk
- 8 Cümle mağřūd-ı ııřk içinde feth olur
Olma münkir sen demi inkār-ı ıışk

** Vezin noksân.

- 9 Mislî'ye hışmıñla olsun kıl nigāh
Olayım Mansūr gibi ber-dār-ı ʿışk

194

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Kū-yı ʿışk içre idüb gönülüm vefā-yı ittifāk
N'ola eylerse hasūdān hāl-i menfūrum mezāk

- [90-a] 2 Seng-i münkirden be-cüzʿi kalmadı pāküm benüm
Mihrü ʿışkūñ eyleyelden neng ü nā-mūsı ʿalāk

- 3 Öyle muhkem eyledi mührüñ bināʾ-i hāṭırum
Gayrı yıkmaz hāne-i ʿalabim yıķarsa iştiyāk

- 4 Şaymazum sensüz geçen ʿömr ü zemānı bir pula
Dideden dūr oldıguñ hüzne ğaraķ eyler firāk

- 5 Sākıyā elden bıraķmaz dāmenüñ Mislî senüñ
Şerha şerha itseler cismüm eger ehl-i nifāk

195

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Serde sevdā-yı meḥabbet dilde nār-ı iştiyāk
Pençesin şaldı serime derd-i yār-i iştiyāk

- 2 Dil nedür dil-dār nedür farķ itmezüm ol dem kendimi
Alalı bāzār-ı ʿışkda cümle kār-ı iştiyāk

- 3 Genc-i bāğ-ı ḥasret içre olalı ʿuzlet-niṣīn
Bülbül-āsā oldı göñlüm nev-behār-ı iṣtiyāk
- 4 ʿAqla yār dir dirseñ degilüm ne de ḥūd dīvāneyüm
Müşkili ḥal itmez oldıgül-ʿizār-ı iṣtiyāk
- 5 Mişli-veş gelmiş der-i ḥākiñde sākī kıl nazar
Yandı yandırdı beni bu intizār-ı iṣtiyāk

196

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Gel açıl ʿāşıka gel serv-i ḥırāmān olarak
Göre ruḥsārını dil gül gibi ḥandān olarak
- 2 Terk-i nāz eyle begüm ḳalmadı göñlümde şuʿūr
Rüpyet-i vaşlıñı ʿuşşākıña iḥsān olarak
- 3 Naḳd-i Yaʿḳūb’a dönüb Yūsuf-ı devrānu zemān
Saña bend oldı göñül vechiñe ḥayrān olarak
- 4 Bunca demler der-i ḥākiñde nişīntüñ olalı
Şebü rüz itdi güzār zār ile giryān olarak
- 5 N’ola bir kerre nazar kııl dil-i nālānıma raḥm it
Mişliyā geldi saña ḥākile yeksān olarak

197

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 ÇİZ-tü sākī kaşr-ı dilde genc-i rāzum ğayrı yok
  ulluğum dā'im sañadur ser-firāzum ğayrı yok
- 2 Dā'imā pīş-i nigāhumda hayāl-i ebruvān
 Oldı mihrāb mescidi rāh-ı Hicāz'um ğayrı yok
- [91-b] 3 Virdü ezkārı kâmusın şarf-ı ıřkuñ eyledüm
 Bāğ-ı ümmīdümde şimdi şāh-bāzum ğayrı yok
- 4 Hün-ı dildür kând-i hammār olsa da nüş itdigüm
 Rīşe-i bağrıma Loqmān-ı çāre-sāzum ğayrı yok
- 5 Virmişüm kâşāne-i kâlbim firāk-ı vaşlına
 Hem-dem-i şubh u enīsüm dil-nüvāzum ğayrı yok
- 6 Bulmadum bir kes derūnum güllerin handān idem
 Seyl-i çeşmümdür hemīşe ehl-i rāzum ğayrı yok
- 7 Mişli-veş şayd eyledi hüsnuñ tuzağ-ı zülfüñe
 Bülbül-āsā şubha dek sensin niyāzum ğayrı yok

198

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bāğ-ı ālemdede aceb şad-bezm-i handān olmadık
 Var mıdur bülbül-şifat bu bāğda nālān olmadık?

- 2 Cāme-i ahru felek her nāsa giydürmekdedür
Ol libāsı giymeyüb var mı perīān olmadı?
- 3 Güldürürse bir vatde hüznile eyler hıtām
Bunca Peyam-ber ki gelmi var mı giryān olmadı?
- 4 ād iderse hāzır ol hicrān oına an-arīb
Pür-sehāb olsa semā olur mı bārān olmadı?
- 5 İnkılāb-ı erdan Mislī serü olmaz hālā
Gül-i renge var mıdur ālemde mihmān olmadı?

ARFÜ'L-KĀF

199

Fālātün Fālātün Fālātün Fālün

- 1 ıka mālİK eyleyen mārā kemālüdür senü
Hem-ü zülfü mā perīāndur hayālüdür senü
- 2 übhesiz bā-ı İrem rusāru ey pİR-i muān
erm iden verd-i zemān rü-yı ālüdür senü
- 3 Meh-cebīnüdür dü-ālem revna ey māh-ı nev
Fer viren āfāa hürİd-i cemālüdür senü
- 4 Ser-fürü eyler mi sālİK mescidü mihrābına?
ıble-i uā ebrü-yı hilālüdür senü

- 5 Mişli bir cān rāhına virse hezār cān aḫz ider
Nefḫa-i ʿĪsā heme laʿl-i zülālündür sentüñ

200

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- [91-a] 1 Melāḫat burcınıñ mäh-ı dıraḫşānum şafā geldüñ
Ḥayāt-ı çeşme-i nev-āb-ı ḫayvānum şafā geldüñ
- 2 Dem-i ʿĪsā-i Meryem'dür lebüñ esrār-ı ʿuşşāḫa
Ten-i bī-cānımuñ cānān-ı ḫübānum şafā geldüñ
- 3 İki ʿālemde maḫşadum vişāl-i tāb-ı ruḫsāruñ
Muʿanber zülf-i per-çin-i perişānum şafā geldüñ
- 4 Neye mālīk isem bi'llāh sentüñ luḫfuñla olmuşdur
Benüm rāh-ı sülük içre niḡeh-bānum şafā geldüñ
- 5 Gürüh-ı ʿāşıḫānuñ Yūsuf-ı devrān Züleyḫāsı
Menüm Yaʿḫūb göñül Mışrı'nda sulṫānum şafā geldüñ
- 6 Nihān-ı giryē-sāz olmaḫ idi leyl ü nehār kārūm
Münevver oldı teşrīfüñle eyvānum şafā geldüñ
- 7 Be-çiz-tü kilkim evşāfa degül ḫādir şifā-sāzum
Hemīn ʿişḫuñla gūn-ā-gūn ḡazel-ḫ^ānum şafā geldüñ
- 8 Sezā-vār-ı vişālüñ oldıḡum devlet dü-ʿālemde
Enīsüm maḫremüm serv-i ḫurāmānum şafā geldüñ

- 9 Hemîşe Mişli ʿışkuñla İrem Gül-zârı'nuñ verd'i
Olubdur ʿandelîb-âsâ dil ü cānum şafâ geldüñ

201

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿilün

- 1 Hüveydâ rûzu şeb sâķî hayâlün
Raħim ķıl ʿâşıkā ʿarz it cemâlün
- [92-b] 2 Göñül pür-dâg-ı ʿışkuñda semender
Muħibbānı yaķar hicri vişâlün
- 3 Dü-ʿālem içre cān-ı cāvidāndur
Şunarsañ sālîke laʿl-i zülâlün
- 4 Fidādur ehl-i ʿirfānuñ revānı
Olur bezm-i ʿavāmda ķıl ü ķālün
- 5 Seni inkār iden zındıķa laʿnet
Görür Hāķķ'ı gören ruħsār-ı ālün
- 6 Vücūduñ ķīm-yādur ʿālem içre
Bulunmaz şimdiki hâlde mişâlün
- 7 Ne mest-i āb-ı engürüm ne afyōn
Beni mest eyleyen şîrîn-maķālün
- 8 Hāķādur serve beñzetmek miyānuñ
Nihāl-i bāg-ı Tūbā iʿtidālün

- 9 Senüñ tesbîhîni eyler dü-‘âlem
Ne deñlü vaşf ide Mişlî kemâlüñ?

202

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Cānumı şimden gerü ben rāh-ı yār itsem gerek
Kıalb-i mūra ol Süleymān’ı qarār itsem gerek
- 2 On sekiz biñ ‘âlemüñ heb ihtişāmuñ terk idüb
Vuşlat-ı dil-dār ile cāna timār itsem gerek
- 3 Çeşm-i ‘ārif her zemān seyr itmede kıalp gevherüm
Miñnet ü cevri miñankikle ‘ayār itsem gerek
- 4 Āftāb-ı ‘ömrü yetmişdür gurüb bî-fāide
Kevser-i la‘lünle cānum pāy-dār itsem gerek
- 5 Bunca dem bî-hüde geçdi kıāl ü kııl ile nefes
Şimdi bundan böyle nuţkıum bād-bār itsem gerek
- 6 Püst serüb kāşāne-i mey-hāneye idüb qarār
Ba‘de-zīn infi‘āl-i rüz-gār itsem gerek
- 7 Ferş idüb pīr-i muğānuñ pāyına ruhsārımı
Bildigim ağıyār anda cümle yār itsem gerek
- 8 Öyle ser-mest eylesün sākī hemişe bî-karār
Nāşihāmı zīr-i ħumda şerm-sār itsem gerek

- 9 Kana kana nüş iderken defterümde Mişliyā
Böyle sencide gazeller der-kenār itsem gerek

203

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [92-a] 1 Bāğ-ı ğamda nāle vü āhı hezār itsem gerek
Şiven-i şeb-nem gibi dā'im nişār itsem gerek
- 2 Hāk-sār olub der-i dil-berde cūlar-veş aqub
Şubh ile aḥşām olunca reh-güzār itsem gerek
- 3 Cīfe-i manşüb-i fānīden çeküb destüm hemān
Hāk-i pā-yı yār olmaḳ ihtiyār itsem gerek
- 4 Elvirir bī-hūde bunca ʿālemi geşt ü güzār
Hızmet-i pīr-i muġānı üstüvār itsem gerek
- 5 ʿİşķile ābād idüb ḳaşr-ı dil-i vīrānumı
Ol güneş ruḥsār-ı yāri şehir-yār itsem gerek
- 6 Meclis-i dil-dāra uğra ey şabā vaḳt-i reḥer
Zülf-i būyuñla meşāmım müşg-bār itsem gerek
- 7 Döndi iḳbālüm yine iʿtibāra Mişlī neyleyüm?
Bed-raḳīb-i nā-sezādan iʿtibār itsem gerek

204

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey perī gör nice pür-efkâra koydı perçemüñ
Terk-i tesbîh iydirüb âvâre koydı perçemüñ
- 2 Kendüyi bir yerde bulamaz ki muqayyedlik nedür?
Hâtırı tārân idüb şarşâra koydı perçemüñ
- 3 Bilmezüm geşt ü güzâr itmekdeyüm kanğı maḥal
Neng ü nâ-mûsumı bāzâra koydı perçemüñ
- 4 Gâh 'âqıl gâhıce dīvāneyüm qaldım tehî
Bir 'acāyib tarzile reftâra koydı perçemüñ
- 5 Şorsa nīm-neng baña bir kimse maqşūduñ nedür?
Nîst-'aqlum şāne-veş eṭvâra koydı perçemüñ
- 6 Dūd-i nîrāndan ne bāküm var Hudāyî 'avnile
Cennet-i 'ıŝkuñdaki enhâra koydı perçemüñ
- 7 Bād-ı sevdâ-yı hevāyı aldı serden nâ-gehān
Qoymadı inkār ile ikrâra koydı perçemüñ
- 8 El virüb nâ-geh tecellî bende-i 'ışq eyledi
Bāb-ı dīgerden alub reh-i yâra koydı perçemüñ
- 9 Pîş-i çeşmüñde ḥayālüñ olalı eglencesi
Hamdü li'llāh Mişli'i güftâra koydı perçemüñ

205

Mef'ûlü Mef'â'îlü Mef'â'îlü Fe'ûlün

- 1 Hâlüm yine müşkil tatalı nâzda qarâruñ
Hall olmadı reml ile begüm âhir-i kâruñ

- [92-b] 2 Taṭbîḳ olamaz ḥafîle bir fenne bu nükte
Söyle çekilür çille midür tarz-ı veḳâruñ?

- 3 Pervâne-i ıışık olmadur ʿâlemde hüner kim
Sûzân ider elbetde anı şemc-i ʿizâruñ

- 4 Bir kez açılurdu daḥî ʿömrinde gönüller
Taḥrîr-i ser-i kâkülün olsaydı behâruñ

- 5 Bârân-ı belâyı çekemez her dil-i üftâde
Bâzûsına taḥsîn idelüm Mişli-i zâruñ

206

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Beste kıldı gönlümü iḥsânesi bir kimsenün
Olmuşum her emrinün fermânesi bir kimsenün

- 2 Her ümürüm eyleyüb teslîm çeḳdum aradan
Nîst-âḳıl olmuşum dîvânesi bir kimsenün

- 3 Eyledi râh-ı melâmetde perîşân süz-i nâk
Gönlümüzdür maḥzen-i vîrânesi bir kimsenün

- 4 Raqam itmezdüm derünüm derdini āh neyleyüm?
Deldi baqrum tıg-veş müjgānesi bir kimsenüñ
- 5 ‘İşk-ı Leylā’yı daḥī terk itdirüb bī-iḥtiyār
Olalı Mecnūn-ı ser-gerdānesi bir kimsenüñ
- 6 Nāle-i cān-süzümü şanma tehī leyl ü nehār
Vuşlat arzūsuñlayum giryānesi bir kimsenüñ
- 7 Var mı Mişlī-veş oñulmaz yāresi Loqmān-ı dil?
Rāh-ı ‘ışkda olmuşum mihmānesi bir kimsenüñ

207

Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lātün Fā‘lün

- 1 Böyle gam-kīn rüz-gārı olmasun bir kimsenüñ
Seddü bendi rāh-ı yārı olmasun bir kimsenüñ
- 2 Bir tecellī ki ṭabīb-i çāre-sāz yoqdur baña
Miḥnet içre eşk-bārı olmasun bir kimsenüñ
- 3 Ne bilen var ḥāl-i dilden bir tesellī eylesün
Böyle müşkil intizārı olmasun bir kimsenüñ
- 4 Her neye itsem teşebbüs mağduriyyet der-‘aḳab
Nīst elde iḥtiyārı olmasun bir kimsenüñ
- 5 ‘Arz-ı ḥāl-i dilde Mişlī-veş hemīn taḥrīr olub
Süz-i ‘āşık der-kenārı olmasun bir kimsenüñ

208

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [93-a] 1 Vaşfı bī-mümkin siyāhı nūra beñzer kākülün
Meh-cebīnünde ferve-i semmūra beñzer kākülün
- 2 Añlanan peyk-i şabā taħrık idermiş her seher
Ġāret-i ʿuşşāk dil-i meşhūra beñzer kākülün
- 3 Hüküm idüb cemmāş-i çeşmün ğamzeler yāre açar
Sen Süleymān-ı zemānsın mūra beñzer kākülün
- 4 Devleti bulmuş serinde ʿācizün vāy hāline
ʿĀşıkuñ kanı gibi mey-hūra beñzer kākülün
- 5 Baʿzını zünnāra bağlar baʿzın eyler ehl-i dīn
Mişli'nün kayd itdiği mezkūra beñzer kākülün

209

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil-berā ʿuşşāka nāz u ʿişve der-kāruñ senün
ʿAqlumı yağmaya virdi revişü reftāruñ senün
- 2 Nev-resīde ğonce-tersün görmedüm emşāliñi
Çille-i ʿuzmādur ey şüh firkatü hāruñ senün
- 3 Kayd olur mıydı dü-rüyı şı'rüm evrāka müdām?
Olmasa mir'āt-i kalbim sırr-ı dīdāruñ senün

- 4 La'l-i nābuñ neş'esin ger görse idi cām-ı Cem
Mest-i lā ya'kıl iderdi feyz-ı enhāruñ senüñ
- 5 Gül-şen-i 'uşşākıyānuñ gün-be-günihyāsısuñ
Bağş-i cān-ı sermed eyler rū-yı envāruñ senüñ
- 6 Āteş-i ḥasretle yanmağda fitil-i şem'-i dil
Neng-i cān olduğca kaldı bu da āşāruñ senüñ
- 7 Cām-ı mührüñ şöyle beste kıldı sākī gönülümü
Āstānuñ terk kılmaz Mişli nā-çāruñ senüñ

210

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Teşrif eyle gül-sitāna ola ḥandān güllerüñ
Diñle 'uşşākuñ feraḥ-nāk nağme-i bülbüllerüñ
- 2 Lāle-veş dāğ-ı derūnum kara başdı bağrıma
Def-i ğam itsün gönül nüş ide la'l-i müllerüñ
- 3 Lāne-i firqat bozulsun şānelensün perçemüñ
Tār-mār itsün şabā serde açan sünbüllerüñ
- 4 Gerdānuñda bir dizi dürdāne mi nūr-ı siyāh?
Birikmiş micmerde 'ūd-āsā turur fülfüllerüñ
- 5 Gice gündüz turmayub efgān idersin Mişliyā
[93-b] Her dem āfāka resān mīnā gibi gulğullerüñ

211

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ğayrıñ olmam olmuşum cānā senüñ hākisterüñ
Pīş-i bābıñda segī-veş kāse-līs-i kemterüñ
- 2 Muntezır ʿuşşāķ bezm āmāde mey nūş itmege
Bāğa teşrīf eyle verd-i aḥmer olsun pisterüñ
- 3 Hūn-ı dil hāzır şerābdur saña bağrumdur kebāb
Meclisi pūr-nūr itsün rū-yı tāb-ı güsterüñ
- 4 Görmeye rū-yı keder ḳalbiñ o ḥişşe bendenüñ
Pāyıña yüz süre dā'im baḥt-ı sāz u aḥterüñ
- 5 Sīm gerdāna revān olsun o sünbül perçemüñ
ʿAnber-i sārā-yı baḥtāl eyleye müşg-terüñ
- 6 Āferīn ey hāme bu şeb ḳayd olan dürdāneye
Böyle sencīde ğazeller ḫola Mişlī defterüñ

212

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey gönül sen yār bulduñ ammā bilmedüñ
Maḫzen-i esrārıñı bulduñ hüveydā bilmedüñ
- 2 Destiñe geçmiş iken rāh-ı ḫalebde gezmedüñ
Ey ḫabersiz ol idi bī-meşel hem-tā bilmedüñ

- 3 Şimdi bu cevr ü cefâlar çîzdür ey ğâfil saña
Ol meh-i enver idi bir nağd-i kîm-yâ bilmedüñ
- 4 Uçdı ol murğ-ı İrem tekrâr şayd olmaz saña
Nuţk-ı Kevser şerhîdür kıadd-i tûbâ bilmedüñ
- 5 Şimdi Mislî-veş figân itmekligüñ nîst fâ'ide
Ol idi gencîne-i esrâr-ı deryâ bilmedüñ

213

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bâğ-ı ışkda bir gül-i ħandânum almıŝdur felek
Genc-i ma'ne mahzen-i pinhânum almıŝdur felek
- 2 Şayd idüb itdi beni de bend-i hicrânu kafes
Deşt-i ümmîdde olan devrânnum almıŝdur felek
- 3 Bir zemân olmuş idüm ışkda Züleyhâ-yı zemân
Yûsuf-ı Mışr-ı dili sultânnum almıŝdur felek
- 4 Ehl-i ıuŝŝâkuñ ŝerârından ħazer kılmaz mı ki?
Taht-ı dil kıaŝrındaki mihmânnum almıŝdur felek
- 5 Atdı bir küh u beyâbân içre Mislî neylesün?
[94-a] ıAzm idüb baħr-i ğama ŝâdânnum almıŝdur felek

214

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Koyma rāh-ı ıışkda zerķ eyle riyā-mendārlıķuñ
Şanma ehl-i tevĥīdüm men gitmeden inkārlıķuñ
- 2 Şoĥbet-i sākıyle mest ol baş kadem mey-ĥāneye
Geç bu da'vā sözlerinden tüt yolun iķrārlıķuñ
- 3 Gördiķüñ mestāneyi ta'n itme gözsüz nā-ĥalef
Gel yapuş dāmān-ı ıışka terk idüb heb vārlıķuñ
- 4 Zümre-i Mü'min olan taĥķir itmez cinsini
Dā'imā Sübhān olurdı dildeki bāzārlıķuñ
- 5 Ehl-i münkir Mişliyā ta'n idegelmiş öyle reft
Vaĥdet içre ıāşık oldur bilmege āzārlıķuñ

215

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Rüyıñā müştāk olaldan yaķdı yārüm ĥasretüñ
Başıma dar itdi devrān nigārum ĥasretüñ
- 2 Cām-ı la'lüñ şun kerem kııl teşne-i efgendeñe
Heft-deryā eylemez teskīn yanarum ĥasretüñ
- 3 Bir ĥarā'ib ĥāle endāĥt āteşü süz-i derün
Mülk-i ĥamda koymadı cān şehr-yārum ĥasretüñ

- 4 Sāgar-ı pîr-i muġāna mazhar-ı tām̄m eylegil
Yoġdur zerre huşulāt elde kār̄um ħasretüñ
- 5 Bāġ-ı ‘ıŝkuñda seniñ meddāhuñ olmuş sākıyā
Hem-çü bülbül Mişli her şeb āh u zār̄um ħasretüñ

ḤARFÜ’L-LĀM

216

Fā’lātün Fā’lātün Fā’lātün Fā’lün

- 1 Nūḥ-ı vaġtüm eŝkile Ṭūfān’a meyyāldür göñül
Leşker-i ġam büridi tuġyāna meyyāldür göñül
- 2 Nergis-i cemmāş-ı sākīdür tecellī eyleyen
Ṭūr-ı tende Mūsa-i ‘İmrān’a meyyāldür göñül
- 3 Bir ramaġ ħaldı lebe cān kilime ġitdi vücūd
Nefḥ-ı ‘İsā-veş dem-i fermāna meyyāldür göñül
- 4 On iki Şāhuñ ġubār-ı zīr-i pāyi olmuşum
Dīn-i Aḥmed’de hemīn emāna meyyāldür göñül
- 5 Bāz-ı dil şayd-ı derūna şayd-i bend olmaz velī
Pençe-i ‘Anġā-yı Ḥıẓr-ı cāna meyyāldür göñül
- [94-b] 6 Bende-i iġrār-ı Şems’üm ‘azm-i rāh itsem n’ola?
Rāh-ı Mevlānā’da her erkāna meyyāldür göñül

- 7 Şāneyüm zülf ü hıtt-ı pîr-i muġāna şad-zebān
 Kahramān-ı ġamze-i müjġāna meyyāldür göñül
- 8 Tesbîh u seccāde-i ışka deġiřdüm zāhidā
 “Alleme'l-esmā” olan insāna meyyāldür göñül
- 9 Men sezāyum Rāfiżi söyler ġürüh-ı münkirān
 Bende-i Ėayder'denüm Selmān'a meyyāldür göñül
- 10 ışda İbrāhîm-i Ėalîl'ün Milleti'nden gelmişüm
 İsmüm İsmā'ıl olub ġurbāna meyyāldür göñül
- 11 Ca'd-i zülf-i muġ-beçe-zünnārum ışkımdur benüm
 Ėstān-ı deyrde eġġāna meyyāldür göñül
- 12 Degilüm bir şey'e Mişli-veş ġariř 'ālemde hîc
 Mařbaġ-ı uřřāġda 'ırfāna meyyāldür göñül

217

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Şehr-i tende ġükm ider bir 'ālî-sultāndur göñül
 Ėayrınıñ emri tütulmaz şāh-ı ġübāndur göñül
- 2 Ger şuverde mür-i ġizdür gizlidür kevn ü mekān
 Ekberü a'zam olan sırr-ı Süleymān'dur göñül
- 3 Birtaķım efsāneden bulmaz telezzüz tıfl-ı nîst
 Ėāme-i ġudretle naķş olmiş dil-istāndur göñül

- 4 ‘Andelīb-āsā olursa nağme-sāz u sūz-i nāk
Gül-şen-i bāğ-ı vefā içre ğazel-ğ^āndur göñül
- 5 Vā‘izānu nāşihānuñ pendini gūş eylemez
Der-geh-i Sulţān-ı ‘Işķ’da bende-fermāndur göñül
- 6 Hākü hāşāk kabūl itmez ezelden pākdür
Tōp-ı ‘ışķı ħapmağā āmāde çevgāndur göñül
- 7 Hāne-i zāhirde sākindür ve lākin ma‘nide
Hayderī nağdinenüñ mührinde mihmāndur göñül
- 8 Bī-mehābā atdı deryā-yı muhīt gird-ābına
Neş’e-yāb oldı o demde mūnis-i cāndur göñül
- 9 Hıket-i Loğmānu Eflātūn’a itmez i‘tibār
Derd-mend-i Misli-i nā-şāda dermāndur göñül

218

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tōğ şeref burcundan ey meh-pāre ihsān eyle gel
Āteş-i hasretten āzād eyle şādān eyle gel
- [95-a] 2 Nağme-i cān-sūzum eflāke resīd olmağdadur
Gūş kııl āvāzıma luţfuñ firāvān eyle gel
- 3 Gül-şen-i ‘ışķuñda bülbül-veş figānum tā seher
Bāğ-ı in‘āmuñ güşād it ħalbi ħandān eyle gel

- 4 Bir ʔarafdan ʔahr-ı gerdün bir ʔarafdan süz-i dil
Pād-şāhum taḥt-ı mesrūruñda mihmān eyle gel
- 5 Derdüm efzün kūşe-i hicrān itdüm iḥtiyār
Ey olan her rīşe Luḫmān baña dermān eyle gel
- 6 ʔalmışum meydān-ı ceng-i firḫat iḫre ḫāk ḫāk
Menba^c-ı luḫf u kerem tīmāra şāyān eyle gel
- 7 Kūy-ı elṫāfıñda her leyl ü nehār eyler niyāz
Mişli-i bī-ḫāreye rāhuñ sen āsān eyle gel

219

Mefʕülü Mefāʕlü Mefāʕlü Feʕülin

- 1 Kimlerdür iden ʔalb-i perīşāna teḫammül?
Dāʕim ola mı āteş-i hicrāna teḫammül?
- 2 Lāyık mı ʕaceb eylemek aḫvālūme cānā?
Mümkin olamaz külbe-i aḫzānuma teḫammül
- 3 Göz göre cüdā eyleye ḫāk-i der-i yārdan
Ḥūn-ı dil iḫre şāḫn u meydāna teḫammül
- 4 Seyf-i ḡamını bende-i bī-ḫāreye her dem
Söyle a begüm var mı bu ʕünvāna teḫammül?
- 5 Mişlī saña dil virdi füzün oldı şerārı
Pür-āteşe itmez dil-i vīrāne teḫammül

220

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 **Za'y**-i evkāt itme ey dil ırışk içinde sulţan ol
Hubb-i deryāya ırarış bir ıratre iken ırumman ol
- 2 Eylesün emvāc-veř dā'im tecellī nūr-ı Hakk
Dīv nefsün ıratlı idüb dānā vü kāmīl insan ol
- 3 Hūd-bīn olma nāsīñ ıraybın zıkr idüb řubh u mesā
ırAyn-i ırbretle nazār ırıl ırālem ırçre ırırfan ol
- 4 Farķ ırçün eřyāya dūrlü reng virür ol pād-řāh
Cismün eczā-hāne eyle hikmet ırçre Loķman ol
- 5 ırıl teveccüh sākīnün mihrāb-ı ebrūsın gözet
Mişli-veş dā'im rızā bābında emre fermān ol

221

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [95-b] 1 Hāk-i pā ol kū-yı sākīde hemīn sūzāna gel
Çeşm-i a'mā olmayub hāndān olub ırırfāna gel
- 2 Tā'n idüb abdāl-ı Hakkī olma merdūd-i Hudā
Zāhirī hāle nazār ırılma ırçer cismāna gel
 - 3 Hātır-ı rindānı taıyīb eyle gel ırākıl iseñ
Tut yolun mey-hānenün řāhib-dil-i merdāna gel

- 4 K̄alb-i ‘āşık̄dur H̄udā’ nuñ beyti gel eyle tavāf
Pendimi gūş eyle inşāf eyleyüb imāna gel
- 5 Ey şufi itme tekebbür haşmuñ Allāh olmasun
Maḥrem olmaḫsa murāduñ ḫākile yeksāna gel
- 6 Serserī geşt ü güzār itme cihānı vāḫıf ol
Sen seni bul sendedür āyīne-i devrāna gel
- 7 İtme da‘vā-yı enāniyyet bu ‘ālemde ḫadīm
Yüziñi ḫāk eyle ḫalbūñ pāk ola ‘ummāna gel
- 8 Ser-güzeştü ḫāl-i ‘uşşāḫı bilen erḫam olur
Ma‘delet bul ‘ādil sen sendeki sultāna gel
- 9 Vaḫdetü sırr-ı serā’ir ‘ayn-i ḫudret sendedür
Ḥaḫḫ ile mi‘rāc-ı rūḫānī bulub seyrāna gel
- 10 Gül-şen-i bāḡ-ı leḫāfetde olub bülbül-şıfat
Ḥāk-i pā-yı Ḥazret-i Şāḫī gül-i ḫandāna gel
- 11 Gelmemiş Mişlī zemāne sāḫı-i ‘ālem-nümā
Cānuñı rāh-ı meḫabbetde fidā ḫıl şāna gel

222

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ğayrıñ olma ḫālibi Sultān’e gel
Şem‘-i ‘ışḫa yanaraḫ pervāne gel

- 2 Varlıguñ irdür fenā-yı tāmme tā
İkilikten ayrılıb ferdāne gel
- 3 Vaḥdetüñ deryāsına at kendiñi
Ayrılıb bir қаtreden ʿummāna gel
- 4 Zann u şek içre ḥırāmān eyleme
Tut hemīn sākī yedin rindāna gel
- 5 Āgāh ol mey-ḥānede bir bāde çek
ʿAql-ı küll bul baş қadem ʿirfāna gel
- 6 Beyt-i Hakk şāhib-dilānuñ kalbidür
Ġayrıya қılma nazār insāna gel
- 7 Meyl-i dünyā eyleyüb olma ḥarīş
Ġāfil olma aç gözün uyanagel
- [96-a] 8 Her cefāya şabr idüb Yaʿqūb-veş
Yūsuf-ı şāhib-zemān ol şāna gel
- 9 Dil-berüñ ʿışkında Mislī yok olub
Geç bu daʿvā sözlerinden yanagel

223

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Mihr-i ʿışkıda Yār-ı Ġār ister gönül
Feyz-ı cāmı aşkār ister gönül

- 2 Rāz-ı ışkı fetḥ-i bāb itmeklige
Maḥrem-dem-i gül-ıızār ister göñül
- 3 Eyledi pervāz miḥnet-hāneye
Lāne-i ŝevḳde ḳarār ister göñül
- 4 Yalıñız zindān-bend olmuş hemīn
Mülk-i mihre şehr-yār ister göñül
- 5 Meclis-i sāḳıde ḥandān olmağa
İltimās-ı i‘tibār ister göñül
- 6 Birdür ol sulṭān olmaz bil iki
şanma zāhid ğayrı yār ister göñül
- 7 İlticāsı Mişli’nüñ leyl ü nehār
Baḥŝ-i cām-ı yād-ġār ister göñül

224

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sāḳı-i gül-rū-yı cām-ı āŝnā ister göñül
Meŝreb-i ‘Anḳā maḥbūb-ı vefā ister göñül
- 2 Sāġar-ı pūŝıde-mey açmaz dil-i biġāneler
Keŝf-i esrār itmege rūḥ-fezā ister göñül
- 3 Ğonce-i ümmīdimi pūŝıde ḳıldı ḥār-ı ğam
‘Andelīb-baḥŝ-i cān-ı şad-nevā ister göñül

- 4 İltifâtı kaçır idüb çerhuñ libās-ı fahrine
 Āstān-ı şāh-ı ʿışk-ı dāʿimā ister gönül
- 5 Olmuşum hāk-i reh-i mey-hānede Mişlī gibi
 Bende-i pīr-i muġānum merhabā ister gönül

225

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Tāze bir mümtāz-ı hūbān-ı cihān ister gönül
 Zülf-i pür-tābında esrārum nihān ister gönül
- 2 Güft ü gū-yı nās bezdirdi beni cāndan heme
 Nām-ı sākī bir perī-rū-yı cevān ister gönül
- [96-b] 3 Leyle-i Kādrʿi taleb eyler hemīşe vāʿizā
 Vaqt-i Nev-rūz-ı behārdur erguvān ister gönül
- 4 Her ne kim ʿarz eylesem maqbūl olmaz bu haķır
 Vech-i meh-tāb-ı dü-ʿālem dil-sitān ister gönül
- 5 Başıma taķ-ı sipihr kār idüb zindān ider
 Hāl-i ʿanber laʿl-i Kevser nükte-dān ister gönül
- 6 Kālʿa-i bāb-ı şıʿārum fetḥ için bir kāmili
 Cām-ı vaḥdet-i bi-hūş bir şāʿirān ister gönül
- 7 Ḥasretüm efzūn ve lākin elde yokdur ihtiyār
 Vaşl-ı yāre nūrdan bir nerd-bān ister gönül

- 8 Şanma Hızr'ı çeşme-i hayvāna eyler nīm-nigāh
Lü'lü-i ihyā-i ʿālem-i cāvidān ister gönül
- 9 Mūr-veş pā-māl olursam ey Süleymān-ı zemān
Bu dıraht-ı ʿömrime bir sāye-bān ister gönül
- 10 Mişliyā Sulţān-ı ʿIşğ dā'im nigeḥ-bān çekme ğam
Çekmezüm ammā ve lākin çok zemān ister gönül

226

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Rāh-ı ʿışğda bir kad-i bālāyı gözler çeşm-i dil
Fikr idelden ol mehi her-cāyı gözler çeşm-i dil
- 2 H̄āba varmaz pister-i hicrinde ʿaynum şubḥa dek
Tāc-ı ʿārif o cihān-ārāyı gözler çeşm-i dil
- 3 Gül-şen-i bāğ-ı ḥaḳīkat gülbün-i raʿnā-yı ʿışğ
Kān-ı deryā-yı ʿatā yek-tāyı gözler çeşm-i dil
- 4 Āstānuñ beklemeden rūzuşeb ḥammārenüñ
Dest-i sākīde olan şahbāyı gözler çeşm-i dil
- 5 Vāʿizā ʿuşşāka ʿarz itme Biḥişt'ün zevḳını
Süre-i “Yā-Sin”i bil “Tā-Hā”yı gözler çeşm-i dil
- 6 Nezdine cemʿ eylemişseñ birtakım echel tufeyl
Dü-cihānda meclis-i kübrāyı gözler çeşm-i dil

- 7 Mişli-veş ‘Ankâyı-meşreb hem gulâm-ı Şâh-ı ‘Işk
Şâhid-i bî-Mişli bî-hem-tâyı gözler çeşm-i dil

ḤARFÜ’L-MÎM

227

Fâ‘lâtün Fâ‘lâtün Fâ‘lâtün Fâ‘lün

- 1 Sırr-ı ‘ışk-ı “Hel etâ”dür raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
Kıalb-i ‘uşşâka cilâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- [97-a] 2 Nefha-i ‘İsâ-i Meryem cem‘-i ervâh-ı kıuds
Devlet-i şâh-ı beqâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 3 Belde-i Mısr-ı ‘azîmdür ‘âlem-i ma‘nâda çün
Nîl-i deryâ-yı ‘atâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 4 Vaḥdet-i cām-ı şafâdur melce‘-i ehl-i sülük
Kıurb-i yâre reh-nümâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 5 Şanma taqliddür bu nazmum âgeh ol ey Mevlevî
Ehl-i ‘irfâna şafâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 6 Feth olur her bir fütühât ehl-i ḥâle bâb bâb
Derdiye dâru’ş-şifâdur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 7 Çerḥ idüb bir bir maqâmât kaṭ‘ ider ehl-i vecd
Feyz-baḥş-i Murtezâ’dur raqş-ı Mevlânâ-yı Rûm

- 8 ‘Ayn-i ‘ibretle nazar kı1 devr-i güli devr-i ç1z
Sırr-1 ‘ıřk-1 Muřtafa’ dur rařs-1 Mevlānā-y1 Rūm
- 9 “Küntü Kenz”üñ sırrı tekml̄ anda olmış Miřliyā
Bir uzunca mā-cerādur rařs-1 Mevlānā-y1 Rūm

228

Mef‘ulü Me‘ā‘ilü Me‘ā‘ilü Fe‘ulün

- 1 H̄asretde niřinüñ olalı ‘aqla ba‘idüm
Toğ burc-1 hidāyetden e yā şubh-1 ümidüm
- 2 Mümtāz-1 cihānum der-i h̄āküñde niçe dem
Miftāh-1 füyüzātı senüñ aşma kilidüm
- 3 Bir kez nigeħ-i hışmile olsun nazar eyle
Kāřāne-i mişnetde begüm şarz-1 cedidüm
- 4 Sāyeñde senüñ ğayrı deri daķķ idemem men
Muhtāc saña bende-i nā-çār müridüm
- 5 Yeg-‘arz-1 cemālünle gönül řād olayım dir
Luřf eyle güzel başuñ için baht-1 sa‘idüm
- 6 Baķmaķda hayāle gice gündüz dil-i řeydā
şanki ulu bir hem-çü çenār öyle kadidüm
- 7 Cehd itdüm ise Mişli gibi her ne ķadar kim
Artđı o ķadar dilde elem dāę-1 cedidüm

229

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Genc-i dilde ğayr-ı dil-dār istemem ʿışk isterüm
Mülk-i mihrim içre Hunkār istemem ʿışk isterüm
- 2 Rāhına kıldum fidā cān u cihānı dönmezüm
Terkime dem urma zinhār istemem ʿışk isterüm
- [97-b] 3 Kaʿbe vü mescüdü secdem hem tavāfım cümle “*Ost*”
Bir penāhu virdü ezkār istemem ʿışk isterüm
- 4 Çek zebānuñ nāşihā hüd hāline koy sāliki
Vuşlat-ı cānāna ʿayyār istemem ʿışk isterüm
- 5 Var yine tedbīrini şarf eyle ehl-i ʿākıla
Nīst-ʿākıl bende esrār istemem istemem ʿışk isterüm
- 6 Bulmuşum sākī-i devrūñ luţf u himmet kânını
Hāne-kāh-ı şeyhu reh-yār istemem ʿışk isterüm
- 7 Güft ü güyü ehl-i taqlīde fūrūht eyle müdām
Hāne-i kalbimde pendār istemem ʿışk isterüm
- 8 Men melāmet üzre olmağda saña var mı keder?
Genc-i dilde sīmü dīnār istemem ʿışk isterüm
- 9 Bende-i ednāsıyım Sultān-ı ʿİşkuñ Mişliyā
Feyz-ı dīger bāb-ı ikrār istemem ʿışk isterüm

230

Müstefîlâtün Müstefîlâtün

- 1 Men hâk hâk-i Munlâ-yı Rûm'um
Men iktidâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 2 Mîhr-i dü-âlem dilden rehâdur
Hasret-fezâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 3 Eşk-i dü-çeşmüm leyl ü nehâran
Men ilticâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 4 Sâkî bimârım rağm-ı raķibe
Ser-cân fidâ-yı Munlâ-yı Rûm'um
- 5 Tebrîz-i Şems ikrâriyum men
Mişlî şafâ-yı Munlâ-yı Rûm'um

231

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Hâķîķat gevheri nûr-ı Muħammed dînüm îmânum
Ebû Bekrû 'Ömer 'Oşmânu Ħayder Şâh-ı devrânum
- 2 Nücüm-i âsmâna tesmiye Āl ü Aşķâb'uñ
Heb Aşķâb-ı Rasûl-i Kibriyâ maħbûb-i Rabbânum
- 3 Seni ikrâr iden mü'min-i muvaħħid geldi devrâna
Heme 'ışķuñ ile şebü rûz ğazâl-i deşt-i meydânum

4 Seni inkār iden zındīk muḥalled geldi bī-şübhe
Bu münkir kısmına bi'llāh ezelden ben de düşmānum

5 Bulunmaz her gönülde gevher-i meknūnū dūrdāne
Nigāhuñ 'arz ider anı dil-i 'uşşāka sultānum

[98-a] 6 Günāhum Kūh-ı Kāf olsa ümīdüm kesmezüm bir dem
Meḥabbet āteşi sırr-ı 'Alī' dūr dīnüm vü īmānum

7 Muḡāyir bād-ı istiḡnā ider işkeste-i ḡātır
'İnāyet eyle sen 'ālī-himem sen pek perīşānum

8 Ne deñlü sa'y idersem vaşlıña taḡdīre yok çāre
Yine maḡzūn gönül pūr-ḡam yanub maḡv oldu sāmānum

9 Seni ḡaḡ bilmeyen a' mā meger ki dūr imiş Ḥaḡḡ'dan
Heme nūruñla ḡarḡ olmuş dü-'ālem cānda cānānum

10 Getürdi cümle eşyāyı zuhūra noḡta-i 'ışḡuñ
Ne bilsün bilmeyen nefsūñ bu remz-i vech-i Kūr'an'um

11 Ḥayāt-ı sermedī buldı saña 'āşık olan diller
Taḡındı zencir-i 'ışḡ derinde Şāh-ı devrānum

12 Cemālūñ ḡaḡḡ celālūñ ḡaḡḡ zebānu güft-i Mişlī ḡaḡḡ
Nişin evlādü ensābuñ gönül taḡtında mihmānum

232

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kū-yı yārde ḥāk-i pā-yı Şemsiyüm
Men ḡulām ḥūd vefā-yı Şemsiyüm
- 2 Bestedür dil kākül-i pür-tābına
Rāh-ı ıışkda mübtelā-yı Şemsiyüm
- 3 Çāker-i Āl-i ‘Abā Zehrā’ dañuz
Bende-i Pır-i Şenā-yı Şemsiyüm
- 4 Sāķi ile olalı şoḥbet-nişin
Ḥamdü bī-ḥadd āşnā-yı Şemsiyüm
- 5 Āstān-ı mey-kede-bāz olalı
Şanma vaşl-ı nā-sezā-yı Şemsiyüm
- 6 Bülbül-i Munlā-yı Rüm’um tā ezel
Ḥāk-i pā-yı Mürtezā-yı Şemsiyüm
- 7 ‘İşkile İşnā ‘Aşer ḡurbānıyüm
Ḥānedān-ı Muştafā-yı Şemsiyüm
- 8 “Faḡrile faḡır” eylerüm ‘ālemlere
Mişliyā bāb-ı Rızā-yı Şemsiyüm
- 9 Varlıḡı virdüm fenāya çok şükür
Men ḡubār-ı “Hel etā”-yı Şemsiyüm

233

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sākı-i mey-hāne'i buldum cihāna baqmazum
Mey-keşüm leyl ü nehāran iñ ü āna baqmazum
- [98-b] 2 Mey be-yār ey yār-ı 'uşşākān bir ğam-ı müdde'ı
Kevşer-i ferdāya meyl itmeme Cināna baqmazum
- 3 Lem'a-i ruhsār-ı sākīdür koyan her renglere
Olalı 'aqla ba'ıd sūd-i zebāna baqmazum
- 4 Gel berü ey Mışr-ı hüsnüñ Yūsuf'ı Ya'qūb benim
Girye-sāz oldu gözüm 'ışkuñla şāna baqmazum
- 5 Varlığum zātuñla her 'ālemde Maḥbūbu'l-Ḳulūb
Sensizin olan bedende ḳalbü cāna baqmazum
- 6 Pīş-ez çeşmet medürem ḥāk-i rāhında müdām
Bī-ḥaber biñ nuşhu pend itsün zebāna baqmazum
- 7 Güft ü gū dāmıñla nāşih şayd-ı dil itmek diler
'Āşıḳa küllī ḥaḳāret ol beyāna baqmazum
- 8 Hem-çü Mişlī eyledüm ikrār inkār itmezüm
Rūyına müştāk olaldan "Kün Fe-kān" a baqmazum

234

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Cām-ı meyûñle terk yolun tıtdum cihāna baqmazum
Aldum hayālũñ çeşmime ğayrı cevāna baqmazum
- 2 Sensũñ taleb ey māh-rũ cüz-tũ murādı ‘ācizũñ
Hāk-i rehinden olmazum devr-i ĩn u āna baqmazum
- 3 Güli fenādur ‘ālemũñ āhır nuķũşı yoķ olur
Mihriñ yine bākĩ kalur cismũmde cāna baqmazum
- 4 Dōstum efendũm hem-demũm ‘ışķuñdur eglencem benim
Sürũr-dānum sũnbũlum sensiz cināna baqmazum
- 5 Mişli gibi giryān ü zār geldũm kapuña ey perĩ
Mihriñ zemānın bulmuşum āhır zemāna baqmazum

235

Mefā’lũn Mefā’lũn Mefā’lũn Mefā’lũn

- 1 Yetiş bīmāra Loķmān-ı zemānum şāh-ı devrānum
Ki senden ğayrı hācātum hemişe nĩst sulţānum
- 2 Seħāb-i cevrini çāk it şeb-i tārĩkimi ref‘ it
Hāķĩķat burcunuñ māhı tũlũ‘ it sermedĩ cānum
- 3 Dimem hāşā mürũvvet kılmađuñ ‘uşşāķ-ı nā-kāma
Kemāl-i rāhāt-i cānum senũñdür cũmle ‘ırfānum

- 4 Nigāh itmeme cihānuñ bāgına bŭstānına bir dem
Cemāl-i bāg-ı hŭsnŭndŭr hemiſe gel gŭl-istānum
- 5 Deriñde Miſli kŭstāhāne gelmiſ kŭl ũ kŭl eyler
[99-a] Kuſŭruñ ber-ṭaraf eyle gedādur ſāh-ı hŭbānum

236

Mefāʿilŭn Mefāʿilŭn Mefāʿilŭn Mefāʿilŭn

- 1 Yine bir sākı-i meh-veſ nigārumdan cŭdā dŭſdŭm
Tehi cāmeme me-nŭſeme mey ki yārŭmden cŭdā dŭſdŭm
- 2 Gezerken deſt-i maqſŭd iḩre ḩayfā ſayd iḩŭn nā-geh
Beni ſayd eyledi ğayrı ſikārumdan cŭdā dŭſdŭm
- 3 Ararken āb-ı Hıızr’uñ ḩeſme-i ḩayvānını ſimdi
‘Abi-i zŭlf ũ ḩaṭṭ-ı nev-behārumdan cŭdā dŭſdŭm
- 4 Muḩālif bād ile deryā-yı gird-āba dŭſŭb keſtŭm
Yine bir ğŭn olur dirsini azārumdan cŭdā dŭſdŭm

237

Mefʿŭlŭ Mefāʿilŭ Mefāʿilŭ Feʿŭlŭn

- 1 Cānā heme dem mest-i nigāhuñla uyandum
Pervāne gibi ſemʿa-i ruḩsārına yandum
- 2 Gel hicrŭ firākuñla beni eyleme maḩzŭn
Zirā ḩabes-i ıſḩıle cānumdan uſandum

- 3 Leylā gibi bend oldu gönül turra-i zülfe
Mecnūn gibi hasretle nice dāğı dolandum
- 4 Ben bilmez idüm ey meh-i nev böyle cefā-kār
Hayfā ki senūñ va‘de-i eş‘ārīña kaldum
- 5 Raḥm eyle derūnum yanar āteş gül-i zībā
Aḥvālīmi ‘arz itmege Mişlī’den utandum

238

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şā‘ir-i Munlā-yı Rūm’um ğayr-ı şöhet bilmezüm
Bende-i Āl-i ‘Abā’yum şān u şöhet bilmezüm
- 2 Atmışum delķ-ı riyā vü zerķı egnümden heme
Rind-i sākī-meşrebüm küşe-i ḥalvet bilmezüm
- 3 Künc-i mey-ḥāne-nişnüm mest-i cām-ı vaḥdetüm
Yoķdurur ‘aķl-ı me‘āş ḥıfz u zekāvet bilmezüm
- 4 Çeşmimiz bir dem rehā bulmaz ḥayāl-i yārdan
Men ‘ibādet itmege resmī vü ‘ādet bilmezüm
- 5 Sākı-i mey-ḥāne her ne emri derse rāzīyuz
Olalı teslīm-i ‘ışk ğayr-ı meḥabbet bilmezüm
- 6 Eyleme tedbīr üzre çok vaķit itdi güzār
Cām-ı mey nüş itmeden başķa selāmet bilmezüm

[99-b] 7 Rüyümü ferş eyledüm hāke reh-i mey-hānede

Dest-i sākīden şerābdan özge hācet bilmezüm

8 Dü-cihānuñ manşıbu eyvānını kıldık fidā

Derd-i dilden cām-ı ıışkdan özge devlet bilmezüm

9 Hāzret-i Sulţān-ı ıışk' uñ bende-i ednāsıyım

Hem-çü Mişlī cüz-o mihri ki ni'met bilmezüm

239

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Bir fitneye bend olmuşum dünyā güler ben ağlarum

Qalbindedir nār-ı Caḥīm ıuqbā güler ben ağlarum

2 Hāyret heme eṭrāfımı aldı firāku hicrile

İrmez yedüm bir nesneye ḥulyā güler ben ağlarum

3 Yoq añlayan ḥāl-i dilüm baña benüm yoq kudretüm

Düşdüm fezā-yı fikrete gam-hā güler ben ağlarum

4 Ne var enīs ü hem-demüm ne sākīde şahbā-yı Cām

Gencīne-i mey-hānede her-cā güler ben ağlarum

5 Ne lāyık-ı ıışk olmuşum ne ṭard-ı der-gāh-ı muḡān

Düşdüm yedüm yoqdur ṭutan bī-pā güler ben ağlarum

6 Bilmem bu gūnā devr idüb neyle beni çarḥ-ı denī

Sa'ı eylesem def'i için esmā güler ben ağlarum

- 7 Oldum ğarīb-i bī-kesān mālīk degülüm kendime
Söyler isem rāz-ı dilüm inşā güler ben ağlarum
- 8 Bī-āşyān u maḥremüm bī-‘aql u nā-deryā-dilüm
Yoḡdur ümmīdüm vā‘izā ferdā güler ben ağlarum
- 9 ‘Azm-i rehüm sen şāhadur ruḡşat virürse rüz-gār
Böyle ḡalursa Mişliyā a‘dā güler ben ağlarum

240

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dā‘imā ‘ālemde yoḡluḡ güzel kārumdur benüm
Ḥalka rüsivā eylemeklik iftiḡārumdur benüm
- 2 Her dü-‘ālem mihrini iḡrāc idüb dilden heme
Āstān-ı ḡāk-i dil-ber intizārumdur benüm
- 3 Bir şey’e mālīk degülsek de ğinā eşḡābıyuz
İtmemeklik ser-fürü maḡlūḡa vārumdur benüm
- 4 Dīde-nem destümde mey ḡāḡır-şikest baḡrum kebāb
Tāc-ı mihr-i ‘ışḡ-ı dil-ber serde nārumdur benüm
- 5 Zerre şekvā eylemem cevruñle ḡōşnūd olmuşum
İftirāḡ-ı dāḡ-ı ḡasret gül-‘izārumdur benüm
- [100-a] 6 Bāḡ-ı sīnemde nehār-ı gülbün ü üşḡüfeler
Rūzu şeb seyl-āb-ı çeşmüm āh u zārumdur benüm

- 7 Huznile ālūde itmek pek büyük iltāfdur
 Kālā-i nefse hemīn muhkem hişārumdur benüm
- 8 Şanma düşmanlık ider çerh-ı sipihr-i bī-vefā
 Şād u hāndān itmemeklik kām-kārumdur benüm
- 9 İtdigi her bir cevvrde lezzet-i nev baḥş ider
 Kurtarılmış puḥte bir ḥalvā-yı yārümdür benüm
- 10 Çāre-sāz-ı Hāzret-i Sultān-ı ʿIşkda dāʿimā
 Sūz-i dil artduḡca feyż-ı nev-behārumdur benüm
- 11 Çille-i müzdād oldıḡından Misliyā itme ḥazer
 Üstüvār olmaḡlık ikrārda ḡarārumdur benüm

241

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Bende-i şādıḡını yāarı bilübdür bilürüm
 Dili sūzān iden ol nāarı bilübdür bilürüm
- 2 Pister-i ḡasrete ferş itdigi bīmār iderek
 Nāvek-i ḡamze-i ḡaddāarı bilübdür bilürüm
- 3 Her dili egriye dil baḡlamaz ebrū-yı kemān
 İnfişāl itdiren aḡyāarı bilübdür bilürüm
- 4 İmtihān eylemeden ḡurb-i ḡarīm eyleyemez
 Cān rāhında fidā-kāarı bilübdür bilürüm

- 5 Ehl-i taqlīd sözinden fehm ider nādīre-gū
Dil-i üftāde-i nā-çārı bilübdür bilürüm
- 6 Sūziş-i ʿıŝku meḥabbetle yanub leyl ü nehār
Bī-ğaraż itdigi ikrārı bilübdür bilürüm
- 7 Gün gibi Mişlī-i pā-der-gil meh-tāb-ı cemāl
Bī-devā derde giriftārı bilübdür bilürüm

242

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

- 1 Hāk-i derini biñ dūr-i vālāya değiřmem
Kālbimde olan sūziři Dārā'ya değiřmem
- 2 Mecnūn-i zemān olduđum ʿıŝkuñla ne devlet
Bu luřfuñı māzīdeki Leylā'ya değişmem
- 3 Her ḥālde birer dürlü telezzüz buluyor dil
Şüretde zehr-i cevriñi ḥalvāya değişmem
- 4 Gāhīce tenezzül idüb ʿuŝşāķı güřād it
Bezm-i dili biñ meclis-i kübrāya değişmem
- [100-b] 5 Göñlüm seni terk eyleyemez rü-yı cefādan
Naķd-i ğamı şad-baḥşıř-i ferdāya değişmem
- 6 Sen söyle baña emriñe fermān ne olursa
Men dūr-i lebūñ Rūḥ-ı Mesīḥā'ya değiřmem

- 7 Bir şāha beni bende kılub oldu gönül şād
Ferdādaki en‘ām-ı müheyyāya değışmem
- 8 Bülbül baña ‘arz eyleme sen verd-i fenāyı
Ol rü-yı gül-endāmımı zībāya değışmem
- 9 Hem-pā olalum Misli-i nā-kām ile ey dil
‘Işğ āteşini mağzen-i kīmyāya değışmem

243

Mef‘ūlü Mef‘ūlü Mef‘ūlü Fe‘ūlün

- 1 Bir gönce-i nev-restenüñ ‘ışkıyla nizārum
Gül-şen dağī ‘āciz bilemez dildeki kārüm
- 2 Bülbül ne ‘aceb hālime vāķīf olayım dir
Dil virdicegüm nāfiye açmam yine zārüm
- 3 Sen şorma benüm meskenimi ‘aql-ı me‘āşla
Men pīr-i muğānuñ der-i hākinde gubārüm
- 4 Eṭvār-ı vaķārüm daği nā-mūsile cānum
Şemsü’l-Ḥaķķ-ı Tebrīzi Ocağında nişārüm
- 5 Çeşmüñ beni bir ḥabbeye lāyık ço ki görmez
Hem sāye-i Sulṭān-ı Şenāi’de kibārüm
- 6 Şanma kūy-i cānānda gönül ğayrıya meftūn
Gel bād-ı şabāya anı şor қande қarārüm?

- 7 ʿAzmī gibi ir çeşme-i feyzum heme cārī
Şāhib-nazaruñ meclisi içinde ʿayārum
- 8 Mişlī gibi bir derd-i derūnum bilen olsa
Söyler idi ruhsārıma pür-cürm-i hezārum

244

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Gül-şen-i bāğ-ı fenāda yine ābād olamam
Manşıb-ı şüret-i gavgā ile dil-şād olamam
- 2 Key-Ḳubād eylese ger dehrine şāhen-şeh-i ʿışk
Kūşe-i ğamda nişīnüm daḫi āzād olamam
- 3 Ğonce-i ḫātırı ḫandān kılursa ide luḫf
Gerdiş-i miḫnet ile zerrece nā-şād olamam
- [101-a] 4 Ey şabā yāre ulaşdur şeb-i āhum seḫeri
Hem-çü nev-murğ-ı gönüller bāline şayyād olmam
- 5 Kes süḫan ḫāme-i işkeste bu şeb ğayrı yeter
Mişli'nüñ nazmı gibi şāʿir ü üstād olamam

245

Meʿūlū Meʿūlū Meʿūlū Feʿūlün

- 1 Raḫm eyle dil-i rişe-i nā-çāre efendüm
Ṭāḫat ḫomadı cismde bu yāre efendüm

- 2 Muhtâc-ı devâdur der-i hâkinde gedâdur
Senden ola dermân giriftâre efendüm
- 3 Gönlümde begüm ğayrı meĥabbet bulamaz pür
Ger yâve midür gerki şahîh ara efendüm
- 4 ‘Ömrüm temelini itdi ĥarâb düzah-ı ĥasret
Göstermege ĥâcet ĥoma mi‘mâra efendüm
- 5 Seyl-âb-i keder eyledi pejmürde bu bâĝı
Gör bād-ı ĥazân neyledi ezhâra efendüm?
- 6 Ümmîd idecek ĥalmanı imkâna maĥal
Neyler beni ĥoymaĥda bu eṭvâra efendüm
- 7 Bir şey’e yedüm irmedi çekmede dâ’im
Netdüm ki ‘aceb gerdiş-i ğaddâra efendüm?
- 8 ‘Uşşâĥa tecellî-i Ĥudâ ger ki olursa
Bir hîç getürmez mi ki efkâre efendüm?
- 9 Te’sîr ider âh u figânum şeh-i nâzum
Bir gün ki çıĥa ipliĝi bāzâra efendüm
- 10 Çoĥdan berüdür ĥâlîme ĥandân ki bânū
Luṭfuñla sezâ eyle ki dîdâra efendüm
- 11 Mişlî gibi şol zülf-i siyeh cā-yı penâhum
İĥrâr-keşim baĝlama zünnâra efendüm

246

Mefûlü Mefûlî Mefûlî Feûlün

- 1 Bûlbül gibi dil her gice nālānuñ efendüm
Gör bāğ-ı firākuñda perīşānuñ efendüm
 - 2 Girmez mi ʿaceb gūşına ber-tā-be-seher āh
Hāylīce zemān ʿıŝkda mihmānum efendüm
 - 3 Teslīm-i serüm ķahriña ger luţfuña cümle
Pā-bende hemīn emriñe fermānuñ efendüm
 - 4 Hāk-i deriñi eyleyeli ʿaynıma tūtiyā
Her nevʿ-i nazım ile senā-ķ^ānuñ efendüm
- [101-b] 5 Nem var ki nemi eyleyeyüm rāhına īsār?
İtdünse ķabūl cānımı ķurbānuñ efendüm
- 6 Teşrīf-i ķudūm eylemedūñ şāh-ı bülendim
Eyvān-ı göñül hāne-i vīrānuñ efendüm
 - 7 Zūlmetde ķalub yeʿs-i şerāb eyledi medhūş
ʿıŝkuñ yine ķındīl-i dıraķşānuñ efendüm
 - 8 Sen dil-ber-i āşūb-ı cihānsın baña cānsın
Olmaz bu devirde senūñ aķrānuñ efendüm
 - 9 Mişlī tolanur bağ-çenūñ eţrāfını dāʿim
Luţfuñla güşād eyle gül-iştanuñ efendüm

247

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Baħr-i ğamda mevc urur seyl-āb-ı eşküm dem-be-dem
Çek dili ħōşça kenāra şāħib-i luţf u kerem
- 2 Kılmadı zerre tüvānum tığ-ı müjġānum benüm
Eyle fermān bir ğün evvel eyleyüm rāħ-ı 'adem
- 3 Āħ işidüb āħ çıkar dā'im lisānumda heb
Duymadum bir vaşla dā'ir ğüfte-i şād ğonce-fem
- 4 N'ola bir hem-dem yetişdür yā ħüd eyle maħremüñ
Lāle-veş şad-dāĝ sīnem sünbül ü bāĝ-ı İrem
- 5 Nice dem dest-i tehī kıalsun bu Mişlī ey Hümā?
Sāyeñi olsun dirġ itme n'ola evc-i himem

248

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Tapuñ Beyt-i Muķaddes ışķdur evşāfuñ şafā Kıblem
Sitānuñ secde-ĝāħ-ı 'āşıkāndur cān-fezā Kıblem
- 2 Ĥarīm-i beyt-i pür-feyzıñdan 'ulyā Ka'be lā ğayrī
Olur mı nüh-felek mū-yı miyānuñdan Hümā Kıblem
- 3 Firāk-ı ħāl-i rūyuñla füzün mihriñ çü kılbıñde
Ĥacer-i Esved başdı sīneye beyt-i Ĥudā Kıblem

- 4 Dil-i ‘aṣṣānı kandır ‘ıd-gehde la‘l-i ḥamriñle
[102-a] Ne ḥācet Müzdelif’de zebḥ-ı kurbān cān fidā Kıblem
- 5 Kim itmez Muṣṭafā’ya secde-i şükrāne hem-vāre?
Ki Ol’dur secde-gāhı zāhir ü bātın beḳā Kıblem
- 6 Sitān-ı Ka‘be’ye yüzler sürerler ümmet-i ‘āciz
Ġubār-ı ḥāk-i pāye rüyı ferş itsem zıyā Kıblem
- 7 Temennī eyleyüb vaşlıñ me‘āşī maḥzen-i Mişlī
Niḳāb-ı ref‘-i vech itseñ ḳabüldür ilticā Kıblem

249

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Āşıkum meh-veş-i dil-ber severim
Meşrebim ḥāl-i mücevher severim
- 2 Oturub bāğ-ı meḥabbetde müdām
Şaḥn-ı dilde gül-i aḥmer severim
- 3 Beste kılmam dili her bir güzele
Severim cān-ı müṭahhar severim
- 4 Cān-veş sīnede mihmānumdur
Bī-menend lü‘lū’-i gevher severim
- 5 Destiñi urma o dil-dāre seḥer
Ey şabā zülf-i mu‘anber severim

- 6 Türlü rengler görünür rüyuñda
Öyle mir'ât-i Sikender severim
- 7 Vuşlat endîşesi düşdi cāna
Yanarak şem'a-i hāver severim
- 8 Āteş-i hasret olduķca füzün
Kaṭre bilmem ṭolu sāgar severim
- 9 Zūlm-i tārik-i şeb artmaz bende
Bī-fenā tāb-ı münevver severim
- 10 Kadd-i Tübā vü melekler bende
Nehr-i cennet leb-i Kevşer severim
- 11 Zāhidā bāzār şanma*
Mişli maḥbüb-i Peyem-ber severim

250

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- [102-b] 1 Hāneķāh-ı der-i Hunkār' da bir er severim
Şems-i Tebrīz-i zıyā-enver-i güster severim
- 2 Vaķf idüb rāh-ı tarīkatde tılısmān-ı tenüm
Ser-firāz-ı heme 'ālem Şeyḥ-i Ekber severim

* Vezin noksân.

- 3 Hānedānuñ yoluna cān ile ser ola fidā
Severim Hāzret-i Zehrā gibi māder severim
- 4 Nūr-ı velāyet ki o Dāmād-ı Peyem-ber-i ʿIşk
Hem ʿAlī İbn-i Ebī Tālib-i Hāyder severim
- 5 Hem Hāsen-i Şāh Hüseynü Zeynü'l-ʿabā Bākır
Cān ile Mūsā-i Kāzım daği Cafer severim
- 6 Bekleriz bāb-ı Rızā Mūsā-i Rızā-yı ʿIşka
Hadice ʿĀyişe Peygam-ber-i h^āher severim
- 7 Hem Taķī vü Naķī'dür nūr-ı dü-ʿālem bī-şek
Mehdi-i şāhib-i seyf Hāsen-i ʿAsker severim
- 8 Çār-yāriüñ reh-i pāyında ğubār-ı nā-çiz
Olurum Faħr-i Cihān'ı dahi Bihter severim
- 9 Mişliyā ʿavn-i Hudā'dur saña ʿirfān-ı ezeli
Secde-i şükr iderek Allāhü Ekber severim

251

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Kālbü dil-rā bī-ṭahāretten ben ikrār istemem
ʿIşka münkir olanuñ haķķında ğüftār istemem
- 2 Bir sefer hāzfıyla zāhirdür anuñ nāmi henüz
Kālbimiñ kāşānesinde böyle mundār istemem

- 3 Böyle l hayra nazım gönderme ey Ő'ir baa
Őret-i fnide mest olmuŐdan hŐyr istemem
- 4 Őlbimiz bġ-ı hkkatde miŐl-i 'andelb
Manzar-ı verd-i ceml-i ski gl-zr istemem
- 5 Var devyı ġayra eyle ey Őbb-i 'mme sen
Gizlidr derdmde dermn ġayrı tmr istemem
- 6 Nefsini bilmekdrr 'uŐŐka 'irfn kavlı-i Hk
Fehm-i vahdetdür dil-i n-Őd dil-dr istemem
- 7 Cm-ı ski-i bey ger sz-ı ġamm-endheym
Birtkım n-pk içtin yorulma eŐr istemem
- 8 AŐmasu gerdnına dr-i cevhir NŐr
Őlbi ġara olanu gönlünde envr istemem
- [102-a] 9 B Leheb Şeklinde imn eyleyen n-dn için
Ehl-i 'uŐŐku dernn Mişli zr istemem

252

F'ltn F'ltn F'ltn F'ln

- 1 Bülbül-s bir gl-i ruŐsra eŐġn eylerüm
Hra Şaldı ġeŐmimi eŐkini LoŐmn eylerüm
- 2 Őrra-i Leyl'ya beste dil reh yok yeg-zemn
hiri Mecnn gibi Őhrda iskn eylerüm

- 3 Luṭf idüb da‘vet kılarısa bezmine ol nāzenīn
Bir nigāha cānumı evvelce iḥsān eylerüm
- 4 Luṭf ider sāķī ümīdi ile her şām u seḥer
Āteş-i ḥasretle bağrum aña biryān eylerüm
- 5 Mişliyā ḥadden tecāvüz eylese derd-i firāk
Ḥaşılı yanub yaķılıb dilde pinhān eylerüm

253

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Çıķdı bu şeb göklere āh ile efgānlarum
Eyledi Ṭūfān-ı Nūḥ dīde-i giryānlarum
- 2 Ḥasret-i yār sūz-i cān cevr ü cefā vü elem
Mülk-i göñül şehrine oldu o sulṭānlarum
- 3 Mūsa gibi āḥiri baķdı tecellī ol yār
Olmadı vuşlat naşīb degmedi ķurbānlarum
- 4 Neyleyeyüm olmadı baḥt-ı siyeh baña yār
Yaķdı şavurdu bütün şabr u ḥırmānlarum
- 5 Eyler idi ba‘zıca meclisine hem-nefes
Gerdiş-i ğaddār gör aldı o ḥassānlarum
- 6 Şāma irişdi günüm örtdi seḥāb māhumı
Söndi bu şeb Mişliyā kındıl-i rāḥşānlarum

254

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Firākuñ hārına düşdüm ümīd bāğında ey nūrum
Harāb-ender-harāb oldum şakın sen şanma maʿmūrum
- 2 Ne vardır bir tesellī bir tarafından kalb-i nā-şāda
Ciger hūnābına ğarķ olalı dü-çeşm-i maḥmūrum
- [103-b] 3 Ne dest irür vişāline ne terk eyler seni göñlüm
Ne de bir iltifātuñla reh-i ʿışķuñda mesrūrum
- 4 Ne bend-i tırta-i Leylā ne bir Şīrīn'e Ferhād'ım
Zebān-ı halk-ı ʿālemde cünün isminde meşhūrum
- 5 Ne sākī luṭf ider bir mey ne de redd-i cevāb eyler
Ne bir hızm̄metle şādānum der-i mey-hānede hōrum
- 6 Derūnum sūzını şerḥ eylesem gūş eylemez bir kes
Hemīşe ʿālem-i nāsuñ yanında nīş-i zembūrum
- 7 Sirişk-i çeşmine ğarķ olmasun Mişlī ne yapsun āh
Ne tārđ-ı der-geh-i sākī ne bir huddām-ı mağfūrum

255

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey dirīgā bunca ʿōmrüm geçdi irşād olmadum
Şāh-ı ʿışķa ser virüb mihrinde ber-bād olmadum

- 2 Olmadum şıdķ üzre hayfâ āstān-ı mey-kede
Sāķinüñ cāmıyla bir dem hurrem ü şād olmadum
- 3 Keşrete meyl eyleyüb āgāh-ı vaħdet olmadum
Ķurtulub zann u gümāndan bir dem āzād olmadum
- 4 Şun^c-ı Zātu'llāh yeterken ^caynıma ^cibret heme
Ĥāne-i vīrānemi ta^cmīre üstād olmadum
- 5 Eyledüm şayyād-ı zāgān şāhını göñlüm müdām
Bir haķıķat murģunuñ rāhında şayyād olmadum
- 6 Bād-ı sevdāyı hevāyile nişin oldum hemīn
Dīv-nefsüm bekleyüb kūyuñda cellād olmadum
- 7 Ĥırmen-i ^cömrüm muħālif-bād ile esdi heme
Ma^crifet kisb eyleyüb ^cışķıyla bünyād olmadum
- 8 Ĥālet-iş nefsüm heme hūş görünürdi dā'imā
Dil virüb ^caķl-ı me^cāşa küll'e dāmād olmadum
- 9 Kūh u sengān içre güft ü gū idüb nā-pāk ile
Bāğ-ı maṭlūb içre bülbül gibi feryād olmadum
- [103-a] 10 Ne ĥabīr oldum özümnden ne şafā buldum henüz
Nā-ħalef oldum mey-i dil-berle dil-şād olmadum
- 11 Nīk ü bed her loķmaya itdüm tenezzül hırşile
Mā virüb feyz-ı haķıķla rūħa irād olmadum

12 Şüretü naqşa perestiş eyleyüb şubḥ u mesā
Bī-behā hem-çü ḥadīd bürkānu fülād olmadum

13 Dökmedüm bārān-ı eşküm kû-yı maqşūd rāhına
Bağrımı ḥūn idüb derdinde ifrād olmadum

14 Sākinüñ pendiyle gūşiş kılmadum ʿışk rāhına
Bu cihetden ʿışk içinde Mişli taʿdād olmadum

256

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Sevdigüm her dü-cihānda iftiḥārmsın benüm
Başıma tāc-ı seʿādet sāye-dārımsın benüm

2 Cāna minnetdür edā-yı ḥızmetüñ şeh-bāz-ı ʿışk
Rūzu şeb dilde enīs ü yār-i ğārımsın benüm

3 Her sözüñ nuṭq-ı İlāhī kāʿinātuñ mefḥarı
Bir rehā dilde ḥayālüñ intizārımsın benüm

4 Āstānuñdur penāhum secde-gāh-ı ḥüsn ü ʿışk
Ḥāk-i pā-yuñ keḥl-i cānum pāy-dārımsın benüm

5 Cümle ārzūsın gönül terk itdi bi'llāh sākıyā
Muntezır ʿahd almağa Mişlī nigārımsın benüm

ḤARFÜ'N-NŪN

257

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Gel ey dil-ber dil ü mir'āt-ı müştākında Enversin
Diyemem ben saña insān bulunmaz mişl-i gevhersin
 - 2 Senüñ vaşfuñdurur “Tā-hā” vü “Yā-sīn” Ḥaqq Kelāmı'nda
Senüñ şānuñdadur “İnnā feteḥnā” āh ne deftersin
 - 3 Didi Ḥaqq ḥaqqıñda “Lev lāk” senüñ ıışkuñla turur ḥāk
Ki sensin cümle maṭlūbāt gönül tahtında ser-versin
 - 4 Mişālüñ görmemiş çeşm-i felek dil-ber ne yerdensin
Beni ıışkuñ ile ser-tā-be-ser yaqduñ ne aḥkersin
 - 5 Firākuñ ḥāṭırum eglencesi ıışkuñ dile maḥrem
Ümīd bāğında bi'llāhī ezelden ğonce-i tersin
 - 6 Yazılmış şafḥa-i dilde Muḥammed Aḥmed ü Maḥmūd
Ne ğam müştākına şāhum serinde nūr-ı efsersin
- [104-b] 7 Ne deñlü olsa da Mişlī güneḥ-kār kesmez ümmīdin
Ser-efrāzum şifā-sāzum baña tiryāk-ı ekbersin

258

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Cihānda istemem māl-i melāl-i Hakk'ı sevdüm ben
Gözüm yok mülk-i Dārā' da cemāl-i Hakk'ı sevdüm ben
- 2 Göñül bir seyf-i kudretdür yedu'llāh' da nihān ancak
Olaydum mazhar-ı sırrı celāl-i Hakk'ı sevdüm ben
- 3 Ne kim ol şāh murād itse yaradur ān-ı vāhidde
Teḥayyürde 'aқıllar heb kemāl-i Hakk'ı sevdüm ben
- 4 Faқıre bir nazār kılsa menend-i mihr-i bān eyler
Be-ğāyet himmetü feyz-ı ricāl-i Hakk'ı sevdüm ben
- 5 Hūdā'nuñ 'ışkına dil-teşneyüm kandır beni sākı
Muğānuñ Kevşer-i la'ı-i zülāl-i Hakk'ı sevdüm ben
- 6 Müdebbir 'āşıқum tedbırime nuқşān bulur aғыār
Beni dīvāne şanmış lā u bāl-i Hakk'ı sevdüm ben
- 7 Murādum sākı-i vaḥdetle Mişlī germ-i ülfetdür
Ḥabībüm sevgilüm Hū Lā yezāl-i Hakk'ı sevdüm ben

259

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Derūnum bāgu büstānu gül-i ter erguvānımsın
Nesīm-i şemm-i şahrā-yı garā'ib nev-fidānımsın

- 2 Heme Nev-rüz-ı ʿuṣṣāk-ı dü-ʿālemsin bu ḥüsnile
Donanmış kāküli şebbū-yi vechiñ sāye-bānımsın
- 3 Görenler ʿayn-i kudretle nice inkār ider zātuñ?
Zıyā-i kalb-i kāşānem tenümde maḥfi cānımsın
- 4 Hürüf u şavta gelmez lemʿa-i ruḥsāruñ ey meh-rū
Yedümle kil küm eglence muʿammā-yı zebānımsın
- 5 Ne şüretle seni zeyn eylesün ḥāmem degül mümkin
Gönül Yaʿkūb-ı ʿıṣṣuñ Yūsuf-ı ḥüsn-i zemānımsın
- 6 Olalı dūr bezmiñden şuʿūrum kalmadı aşlā
Ne sırrdur bilmezüm ḥaylī zemān tāb ü tevānımsın
- 7 Firākıñ Mişliʿi işkeste beste söyledir dāʿim
Ḥayālūñ merdüm-i çeşmümde ʿömr-i cāvidānımsın

260

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿlün

- 1 Vücūdum şehrine ḥāḳān-ı cānsın
Derūnum қаsrına şemʿ-i nihānsın
- [104-a] 2 Senüñ vaşfuñdurur dīvān-ı ʿāciz
Ne söylersem daḥī andan ʿayānsın
- 3 Seni inkār iden münkir münāfıḳ
Ḥudāʿdan bī-ḥaber bilmez ne kānsın

- 4 Bilen ‘ārif ider idrāk bu nazmı
Heme maṭlūb-ı ‘ālem “Kün Fe-kān”sın
- 5 Özünden olmayan vākıf ki bir ḥar
“Nefeḥnā” nefḥasın uran cevānsın
- 6 Seni Ya‘qūb-ı vaḳt olan bilirler
Bu gün Yūsuf-ı devrānu zemānsın
- 7 Bilür ḳalb-i ṣādef ḳıymātı cānā
Dil-i ‘āşıḳda dürr-i bī-girānsın
- 8 İkilikte ḳalan farḳ eylemez zātñ
Nişān-i vaḥdetde bir sāye-bānsın
- 9 Senüñ nuṭḳuñla oldı mürdeler ḥay
Ḥayāt-ı ‘ıṣḳ-ı cān u cāvidānsın
- 10 Vücūduñdur heme Tevrāt ü İncıl
Nüzül-i āyetü şerḥ u beyānsın
- 11 Yine Mişlī bilür ḳadriñ efendüm
Seni bilmezler içre ĩn ü ānsın

261

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sūz-i ‘ıṣḳdur bendeñi ol yāre meftūn eyleyen
Ḳays-i göñlüm mihr-i Leylā şanma Mecnūn eyleyen

- 2 Ğarızı Şanma benüm ĞaŐıklıgum zātīdürür
Kahrāmānu tıg-ı müjgān bađrımı hūn eyleyen
- 3 Ger tecellī itmeseydi ĞıŐk nedür bilmez idüm
Dil-niŐinimdür iki çeŐmümi Ceyhūn eyleyen
- 4 Ol kemān-ebrūsını Evce ıķarmıŐ nā-gehān
Sīnemi def nālemi řanbūr u řānūn eyleyen
- 5 Meclis-i ĞıŐkda rebāb olsam kebāb olsa ciger
Nāy-i cisme nefha ursa sūz-i efzūn eyleyen
- 6 Bu perīŐān şalbimi dā'im nağar itmekdedür
Bir de mesrūr eylese luřfuñla maħzūn eyleyen
- 7 Tāb gelmez rütbede düŐvārdur eyvān-ı dili
Bendesin bir kez suāl itmez mi zābūn eyleyen
- 8 Menba-ı Ğırfāndur hem merkez-i feyz-ı ezel
Hāl-i menfūriyyetin bilür diđer-gūn eyleyen
- [105-b] 9 Dāmen-i sāmāna MiŐlī beste çıl cān u dili
Derd-i ihfāñı senüñ bilmez mi meftūn eyleyen?

262

Mefā ilün Mefā ilün Mefā ilün Mefā ilün

- 1 Őerāb-ı ĞıŐkı nūŐ eyle yed-i dil-berden ĞıŐk olsun
Tehī kıyoma göñül sāđarını humlardan ĞıŐk olsun

- 2 Gehī ğam gāh hicrān ki ʿitāb-i yār ile pür-süz
Pey-ender-pey geçen varsa bu çenberlerden ʿışk olsun
- 3 Cemāl-i ʿalʿatīña bakma ʿākat gelür mi hīc?
Alanlar kaçre nūr şemʿ-i zıyā-güsterden ʿışk olsun
- 4 Gel imdi naqd-i Mevlānā'ya kıl ol serserī gezme
Olanlar rāh-ı ʿışkda feyzına mazharlardan ʿışk olsun
- 5 Muhibb-i şādıkuñdur āstāneñde toĝar dā'im
Bu sencide ğazeller Mişli-i kemterden ʿışk olsun

263

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Mişhaf-ı rüyuñdaki haţtuñ oğunsın baʿde-zīn
ʿArz-ı hāl-i suhte-gān nīrāna yansın baʿde-zīn
- 2 Kāle-i hüsnüñ behā-yı dūn ile virme şehā
Nev-hevesler zehr-i istiĝnāya kaçsın baʿde-zīn
- 3 Ān-be-ān bir nüşhasın şerh eylesün dil hūʿācesi
Tāliʿ-i nā-sāz ʿāşıklar uyansın baʿde-zīn
- 4 Hem-çü Yaʿkūb pister-i firkatde bīmār olmuşum
Mısr-ı dilde Yūsuf-ı şāhib-zemānsın baʿde-zīn
- 5 Nokta-i mübhem olan Hindūlaruñ tefsīr-i ʿışk
Mişli'nüñ sīne-kitābında nihānsın baʿde-zīn

264

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rūyuña itsün teveccüh şem^c-i raḥşān isteyen
Pāyınā düşsün hemīşe genc-i pinhān isteyen

[105-a] 2 Çār-deh mi ebruvānuñ ṭāḳ ṭāḳ ey māh-ı nev?

Bir nazar kılsun cebīne māh-tābān isteyen

- 3 Müşg-i mūyuñdur dil-i 'āşıklara emn ü penāh
Zülf-i ḳullāba şarılsın ḳaşru eyvān isteyen

- 4 Gül-femiñden nūş kılsun Selsebīlü Kevşer'i
Gitmesün uzaḳlara la^c-i bedahşān isteyen

- 5 Ḳadd-i Ṭübā'ña göñül ḥayrān olur reftār ile
Gerdenüñde ḥāli görsün 'ışḳa burhān isteyen

- 6 'Āşıḳa vaşluñ bihişt-i cāvidānīdür şahīḥ
Reşkile yansun hemīn ḥūrī vü ḡilmān isteyen

- 7 Nehr-i sükker mi zebānuñda 'aceb cārī olan
Nuṭḳ-ı pāküñ diñlesün tefsīr-i Furḳān isteyen

- 8 Dūzaḥ-ı firḳatde ḳalmaḳlık cehennemdür baña
Hicriñe bel baḡlasunlar 'ahd ü peymān isteyen

- 9 Kilkü ḥāmemele nevālar itdigüm ḳılma 'aceb
Şi'r-i Mişlī'le güleşsün şīr-i meydān isteyen

265

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 ʿAndelībi ğonce-i rūyuñdur efgān itdiren
Sūz-i ʿıŝıkdur bāğ-ı hūsnüñde perīŝān itdiren
- 2 Hem ŝekāyık kān-ı yāķūt laʿlinüñ teŝīridür
Lālenüñ hūn ile bağrını bedaḥŝān itdiren
- 3 Bāʿıŝ-ı bād-ı ŝabādur zülfüñi taḥrīk iden
Sünbülüñ başında ķındıl-i firāvān itdiren
- 4 Çeşm-i mestānuñ iriŝmiŝdür seḥerde bāğa çün
Nergisiñ boynun büküb rāhında çevgān itdiren
- 5 Māh-ı üŝküfe muķayyed olmadı mihr-i füzün
Ķanden eylersiñ tecellī diye fermān itdiren
- 6 Ķaddiñe reşk eyleyüb eflāke ser çekmiŝdi serv
Mūmiyān-ı ʿarʿara būyı nümāyan itdiren
- 7 Sūz-i ʿāŝıkdur murāduñ fitne-sāz-ı dü-cihān
Reng-i bī-reng Mişli-i nā-çāra bühtān itdiren

266

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Bī-gümān rāhıñda ķurbān oldığum bilmez misin?
Ķahramān-ı ğamla ḥayrān oldığum bilmez misin?

- 2 Sikke-i nūruñ serümden çıkma bī-mümkin şehā
 Āteş-i ḥasretle raḥşān oldıgum bilmez misin?
- [106-b] 3 Giyeli tennūre-i ʿıŝkuñ nişīn-i miḥnetüm
 Deste-gül-i ruḥsāra nālān oldıgum bilmez misin?
- 4 Müddeʿī menʿ itmek ister āstānuñdan beni
 Dāʿim ağıyārdan perīşān oldıgum bilmez misin?
- 5 Süʿ-i tedbīr itmege mi ḳādirüm serv-i revān
 ʿAḳl ile nā-pāye-dārān oldıgum bilmez misin?
- 6 Ḥālīmī ne kim gören nefret ider benden hemīn
 Sūz-i hicrānuñla bī-cān oldıgum bilmez misin?
- 7 Kāse-līsiñüm der-i ḥākiñde luṭf it mey-beyā
 Āstānuñ kemter-i cān oldıgum bilmez misin?
- 8 Ey leb-i Şīrīnūñ Ferhād oldum bī-riyā
 Ben zebān-ı nāsa destān oldıgum bilmez misin?
- 9 Kilk-i Mişlī eyledi biñ şerm ile izḥār-ı ʿıŝḳ
 Mīhr-i tü şāhib-süḥān-dān oldıgum bilmez misin?

267

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Beyā şubḥ u nesīm-i ʿıŝḳ ḥaber-āver nigārumdan
 Ḥaber-dār eyle şeh-bāzum dü-çeşm-i eşk-bārumdan

- 2 Gehī miḥnet gehī nāz olsa rāzīdur göñül lākin
Yıkıldı lāne-i şabrum firāḳ u āhu zārumdan
- 3 Ne ḥaste pistere lāyık ne ‘aqlum var ne bir şağum
Olaldan dūr müşg-i zülf ü ḥaṭṭ-ı nev-behārumdan
- 4 Ne bir seng atsa münkir itmişüm ikrār dil ü cānumdan
Belā-yı çarḫıle bi’llāhi geçmem gül-‘izārumdan
- 5 Niyāzı Mişli’nün maḳbūl olmaz bir nefes bilmem
Ḥazān-ı gül-şene döndüm kemāl-i intizārumdan

268

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Görünmez çeşmüme ‘arz u semālar dūd-ı āhumdan
Se‘ādet görmedük çarḫ-ı sipihruñ şemsü māhından
- 2 Derūnum şehrini yıkdı vü ya nedür bu edbārum
Şafā kisb eylemek mümkün midür zulm-i siyāhından?
- 3 Ne ise ḫikmet-i Ḥaḳḳ ḫükmini icrā ider elbet
Tecellī dest uzatmaz itdiği dām-ı külāhından
- 4 Ğarā’ib kū-yı inşāfa yolu Rāst gelmemiş mi ḥic?
Nefes aldırsa ‘Uşşāka düşer mi ṭāḳu cāhından?
- 5 Şikest-i ḳalb-i ‘ārif mi aña ḫızmet mi yok ḡayrı?
Ne eṭvārdur ‘aceb şerm eylemez mi bār-gāhından?

- [106-a] 6 Ne yāre yol virür gitsün ne terk-i derd-i ser eyler
Atar tondan tona rāhat biraqmaz h^āb-gāhumdan
- 7 Ne mümkün ğayrıya kılsun nazār uşşākıyāndur heb
Nehār u leyl bir kırtulmadık gitdi nigāhından
- 8 Dimez mi bār-gāha arz idüb bir gün olur maqbül?
Neden havf eylemez şāhib-dilānuñ şubh-gāhından?
- 9 Gerek qahrı gerek luḡfi geqer bir demdür ey Mişli
Ayırma merdüm-i qeşmüñ hemişe kıble-gāhından

269

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Yanar dil bī-sebeb hem-vāra ḡasret olmasun olsun
Degüldür iḡtiyār destümde firqat olmasun olsun
- 2 Vişālüñden nice dem dīdemiz yumduq ne bir ümmīd
Ḥarāb-ender-ḡarāb oldum imāret olmasun olsun
- 3 İdüb o nīst-firqat bir kıbā-yı ışq-puş oldum
Bıraqdum neng ü nā-mūsı melāmet olmasun olsun
- 4 Girersem gül-şen-i ḡandāna zindāndur heme cāyım
Ne bāk şimden gerü alemde rāhat olmasun olsun
- 5 Heme hestī vü nīstīden nigāhı qat idüb ḡayli
Duā-yı ḡacetüm yoq vaşl kısmet olmasun olsun

- 6 Ezel kilik-i kazā taḥrīrine bir çāre var mı hīc?
Bıraḫdum sa‘yi elden bezm-i himmet olmasun olsun
- 7 ‘Ayāndur bendesi Sultān-ı ‘Işkuñ Mişli her ḫande
Bilür ehl-i dilānlar serde kisvet olmasun olsun

270

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

- 1 Acırduñ ḫālūme ger sen de sūzān olduḡum bilsen
Ṭaḫarduñ ṭavḫ-ı iḥsānı perīşān olduḡum bilsen
- 2 Ciger puḫte ben ise teşne-i la‘l-i zülālīñüm
Yaparduñ ḫātır-ı ‘uşşāḫı ḫayrān olduḡum bilsen
- 3 Ṭufeylüm mehd-i ‘ışkuñda raḫm ḫıl māder-i sālīk
Virürdüñ şīr seḫer vaḫtinde giryān olduḡum bilsen
- 4 Ne ḫatlı eyler beni derdüm ne ḫandān-ı vişāl eyler
Ḫatarduñ zehr ‘uşşāḫa ḡam-efşān olduḡum bilsen
- 5 Kemend-i zülfüñe beste dil-i Mişlī gibi bī-şek
Alırduñ göñlümi emriñde fermān olduḡum bilsen

271

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

[107-b] 1 Nedür Leylā ‘itābuñ bir kerre Mecnūn’ı şormazsın?

Neden ketm-i nigāhuñ ‘āşıḫ-ı maḫzūmı şormazsın?

- 2 Deriñde nāle vü zārum sebep ne gūşıñā girmez?
Bu kayd-ı dürr-i bisyārum olan mevzūı şormazsın
- 3 Degülsem lāyıķ-ı ışķuñ göñül bend oldı bī-pervā
Fırāķuñdan dü-çeşmümden aķan Ceyhūn'ı sormazsın
- 4 Hārāb oldı göñül bezmi revā mı sākı-i devrān?
Şerāb-ı ye'se ķandurduñ mey-i gülgūnı şormazsın
- 5 Nişīn-i āstānuñ oldıgum bilmez misin cānā?
Nice demdür ķapuñda ķasret-efzūnı şormazsın
- 6 Divār-ı kerpiçi şöbet-nişīn idüb nehār u leyl
Nigāh-ı iltifātuñla dil-i şeb-gūnı şormazsın
- 7 Nice sāl oldı Mişlī-veş ümīd-i vaşluñ eyler dil
Der-i elķāfiñā düşdüm henüz meskūnı şormazsın

272

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çiz-tü sākī ķalbime bir kimseler yār olmasun
Āstān-ı hızmētiñden ayru bir kār olmasun
- 2 Mışķaf-ı hüsnüñ kitābın oķurum ķarfen be-ķarf
Çeşmüme rū-yı gülüñden ğayrı gül-zār olmasun
- 3 Maķlab-ı zāhid bihiştse bañā kūyuñdur meķāf
Haste-i uşşāk-ı ışķuñ gel ki bī-zār olmasun

- 4 Cām-ı laʿlūñ şun pey-ender-pey dil-i ʿaţşānuma
Mest-i bāķī eyle ki bir dāḥi hüşyār olmasun
- 5 Kim ki cān kılmaz fidā bir müyunuñ rāhında ol
İtmesün hīc Hüy hāy ʿālemde ber-dār olmasun
- 6 Girye-sāz olmazsa her şām u seher Yaʿķūb-veş
Hem-çü Yūsuf Mışr elinde cān-bāzār olmasun
- 7 Kāsvet-i kalb arturur nāsīñ heme eşʿarları
İsterüm dāʿim dilümde ğayr-ı ğüftār olmasun
- 8 Kılmayanlar rüyuña secde Ḥudā'dan isterüm
Bulmasun bir dem ḥuzūrı keşf-i esrār olmasun
- 9 Zühd ü tesbīḥa deĝişmez Mişli ʿışķuñ sākıyā
Pīş-i çeşmümde ḥırāmān ile aĝyār olmasun

273

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 İrişdiren saña işbātını insāna ʿışķ olsun
Ḥabīr olub özünden dil viren ol cāna ʿışķ olsun
- [107-a] 2 Nihāyetsiz şafā ʿışķuñ muḥibb-i şādıķa dil-ber
Mey-i ʿışķuñ ile leyl ü nehār sūzāna ʿışķ olsun
- 3 Dü-ʿālem manşıbı bād-ı hevādur bezmiñe nisbet
Nişīn-i şoḥbet-i taḥtuñ olan sultāna ʿışķ olsun

- 4 Şıfât-ı nūr-ı Hakk' dur şübhesiz ruhsâr-ı pür-tābuñ
Cemālũñ perdesiz seyrān iden ihvāna ııřķ olsun
- 5 Dü-çeşm-i raĥnesin seyl-āb-ı ĥũna ġarķ olanlar
Fırāk-ı mihr-i vařluñla kılan vırāne ııřķ olsun
- 6 Geġũb dũnyā vũ ııķbā mesnedinden řāf olub ıāřķ
Viřāle cānımı řũkrān viren ħurbāna ııřķ olsun
- 7 Seni ki cānına minnet bilen her emriñe fermān
Hemışe āstānuñda olan mihmāna ııřķ olsun
- 8 Ğubār-ı ĥāk-i pāyũñ tũtiyādur çeşm-i ıuřřāķa
Bulub yeg zerre ĥākũñ ġeken çeřmāna ııřķ olsun
- 9 Saña dil bestedür Mişli iki ıālemde ey sākĩ
Göñũl virmez be-cüz-tũ itdigi peymāna ııřķ olsun

274

Mefā ıılũn Mefā ıılũn Mefā ıılũn Mefā ıılũn

- 1 Be-genc-i şavmaıa cānā nevālar heb fırāķuñdan
Hemışe mest olub terk-i řalālar heb fırāķuñdan
- 2 Ne ümmıdden geġer göñlũm ne ħaıı-ı vaşl-ı cām eyler
Benũm bu ġekdigũm derdũ belālar heb fırāķuñdan
- 3 Ne didũm fitne-sāzum hem ġũ-tũ ey şemı-i dil-efrũz
Heme aġyār ile şaına sezālar heb fırāķuñdan

- 4 Füzün olmağda baħr-i iřtiyāķuñ mevci pey-der-pey
Cenāb-ı Ğazret-i Ğaķķ'a recālar heb firāķuñdan
- 5 Heme Őeb tūr-i gerdūna siper sīnem olub cānum
Ser-i kūyuñda Miřlī-veř fidālar heb firāķuñdan

275

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ğabīr kıł yāri ey Őubħ u nesīm āh u fiğānumdan
Semender-veř yanar kūh u tenüm sūz-ı nihānumdan
 - 2 Viřāl bāğımı ümmīd ilegeşt ü güzār idüb
Tutuşdı riķ'a-i cild-i göñül şem'ci zebānumdan
 - 3 Bilür bilmezlenür bend oldığum zülf-i siyāhında
Ğicāb itmez mi bir laħza sirişk-i Ğün-feřānumdan
 - 4 Yanumdan zāhıran dūr oldığuna ķā'il olmaz dil
Ğayāli ger-çi dūr olmaz benüm ān u yānumdan
- [108-b] 5 Zebān-ı Miřlī küstāħāne lāf urmaz cefālardan
Heme eglencedür cānā bu taħrīrüm divānumdan

276

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ğstānuñdur penāh-ı 'āřıķān
Nuķķ-ı pāküñdür Ğayāt-ı cāvidān

- 2 Kaddime mihriñ kemendin bağladum
İstemezüm ğayrı kapuya el-amān
- 3 H^ab-ı zulmetde dü-çeşmüm merdümi
Sensiziñ görünmez oldı “Kün Fe-kān”
- 4 Āb-ı Hıẓr’ı görsem istemem iltifāt
Baña sensin cān ey Āsā-yı zemān
- 5 Ka’be-i uşşāk ebrūñdur heme
Olmuşum bu beyte aşık bī-gümān
- 6 Bāğ-ı arzūda mişāli kıl nazar
Bülbülüñdür mihr-i ışkuñla zebān
- 7 Bād-ı istiğnā vişālüñden beni
İdeli oldum efendüm nā-tevān
- 8 Bende-i fermān-berüm tā haşre dek
Hāk-i der-gāhuñda olmağ baña şān
- 9 Mişli arz itmek saña hācet degül
Kıl nazar dīvānına eyler beyān

277

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Niğāh-ı dil-firübüñle perīşān itmek istersin
Hemīn ebrū-yı mihrābıñı pinhān itmek istersin

- 2 Ne kıldum pād-şāh-ı kişver-i hüsn saña ben böyle
Deriñden dūr idüb aǵyāra ħandān itmek istersin
- 3 Eliñ şunmuş ciger-ĥünābına ğamzeñ şeker-ĥuķķa
Beni bu tarzla rüsvā-yı devrān itmek istersin
- 4 Meĥabbet bābını beste kılub açduñ der-i cevriñ
Gözine ʿāşıķuñ dünyāyı zindān itmek istersin
- 5 Murāduñ Mişlī fehm itdi ħalāş yoķdur bu müşkinden
Beni ʿişķuñla meylüñ ħalka destān itmek istersin

278

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿArz-ı ruĥsār eyle ʿuşşāķa perīşān olmasun
Murğ-ı cānuñ şubĥ olunca kārı efgān olmasun
- [108-a] 2 Āteş-i ʿişķuñ derūna düşmiş evvel neylesün
Bāde-keş-i rind-i ħarābātuñ şanem-ĥ^ān olmasun
- 3 Başıımı tōb eyledüm rāh-ı meĥabbet içre ki
Tāķ-ı miĥrābıñdan ayru baña çevgān olmasun
- 4 Vaʿde-i ferdāya şalma cām-ı laʿlüñ sākıyā
ʿĀşıķ-ı ĥasret-keşüñ sūzıñla biryān olmasun
- 5 Şun pey-ā-pey çeşme-i Ĥıżr-ı ĥayātı cānıma
Ne bihiştü Kevşerü āb-ı ĥayvān olmasun

- 6 Kehl-i çeşmüñdür gubâr-ı zîr-i pâyuñ ey perî
Zerresin münkir bulub bîñâ-yı çeşmân olmasun
- 7 Şem'î ruhsârûñ hayâl-i genc-i kalbim pertevi
Virmeyenler râhîña cân vaşluñ âsân olmasun
- 8 Dür olaldan meclisiñden tıtdı gam mührüñ perin
Leşker-i gamla mürüvvet eyle tuğyân olmasun
- 9 Şad-hezâr minnet Hudâ'ya bezmine kıldı naşî
Şerbet-i ışkûnda benden ğayrı sekrân olmasun
- 10 Nergis-i mest-i nigâhuñ ketm-i aşık eyleme
Neş'e bulsun dil-i harâbım haddü pâyân olmasun
- 11 Mişli'ye feyžuñ 'ağ kıl menba'-ı kân-ı kerem
Ğayr-ı şâ'ir nazm-ı hâmemde ğazel-h^ân olmasun

ĦARFÜ'L-VÂV

279

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Fiğânum şanma bî-hüde sirişk-i zârum illâ Hû
Kesüb ümmîdi ğayrıdan gönülde vârum illâ Hû
- 2 Cemâl-i tâlib-i Ħakk'um ezelden çâker-i ışkum
Bu meydân-ı meħabbetde heme bâzârum illâ Hû

- 3 Hemîşe hubb-i Mevlânâ Muḥammed Ḥayder-i Kerrâr
Zebānumda dil ü cānum heme ezkārum illā Hū
- 4 Reh-i İsnâ ‘Aşer rāhında qurbānum şükür sākī
Olaydum mazhar-ı sırr-ı şeh-i dil-dārum illā Hū
- 5 Degüldür Mişli’nüñ taḥriri eş‘ār-ı mevzūn
Zebān-ı Mişli fānīdür Ḥudā-güftārum illā Hū

280

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Dil-i ‘uşşākuñ ihyāsı nihāna āşnādur bu
Vişāl-i meclis-i şāha delīl-i reh-nümādur bu
- [109-b] 2 İcād-ı hılkat-i ‘ālem şefā‘at merḥamet kānı
Cihānuñ pertev-i nūrı Rasūl-i kibriyādur bu
- 3 Reh-i ‘ışkuñ çerāğı evliyānuñ sırr-ı imānı
‘Aliyyü’l-Mürtezā vü menba‘-ı cüdü şehādur bu
- 4 Maḳām-ı Ka‘betü’l-‘uşşāk ḥuzūr-ı pāk-i Mevlânâ
Reh-i Sultān-ı ‘İşk’da Ḥazret-i Şems-i fidādur bu
- 5 Der-i ḥākiñde yeksān ol hemîşe Mişli-i pür-cürm
İki ‘ālemde bi’llāhi saña cā-yı şafādur bu

281

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Gel ey zāhid dem-i ʿışk dime esmā müsem mā bu
Hezārān şad-dil-i mürde “Nefeḥnā”-y1 Mesīḥā bu
- 2 Nazār kı1 ʿayn-i ʿibretle anuñ erkānına şūfī
Gürūh-1 evliyānuñ ser-veridür Şems-i Munlā bu
- 3 Kelām-1 nuṭḡ-1 Ḥayder meşnevīsın kı1 tefekkür bir
Hemān ʿayn-i Ḥudā’ dur Ḥayder-i Kerrār-1 maʿnā bu
- 4 Ṭurūḡ-1 sâ’ire rāh-1 ḥulāfetdür bidāyātu
Ezelden zāhir u bāṭın dil-i ʿuşşāḡa ihyā bu
- 5 ʿAyāndur ehl-i ʿirfāna zebānum ṭurmayub söyler
Benüm şerḡ itmeme muḥṭāc degül gün-veş hüveydā bu
- 6 Ḥurūfu noḡṭa-i bā’nuñ gümānsuz bāb-1 miftāḡı
Şehāvet bezm-i ḡaşşında degül ayru hem-tā bu
- 7 Hemīşe ʿārifüñ nuṭḡı şafādur ehl-i ʿuşşāḡa
Nice fehm eylesün bī-dil bu güftār-1 muʿammā bu
- 8 Bu derc olan cevāhir feyz-1 Mevlānā ile oldı
Şalādur teşne-ʿuşşāḡa şafā-y1 rüy-mīnādur bu
- 9 Bırāḡ rızḡ u riyāy1 müddeṯ gel mey-perest ol kim
İçen bir ḡaṭresin ölmez ḡayātu ʿömr-baḡşā bu

- 10 Nazar kıl Mişli'nün inşasına haqq vir riyā şanma
Şerāb-ı ıışkla dā'im olubdur halka rüsvā bu

282

Mef'ūlū Meḫā'īlū Meḫā'īlū Fe'ūlūn

- 1 Dil hānesini yıkdı harāb eyledi ārzū
Şekvā idemem hāl-i dili rūyıña qarşū
- 2 Sen de şanemā bāzca inşāfı bırağma
Tākat getürür mi bu kadar miñnete bāzū
- 3 Bir yāneden ārzū-yı vişālūñ heme şeb rüz
Bir yāneden āteş saçıyor gerdiş-i bānū

- [109-a] 4 Rāst gelse idüm böyle felāketde gezerken
Luḫfiyla kııurdı nazarın dīde-i āhū

- 5 Hāvfum budurur kim seni incitmeye nālem
Dermen gibidür cism-i naḫīfümdeki her mū
- 6 Gāhıce ye's-i hāl füzūn oldığı demde
‘Aynumda görünmez şeh-i İskenderü Dārū
- 7 Mişlī güzelüm vaşlını dünyāya değışmez
‘Afv eyle kuşūruñ sañadur ıışkıle yā Hū

283

Mef'ûlü Mef'ûlü Mef'ûlü Fe'ûlün

- 1 Yansın dil-i 'aşık meh-i ruhsârına karşı
Nağmât-ı ferah-nâk ide gül-zârına karşı
- 2 Yeg-'arz-ı cemâlün gören 'uşşâka ne devlet
Şükrân evire cânını dîdârına karşı
- 3 Şol bezm-i elestde olunan 'ahd ü mîsâk
İkrârüñile zâhir inkârına karşı
- 4 Biñ dâm-ı belâ çarhına râst gelse ki nâ-çâr
Mest ola gelür dîde-i bîmârına karşı
- 5 Rûh eylese nefes bu iki şâhâne-i tendür
İster ki nefis hükümün ide yârine karşı
- 6 Rûh emrine fermân ola 'ışk eyleye icrâ
Nefsi birağur mı gidere yârına karşı
- 7 Bî-terbiye Mişlî gibi kaldıysa eger kim
Bî-neng ola bed-kâr ile esrârına karşı

284

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Sen güzelsin Hâkık ey va'llâhi Hû
Bî-bedelsin Hâkık ey va'llâhi Hû

- 2 Hū senün ismüñ senüñ gayrı yalan
Cümle sensin Hakk ey va'llāhi Hū
- 3 Būstān-ı hātırumda bī-riyā
Gonce-tersin Hakk ey va'llāhi Hū
- 4 Haste-i uşşāk-ı şeydāya hemīn
Āfiyetsin Hakk ey va'llāhi Hū
- 5 Nezd-i irfānu vefāda māh-ru
Muhteremsin Hakk ey va'llāhi Hū
- 6 Şayd-ı kalb-i āşık itmekde müdām
Pür-hünersin Hakk ey va'llāhi Hū
- [110-b] 7 Sā'ildür Mişlī babuñda şehā
Muhteşemsin ey va'llāhi Hū

ḤARFÜ'L-HĀ'

285

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Mübtelā-yı derd-mend-i bī-devā dirler bize
Āşık-ı hasret-keş-i terk-i fenā dirler bize
- 2 Hāliyā iqbāl-i bahtum iftirāk-ı yārdur
İbtılā-yı bezm-i evvel bī-rehā dirler bize

- 3 Kāle-i mülk-i beḳā tüccāriyuz bāzārda
Dürr-i şarrāf-ı ḥaḳıḳat-āşnā dirler bize
- 3 Bıkr-i ışışkum řerḥ gücdür raḳama řıgmaḳ muḥāl
Nażmu eřār-ı veznde Nevā dirler bize
- 4 Mā-sivā mihrüñ giderdük kimseden ḥavf itmezüz
Terk-i nā-müs u veḳāruz pür-belā dirler bize
- 5 Mişli ‘Anḳā āşyān-ı Mevlevī’dür lānemüz
Bende-i Sulṫān Şenā-yı pür-şafā dirler bize

286

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

- 1 Ne ol mümtāze ḥübānuñ mül-i gül-fāmını söyle
Ne evşāf-ı şeker-güyı şafā-yı cāmını söyle
- 2 Nihān it sırrını fāş itme aḡyāra be-hey ‘āşıḳ
Ne vuşlat zevḳını bildür ne dilde kāmını söyle
- 3 Felek ḳahruñla çarḥ eylerse başında anı ter-genc
Ne ‘Aḳreb Burcını bildür ne de aḥkāmını söyle
- 4 Şikeste eylesün zülfi gibi her dem seni ol māh
Ne āzārī-dil olduḡuñ ne şayd-ı dāmeni söyle
- 5 Ne dil-dāruñ cemāl-i cān-fezāsın söyle iřār it
Ne ıřıřkuñ eyleyüb ihzār ne Mişlī nāmını söyle

287

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Kemāl-i ehl-i 'irfān sözümnden gel 'ayān añla
Ki oldur nüſha-i kübrā bu sırrı evvelān añla
- 2 Düşürme 'aqlını vesvāsu zannu vāle-i çāha
Şarıl dāmānına her ne olursa imtiḥān añla
- 3 Şaḫın imānını nā-ehlden fāş itme aḡyāra
Hemiſe nuṭkunı ſāhib-dilüñ genc-i nihān añla
- [110-a] 4 Bu remzi fehm iderseñ Ādem'in sırrın nedür bildüñ
Geçüb ḫāl ehli bezminden o kālā-yı tende cān añla
- 5 Reh-i 'ıſḫ içre isterseñ vücūduñ pāy-māl itmek
Belā-yı sermedī tendür bu kūyı ḫün-feſān añla
- 6 Sühütle anı taḫşıl olur ſanma gözüm nūrı
Nice 'āşıklarūñ ḫanın yolında erguvān añla
- 7 Ğam-ı dehrile āzürde olursañ ḫayd-ı cān itme
Sirişk-i çeşmini bāḡ-ı vefāda gül-sitān añla
- 8 Seni saña bıraḫmazlar bu rāha bende olduñsa
Nedür ḫikmet didigi her kesüñ bu nükte-dān añla
- 9 Fesāne güfte'i ṭutma ne söyler 'ārifān gūş it
Vücūduñ mülkine vāḫıf olub anı cihān añla

10 Der-i hâkiñden ayrılma yüzün ferş eyle hem-vâra
Şuverden geç hemîn merd-i zemānı lâ-mekân añla

11 Begüm sen Mişlî' den şādır olur şanma bu güftarı
Bu bî-hem-tā olan dürdāne'î rıtl-ı girān añla

288

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Gönül bezm-i mehabbetde ilişdi zülf-i cānāna
Estüb bād-ı şabā bir gün ulaşdum müşg-efşāna
- 2 Vişāl-i Ka'be-i nūrı cemālün feth idüb geldüm
O demden şem'îne oldum reh-i ıřkuñda pervāne
- 3 Görünmişdi o meh-pāre dehī bir şeb idi nā-geh
Hüveydādur dahī pīş-i niğāhumda o mestāne
- 4 Hümā-yı murğ-ı gönülüm şalmışum her-çi dād-ābād
Mürüvvet kānidur şāhum bırakmaz hīc perīşāne
- 5 İdüb bir fend ile beste bu şāne gönlümi āhır
Sirişk-i seyl-i çeşmümle olur hātırda hum-hāne
- 6 Bırakmam dāmenün zāhid belī pīr-i muğānuñ men
Olursa yār benümile der-i büt-hāne mey-hāne

289

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bu şeb peymâne-i ıışkı çekerseñ işte mey-hâne
Meħabbet sāęarından nüş idersen ıolu ħum-ħâne
- 2 Şikeste eyleyüb nā-mūs u nengi yāre lāyık ol
Kılarsañ rāh-ı ıışkda cān fidā açıldı şal-ħâne
- 3 Şalā müsteğrağ-ı dil-dār-ı ıışk olmuş olan cāna
İçerseñ dest-i Kerrār'dan güşāde oldı mey-ħâne

[111-b] 4 Ulaşmak zāt-ı Mevlānā'ya isterseñ eger ıāşık

Der-i ħākinde ser ęo dilde ābād it simā-ħâne

- 5 Münādī oldı Mişlī kendi nefsine fięān eyler
Cenāb-ı Ĥaęę'uñ ıavnıyla yıķıldı ęaşr-ı büt-ħâne

290

Müstef'îlātün Müstef'îlātün

- 1 Vağtüh geçürme gel yār-ı ııřķa
Geç ķayd-ı tenden yan nār-ı ııřķa
- 2 Fānī cihāna aldanma şaķın
Bir pūla şat gel iķrār-ı ııřķa
- 3 Şarf eyle vāruñ sākī yoluna
Vāķıf olursın esrār-ı ııřķa

- 4 Bir merd-i kâmil tutduñsa destîñ
Sen ğarķ olursuñ envâr-ı ırıřķa
- 5 Saıy eyle zâhid mey-hâneı bul
Düşdüñse yâ Hû efkâr-ı ırıřķa
- 6 Mürşidsiz olan mürşidi şeytân
Olmaz delîlsiz dil-dâr-ı ırıřķa
- 7 Mişlî ezelden dönmem gerü ben
Virdüm bu cânı Hunkâr-ı ırıřķa

291

Müstefılâtün Müstefılâtün

- 1 Kânlar dökilür bu dâr-ı ırıřķda
Başlar kesilür bâzâr-ı ırıřķda
- 2 Furşat elinde saıy eyle ey dil
Kâlb-i selîm ol ikrâr-ı ırıřķda
- 3 Serden geçerseñ ser-cân olursın
Pür-nür olursın envâr-ı ırıřķda
- 4 Derdi bulanlar dermânı buldı
Dil-dârı gördi gül-zâr-ı ırıřķda
- 5 Şıdķu hulûşla gel gir bu yola
Nefsini öldür reh-yâr-ı ırıřķda

6 Mengüş-i remzüm itdüñse şeksiz

Yolı bulursuñ ‘Aţţār-ı ‘ışqda

7 Mey-ḥāne bāzest bir bāde çek gel

Mişlī fenā bul Ḥunkār-ı ‘ışqda

292

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[111-a] 1 Dil-berā feyz-ı bidāyet ü nihāyet sende

Ravza-i ḥuld-i berīn bāğ-ı melāḥat sende

2 Gül-femiñden dökilür lü‘lü‘-i nā-süfte hemīn

Her gönül fehm idemez remüzü işāret sende

3 Her ne vechile ketm eylerseñ ‘ışkı cānā

Cüz‘-i ‘irfān ile bildüm ki beşāret sende

4 Çeşm-i fānūs-ı kebūd mişlini görmiş mi ‘aceb?

Añladum reh-güzeri ‘ışq-ı selāmet sende

5 Ülker-i vaqt-i seḥer kevkeb-i nūr-ı ‘aynuñ

Leyle-i Ḳadr’i mehī-tāb-ı se‘ādet sende

6 Zülfünün ḳarasını māh-şeb-i āḥir görmedüm

‘Āşıkı zulme şalar bunca cesāret sende

7 Ḥayder-i naḳd-i zemān necm-i ‘alāsın sen

Zü’l-feḳār-ı yed-i ḳudret bu şecā‘at sende

- 8 Şüretüñ perde-i ʿālem-i dil ü bīnā ʿārif
Dīde-i halka görünmekde melāmet sende
- 9 Kandedür ʿışk ile bir bād-ı harāb olmuş?
Āstānuñda muķīm ola ʿimāret sende
- 10 Nāşıhuñ diñlemem efsānesini hūbānum
Tūṭi-veş güfte-i taḥķīķu belāgat sende
- 11 Her kesüñ ķadrini mīzāna heme urmadusañ
Zāhir ü bāṭın u ʿirfānu **firāset** sende
- 12 Ne bilür Şṛa vü zāhid bu perestişle
Ḥikmet-i mübhemü sillāk-i hidāyet sende
- 13 Sendedür Kevşer ü cennet Tūbā sāķī
Dü-cihān devlet-i sırr-ı vilāyet sende
- 14 Tūr-ı Sīnā' da tecellī vü ʿaşā vü Mūsā
O Mesīḥā-yı nihān nefḥ-ı velāyet sende
- 15 Zāt-ı pāküñ raķam u ḥāmeye gelmez yazsam
Her ne olmuş olacaķ cümle kerāmet sende
- 16 Mifteḥ-ı genc-i ķulūb sālike ʿışķ-ı cāvīd
Rūḥ-ı Kuds u İzāfe hem emānet sende
- 17 Hem ḥayāt ile memāt himmet ü hem rāḥat
Ḥaşru Mīzān u Şırāṭ vü daḥī Sāʿat sende

18 Bāb-ı hākūñde segi Mişlī-i kemter dā'im
Her ne emr eyler iseñ cümle icāzet sende

293

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

[112-b] 1 Açıl ğonce-dehānum feyz-ı enhāruñ nişār eyle

Ḳadīd itdi hazān bād-ı şarşār-ı kām-kār eyle

2 Ledünnī mektebüñ handān idüb ders-i “Araf”dan vir

Ki feth it bāğ-ı sīnem menba^c-ı ışka pıñār eyle

3 Beni efkār-ı nā-puhte harāb itmekdedür dā'im

Şoyub pīrāheni şūrī-i ma'nāda kibār eyle

4 Şafā-yāb eyle müştākı teraḥḥum eyle nā-çāra

Güşād it dīde-i ḳalbi vişālūñ āşkār eyle

5 Ki senden ğayrıya meyl eylemez rüh-ı hazīnüm hīç

Ḳarābı ḥātır-ābād eyle luḫfuñ bī-şümār eyle

6 Yetiş şayyād-ı ʿāşık intizāruñla harāb oldum

Çıkar esfel kafesinden gönül murguñ şikār eyle

7 Sitānuñda ğarīb-i bī-nevā Mişlī figān eyler

Hemīşe feyz-ı envāruñ efendüm baña yār eyle

294

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Dil-mürde bulur cān-ı nevi şöhet-i yārla
Medhūş olurum sāgar-ı ser-şār-ı nigārla
- 2 Şad-şehper-i Cibrīl olurise de ışkda
Şayyād-ı meħabbetde şikārum dil-i zārla
- 3 Mecnūn-ı perīşān-ı zemān ebķası ķābil
Leylā daħi pā-māl olur cāmı nişārla
- 4 Yaķkūb-ı leb-i ħūsni bağında gül-i gonce
Feryād iderüm şubħa degin bülbül-i zārla
- 5 Şabr eyle firāķu şeb-i hicrāna hemişe
Mişlī turasın ħāne-i iķrārda ķarārla

295

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nigāh-ı yār bī-gāne baña kār itdi gitdükçe
Kesildi iltifātı ķalbi tār itdi gitdükçe
- 2 Ne şahbā-yı ıRāķ eglendürür gönlüm ne ğayrı kes
Hemişe rāħatım şalb oldu ğam-ħ^ār itdi gitdükçe
- 3 Bu nā-ķize meħabbet ideli ol dil-ber-i ra^nā
Ne ki inkār-ı dil vār ise iķrār itdi gitdükçe

- 4 Füzün olduğca mihrüm bî-sebeb terk eyledi āhîr
Fırākuñ dārına her lahza ber-dār itdi gitdükçe
- 5 Nedür hikmet haber-dār eyle o bād-ı şabā peyki
[112-a] Cefāyı Mişli-i nā-çāra tekrār itdi gitdükçe

296

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Dil bülbüli kınmaz mı görüb gönce-nihāle?
Yağdırsa sirişküñ yeridür hem-çü vü jāle
- 2 Nergis mi 'aceb şahn-ı cemālünde dü-çeşmüñ?
'Uşşākı te'accübde kodı şāşdı bu hāle
- 3 Tahrik iden kākülünü bād-ı şabā mı?
Sünbülde bulunmaz bu kōkı nīst ki lāle
- 4 Vaşluñ ideli tekye-i 'ışkuñda men ezkār
Hün-ı cigerümle töludur dilde piyāle
- 5 'Āşık kápılır mı olur olmazlara fehm it
Her dil-ber-i mümtāzede yoğ sendeki kāle
- 6 Dil sende emānet ten ü cān cümle senüñdür
İtdüm seni men meclis-i sulţāna havāle
- 7 Biñ hārı olursa o güli sen kōma elden
Mişli idelüm hāk-i derinde heme nāle

297

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey dilā gel ʔālibāne cāy-penāh*
Ol ḥaber-dār sālikāne cāy-penāh
- 2 Maṭlabı fi'l-cümle eşyā zāhidānu ʕābidün
Dāmenün ʔut ʕārifāne cāy-penāh
- 3 Cān nişār it ḥızmetin kıлмақ temāmıyla müdām
ʕĀşık iseñ ʕāşıkāne cāy-penāh
- 4 Merd iseñ meydān-ı ʕışqda ol fidā-kār-ı zemān
Ḳoyma elden cām-ı cāna cāy-penāh
- 5 Ṭođrı söz ister iseñ benden bu şeb gel gūş kıł
Mişli-i derd-i dilāna cāy-penāh

298

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ılün

- 1 Açılsa sīneye ʕışkıyla yāre
İder hem kendisi kendiñe çāre
- 2 Yanan ol yandıran oldur yine ol
Ki sen yoqsın yanan oldur bu nāre

* Vezin noksândır.

3 Ledünnî ʿilmini bildüñse setr it
Düşürme zevrağ-ı şabrın kenāre

4 Meyil virme bu bâğuñ goncesine
Hebādur heb nigāh itme bu hāre

[113-b] 5 Cefā vü cevriñi yāriñ vişāl bil
Eger Manşūr iseñ yapuş bu dāre

6 Olur mı ʿāşık-ı şeydāda ğam hīç?
Çeker Yaʿkūb-veş kendini zāre

7 Öürseñ yok olursun var hemīşe
Varırsañ Mişli yol budur o yāre

299

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿūlün

1 Eger olduñsa yok irdüñ kemāle
Budur ādāb reh-i ʿışkı vişāle

2 Rızāsın sākīniñ elden birağma
Hāqīkatde irdüm dirseñ cemāle

3 Birağma dāmeni şāhib-dilānı
Alub her rūzu şeb yārūñ hayāle

4 Seni āzürde ço itsün Hāvāric
Seven yāri bağar mı kīl ü kāle?

- 5 Tıyurma āteş-i ʿışkı nihān it
Yanarsañ maḥfi yan gel itme nāle
- 6 Seni sen terk iderseñ el vire dōst
Anuñ iḥsān qoyan ol'dur bu ḥāle
- 7 Eger işkeste-ḥāṭırsañ vişāl bil
Açılsun Mişliyā gönlünde lāle

300

Mefā ʿilün Mefā ʿilün Mefā ʿilün Mefā ʿilün

- 1 Şabā bizden nıgeh-bān-ı gül-endāma peyām eyle
Ḥaber vir ḥālūmi bir bir o şeh-nāza selām eyle
- 2 İşledi zülfüñe gönlüm ḥaber-dār eyle ol şūḥı
Rehā mümkün degül ğayrı beni aña ğulām eyle
- 3 Şorarsa ʿışkına pā-bend olan ʿuşşāk-ı şeydāsın
Bizi de defter-i ʿışkuñ kenārında zimām eyle
- 4 Meded senden olur sultān-ı ʿışk bī-çāre ʿuşşāka
Dil-i maḥzūnumı bir kerre luṭfuñla bükām eyle
- 5 Bu Mişlī teşne-i vaşluñ qapuñda bir gedā kıldur
Şunub bir curʿa ʿışkuñdan ʿaṭā-yı bahş-ı cām eyle

301

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

- 1 Nedür küstāhlıgum ey mäh-ı nev-ʿālem nihān söyle
Şadākat yok mı benden hıc saña şāh-ı cihān söyle
- [113-a] 2 Firāk-ı ʿışkile kande olursam gül-şenüm kül-hān
Nazar kıl hālüme bir kerrecik fāş-ı gümān söyle
- 3 Nigāh-ı iltifātuñla dil-i āzārı hāndān it
Mürüvvet merhamet şefkat idüb sükker-zebān söyle
- 4 Cemālī şemʿine pervāneyüm dūr itme bezmiñden
Nihāyet teşne-i dīdāruñ oldum nev-cevān söyle
- 5 Ayırma bāb-ı luţfuñdan amān cürmüm muʿāf eyle
Kemāl-i hüsnüñ haqqıçün gel ey tütī-zebān söyle
- 6 Ne nā-hem-vāra kārüm var nedür bāʿis ʿitāb itmek?
Nedür kaşduñ hikāyet kıl perī-peyker ʿayān söyle
- 7 Hayālīñ Mişli-i zāruñ gelür karşıısına dāʿim
Aña luţfuñla inʿām it gel ey gonce-dehān söyle

302

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Dilde efkār serde sevdā artmada günden güne
Vaşl-ı dīdāruñla hulyā artmada günden güne

- 2 Mestü bî-hüş eyledüñ āhir beni raʿnā-yı verd
Perçemiñde müşg-efzā artmada günden güne
- 3 Tende tābum kalmadı hasret beni itdi helāk
Sākinüm gam-tekye gūyā artmada günden güne
- 4 Meh-cebīnūñ kıble-gāhum oldı ebrūlar imām
Hayretüm hüsne temāşā artmada günden güne
- 5 Nefḥa-i Rūḥu'l-Ḳuds'dür her demi 'uşşāķına
Fıkr-i vuşlat 'aql-ı yaǧmā artmada günden güne
- 6 Mişli bir āzād kabūl itmez kapuñda çākerüñ
Bildi 'ālem seng-i a'dā artmada günden güne

303

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Būlbül-āsā eylerüm efgān efgān üstüne
N'ola olsa gonce-ter ḥandān ḥandān üstüne
- 2 Ḥāṭırum gam-nāk olaldan ḥālümü ta'rif muḥāl
Eşkte çeşmüm seyl olur bārān bārān üstüne
- 3 El-amān ey pād-şāhum neyledüm gerdūna ben?
Yaǧdırur tır-i kazā Ṭūfān Ṭūfān üstüne
- 4 Ben mi rāst geldüm sipihrüñ nergis-i şehlāsına?
Eyledi dil mülkini sūzān sūzān üstüne

5 Kalmışum hayretde fāl asam ıkar bahtum ęama
Mest-i miħnet olmuřum sekrān sekrān űstüne

[114-b] 6 Hōřnudum ekmekde miħnet zencir-i űlfetdeyűm
Kālb-i yāri itmesűn vīrān vīrān űstüne

7 Hem dil-i ‘uřřāka hem dil-dāra kıyma var mıdur?
Eylemek lāyık mıdur urbān urbān űstüne?

8 Kāngı kānűna řıgar ęaddārlıęı bu kevkebiűn?
Gönderűr her dā’imā nā-dān nā-dān űstüne

9 Ne şıgar āyīn-i ęayra bir taraf řāhib-dilān
řāmiņa lāyık mıdur tuęyān tuęyān űstüne?

11 Neylesűn Miřlī tesellī bulmaduca sākıyā
Halk-ı ‘ālem eyleyor bűhtān bűhtān űstüne

304

Mefā’lűn Mefā’lűn Mefā’lűn Mefā’lűn

1 ‘Ītāb-i eşm-i cellādile al anum bu şeb şorma
Yıkıldı al’a-i řādum perīřānum bu şeb şorma

2 Rızā bābında teslīműm ne eylerse menűm rāzī
Aan seyl-āb-ı eřműm āh u efęānum bu řeb řorma

3 Cihānı ģande-nāk itmek beni rűsvāy idűb ařdı
Kanı māzīdeki mesrűru ģandānum bu řeb řorma

- 4 Yine ğam kûşesinde yeg-vücüd oldu benümle ğam
Kažā-yı çarhıle Ya'ķüb-ı hicrānum bu Őeb Őorma
- 5 Gözine Yūsuf-ı Őānī miyüm bilmem bu hicrānuñ?
UŐan geldi yıķıldı Şabr u sāmānum bu Şeb Şorma
- 6 Baña efsāne-gū olma amān ey müdde'ı vā'ız
Yine MiŐlī gibi 'ıŐķuñda mihmānum bu Şeb Şorma

305

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Ne hāle koyduñ ey zālīm mürüvvet yoķ mudur sende?
Cefāyı hadden aŐurduñ haķıķat yoķ mudur sende?
- 2 Dimem hāŐā saña ben bī-vefā ey dil-ber-i ra'nā
Őifā-sāzum 'aceb 'uŐŐāķa raĒbet yoķ mudur sende?
- 3 Ēamuñla 'aķlumı yaĒmaya virdüñ ey dil-āvīzim
Heme sūz-i firāķumdan zekāvet yoķ mudur sende?
- 4 Firāķuñ zehrini nūŐ itdirüb kıyma fūru-māye
Ēarābāt ehl-i hālinden fażīlet yoķ mudur sende?
- 5 FiĒānum sūz-i nāk oldu Nevā' dur hāme-i kil-küm
Ēamuñdan baña Sultānum selāmet yoķ mudur sende?

[114-a] 6 Bu MiŐlī bāĒ-ı 'ıŐķuñda olupdur 'andelīb her Şeb
Niķün manzūruñ olmaz kim beŐāret yoķ mudur sende?

306

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Yār idüñ evvel-be-evvel n'oldı gör şimdi bize?
Hıbb-i dil artmağda idi ey perī n'oldı bize?
- 2 Yārini ağyār farğ itmekde 'ırfān kandedür?
Bağ meħabbet bī-ğarārken gör felek ne'tdi bize?
- 3 'Aşığūñ bir dem murādı üzre rağş itmez felek
Bī-vefā gerdün-ı ğaddār tığını çekdi bize
- 4 'Ārifüñ peşt ü pesinden lāf iden çoğdur müdām
Böyle dünyā-yı denīde ğam naşīb itdi bize
- 5 Bir perī-rūyla meħabbet eylemişdüñ kim cedīd
Esdı bir bād-ı muħālif Mişli çoğ gördi bize

307

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kū-yi dil-berden bu şeb ey vāh dūr oldum yine
Bir muħālif bād esüb hem bī-fuğūr oldum yine
- 2 Vāle-i nā-refteye tıkdı derūnum esbini
Nefsime hem-pālığ ile bī-şabūr oldum yine
- 3 'Ağlumı derk itdüm ammā neyleyüm bī-fā'ide
Şād u ğandān olmış iken bī-ğuzūr oldum yine

- 4 Şehr-i cūdumda Süleymān olmuş idüm bunca dem
Dīve geçdi hātemüm bī-çāre mūr oldum yine
- 5 Mişli ʿāqıl şanurdum ey dirīgā ey dirīg
Terk-i maʿşıyyet iderken pür-kušūr oldum yine

308

Mefʿülü Mefāʿlū Mefāʿlū Feʿlün

- 1 ʿUşşāk-ı şikestüm dil-i nā-çāra kırılma
ʿAfv eyle kuşurun heme ğam-ḥ^āra kırılma
- 2 Her vechile pür-cürmü günāhum saña mağrūr
Oldum a begüm sāʿil-i bī-dāra kırılma
- 3 Terk itdi beni itme ʿitāb ben seni ḥāşā
Mümkün mi gönül vaz geçe pür-yāre kırılma
- 4 ʿAbdüñ işidür sehvü ḥaṭā şāh-ı cihānum
Ḥōş görme düşer saña dil-figāra kırılma
- 5 Gelmiş bu gice pāyına yüz sürmege bī-ḥavf
[115-b] Mişli gibi bir şāhib-i ikrāra kırılma

309

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Derd-i tāmı bulmaduḡca derde dermān isteme
Olmadan iḥrāk-füzün berdü bārān isteme

- 2 Bu yolu yalnız piyāde itmegil geşt ü güzār
Esb-i nāzı bulmadan bu bāğda meydān isteme
- 3 Sūz-i nāk ol āteŝ-i mihriyle dā'im dil-berüñ
Ye's-i küllī bulmaduğca şabr u sāmān isteme
- 4 Hāk-sār ol dem-be-dem ŝāhib-dilān pāyında gel
Bilmeyince sen seni bāğda hırāmān isteme
- 5 Ğonce-i feyžuñ güŝāde itmeyince bir perī
Kişver-i mülk-i haqīkatde gül-istān isteme
- 6 Cüz'i bir ser-māye taḥŝil itmedükce ey eḫī
Nev-heveslikle gelüb çārŝūda dükkān isteme
- 7 Hāne-i hāŝŝı müzeyyen eyle mihr ü ıŝkile
Bir tehī-ebnāya sen 'ār eyle mihmān isteme
- 8 Ādemi ul ādem ol 'ilm-i ledünnī taḥŝil it
Bulmadan Hızr'ı 'azīzüm āb-ı hayvān isteme
- 9 Bu tekellüm eyleyen fāmında Miŝlī'nüñ diger
Mişli bī-nürdan zinhār 'irfān isteme*

310

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Gezmekdeyüm rüz u ŝebān mey-hāneden mey-hāneye
Devr eylerüm her vaqt ü ān ker-hāneden ker-hāneye

* Vezin noksāndır.

- 2 Hālüm bilinmez kâl ile fark itmedüñ mi söyleyüm
Gezdiler bunca zemân büt-ḥāneden büt-ḥāneye
- 3 Ben yārime yār olmadum bir kimseye yār olmadum
Atdı beni bir bī-emān ṭöp-ḥāneden ṭöp-ḥāneye
- 4 Bir ḥāllere dūş itdi yār ne maḥfiyüm ne āşkār
Gezdiler bī-sāye-bān dem-ḥāneden dem-ḥāneye
- 5 Kelb-i nuḥüse döndertüb itdürdiler geşt ü güzār
Gezmekdeyüm küh u beyābān şāl-ḥāneden şāl-ḥāneye
- 6 Bād-ı hevāya yār olub ʿuşşāk içinde zār olub
Mişlī gibi ey mihr-bān kuş-ḥāneden kuş-ḥāneye

ḤARFÜ'L-YĀ

311

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- [115-a] 1 Noқта-i bāʿ-ı ḥaḳīḳatdür simāʿ-ı Mevlevī
ʿĀşık-ı vaşl-ı ḥurūfātür simāʿ-ı Mevlevī
- 2 Sırrıña irmeklige cān vir rehinde ṭālibān
Kāşif-i sırr-ı velāyetdür simāʿ-ı Mevlevī
 - 3 Sālik-i bāde-perestüñ çeşme-i ḥayvānıdur
Sermedī feyyāz-ı devletdür simāʿ-ı Mevlevī

- 4 Ma'rifet gül-zârınuñ âgehleridür sâliki
‘İşk bir baħr-i kerâmetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 5 Baħşıſü ihsân-ı Hakk’dur sırrı ſıgmaz rakama
Böyle bir âyînü hâletdür simâ^c-ı Mevlevî
- 6 Ehl-i rind cem‘iyyetidür bu fezâ-yı rûh-baħş
‘Âſıka sırr-ı hîlâfetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 7 Hâk-i pâyüñde bulun ſâhib-dilânuñ kıl ſafâ
Hıl‘atü tâc-ı se‘âdetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 8 Rağş kılduğça ‘urüc eyler mağâm-ı ‘âliye
Kû-yı dil-dâra ‘azîmetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 9 Zümre-i ‘irfâna rûhânî ğıdâdur rûzu ſeb
Seni vedd bezmine vuſlatdur simâ^c-ı Mevlevî
- 10 Zevk-ı küllî seyr-i ma‘nâ cümle bu meydândadır
Câm-ı sübhânî-i hikmetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 11 Derd-mendân bunda bulmuş çâresin bî-rayb ü ſek
Hikmet-i Luğmânu ſerbetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 12 Seng-i ta‘n atma bu cünbüſleri ſanma tehî
Neſ‘e-i fazlu hidâyetdür simâ^c-ı Mevlevî
- 13 Sırr-ı mi‘râc remzini ğuş eyle nâyden cân ile
‘Âſıka ‘ayn-i ‘ibâdetdür simâ^c-ı Mevlevî

14 Mürdeler ihyâ olur meydân-ı Mevlânâ' da heb

Feyz-ı bî-ḥadd-i beşâretdür simâ^c-ı Mevlevî

15 Devr-i ervâh sırrını Sulṭân Veled devrinde bul

Gül-şen-i bâg-ı ḥaḳîḳatdür simâ^c-ı Mevlevî

16 Mişliyâ işkeste beste söyledüm 'afv ide yâr

De^b-i Ḥayder sırr-ı vahdetdür simâ^c-ı Mevlevî

312

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Deriünde kemter insânum meded yâ Şems-i Tebrîzî

Ki çîz-tü yoḳdur amânum meded yâ Şems-i Tebrîzî

2 Ğubâr-ı âstânuñdan penâhum gayrı bî-şek

Efendüm şâh-ı sulṭânum meded yâ Şems-i Tebrîzî

[116-b] 3 Gürüh-ı pür-cinâyet ehliyüm mefrûd 'aḳlumla

Ser-i 'ışḳuñda ḳurbânum meded yâ Şems-i Tebrîzî

4 Serümde tâc-ı devletdür firâḳ-ı mihrûñ 'âlemde

Ki sensin dilde ḥâḳânum meded yâ Şems-i Tebrîzî

5 Eger küstâḫ isem de Mişli-veş echelligimdendür

Rucû' itdüm peşimânum meded yâ Şems-i Tebrîzî

313

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Rāh-ı ışıkda hāk ile yeksān olan añlar seni
Nuqta-i bā'dan haber-dār cān olan añlar seni
- 2 Maḥrem olmaz ʿāşıkuñ aḥvāline kes zann-ı gümān
Bāb-ı ışıkı fetḥ idüb ʿirfān olan añlar seni
- 3 Degme Yaʿküb'a açılmaz maḥzen-i sırrı nihān
Mısr-ı ışıkda Yūsuf-ı Kenʿān olan añlar seni
- 4 Faḫrlandır faḫrımız meyl itmezüz aḡyāre biz
Zümre-i şāhib-dilān-ı cān olan añlar seni
- 5 ẖalb-i ʿāşıkdur ḫaḫīḫat Kaʿbesi eyle tavāf
Bende-i Āl-i ʿAbā-pīrān olan añlar seni
- 6 Nefsini ḫatl eyleyüb cānile olmuş āšnā
“Men ʿAraf” sırrın bilüb sulḫān olan añlar seni
- 7 Mişli bir ʿAnḫā-meşreb ḫonma her bir lāneye
Maʿnevī taḫtında vü ḫāḫān olan añlar seni
- 8 Oldı taḫum feyz-ı Mevlānā ile gevher-feşān
Āšnā-yı yār olub ḫayrān olan añlar seni

314

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 'Īsa-i dem cān-fezā cānāne virdüm gönlümi
 Kıadd-i 'ar'ar bir şeh-i sulţāna virdüm gönlümi
- 2 Kāküli sünbül ruḥı gül nergis-i ḥumār-ı 'ışk
 Āfet-i ŝāhib-nazar fettāne virdüm gönlümi
- 3 Gül-şen-i bāğ-ı İrem ruḥsār-ı pāki bī-zevāl
 Nuṭk-ı Kevşer çeşme-i ḥayvāne virdüm gönlümi
- 4 Nuṭka geldükce hezārān dürr-i yek-tā derc ider
 Bī-girān u bī-behāyī-kāna virdüm gönlümi
- 5 Mişliyā evşāfa gelmez böyle bī-mişlī zemān
 Derd-i dil taqrır dür-i 'irfāna virdüm gönlümi

315

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- [116-a] 1 Mübtelā-yı cām-ı 'ışkum olmuşum ḥākisteri
 Āstānunda n'ola kılsam fidā cān u seri
- 2 Zīr-i faḥrinde ḥayāt-ı sermedī buldum şükür
 Ğayra pā-māl olmazum oldum ezelden kemteri
 - 3 Mā-cerā-yı rāzımı ifşā iden heb infişāl
 İftirākıyla heme-ez her taraf gam leşkeri

- 4 ʿĀşıkūñ ser-çeşme-i mā-i hayāt-ı cāvīdi
Diñle ʿāşık “Küntü Kenz”üñ mifteħıdur ol perī
- 5 Ya nice Һasretle sūzān olmayum şubħ u mesā
Ta “Elestü Rabbüküm”den cismüm anuñ perveri
- 6 Nālemi bī-hūde şanma ʿandelīb-āsā a gül
Bāğ-ı ʿışķda bende-i şeydā kılan ʿışķ serveri
- 7 Mişli’i taʿn eyleme zāhid belā-yı ʿışķda sen
Sīne-i ʿāşıkda seyr eyler gelüb bu cevheri

316

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 Cām-ı ʿışķı nūş iden olur anuñ mestānesi
Yalıñız bir men miyüm çoķdur anuñ dīvānesi
- 2 Nūrıdur Һalvet-nişīnün her seħer ol māh-rū
Sūze şemʿ ol şemʿadandur gitdi şabrum lānesi
- 3 Һāk-i pāyi destüme geçse çekerdüm çeşmüme
Tütüyādur ehl-i ʿışķa ʿālemiñ bir dānesi
- 4 Dūr olaldan meclisinden ol perīnün āh āh
Һün-ı dıldür şubħa dek ta Һātırüm peymānesi
- 5 Şems-i Tebrīzī gönül burcunda māhum Mişliyā
Olmuşum Munlā-ı Rüm’uñ şeʿinün pervānesi

317

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Çeşmüme şor rûzu şeb dil-dârdur karşımdaki
Feth-ı ʿayn it ol güneş ruhsârdur karşımdaki
- 2 Olmuşum Bezm-i Elest'den cân ile ikrâr-keşi
Hâliyâ ol nergis-i bîmârdur karşımdaki
- 3 Bahtımuñ nemci seʿâdet âsmânunda bu şeb
Mâh-ı erbeʿa ʿaşera envârdur karşımdaki
- 4 Nice kul olmaz gedâlar âstânuñda hemîn
Pâd-şâhâne revîş reftârdur karşımdaki
- 5 Yeg-nazarda beste biñ dil zülfünüñ her mûyına
ʿÂşıkı mest eyleyen sehğârdur karşımdaki

[117-b] 6 Zîr-i pâyında yüzüm ferş eylesem râzî degül
Vaşlına cânlar alır bâzârdur karşımdaki

- 7 Râh-ı ʿışkı bir kolay kâr şanma Mişlî-veş gönül
Hırmen-i şabrı yağan ol nârdur karşımdaki

318

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ey şafâ-yı gönlüümüñ gül-şen-i pür-handânesi
İrmesün eflâke luţf it ʿâşıkıñ efgânesi

- 2 Nāz olur ʿuṣṣāka maḥbūbuñ işi lākin begüm
Tāba gelmez rütbede vīrānedür dil-ḥānesi
- 3 Senden olursa teḥammül itmege imdād eger
Pek büyük iḥsān idersin dil-berüñ sencānesi
- 4 Hem-çü Yaʿqūb ḥasret-i ʿıṣkuñda yetmez mi şehā?
Ey gönüller Mısrı’na ḥükm eyleyen Kenʿānesi
- 5 Nār-ı hicrānunda İbrāhīm-āsā her zemān
Yanmağa lāyık mı söyle ḥātırurum sūzānesi
- 6 Vaʿde-i ferdā ile eyle tesellī Misliyā
Ḥāne-i dilde bulunsun ol mehūñ efsānesi

319

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 K̄ıble-gāh-ı ʿāşıkānsın ey perī
Mescid-i dilde nihānsın ey perī
- 2 K̄alb-i dānādur bu sırrı fehm iden
Pertev-endāz-ı cihānsın ey perī
- 3 T̄āq-ı ebrū-yı siyeh miḥrābımız
Minber-i ʿıṣkda ezānsın ey perī
- 4 Āstānuñdan gider mi laḥza yeg
Sālike feyz-resānsın ey perī

- 5 Nice itmezler teşebbüs hizmete?
Devlet-i emn ü emānsın ey perī
- 6 Mūr-veş geldüm kapuña kıl kerem
Bir Süleymān-ı zemānsın ey perī
- 7 Hāke mensüb añlamaz māhiyetin
Murğ-ı bāl-i kudsiyānsın ey perī
- 8 Külbe-i Ahzānuma hayli zemān
Bī-meşel nūr-feşānsın ey perī
- 9 Zülmet-i tārīkden itmem hazer
Rāhumüzre kehkeşānsın ey perī

[117-a] 10 Dürlü dürlü hāle koy da Mişli'i
Mihri ıışkuñ ile yansın ey perī

320

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Sevdı şeksiz kalb-i nā-şādum benüm yārum seni
Görmesem şabrım yanar bir lahza dil-dārum seni
- 2 Bezmine geldükde müsteğrak olurum nūrına
Hiç toyulmaz bakmağa hūrşid-i envārum seni
- 3 Kaşr-ı dil amāde teşrif-i hümāyün eyle gel
Muntezirdur rüzu şeb görmege Hunkārum seni

- 4 Ger mesācidde gerek mey-ḥānede ger tekyede
 Āteş-i ʿışkuñ düşelden dāʿim ararum seni
- 5 Geh ḥavātır yol bulur ḳalbe velākin bī-şebāt
 İntizār-ı rāhında bekler çeşm-i bīdārum seni
- 6 Eylemem bīgāneler bezminde ḥarf-i vāhīde
 Sīnem içre şaḳlarum ey genc-i esrārum seni
- 7 Bağladum muḥkem meḥabbet urḡanın yoḳdur rehā
 Mişlī sevmişdür riyāsız naḳd-i Kerrārum seni

321

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 N'oldı bilmem bī-sebeb kesdüñ efendüm ülfeti?
 Böyle mi rāh-ı meḥabbetde güzeliñ ʿādeti?
- 2 Bir nazar eyle derün-ı ʿāşıḳa şāhib-cemāl
 Sen de inşāf eyle var mı zerre tende ṭāḳati?
- 3 Hem-çü meh saña ʿayāndur dil-şikāruñdur henüz
 İsterüm itmek efendümle hemīşe şoḫbeti
- 4 Men nice āh u fiḡān itmem nihāl-i verd-i ʿışḳ?
 Hem-çü men var mı kes'üñ yeg böyle baḫt-ı nikbeti?
- 5 Ne fesād rāhında vardur ictihādum ne şalāḫ
 Rüz-gāruñ ḥālümü gördükce artdı ʿibreti

- 6 Her ne vechiyle perīṣān eyleseñ rāzī gönül
İstemem hiç geçmeye sensiz bu ʿömrüm sāʿati
- 7 Şimdi bīgāne-nigāh oldu efendüm ʿādetüñ
Anuñ için artdı Mişlī'nüñ gönülde kısveti

322

Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlātün Fāʿlün

- 1 H̄asret-i rüyuñ çekelden tende tākāt kalmadı
Merḥamet kıl merdüm-i çeşmümde kuvvet kalmadı
- [118-b] 2 Eyle daʿvet bezmiñe müddet tükendi sākıyā
Serde ʿaklum tār-mār oldu firāset kalmadı
- 3 Ger-çi bir laḫza ḫayālüñ dīdeden dūr olamaz
Tesliyet olmaz derūna istirāḫat kalmadı
- 4 İtme māzīde olan küstāḫumı cānā ḫayāl
Şoḫbetüñ şimdi demi ferdāya ḫācet kalmadı
- 5 Hiç mümkün mi ferāmūş eylesün gönülüm seni
Ol senüñ ḫāneñdürür aḡyār-ı naḫvet kalmadı
- 6 Ben fūrū-māye-gulāmum āstānuñda şehā
Cürmi ʿafv eyler efendi ḡayra zaḫmet kalmadı
- 7 Çok mıdur Mişlī gibi ʿāşık kapuñda ey perī
Dil saña meftün olaldan ḡayra raḡbet kalmadı

323

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Göñül bir şūḥa meftūndur feḳaṭ aḡyār el ṭaḳdı
Gül-i ruḥsāra üftāde olaldan ḥār el ṭaḳdı
- 2 Nedür ḳaşdı benümle kevkeb-i baḥtum ne burcdandur?
Bu bāḡda her kime mihr-i dil itdüm mār el ṭaḳdı
- 3 Uşanmaz mı perīşān itmeden bu rütbe 'uşşāḳı?
Nice demdür nuḥūset çenberi devvār el ṭaḳdı
- 4 Ki bezdüm ḡayrı cānumdan necātum mevt midür bilmem
Vücūdı maḥv ola iḳbālūme idbār el ṭaḳdı
- 5 Bu deñlü ibtilāya uğramış Mişlī gibi var mı?
Bu ṭavḳ-ı pür-şerārı boynuma nā-çār el ṭaḳdı

324

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ṭutagör dāmen-i yāri ḳışşa-ḥ^ānı hīçe şay
Meh-i ruḥsārına baḳ ṭur aḥterānı hīçe şay
- 2 Neng ü nā-mūsı bıraḳ cān fidākārīden ol
Ṭut ḥarābāt yolun şevket ü şānı hīçe şay
- 3 Yeg-vücūd ol der-i mey-ḥānede sākī ile hem
Mey ü maḥbūbı ḳoma ḥüsn ü ānı hīçe şay

- 4 Eşk-i çeşmüñle şula kû-yi nigârı heme şeb
Çeşme-i şūrî olan âb-ı revânı hîçe şay
- 5 Şad-zebân şâne gibi müjgen-i dil-dâre urul
Dest-i gayrîdaki bir tîğ-ı sinânı hîçe şay
- 6 Ehl-i dil bezmini terk eyleme merdâneden ol
Mûm idüb kendü özin şem^c-i zebânı hîçe şay

[118-a] 7 Mülk-i cûdunda Süleymân olagör Mişlî-i mûr
Hükûm idüb şehr-i dile kevn ü mekânı hîçe şay

325

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gözüm yoğdur dü-^câlemde sitân-ı yârden gayrı
Şafâ-bahş eylemez şahbâ leb-i dil-dârdan gayrı
- 2 Gönül mebnâ-yı işkeste gibi şad-çâk çâk oldu
Tesellî kalmadı cânâ kırî efkârdan gayrı
- 3 Tabîb-i bî-vefâlar derdimi gitdükce arturdu
Kesilmeklikde ümmîd yâreye tîmârdan gayrı
- 4 Mürüvvet yoğ midur gâhîce luğf itsün bu gam-ğ^hâra
Meded sâķî uşandum hikmet-i esrârdan gayrı
- 5 Yatırken kû-yi râhiñda füsün eylerse sehğârân
^cAceb te^sşîr ider mi dîde-i ğaddârdan gayrı?

- 6 Ğayālũñ rũ-be-rũ pĩşũmde rāh-ı intizāruñda
Dũ-dĩdem nesne görmez menba^c-ı pıñārdan ğayrı
- 7 Revā-yı haqq mı atmaqlıķ omuzdan pĩç-i zũlfũñ-veş?
Uşanduñ zannıma bu bende-i nā-çārdan ğayrı
- 8 Ne deñlü ^carz-ı ħāl itsem deriñde şāh-ı devrānum?
Degũldür ferş-i luţf itmeñ senũñ āzārdan ğayrı
- 9 Ğarā'ib çāh-ı evhāma dũşũbdür Mişlĩ ğamm-gĩn
Bulunmaz hĩç dehānuñda tehĩ-ğũftārdan ğayrı

326

Mũfte^cilũn Mefā^cilũn Mũfte^cilũn Mefā^cilũn

- 1 Ğamzelerũñ ne oķ imiş ta cigerũmde yāresi
Eyle devā tabĩb-i ^cışķ la^c-i lebiũnde çāresi
- 2 Ğaddũmi yāya dũnderũb hicriũne şayd olalıdan
Zũlfũne şāne olmuşum oldı gũñũl āvāresi
- 3 Ğayrı kime varub açam destũmi ey perĩ meded
Baĥt-ı semāda bilmezũm sen misũñ ay sitāresi?
- 4 Ben nice āh u nāleye başlamayum gũziũm feri?
^cAķlum alub benũm heme ķaşlarınuñ o ķāresi
- 5 İtme beni amān begũm ğayrı ķapuya sen revā
Gel kerem eyle kim bu gũn Mişlĩ'ñe māh-pāresi

327

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bu istiğnā-yı cevriñle perīşānum yetişmez mi?
Dü-çeşmüm girye-sāzı Nūḥ-Ṭūfānum yetişmez mi?
- [119-b] 2 N'ola kir kerre ḳandırsañ mey-i la'īlūñ ile sāḳī
Terahḥum ḳıl tutuşdum āb-ı ḥayvānum tetişmez mi?
- 3 Niğāh-ı luṭfuñ olmaz mı dil-i bīmāre-i 'ıṣṣāka?
Yıḳıldı ḥasretüñle cāy-ı sāmānum yetişmez mi?
- 4 Ğam-ı derdüñde Ya'ḳūb'um mekānum çāh-ı Yūsuf'dur
Ḳanı inşāfīñ 'uṣṣāḳa a sultānum yetişmez mi?
- 5 Göñül maḥzūn melīl her rūzu şeb ey nevres-ārā
Kemāne döndi ḳaddüm şāh-ı devrānum yetişmez mi?
- 6 Muḥīṭ-ı baḥr-i 'ıṣṣūñda menüm ğavvāş-ı bī-pervā
Ne bāküm kimseden ey vech-i Ḳur'ān'um yetişmez mi?
- 7 Se'ādet tācısın serde heme 'uṣṣāḳ-ı şeydānuñ
Vefā-sāzum göñül taḥtında ḥāḳānum yetişmez mi?
- 8 Bilürsin her dü-'ālemde penāhum ğayrı yoḳ dil-ber
Ümīdüm ta ezel sensin niğeh-bānum yetişmez mi?
- 9 Deriñde Mişli bir 'āciz ḳuluñdur feyz-yāb eyle
Raḳībden el-amān ğayrı perīşānum yetişmez mi?

328

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 Müjenler her biri hançer degül mi?
Gözün toğrısı efsün-ger degül mi?
- 2 Hayātu cān bağışlar her bağışda
Nigāhuñ biñ şafā-güster degül mi?
- 3 Gül-i ruhsāruñ üzre hāl-i Hindū
Gümüş micmerde 'ūd-ı ter degül mi?
- 4 Miyānda 'işve-i nāzuñ dem-ā-dem
Dil-i 'uşşāka fermān-ber degül mi?
- 5 Mesīhā rü'yetüñ biñ bahş-i cāndur
Firākuñ āteş-i ejder degül mi?
- 6 Sana 'āşık olanlar kalbi şeksiz
Hemīn nūruñ ile enver degül mi?
- 7 Der-i hākūñde Hunkārum bu Mislī
Ne emrūñ var ise çāker degül mi?

329

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dü-çeşmüm dil-berā hasretde kan ağlar yetişmez mi?
Yüregümde firākuñ rīşeler bağlar yetişmez mi?

- 2 Murādum rūzu şeb sensin Mesīhā mu‘cizüñ ırgür
Bu nā-kām infişālūñle cıger tağlar yetişmez mi?

- [119-a] 3 Meħabbet küh-sārında ğarībüm hem-demüm yoğdur
Hemīşe seyl-i eşküm cūy-veş çağlar yetişmez mi?

- 4 N’ola bir nīm-nigāh-ı iltifāt itseñ baña bir kez
Dil-i ‘āciz kemān-ebrūña cān dağlar yetişmez mi?

- 5 Vişālūñ cāmına kandı hezār-‘uşşākuñ ey dil-ber
Kuluñ Mişlī nehār u leyl kan ağlar yetişmez mi?

330

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Uğradum derd-i nihāna bilmezüm tımārımı
‘Andelībüm künc-i ğamda isterüm gül-zārımı
- 2 Ol melāħat bāğında buldum der-i ihsānını
İdeli ikrār o yāri kesmişüm zünnārımı
- 3 Şem‘ine pervāneyüm terk-i serümdür rāhına
Bendeyüm rüz-ı ezel şındurmazum ikrārımı
- 4 Rāh-ı ‘ışq-ı Mevlevī’de feyz-yāb itsün Celil
Maħrem-i sırr-ı Hüsām kıl virmezüm esrārımı
- 5 Hāne-kāh-ı sırr-ı ‘Abdī Dede buldum kemali
Mişliyā şatdum raķıbe kāle-i āzārımı

331

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Kemend-i zülf-i dil-dāra düşüb dil hayretüm gitdi
Cihān içre nazar kıldum ser-ā-ser 'ibretüm gitdi
- 2 Neye mihr-i dil itdümse uşandurdı beni cāndan
Göñül uşlanmadı aşlā belādan rāhatum gitdi
- 3 Taşınmış kisve-i pīrān gūyā ehl-i 'ışk olmuş
Erenler meclisin bilmez gözümde kuvvetüm gitdi
- 4 Gürūh-ı ehl-i 'uşşākı şikest-i kalb imiş kaşdı
Muhibb-i evliyā şandum nazarda diğkatüm gitdi
- 5 Görinüb şūret-i Haqq'dan erenler nuţkunı taḥkīr
İdermiş ğayrı yerlerde bu yüzden 'ibretüm gitdi
- 6 Tarīk-ı 'ışka ikrārı ezelden yok imiş Mişliyā
Meḥabbet şarf idüb ḥayfā nice dem ğayretüm gitdi

332

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Atalı ferdāya vaşluñ eyledi bī-zār beni
- 2 Eylerüm her rūzu şeb bir kūşede zār-ı nihān
İtmedi zencīr-i zülf-i müşğüne mazhar beni

[120-b] 3 Şem^c-i ruḥsāruñ zıyāsından düşüb ḳalbe şerer

Seng-i ḥār u bī-behāken eyledi gevher beni

4 Şerbet-i la'lıñ ümīd eyler iken tīmār için

Nergis-i mest-i nigāhı eyledi bīmār beni

5 Kesmezüm ümmīdüm ol şāhum mürüvvet kānıdur

Luṭf ider elbetde Mıṣlī āṣnā eyler beni

333

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Perīşān oldıgum mecbūr olub da sevdiğimden mi?

Nigāh-ı ğayrıya aldanmayub da geldigimden mi?

2 Cefā-yı nev icāda başladıñ yoḳ mı nihāyet hīç?

Firāḳu āteş-i hicrānı her dem çekdigimden mi?

3 Beni bir ḥāle dūş itdüñ bilmem n'oldıgum zālīm

Cihānuñ manşıbu cāhı gönülden sildigimden mi?

4 Hemān bir āh āh ḳaldı yedümde şimdi maḥşülüm

Zemāne bir temāşāyum seni dōst bildigimden mi?

5 'Aceb Mıṣlī gibi var mı saña mecbūr zemān içre?

Niçün bir luṭfuñ olmaz 'āşıḳāne sevdiğimden mi?

334

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Benüm bu düdu āhımdan nigāruñ şem'ı yanmaz mı?
Nigāh-ı çeşm-i hummārı 'aceb kim nāza kıanmaz mı?
- 2 Şikāyet eyleme ey dil rızā ol derd-i hicrāna
Seven ma'sūqını cevır ü cefāya hıç tayanmaz mı?
- 3 Vücūduñ maıv idüb rāhında kıayd-ı tenden geç
Teıhammülden elin çekme bilür elbet inanmaz mı?
- 4 Ğubāru seyl-i vücūduñ şehrini ābād gül-şen it
Sen añ anı nehāru leyl seni ol dāıı anmaz mı?
- 5 Kıapatmış meh-cebīni perçemi 'anber sıyāhı nūr
Ğözi āhūsı Ğ^ābīden kıanub bir dem uyanmaz mı?
- 6 Kıalır mı böyle bıñ rengde derūnum kālesi bilmem
Nigāruñ rengi rengiyle o yeg-rengde boyanmaz mı?
- 7 Bu deñlü Ğāne-i 'āşık kıalursa Ğüznü miıınetde
Sirişk-i çeşm-i pür-ıünla kı heft-deryā bulanmaz mı?
- 8 Düşerse şaııra-i 'ışkā Ğörüb Leylā'yı ruışsarı
Nihāyet tırıra-i zencīre Mecnūn-veş bağlanmaz mı?
- 9 Nice şabr eyleyüm sākı elümde iııtiyārum nıst
Ruıııñ şem'ine pervāne olursa dil tıolanmaz mı?

[120-a] 10 Beni ta'yīb ider iḥvān melāmetde diyü dā'im

Düşen bu vāde-i nāra nehāru leyl yanmaz mı?

11 Gehī luṭfuñ gehī cevriñ getürür Mişli āvāza

Şebān rüz eyleyüb ta'cīz 'aceb olma uşanmaz mı?

335

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ılün

1 Gidersem bābına ḥandān ider mi?

Vişālünle dili şādān ider mi?

2 Züleyḥām mı 'aceb Ya'küb-ı ğam mı?

Baňa itdigini Ken'ān ider mi?

3 Düşelden 'ışkına pür-yāredür dil

Görür de derdüme dermān ider mi?

4 Dimişler rāh-ı 'ışkda sāhte-kārdur

Bilen rāzum baňa bühtān ider mi?

5 Düşürsem murğ-ı bī-şeh-per ayağa

Murādum luṭfile iḥsān ider mi?

6 'Aceb bir nīm-nigāh itse o zālīm

Perişān ḥālūmi seyrān ider mi?

7 Disem bir kez saňa üftādeyim men

Müjeñle katlime fermān ider mi?

- 8 Şaķın raķm itmeyüb ol dem ğazabla
Sirişk-i çeşümümi tũfan ider mi?
- 9 ‘Aceb ayrılmasam dümbäle-veş ger
Yanında ‘aşıķ-ı devrân ider mi?
- 10 Kişi sevdigine raķm itmeyüb âh
Bütün heb böyle ser-gerdân ider mi?
- 11 Hısâbsız bendesi lâkin ķamudan
Derinde Mişli’i iskân ider mi?

336

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ol perî mâh-ı şıyâmda ne ser-encâm eyledi
Vuşlatından dūr idüb ümmîde bed-nâm eyledi
- 2 Luţfile bir kez beni yâd itmedi rağbet kılub
Başıma kâr eylemekde ‘âlemi şâm eyledi
- 3 Râh-ı efkârı talebde eyledüm geşt ü güzâr
‘Âķıbet yüz dönderüb işkeste-i kâm eyledi
- 4 Ķal‘a-i Ķâf-ı kanâ‘at bekle dimişken o şüh
‘Âķıbet ceyb-i keremden hicrin ikrâm eyledi
- [121-b] 5 Söyledi bâb-ı Rızâda ol nişîn şimden gerü
Nâ-murâd ķoymam diyü bu güne peyğâm eyledi

- 6 Şoñradan bilmem ne fitne-sāz efsün-ger nigāh
 ʿĀşıķuñ terk itme rüyunda ne ehām eyledi
- 7 Sen beni terk eylesen de ben seni itmem diyü
 Evveli defʿātile bu tarzda iķdām eyledi
- 8 İctimād itdüm sözine beste kıldum göñlümi
 Hāşılı bend itmek için böyle endām eyledi
- 9 ʿİşķ hālin bilmez iken şimdi baķ bir hālüme
 Cümleden men evvelī göñlümi keddām eyledi
- 10 Men dilerdüm hāk-i pāyünde olam çāker müdām
 Biñ belāyı başıma ʿİşķuñla huddām eyledi
- 11 Himmet-i pūşīdesinde olayum dirken hemīn
 Kaşd-ı ğamda sidr-i hicrānunda fer-cām eyledi
- 12 Bāğ-ı ümmīd-i vişālinde gezerken nā-gehān
 Mātem-i vuşlat baña ʿİdiyye inʿām eyledi
- 13 Ben vefā ummaķda idüm rūzu şeb ol şühdan
 İtmeyüb şefķat cefā tahtında ārām eyledi
- 14 ʿAķlımı başımdan aldı ğamze-i yağmacılar
 Baña her ne oldu ise ol dil-ārām eyledi
- 15 Mışr’a itdirdi siyāhat dūr olub gözden temām
 Anda Mişlī neylesün eşķüñle bī-ğarām eyledi

6.

ŞARKÎLAR

1 [36-b]

ŞARKĪ

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Düşdi dil itmez seni dil-ber fidā
- 2 Sen de inşāfu mürüvvet kıl baña
- 3 Āşık-ı ğam-ı ħāreyüm eyle vefā
- 4 Sen benim ol cümle ħālem bir yaña

- 1 Her dü-ħālem müyüña olsun fidā
- 2 Sen hemān ħuşşākıña eyle ħā
- 3 Cümlesinden kemterüñdür bu gedā
- 4 Eyleme der-ġāh-ı luţfuñdan cüdā

- 1 Şem-i vechüñ dillere virür zıyā
- 2 Zülf-i būyuñ ħarz ider peyk-i şabā
- 3 Başıma bir devlet olduñ ey hü mā
- 4 Bulmadum şāhum gibi men bī-riyā

- 1 Cümle maqşūd-ı göñülsüñ meh-liķā
- 2 Ĥāk-i pāyuñ çeşm-i cāna tütıyā
- 3 Cām-ı ħışkuñdan içelden ben şehā
- 4 Oldum ebrūlarla ħāl'e āşnā

- 1 İtdi saña cism ü cānum iķtidā
- 2 Düşmesün araya aġyār-bed-liķā
- 3 Rūzuşeb vaşluñ iderüm ilticā
- 4 İtme Mişlī'i efendüm nā-sezā

2 [36-b / 37-a]

ŞARKI

Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Gönlüm alub bir dil-rübā
- 2 Yağdı beni ser-tā-be-pā
- 3 Raḥm eylemez bir vechile
- 4 ʿUşşākına eyler cefā

- 1 Çeşmi siyeh müjgānı oğ
- 2 Efgendesı müştākı çoğ
- 3 Nāzında hīc aqrānı yoğ
- 4 Kim görse olur mübtelā

[37-a] 1 Bir deste güldür ruḥsarı

- 2 Hüsünde ʿālem müşterī
- 3 ʿİşkıyla oldum serserī
- 4 Biñ cān ile ben kul aña

- 1 Şimden girü şāhumdur ol
- 2 Men Yūsuf'um çāhumdur ol
- 3 Her şeb benüm māhumdur ol
- 4 Oldur murādum bī-riyā

- 1 Mişlī düşelden ʿışkına
- 2 Hīc ʿaqlı gelmez başına
- 3 Bağlandı dili zülfüne
- 4 Bī-iḥtiyār ey cān-fezā

3 [37-b]

ŞARKĪ

Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Çokdan berü ey bî-vefā
- 2 N'oldı sebep küsdüñ baña?
- 3 Lāyık mı ey gonce beni
- 4 Şimden giri itmek fidā?

- 1 'İşkuñla oldum hūn-feşān
- 2 Günden güne hālüm yamān
- 3 Ruḥşat virürseñ nev-cevān
- 4 Taqrır idem derdüm saña

- 1 Halka duyurduñ rāzımı
- 2 Āh eyledüñ heb kārımı
- 3 Bilmez idüm sulṭānımı
- 4 Böyle cefā-keş bî-riyā

- 1 Yağduñ dili itdüñ kebāb
- 2 Girmez gamuñla çeşme h^āb
- 3 Hic koymaduñ cismümde tāb
- 4 Düşmez idi bunlar saña

- 1 Mişlī saña qurbān iken
- 2 Her emrine fermān iken
- 3 'İşkuñla ser-gerdān iken
- 4 İtdüñ fidā ey meh-liqā

4 [34-b / 35-a]

ŞARKIYYĀT

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Kānde olsam ey mürüvvet ma'dini sensin murād
- 2 Ol efendüm sevdiğüm her bir murāduñ üzre şād
- 3 Eyle ʿuşşāķı dil-i hicrū firāķuñdan azād
- 4 Sūz-ı ʿıŝķı lāne-i gön̄lümde sen itdüñ icād

- 1 Kākül-i perçiniñe bağlanmıŝum yoķdur rehā
- 2 Tāķ-ı ebrū-yı siyāhuñ oldu çün mihrāb baña
- [35-a] 3 Şafhā-i hüsnüñ ħurūfı ħāl-i fülfuldür ŝehā
- 4 Eyle sulţānum beni vaŝluñ meyiyle dil-güşād

- 1 Bāğ-ı ʿıŝķuñ meyvesi feryād u āhumdur benüm
- 2 Tırra-i zülf-i siyāhuñ ʿizz-i cāhumdur benüm
- 3 Āyıran senden beni baĥt-ı siyāhumdur benüm
- 4 Nāzeninüm ĥasretüñle oldu ʿıŝķum izdiyād

- 1 Görmedüm bir sen gibi hıc çeşm-i fettān dil-beri
- 2 Mülk-i hüsnüñ taĥt-ı gön̄lüm çün sen olduñ serveri
- 3 Ser-firāzum çāre-sāzum burc-ı baĥtum aĥteri
- 4 Dür-i bezmüñ eyleme eyle beni luţfuñla yād

- 1 Ney nevā-yı āhuma hem-rāz olub oldum rebāb
- 2 Cānıma kār itdi sūz-i firķatüñ oldum kebāb
- 3 Eŝk-i çeŝmüm cūŝ ider tā ŝubĥa dek ŝan ki gülāb
- 4 Miŝli baĥtum yār degül anuñ için rūzum sivād

5 [38-a / 38-b]

ŞARKI

Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Ey gül-izâr-ı nev-behâr
- 2 Kârum kılub ah ile zâr
- 3 Lâyık mıdur şimden gerü
- 4 İtmek beni âşifte-kâr?

- 1 'İşkuñla rüsvâ eyledüñ
- 2 'Aqlımı yağmâ eyledüñ
- 3 Vaşluñ mu'ammâ eyledüñ
- 4 Gitdi elümden ihtiyâr

- 1 Sensin gönülde pād-şāh
- 2 Kāşd-ı dilüm bī-iştibāh
- [38-b] 3 Sensin baña dil-ber penāh
- 4 Rūyum siyāh dil şerm-sār

- 1 Taqdīr-ezeldür neyleyüm?
- 2 İrmez elim ben ne'şleyüm?
- 3 Niceye dek şabr eyleyüm?
- 4 Luţfuñ ile kı l kām-kār

- 1 'İşkuñla şeb-tā-be-seher
- 2 Oldı kebāb yandı ciger
- 3 Bu tarz ile hasret çeker
- 4 Yağdı beni bu intizār

- 1 Çok ʿāşıkı itdüñ sezā
- 2 Bezm-i vişāle dil-berā
- 3 Cān u teni buldı şafā
- 4 Ben böyle ҡaldum ğam-güsār

- 1 Haddiñ degül Mişlī saña
- 2 ʿArz-ı vişāl itmak aña
- 3 Sen bir gedāsın ol şehā
- 4 Bāb-ı amānda ҡıl ҡarār

6 [39-a]

ŞARKĪ

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Pek güzelsiñ ğonce-tersiñ sevdigüm
- 2 ʿĀşıkā bir derd-i sersiñ sevdigüm
- 3 Bī-menend ʿişve-digersiñ sevdigüm
- 4 Derd-i dilden bī-ħabersiñ sevdigüm

- 1 Hüsni içinde vechiñe yoқdur uyar
- 2 Kim görürse olur elbette şikār
- 3 Cümlesinden ben birisi āşkār
- 4 Sen bu hüsniyle ҡamersiñ sevdigüm

- 1 Nīm-nigāhuñ ҡoymadı dilde şuʿūr
- 2 Ğayri luţfuñ it ҡalmadı bende şabūr
- 3 Vaşfuñ için itdi bu eşʿār zuhūr
- 4 Mülk-i Çinü müşg-i tersiñ sevdigüm

- 1 Bunca demler hālimi itdüm beyān
- 2 Olmaduñ bir kez dıraht-ı sāye-bān
- 3 Yandı cānum ben naşıl itmem figān
- 4 Kaddime miḥnet-kemersiñ sevdigüm

- 1 Kimse çekmez bu cefāyı ey hümā
- 2 Dil bilür kıymātıñı ey cān-fezā
- 3 Biñde bir olmaz bu sırra āşnā
- 4 Mişli'ye yek-tā-gühersiñ sevdigüm

7 [35-b / 36-a]

ŞARKĪ

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Mest ü medhüşum bu günler aldı 'aqlum bir cevān
- 2 Kaşı tuğrāsı gibi itdi elif kaddüm kemān
- 3 Dūd-ı āhumla yıqılmaqlıkdadur qalb-i virān
- 4 Kalmadı tende liyākat oldu bağrum hün-feşān

- 1 Nuqta-i hāl-i siyāhı gibi her rūzum siyāh
- 2 Dönmede berg-i hazāna bāğ-ı ümmīd-i giyāh
- 3 Oldı kārüm dem-be-dem 'ışkıyla itmek āh u vāh
- 4 Hasetüñle oldı 'ışkum cümle halka dāstān

- 1 Gönlümi düş itdi āhir özge bir sevdālara
- 2 Başımı şaldı o fitne bir 'aceb şahrālara
- 3 Vaşlını koydı dirīgā şimdicek ferdālara
- 4 Söndi bir şevk-ı çerāğum artdı derdüm bī-girān

- 1 Eşk-i çeşmüm dā'imā Ceyhūn ider ol şīve-kār
- 2 Yağdı ırışkuñ kındil-i raḥşānını encām-ı kār
- [36-a] 3 Tīğ-ı ḥasret tūr-veş itdi derūnum içre kār
- 4 Aña mecbūr oldıgum heb nāsa oldı rāygān

- 1 Āstān-ı mey-kede-bāz Mişliyā ayrılma sen
- 2 Nūş idüb la'l-i şerāb andan hīc dūr olma sen
- 3 Luḫf-i sākī elverir ğayri ile yorulma sen
- 4 Şabr kıl cevır ü cefāya bir gün olur sāye-bān

8 [38-b / 39-a]

ŞARKĪ

Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ne itdümdi ben o yāre?
- 2 Düşürdi vāle-i nāre
- 3 Derūnum oldı biñ pāre
- 4 Dirīgā āh sitem-kāre

- 1 Beni incitdi cevriñle
- 2 Ḥarāb itmekde hicriñle
- 3 Ölüsem ğayri derdüñle
- 4 Budur taḫdīre ne çāre

- 1 Niğāh-ı kaşdı cān almaḫ
- 2 Serim şahrālara şalmaḫ
- 3 Beni tondan tona atmaḫ
- 4 Yazıḫ o çeşm-i ğaddāre

- 1 Tenüm ırıřkuñla ĥāk itdi
- 2 Ğam-ı tıĝıñla çāk itdi
- 3 Firākıñla helāk itdi
- 4 Beni döndürdi per-gāre

[39-a] 1 Bu Mişlī neyledi bilmem

- 2 Dimiş ki vaşlımı virmem
- 3 Sirişk-i çeşmini silmem
- 4 Yazık oldu bu nā-çāre

7.

MUKATTA'ÂT

[RUBÂ'ÎLER, KIT'ALAR, MÜFREDLER]

RUBĀ'ĪYYĀT**1 [121-a]***Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün*

Yine bir revnağ-ı bāzār açılıb dilde ser-ā-pā
 Yine dükkān-çe-i ıışkda şatılur kâle-i cānā
 Düşürüb hayrete halkı ider ʿāşıqla
 Geçer ol nengile nā-müsdan ʿāşıq olur ihyā

2 [122-b]*Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün*

Reh-i maqşūda irmekse der-i dil-berden ayrılma
 Murāduñ kân ise yek-tā olan gevherden ayrılma
 Göñülden sür çıkar şūrī olan kālā-yı dünyayı
 Yapuş dāmān-ı ıışka Hāzret-i Hunkār'dan ayrılma

3 [122-b]*Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün***[122-a]** Bezm-i erbāb-ı dilānda yād ola ismüñ dilā

Nār-ı ıışk-ı yāre bī-pervā itme baña
 Kayd-ı cāndan geçmeden vuşlat naşīb zinhār degül
 Koy seni senden kesil gel rāh-ı ıışka Mişliyā

4 [122-a]

Fā'īlātūn Fā'īlātūn Fā'īlātūn Fā'īlūn

Düşdi dil-rīş rāh-ı ıışka Mişli-i şeydā ile
 Bulmadı maḥrem ne yapsun eglenür inşā ile
  Azm-i yār itdükde taḥrīrūñ baña  arz eyledi
 Buldı itmāmuñ cezāre şevk-ı Mevlānā ile

5 [121-a / 122-b]

Mef'ūlū Mef'ūlū Mef'ūlū Fe'ūlūn

Bir dil-ber-i fettān ile ũlfet yeñilendi
 Bir neş'e-i efzā ile ḥasret yeñilendi
 [122-b] Cānlar alıcı çeşmile miḥnet yeñilendi
 Gönlüm ne uşanmaz ki meşakḳat yeñilendi

6 [123-b]

Mef'ūlūn Mef'ūlūn Mef'ūlūn Mef'ūlūn

Efendüm āşnālık yoḳ  aceb bilmem nedür bā'is?
 Nizām-ı mülket-i ḥüsnüñle yanmaḳlık mıdur bā'is
 Hevā-yı perçemüñ başdan  ıķardı bendeñi cānā
 Nigāha aldanub izḥār-ı ıışk kılmaḳ mıdur bā'is

7 [121-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Çek elin keşretten o şüh kim siyâdetlik budur
 Ğayrıdan kes ülfeti şân-ı feḥâmetlik budur
 Maḥrem-i esrâru ibhâmî diyânetlik budur
 Merdüm-i kân-ı vefâ şânu şerâfetlik budur

8 [122-b]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Dînüm imânum cemâli 'azmidür
 Lâ cihân illâ nihâl 'azmidür
 On sekiz biñ 'âlem Anuñ zıllıdur
 Maḥlabum ḥâl-i kemâl 'azmidür

9 [122-a]

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Yedümde ḥâmeye kilkim ki pîr-i dest-gîrdendür
 Sivâd-ı bād mişâli oldığı her şeb esîrdendür
 Ne mümkün Mişli'nüñ bir ḥarfe kudret itmege taḥrîr
 Nişîn-i 'ışk-ı Mevlânâ seg-i kemter ḥaḳîrdendür

10 [123-b]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Āferīn hūn-ı müjen hasret-keş-i ııık şad-hezār
 Oldı ihvān-ı şafāya seyl-i giryeñ yād-gār
 Gül-şen-i tevħıdı de rüz eyledükde sebze-zār
 Şāhid-i Sulţān-ı ıııkla vahdeti itdüñ qarār

11 [122-b]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Düş olaldan küh-sār-ı ıııkla feryāddur işim
 Dūd-ı āhumdan şerer saçmağda üstāddur işim
 Tālī'imden derdü gamm rāhında şayyāddur işim
 Gerdiş-i ğaddār elinden olma nā-şāddur işim

12 [122-a]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Qadd-i Tūbā bir şeh-i vālāya düşdi göñlümüz
 Bāğ-ı Firdevs-bū-yı verd-efzāya düşdi göñlümüz
 [123-b] Rāh-ı maqşūdda gezerken serserī hicrān ile
 Nā-geh ııık nāmında bir deryāya düşdi göñlümüz

13 [122-a]*Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün*

Reh-i ıışk içre güzārında iken murğ-ı gönül
 Beñzedi gül-şen-i Hāfız' da fiğān-ı nāye
 Müje-i eşk-i midādumla yazıldı Mişlī
 Ola rūhāniyyeti feyz-ı erenler sāye

14 [123-b]*Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün*

Şahn-ı büstān-ı firāk içre gönül
 Lerze-nāk oldu hāzān-āsā müdām
 Gül-şen-i tevḥīde endāht bād-ı ıışk
 Ser-te-ser geşt ü güzār şod ber-devām

15 [122-b]*Mef'ūlü Mef'ā'īlü Mefā'īlü Fe'ūliin*

Men t̄alib-i şahbā-yı ezel rüz-i gedāyum
 Bu ıışkıle hem-pā olalı özge edāyum
 Miḥnet çekici bülbül vü pür-süz-ı şadāyum
 Furşat bulamam Mişlī gül-i yāre cüdāyum

16 [122-a]*Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün*

Hāḳīḳat baḥrinüñ ğavvāşı olmuşdı dil-i zārım
 Olub nüh-gevhre mālİK ḩalub hem çıḳdı müjġānum
 Hūdāyī ʿavn ile süftim be-her bir dānesin Mişlī
 Olaydı nezd-i cānānda bu hıẓmet sāye-i cānum

17 [121-a]*Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün*

ʿĀlem-ārā bir meh-i tābān gözler gözlerüm
 Bāġ-ı ümmīdüm gül-i ḩandān gözler gözlerüm
 Ger-ḩi kim ḩatreyüm ʿummān gözler gözlerüm
 Yoḳ nigāhum ğayra ol sulṫān gözler gözlerüm

18 [122-b]*Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün*

Ne ḩāle girdiġüm bilmem saña dūş oldıġum demden
 Terahḩum eyle bir dānem gelüb ḩurtar beni ġammdan
 Hāyāl-i vaşlını ḩurmak ile ḩeşmüm ḩolar nemden
 N'ola bir cām irişdirsən baña ol ġonce-i femden

19 [123-b]

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Küçükisin dağı nâzik dedesin
 Neden 'uşşâkıña miĥnet-zedesin?
 Gül-i ruĥsârıñı koğlatmağı sen
 Dil-i 'uşşâkıña 'âdet idesin

20 [121-b]

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Bendeñüm zâhir ü bâtın ĥasbeten li'llâĥ senüñ
 Kıalb-i 'uşşâka cemâlün oldı beytu'llâĥ senüñ
 Tarzu tavruñ tâb-ı zülfün sırr-ı sırru'llâĥ senüñ
 Gayrıya Mişli kul olmaz oldı ve bi'llâĥ senüñ

21 [121-a]

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Pâd-şâhum benden oldığum ne devletdür senüñ
 Bekle biñ cân ile leyl ü nehâr ĥâk-i derüñ
 Çekmede bâde ĥöşnüd oldı göñlüm miĥnetde
 Çâk çâk olsam da cânânum birağmam dâmânuñ

22 [121-b]*Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün*

Yeg-‘arz-ı nigāh eyle derūnumdaki derde
 Ey tıfl-ı cefā çekme amān rāhıma perde
 Kimse baña hem-pā olamaz ğayrı bu yerde
 Luṭf eyle begüm āteş-i ‘ıŝkuñ daḥī serde

23 [122-b]*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün*

Eriyen pūte-i ‘ıŝkda bulur kendisini Cem’de
 İderse raḥne-i çeşmüñ pey-ender-pey bükā nemde
 Kılursa yeg-naẓar pīr-i muġān mey-ḥāne-i ‘ışkda
 Bu Mişlī ‘azmi der Mevlā’ya Mevlānā’ya her demde

24 [121-a]*Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlün*

Dūş olub çeşmüm nigāra tāze virdüm gönlümi
 Yeñi başdan şūḥ bir mümtāze virdüm gönlümi
 ‘ıŝkile ‘aqlum gidüb ifrāze virdüm virdüm gönlümi
 Gāh o yāre meyl idüb gāh nāze virdüm gönlümi

25 [121-b]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

[121-a] Beni ol şāh-ı cihānum ğammu firqatde qodı
 Neye müncer ola hālüm dili miḥnetde qodı
 Elem-i hicr-i vişālüñle melāmetde qodı
 Kimini şād ü sürürla beni ḥayretde qodı

26 [123-b]*Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün*

Olur üftād o yārüñ gördi didüm tūrlü reftārı
 Qapulmaz mı gönüldür bu müretteb tarzu eṭvārı?
 Cemāl-i tal'ati rengin ḥayırsız itme inkārı
 Meḥabbet kāsesinde nüş iden söyler bu güftārı

QIT'A**1 [123-b]***Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Yā Rab ol şūḥuñ firāqı düzaḥ-ı nārden midir?
 Yoḥsa bu baḥt-ı siyāhum naḥs-i ekberden midir?
 Bunca feryād eyledüm gūş itmedi ol şive-kār
 Bilmezüm qalbi anuñ da sengü mermerden midür?

2 [123-a]*Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün***[123-a]** El-vidā' ey Mışru Qāhir el-vidā'

Luşf-ı pinhān qahr-ı zāhir el-vidā'

Cevrile ālūde-i hāk eyledüñ

Sendedür şad-cism-i řāhir el-vidā'

Dil-şikest itmekde o üstād-ı yegsin

'Āřık incitmekde māhir el-vidā'

3 [123-b]*Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün*

Göñül bir hāle dūř oldu 'aceb rü>yā mıdur bilmem

Heme mest eyleyüb geşt ü güzer sevdā mıdur bilmem

Ser-i zülfünde şutmuşdı birāz eyyām meskānın

Düşürdi pāyınā şimdi beni hulyā mıdur bilmem

MÜFREDĀT**1 [124-b]***Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün*

Hoşqa-i gül-fāmiņa cānā zebānumdur midād

Ben degilüm hüsünün şerhin ider hāmem ziyād

2 [123-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Kāse-līsīñüm deriñde hem-çü Mişlī 'Azmiyā
Hāne-ķāhıñda ğarīb-i Mevlevī' dür bu faķır

3 [124-b]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Ķande bir mestü cünün kim 'ışk-ı Leylā'yı bile
Vāķıf-ı esrār-ı 'ışk olmak begüm gücdür henüz

4 [123-a]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Yaķma hūrşid-i haķıķat beni zırā yanıgum
Seyl-i eşkümde şehā Mişlī bulunmaz balıgum

5 [124-b]

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

Bağladuñ zencir-i zülfüñle dil-i Mecnūnımı
Fā'ıķ olduñ cezbe-i hüsnüñde Leylā'ya Hüseyn

6 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Begüm aḥz eylemişsin nāme-i işkestemi dīrüz
Huşuşā bāğ-ı evrākında Mişlī eylesün cevlan

7 [123-a]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Hem-çü Mişlī var mı erbāb-ı sūhān nazmın bile
Dürr-i meknün derc olur azğında evrāka hemīn

8 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Benüm derd-i nihānum vāşıl-ı dermān olandan şor
Dil-i ḥün-bārımı tūğ-ı sinān-müjgān olandan şor

9 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Alub ʿaqlımı dīvāne beni kılmak nedür sākī?
Bu deñlü bī-germ olma yaqar āhum seni sākī

10 [123-a]

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Ne müşkil derd imiş sākī bu deñlü teşne-leb kalmak
Bu hāle sen de girdiñ mi 'aceb evvelde ey sākī?

11 [123-a]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

[124-b] 'Işkıña dil-beste olmak hayli müşkilmiş senüñ
Sehi-қaddüm cefā vü hācib ile āh kemān oldı

12 [124-b]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Ehl-i 'ışkuñ olalı dil uğrısı
Cānımuñ meyli sañadur toğrısı

13 [124-b]

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Bir bütüñ 'ışkıyla Mişlī gine oldum büt-perest
Bilünür eṭvārdan inkāra hācet kalmadı

14 [124-b]

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

‘Aceb Mişlī gibi nazma getürmiş var mı esrārın?

Gehī küfr ü gehī imān bilinmez kande ikrārı?

Āstāneli El-Fakīru'l-Mevlevī Es-Seyyid İsmā'ıl Hakkī

Eş'arda şöhreti Mişlī'dür.

Sene: 21 Zi'l-Hicce 1286

Li-Muharririhī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mef'ūlü Fā'ilün

- 1 Dīvān-ı şî'ri Mişli-i Şā'ib-ṭabī'atun
Gencīne-i ḥayāli gibi bī-mişāldür
- 2 Her şaḥfesinde var nice biñ naḳş-ı dil-pezīr
Gūyā nigār-ḥāne-i siḥr-i ḥalāldür
- 3 Gūyā fezā-yı Çin-i hūnerdür şaḥifeler
Kim sāḥasında her gāzeli bir gāzāldür
- 4 Her maṭla'-ı celīli bu 'ışk āsmānınuñ
Mīhr-i kemāle maṭla'-ı feyz-iştīmāldür
- 5 Açduḳça cild-i aḳdesini dest-i ihtirām
‘Anḳā-yı Kāf-ı 'ışka iki per ü bāldür

- 6 Deryā-yı bî-kenār beyāndur bu nazm-ı ter
Ey kec-nigāh şanma qurı kıl ü qāldür
- 7 Aldanma naqş u şūrete ma'nāya baq gözüm
Elfāzdan murād mezāyā-yı hāldür
- 8 'Ömri tavīl feyz-ı buṭūnı füzūn ola
Nazmu sūhanda gālib olur ihtimāldür
- 9 Nā-h^ānde bir kemīnesi şāhib-kitāb olur
'Avnī bu da kerāmet-i Munlā Celāl'dür

KAYNAKÇA

Abdüllatîf Subhî bin Abdîrahmân, (Çev.) (1276h./1860): *Miftâhu'l-İber, İbn-i Haldûn*, Takvîm-hâne-i Âmire, İstanbul.

Abdurrahmân bin İbrâhîm Efendi (Çev.) (1272h./1856): *Ayn-i Hayât Terceme-i Hayâtü'l-Hayevân*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Ahterî Mustafa b. Şemsüddîn Karahisârî, (1310 h./1893): *Ahterî-i Kebîr*, Şirket-i Sahhâfiyye-i Osmâniyye, Matbaa-i Âmire, Cilt: I-II, İstanbul.

Bursalı Mehmed Tâhir, (1333h.-1342/1915-1923): *Osmânlı Mü'ellifleri*; Matbaa-i Âmire, Cild: I-II-III, İstanbul.

Devellioğlu, Ferit (1995): *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara.

Fatîn Dâvûd, (1271h./1855): *Tezkire-i Hâtimetü'l-Eş'âr*, İstihkâm Alayları Litografyası, İstanbul.

Gümüş, M. Sıddık, (2003): *Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye*, Hakikat Kitâbevi, İstanbul.

Hâce-zâde Ahmed Hilmî, (1318h./1900): *Hadîkatü'l-Evliyâ'dan Silsile-i Meşâyih-ı Mevleviyye*, Şirket-i Mürettibiyye Matbaası, İstanbul.

Hâce Neş'et Efendi, (Çev.) (1263h./1847): *Terceme-i Şerh-ı Dü-Beyt-i Munlâ Câmî Li-Hâce Neş'et*, Dâru't-Tıbbâ'ati'l-Âmire, İstanbul.

Hüseyn Vassâf Uşşâkî, (1345h./1927): *Sefîne-i Evliyâ*, Süleymâniye Kütüphânesi Yazma Bağıışı, 2305-2309, İstanbul.

İsmâ'îl Ferruh Kırîmî, (Çev.) (1286h./1869): *Tefsîr-i Mevâhib Tercemesi*, Matbaa-i Âmire, Cild: I-II, İstanbul.

Karakaş-zâde Ömer Hilmî Efendi, (1286h./1870): *Nûru'l-Hüdâ Li-meni'htedâ*, Tasvîr-i Efkâr Matbaası, İstanbul.

Kemâleddîn Mehmed Efendi (Çev.), (1313h./1896): *Mevzû'âtü'l-Ulûm*, Taşköprü-zâde Ahmed Efendi, İkdâm Matbaası, Cilt: I-II, Dersââdet

Kurnaz, Cemal-Tatçı, Mustafa (Haz.) (2001): *Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, Bizim Büro Yayınları, Ankara.

Lami'î Çelebi (Çev.), (1289h./1872): *Terceme-i Nefehâtü'l-Üns*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Levend, Âgâh Sırrı, (1984): *Dîvân Edebiyatı*, Enderûn Kitâbevi, İstanbul.

Mehmed Süreyyâ, (1308h.-1311/1891-1893): *Sicill-i Osmânî Yâhûd Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniyye*, Matbaa-i Âmire, Cild: I-II-III-IV, İstanbul.

Muhammed Hafîd, (1221h./1806): *Ed-Dürerü'l-Müntehabâti'l-Mensûre Fî Islâhu'l-Lugâti'l-Meşhûre*, Dâru't-Tibâ'ati'l-Âmire, İstanbul.

Müstekîm-zâde Süleymân Sa'deddîn Efendi (Çev.) (1270h./1853): *Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî Ahmed-i Fârûkî-i Serhendî*, Ali Rıza Efendi Matbaa-i Litografyası, İstanbul.

Mütercim Âsım Efendi, (1287 h./1870): *Tibyân-ı Nâfi' der-Terceme-i Burhân-ı Kâtu'*, Matbaa-i Âmire, Cilt: 1-2, İstanbul.

-----, (1305h./1888): *El-Okyanûsu'l-Basît fî-Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît*, Matbaa-i Osmâniyye, Cilt: I-II-III, İstanbul.

Sarı Abdullâh, (1288h./1871): *Semerâtü'l-Fu'âd fi'l-Mebde'i ve'l-Me'âd*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Şemseddîn Ahmed bin Muhammedi's-Sîvâsî, (1309h./1891): *Menâkıb-ı Çihâr-Yâr-i Güzîn*, Matbaa-i Osmâniyye, İstanbul.

Ş. Sâmi, (1306-1316h/1888-1898): *Kâmûsü'l-A'lâm*, Mihran Matbaası, Cilt: 1-6, İstanbul.

Şeyh İsmâil Hakkı, (1290h./1873): *Kenz-i Mahfî*, Hâcî Mustafa Efendi Matbaası, İstanbul.

-----,(1328h./1910): *Lübbü'l-Lüb ve Sırru's-Sır*, Uhuvvet Matbaası, İstanbul.

-----, (1291h./1874): *Silsile-i Tarîkat-i Celvetiyye*, Haydar Paşa Hastahânesi Matbaası, İstanbul.